

Stradanja u prvoj posleratnoj deceniji (1945-1955)

Posle oslobođenja Kosmeta (23. 11. 1944) i zatim vojnog smirivanja arbanaške balističke pobune na Kosovu i u Metohiji (2. 12. 1944. - 21. 2. 1945), došao je period na izgled smirivanja vidljivog besa i patološke mržnje Arbanasa protiv Srba, jer je usledilo vreme amnestije, popuštanja i potpunog udvaranja novih vlasti komunističke Jugoslavije arbanaškom stanovništvu, među kojim je bilo ne samo saradnika okupatora i izdajnika svoje zemlje nego i javnih zločinaca. Tome treba dodati i teror državnog ateizma, koji je pogađao uglavnom srpski narod i njegovu tradicionalnu privrženost crkvi.

Nova vlast je najpre napravila katastrofalnu državno pravnu grešku, upravo zločin prema srpskim i crnogorskim izbeglicama sa Kosova i Metohije. Naime, poznatim odlukama NKOJ-a, odnosno nove vlade DF Jugoslavije, od 6. i 17. marta 1945. godine, zabranjen je povratak prognanim kolonistima sa Kosmeta, čime je u stvari sankcionisan okupatorski i arbanaški ratni zločin nad srpskim življem Kosova i Metohije. Zbog tih odluka na Kosmet se nikada nije vratilo 1.638 prognanih srpskih porodica, a u Vojvodinu je tada preseljeno 2.064 srpske familije sa Kosmeta. Prema zapisnicima Oblasnog odbora, zemlju su tada na Kosovu delimično ili sasvim izgubile 5.744 srpske familije, a samo neke od njih su dobile natrag svoju zemlju. Među prognanima i nepovraćenim Srbima bilo je dosta i starosedelaca sa Kosova. Ovo je bilo, između ostaloga, i po želji Komunističke partije Jugoslavije, koja je još 1940. (na konferenciji u Zagrebu) zauzela antisrpski, a proarbanaški stav u pitanju sudbine Kosova i Metohije. O tome iscrpno piše Kosta Čavoški, u članku Početak posleratnog progona Srba sa Kosova, objavljenom u 343. broju "Književne reči" (maj 1989).

Tako je počelo posleratno "etničko čišćenje" Kosova i Metohije, koje se u slabijim ili jačim talasima nastavlja sve do danas Navešćemo ovde svedočenje o tome jednog kosovskog Srbina, izrečeno nedavno u našoj javnosti. Naime, Miloš Savičević iz Kosova Polja najtačnije je rekao istinu o posleratnom do danas prisilnom iseljavanju Srba i Crnogoraca sa Kosova i Metohije (one čuvene kosovopoljske noći, 24/25 aprila 1987): "Iseljavanje Srba i Crnogoraca sa Kosova potiče još od ranije. Od 1941. godine do dana današnjeg nije se zaustavilo Prvo, uz pomoć okupatora i domaćih izdajnika (tj Arbanasa), koji su mahom koloniste Srbe i Crnogorce terali u izbeglištvo u Srbiju i Crnu Goru, gde su ostali sve do oslobođenja naše zemlje. Svu pokretnu i nepokretnu imovinu su ostavili na Kosovu Albanci su je (tada) podelili kako su znali i umeli Jedan deo Albanaca, pripadnika okupatora, nezadovoljni Jugoslavijom, po povratku izbeglica Srba i Crnogoraca na Kosovo i na svoja imanja, ustremili su se na njihova imanja, počeli su sa pritiscima na Srbe i Crnogorce, sa napadima na ličnost, imovinu, počeli su sa poljskim štetama, sa sečom šuma, oduzimanjem imovine, posebno nekretnine, tako da je iseljavanje onih koji su se vratili na svoja ognjišta počelo ponovo. Izbijanjem demonstracija 1968. godine iseljavanje se samo nastavlja ubrzanim tempom I to na očigled tadašnjih pokrajinskih, državnih i partijskih rukovodioca, koji su partijsko i državno rukovodstvo SR Srbije i SFR Jugoslavije obaveštavali da se iseljavanje vrši samo radi ekonomskih razloga Izbijanjem demonstracija 1981. godine iseljavanje se nastavlja još ubrzanijim tempom, tako da i dan danas traje, a po mom dubokom uverenju neće se zaustaviti dok Srbi i Crnogorci koji žive na Kosovu ne budu ravnopravni na delu, kao što Ustav garantuje, a ne da, kao do sada, budu građani drugog reda, obespravljani u svim pravima "(6)

Talasima iseljavanja Srba sa Kosmeta u posleratnim godinama naročito je doprinosa velik broj emigranata iz Albanije, kojima je nova vlast direktno pomagala davanjem imanja i materijalnom pomoći. A oni su upravo bili najagresivniji prema Srbima. O tome svedoči, između ostaloga, i slučaj porodice Milinčić iz Samodreže kod Vučitrna, kojoj je tokom rata ubijen otac Danilo od Albanaca emigranata, zatim 1960. sin Slavomir od emigranata i šumokradica, i 1982. unuk Danilo od Ferata Muje, emigranta Albanca, nastanjenog u susedstvu u Samodreži[7] Da je iseljavanje srpskog življa sa Kosmeta pod pritiskom počelo već u prvoj deceniji po oslobođenju kao sigurni pokazatelji mogu poslužiti svakogodišnji izveštaji Raško prizrenskog episkopa Svetom Sinodu u Beograd, po kojima se skoro svake godine smanjivao broj parohija u ovoj eparhiji, naročito oko Podujeva, u Drenici i oko Đakovice Istina, izvesno smanjenje broja verujućih domova na Kosmetu bilo je rezultat antireligiozne kampanje nove vlasti marksističke ideologije, pri čemu ta kampanja nije pogadala arbanaški živalj kao muslimanski, jer je islam u novom režimu bio oduvek i do danas privilegovan Uz to, napadi na Srpsku crkvu i njenu imovinu bili su sve učestaliji i od vlasti tolerisani, ponekad čak i podstrekivani, o čemu postoji velik broj dokumenata, žalbi, prestavki, vođenja beskrajnih sudskih sporova - i uglavnom sve bez uspeha.

O tome kako su mnoge crkvene i manastirske zgrade bespravno zauzete ili konfiskovane od nove vlasti postoji niz dokumenata.[8] Naročito je grubo bilo posleratno zauzimanje manastira, poput npr. kapele u Gračanici - za kancelarije, magacine ili čak istražne zatvore organa OZNE, vojske ili mesnih odbora. Raznim nasiljima nad crkvama i manastirima na Kosmetu srpskom narodu saseceni su koreni i uskraćivana nada na bolju budućnost, iskorenjivan je istorijski i duhovni trag nacionalnog bića i srpske kulture na istorijskoj zemlji srpskog naroda.

Niz srpskih crkava srušila je ili dokončala ratno rušenje upravo nova komunistička vlast Tako je srušena, marta 1952, srpska crkva u selu Duganjevu kod Uroševca i neke druge Najdrastičniji primer tiranije nove vlasti nad Srbima jeste rušenje spomen-crkve u Đakovici, baš na Svetog Savu 1949. godine, i to dinamitom, pri čemu udovici popa Luke Bulatovića vlasti nisu dozvolile da kosti svoga muža, sahranjenog kraj crkve, prenesu pre rušenja. O tome je karakteristično pisao (15. jula 1951) prota Steva Dimitrijević, spominjući i ostale nevolje srpskog življa tada na Kosmetu: "Ovde su pokazani samo najvidljiviji nasrtaji na veru pravoslavnu. Ako se daljim sličnim postupcima ne stane na put ozbiljno, i ne dadne satisfakcija utvrđenim osećajima pravoslavnih Srba, onda može doći do ugrožavanja interesa (Srba). Moralo bi o ovome da se izveste i više narodne vlasti i umole za naredbu onamošnjim vlastima da povedu malo računa i preduzmu mere protiv pojedinih dušmana i razaračkih zulumčara. U Prizrenu su u pravoslavnom groblju polomljeni i lome se i dalje nadgrobni spomenici, a u starom vojničkom groblju tamošnjem svi su istrebljeni. Ni po verski mešovitim selima ne ostavljaju krstove na grobljima." [9]

Nova vlast, u kojoj je bilo dosta Arbanasa (a među ovima na vlasti bilo je i direktnih ratnih zločinaca, sada pomilovanih), teško je dopuštala obnovu porušenih srpskih svetinja. Najbolji dokaz je primer mukotrpnog nastojanja, malobrojnih kosovskih monaha i monahinja da obnove porušeni i zapusteli manastir Devič. O tome rečito govori izveštaj i žalba devičkog starešine, jeromonaha Makarija, Svetom Sinodu u Beogradu (26. juna 1946): "Dana 23. 6. 1946. god. delegat oblasnog odbora iz Prizrena, predsednik Sreskog

odbora iz Srbice Brajrim Trnava i predsednik mesnog odbora iz Lauše Halim Bajram, sa još nekim Arnautima, izašli su da dele manastirsku zemlju. Pre početka deobe predsednik Sr. N. O. Brajrim Trnava, pred skupom Arnauta i Srba, govorio je da su crkve uopšte nepotrebne. Za džamije rekao je da mogu ostati jer služe kao bogomolje, a crkve služe za sabiranje bogatstva. Prisutnim Arnautima bilo je vrlo ugodno, a naši Srbi ostadoše zaprepašćeni. Posle deobe, više je zemlje pripalo Arnautima, koji su za vreme okupacije radili zemlju, nego li Srbima koji je oduvek rade. Meni je delegat oblasnog odbora saopštio da manastir ne polaže pravo na zemlju kao porušen, i da su još marta 1946. god. rešili da se manastiru oduzme sva zemlja."[10]

Manastir Devič srušen oktobra 1941. g. (snimak iz 1947.)

Manastir Devič je kasnije ipak obnovljen, ali je neprekidno do danas imao velikih nevolja i zuluma od susednih Arbanasa, koji su često napadali ne samo manastirska dobra nego i same sestre monahinje. Ali, gornji navod oca Makarija odslikava stvarni odnos nove jugoslovenske vlasti, proarbanaški a antisrpski nastrojene, što se može videti i iz činjenice da nijedna džamija nigde na Kosmetu nije porušena. Naprotiv, mnoge nove džamije podignute su na mestu porušenih crkava ili od njihovog građevinskog materijala." Kao ilustraciju samo navodimo: selo Radonjić kod Đakovice, gde je na mestu i od materijala crkve podignuta džamija, jer Srba više i nema u tom selu. Crkveni prostor, imanje, groblje neretko je dato, ili prisvojeno, nekom Arbanasu, kao što je slučaj u selu Rakitnici kod Podujeva, Pomazatinu kod Prištine, Drenovcu i Prilepu kod Dečana, u bivoljaku kod Vučitrna i drugde. U selu Ljevoši kod Peći, iznad Pečke patrijaršije, na temeljima stare srednjovekovne srpske crkve podignut je 1955. godine lovački dom za SUP Kosmeta. U selu Miruši kod Mališeva preorani su temelji crkve i staro groblje srpsko (1963) i zemljište postalo zadružna njiva. U selu Kravasarija kod Mališeva sadašnja škola podignuta je na temeljima srpske crkve, a i Srba u selu više nema. Zatiranje srpskih svetinja na Kosovu i Metohiji činjeno je i na razne druge načine (delimična dokumentacija u knjizi Zadružbine Kosova).

Jedan od načina pritisaka na Srbe u ovo vreme, i time započinjanje njihovog prisilnog egzodusa sa Kosova, bila je i nacionalizacija zemljišta "za društvene potrebe", gde se

zemljište uzimalo najpre od srpskih porodica. Tako je, npr. sasvim nestalo srpsko selo Nakarade kod Đakovice, kraj magistralnog **** za Prizren, koje je pretvoreno u Poljoprivredni kombinat "Erenik". [12] Novo Selo kod Prištine, sa ostacima crkve i grobljem. srpskim, potopljeno je celo (1965) pri izgradnji veštačkog jezera na Gračanici. Stadion "Prištine" u Prištini podignut je na zemljištu Srba koje je nacionalizovano. Selo Vrbnica na Drimu, do albanske granice kod Prizrena, imalo je Srba još u posleratnoj deceniji, a onda je zemljište oduzeto i potopljeno za hidrocentralu u Albaniji (!), tako da danas u tom kraju više nema Srba.

U ovoj posleratnoj deceniji imamo i česte progone i zatvaranje srpskog sveštenstva. Tako su 1945-1946. u zatvoru bili: arhiđakon Gavriilo iz manastira Dečana (osuđen na 10 godina zatvora), sveštenik Stanislav Vasiljević iz sredačke župe, sveštenik Grigorije Baljošević iz Orahovca (3 godine zatvora), prota Branko Jakić iz Prizrena, pa sveštenici Đorđe Dragić iz Lipljana i Živa Boldorac iz Istoka (zatvoreni 1947), prota Perko Kipović iz Gnjilana (zatvoren 1949). Naravno, bilo je to doba robijanja mnogih nevinih ljudi u zemlji, ali broj kosovskih Srba u zatvorima nije tada bio prosečno manji, što je tamošnji narod obeshrabrivalo. Najkarakterističniji primer progona srpskog sveštenstva na Kosovu u ovo doba (1952) svakako je nevino stradanje od vlasti jeromonaha Venijamina Boškovića u manastiru Binču kod Gnjilana. Sam on opisao je raško-prizrenskom episkopu ono što se njemu i manastiru desilo od vojnog, milicijskog i drugih predstavnika tadašnje "narodne vlasti" na Kosmetu: "Poznato vam je da sam teško bolestan i da već godinu dana ne napuštam sobu, većinom ležim u krevetu. Tako sam ležao u krevetu i 3. maja t. g., koga su dana oko 5 sati po podne banuli u moju sobu 6 ljudi meni nepoznati, jedan je bio u uniformi vojnoj sa titovkom na glavi, a ostali u civilnom odelu, a jedan je bio u plavoj (milicijskoj) uniformi. Onaj u uniformi vojnoj i jedan gologlav u civilu ostali su kod mene, a ostali su izišli Onaj u civilu seo je preda me i razbijao jaja, kojih je bilo oko 100 komada u dve korpe (bilo je to vreme oko Uskrsa - A. J.) Onda je obe korpe s jajima bacio na mene, bacio je i sud sa jelom na mene. Onda se onaj u uniformi popeo na mene, stao mi na grudi i počeo da me davi; od težine krevet je se prelomio i ja sam propao. Onda su mi naredili da se dignem na onaj deo kreveta što nije propao; kad sam seo, onaj u civilu skinuo je lampu sa gasom i izručio na mene, i hteo da me zapali, ali nije imao šibice Onda je izručio na mene testiju vode. Posle me je onaj u vojnom odelu udarao nogom po celom telu, a onaj u civilu udarao me je sa štapom po glavi, po licu, svuda Onda su me i dalje toliko tukli da sam pao onesvešćen i tek posle 1 časa došao je sluga (manastirski) iz Binča i komšija Raša i Milena Petrović. Pri polasku, onaj u vojnom odelu kazao mi je. U roku od 24 sata da se izgubiš odavde, inače ćemo te baciti kroz prozor. Teško pretučen, ja sam morao da napuštam manastir, a ključeve sam predao namesniku." [13] Dodajmo da je otac Venijamin uskoro umro od zadobijenih povreda.

Opisani tragični događaj nije bio samo "agitpropovski ateizam" državne marksističke ideologije, nego pre svega bezakonje jednog sistema vlasti, nesumnjivo sa krajnjim ciljem trajno iskorenjenje srpskog naroda iz istorije i pamćenja Kosova Posledice ovakvih postupaka, a iza njih sigurno stoji i arbanaški doprinos i politika albanizacije (i islamizacije) Kosova, Jesu ta da je manastir Binač danas skoro zapusteo, a i srpski živalj oko njega veoma se proradio. Slično je i sa čestim napadima na imanje i sestrinstvo manastira Devič, zbog čega su okolna sela, njih oko 20, zapustela od Srba; pa napadi na manastir Svetu Trojicu kod Mušutišta, kome preti zapušćenje, kao što je zapustio manastir Sv. Marka u Koriši kod Prizrena

Da ovo nije bio usamljen slučaj, pokazaće i sledeći, nešto drugačiji, ali sa istom namerom i namenom učinjen napad na Srbe i Srpsku crkvu. Paroh raniluški Anđelko Petrović izveštava episkopa u Prizrenu 7. januara 1948: "Noću uoči Sv. Save u crkvi Raniluškoj (kod Gnjilana) načinjen je pravi rusvaj - sve su knjige pocepane na paramparčad. Na sv. Prestolu ostala je jedino sračica, a ostali pokrivači, jevandjelje, jedan krst, antimins, carske dveri, zavese, službenik, svetnjaci - sve je polupano i razbacano po crkvi, ikone neke koje su visile o zidu i one su polupane, jedino je pošteđen pribor za sv. pričešće na žrtveniku i ništa drugo. Jedek sa zvona na zvonari skinut je i odnešen "[14] Ako sada navedemo sličan slučaj iz 20 godina kasnije, videćemo isti zločinački odnos prema kosovskim Srbima i njihovim svetinjama. Naime, mitrovački paroh Vladimir Popović izveštava episkopa u Prizrenu 5. jula 1972: "U selu Vinarcu, ataru ove parohije, postoji crkvice još iz davnina, pre nekoliko stoleća, iz doba patrijarha Čarnojevića. Ona je prošla u skoro istovetnom stanju u vremenu 1915-1918. g. kao i u vremenu 1941-1944. g. Međutim, februara ove godine našla su se neodgovorna lica (čitaj Arbanasi - A. J.) pa u nemogućnosti da otvore crkvu, pokvarili su krov na njoj, otvorili je i ubacili dosta prljavštine (đubreta, izmeta), tako da je nižepotpisani morao da se obrati miliciji za zaštitu... Vernici (Srbi) su za tim pristupili obnovi crkve, krov prepokrili, okrečili i vrata još bolje učvrstili. Međutim, juna meseca, ne znamo (tačno) dan, došli su opet nepoznati, pa su je potpuno ruinirali. Vrata su skinuli i odneli, stolove u crkvi polomili, kandila i svećnjake uništili, tako da je u crkvi ostao samo goli i isprljani zid. ... Smatram da ovakav postupak ne liči čak ni na kriminal, već na politički gest radi istrebljenja ove naše svetinje." Tako piše srpski paroh mitrovački, dodajući u objašnjenju da se ova crkvice "nalazi u selu sa življem isključivo muslimanske veroispovesti" (tj. selo je arbanaško), a srpsko selo Vinarce je nekoliko kilometara dalje.

Četvrt veka golgote Kosovskih Srba (1956-1981)

Hroniku ovih srpskih stradanja na Kosovu svesno delimo na ove periode, a ne kako je neki, najčešće sami Arbanasi, dele - pre i posle Brionskog plenuma (1966). To zato što su srpska stradanja na Kosmetu bila ista i pre i posle te političke "promene" u Komunističkoj partiji Jugoslavije, što pokazuju i već navedeni i još mnogobrojniji nenačeljeni primeri srpskih kosovskih patnji.

U prilog ovakvom tvrđenju navešćemo ovde dva teksta, jedan iz 1951, a drugi iz 1967. godine. Jedan Srbin Kosovac, Jovan Gligorić, sudija u penziji, pisao je patrijarhu srpskom g. Vikentiju 28. juna 1951, povodom rušenja srpske crkve u Đakovici: "Osećam se prinuđenim da Vašoj Svetosti lično i pismeno, poput naših starih patrijaraha, izložim pravo stanje stvari kako je u Metohiji, na osnovu mojih zapažanja... U okupacionom vremenu II svetskog rata svi ovi anacionalni (tj. antisrpski, arbanaški - A. J.) elementi popalili su domove naših naseljenika, opljačkali ih, opustošili sve što se njihovim imenom nazvalo, silovali ženski svet, prinudno ih naterali u zbeg. Ujedno nisu ostali dužni ni prema staromeštanima Srbima, koliko su ih pobili, tukli i opljačkali za vreme okupacije... Iza oslobođenja 1944. god. mi smo opet svekolike pretrpljene muke, žrtve, neprijatnosti, trzavice, strah, nevolje u raznim oblicima bacili u zaborav, da bi stvorili između nas bratstvo jedinstvo, dajući im kao manjinama Kosmeta, čak se može reći, preterano veliki broj škola, veći i od same Albanije. Međutim, šta se zbiva: dok se mi s jedne strane pokazujemo prema njima humani, čovečni, u pravom smislu kao ljudi, dotle s druge strane oni nam potkopavaju jamu u rođenoj našoj državi, rušenjem crkava i

spomenika. U Đakovici imaju muslimani 18 džamija i 12 tekija, katolici 2-3 crkve, a pravoslavni svega jednu pomenutu malu crkvicu i tu nedovršenu novu crkvu-spomen kosturnicu... Datu im autonomiju Kosovsko metohijske oblasti uzeli su vrlo pogrešno i proizvoljno, kao da su država u državi, da im je sve u moći učiniti što god žele u korist svojih nacionalnih poslova... Asimilaciju, odrođavanje i iseljavanje oni znaju dobro kako se vrši." [16]

Podsećamo da je ovo pismo pisano 1951. godine. Arbanasi su kasnije tvrdili da su do 1966. godine bili zlostavljani, a Srbi na Kosmetu povlašćeni. Bio je to propagandni plan jedne antisrpske politike, smišljene postepeno posle neuspeha balističke pobune posle oslobođenja. Kako su se pak Srbi na Kosmetu tada osećali, pokazuje drugi tekst: Izveštaj Upravnog odbora Raško-prizrenske eparhije, iz 1967. godine: "Posle stupanja na snagu Društvene reforme (posle Brionskog plenuma 1966-A. J.), koja se, po jednodušnoj oceni (Srba), smatra kao negativna za srpski živalj na Kosmetu, jer će to još više potstaknuti iseljavanje Srba sa Kosmeta, obzirom da neće moći da odolevaju većem pritisku većine šiptarskog živilja, koji koristi i zloupotrebljava samoupravu. Šiptari i druge nacionalne manjine na Kosmetu isticali su da su oni gonjeni, a da su Srbi i Crnogorci od Rankovićevog režima bili favorizovani. Ako bi to bilo tako, mnogi postavljaju pitanje: zašto su se onda Srbi do sada iseljavali sa Kosmeta? Ako su uživali osobitu zaštitu Rankovića, što sigurno nije tačno, mnogi se s razlogom pitaju: zar iseljavanje neće biti veće sada kada Srbi više nemaju tu zaštitu, a Šiptari će je imati, koristeći samoupravu i većinu svoga živilja i verovatno neki, ako ne ovi, istu zloupotrebljavati... Fakat da su se Srbi i Crnogorci iseljavali sa Kosmeta od samog oslobođenja, a to znači da su uslovi bili takvi da neko nije mogao pod tim uslovima živeti na Kosmetu zajedno sa Šiptarima, pa je izlaz nalazio u seobi na teritoriju uže Srbije, i to onda kada je vlast pretežno bila u rukama boraca, a njih je bilo više Srba i Crnogoraca, kako se onda može pretpostaviti da seobe neće biti više od sada pa nadalje kada pretežan deo vlasti pripada šiptarskoj većini na Kosmetu; a da oni mogu vlast bolje da iskoriste za svoju nacionalnu stvar nego što su je Srbi i Crnogorci koristili, svedoči fakat da je Srba i Crnogoraca sada proporcionalno manje na Kosmetu nego što ih je bilo 1912. g., posle oslobođenja od Turaka. Iseljavanja nije bilo u periodu između I i II svetskog rata, već za vreme prošlog rata.

I ovaj tekst je rečit sam po sebi i ne treba mu objašnjenje. Uz njega kao dokumentaciju možemo navesti brojne ranije izveštaje episkopa raško-prizrenskog o prisilnom iseljavanju srpskog živilja sa Kosmeta. Već smo spominjali da je broj parohija morao biti postepeno smanjen za jednu trećinu: od predratnih 93, spao je na 67, jer je 26 parohija moralo biti rasformirano. U izveštaju episkopa prizrenskog g. Pavla od 12. maja 1959. stoji: "Tokom 1958. g. odigrala su se dva veoma mučna događaja. Naime, u manastiru Devič Šiptari su odveli devojčicu od 12 godina, Srpkinju, koja je tu gajena od svoje druge godine, i zahtevali od nje da se uda ili za momčića Šiptara od 12 godina, ili za čoveka od 34 godine, koji već inače ima jednu ženu... Postoji još jedna nevolja, čije posledice mogu biti katastrofalne za nas u ovim krajevima. To je stalno iseljavanje našeg živilja (podvukao A. J). Kad sam zimus bio u Deviču, dođoše domaćini tri poslednje kuće iz najbližeg sela Ludovića, nudeći manastiru da kupi njihovu zemlju, inače će je prodati Šiptarima. U tursko vreme bilo ih je u tom selu 17 kuća i isto toliko Šiptarskih... Sad se sele poslednje tri kuće (srpske). Tako je i u drugim krajevima. U Vitimirici kod Peći, koja je naseljena posle I svetskog rata, nije bilo nijedne šiptarske kuće. Sada ih ima 100. U Dobruši pre rata nijedne, sada 160 itd." [18]

U izveštaju od 27. aprila 1961. episkop piše: "Stalna nam je nevolja nezadržano iseljavanje našeg življa, manje-više sa cele teritorije Eparhije. Kao razlog jedni navode strah od represalija Šiptara i Turaka u slučaju kakvog političkog zapleta u ovim krajevima. Povremeno njihove ispade uočavamo i sad svi. Npr. posle moje posete Kamenici (Kosovskoj) i nedovršenoj kapeli u selu Koretinu, prekonoc su na toj kapeli razbijeni svi prozori. Onomlanske godine (1959), uoči suđenja u Prizrenu jednom diverzantu iz Albanije, neko je potpalio kapiju na porti Saborne crkve u Prizrenu. Ove pak godine su na groblju (u Prizrenu) porazbijane sve porcelanske slike na pravoslavnim spomenicima, pa i na spomeniku episkopa Vladimira. Drugi (iseljenici) navode da vlasti favorizuju Šiptare, kojih u organima vlasti ima mnogo, pa se uzajamno pomažu i sve zakonske olakšice osiguravaju za svoje, dok se na Srbe svaljuje sva težina obaveza i to uvek u zakonskoj formi. U tome (favorizovanju Arbanasa) učestvuju i Srbi članovi Partije." [19]

U izveštaju od 11. maja 1962: "I ove godine (1961) još intenzivnije je nastavljeno iseljavanje našeg (srpskog) elementa, kako naseljenika tako i starosedelaca, iz svih krajeva Eparhije. Iz Gnjilanskog namesništva u toku godine iselilo se preko 200 domova: samo iz Vrbovačke parohije, koja je inače mala, iselilo se 70 domova. Iz okoline Prištine, od lanjske godine, takođe se naglo iseljava. U selu Komoranu posle rata bilo je 40 srpskih domova, sada ih ima 12; Novo Čikatovo 48, sada 22; Donji Zabel 18, sada 4; Veliki Belačevac 23, sada svega 3. Iz Tološke parohije iselilo se u toku godine 81 dom. To je glavna nevolja naša u ovim krajevima." [20]

Izveštaj od 1. aprila 1965: "Osim navedenih teškoća, imamo onu stalnu koju sam u svim ranijim izveštajima iznosio, a to je neprestano raseljavanje pravoslavnog (srpskog) elementa sa Kosova i Metohije... (slede podaci). Selo Belo Polje od 42 kuće iseljeno 12, ostalo 30. (Iseljenja samo posleratna). Selo Glavnik od 43 kuće iseljeno 20, ostalo 23 Selo Batlava od 27 kuća iseljeno 13, ostalo 14. Selo G. Sibovac od 48 kuća iseljeno 25, ostalo 23 Selo Trnova od 29 kuća iseljeno 23, ostalo 6 Selo Bradaš od 41 kuće iseljeno 40, ostala 1, i tako redom u svih 20 sela parohije Podujevske. . Komentar ovome je nepotreban." [21]

Da dodamo još i izveštaj od 1. aprila 1966; "Opšte teškoće na koje Crkva u Eparhiji raško-prizrenskoj (nailazi godinama su iste, no utoliko teže što su, tako reći, prešle u hronično stanje. Teški problem je raseljavanje našeg elementa, koje se vrši i dalje. Svakako da tu deluju mnogi uzroci, ali ima nasilja sa strane Šiptara. Letos, vraćajući se iz jednog manastira kod Prizrena i čekajući autobus, imao sam ovakav razgovor sa jednom ženom meštankom. Prodali smo kuću i zemlju u planini i spustili se ovde u ravnici i tu kupili. Sa jednog parčeta samo dobili smo triput više no gore sa svega (imanja). Takav je i kolomboć (kukuruz). Ali ne možemo ovde ostati. - Zašto? - Noću nam Šiptari uteruju stoku u usev i otvoreno prete Selite se, ovo nije Srbija Siledžije neke, reći će se. No kad sam posle bio na sasvim drugom kraju Eparhije, kod Kosovske Mitrovice, izneli su mi, od reči do reči, potpuno iste nevolje. Vidi se jedna organizovana hajka, kojoj ovako proređeni teško odolevamo." [22]

Osim ovih izveštaja u Arhivi eparhije u Prizrenu postoje brojni izveštaji sveštenika sa terena o prisilnom iseljavanju srpskog življa i o broju iseljenih pod pritiscima. Iz njih se vidi da je oko godine 1968. zaista došlo do većeg porasta iseljavanja Srba. Ali, iz njih se vidi i nešto drugo - a što poslednjih godina iznose skoro svi Srbi Kosovci da je tada bio

prisutan strah od posledica ako se iznese puna i neskrivena istina o razlozima prisilnog iseljavanja jer, ne treba smetnuti s uma da je zvanična jugoslovenska politika, čak i posle arbanaške pobune 1968. godine, dok je Josip Broz Tito bio živ, svesno prikrivala srpsku tragediju na Kosovu i Metohiji (naziv Metohija u međuvremenu je zvanično ukinut 1968. g. od vlasti, jer je jasno svedočio da je to vekovni srpski i pravoslavni kraj oko manastira). Mnogi su ljudi tada i sa položaja odleteli, i sa Kosova se iselili, čim su samo progovorili o srpskom stradanju od Arbanasa na Kosmetu. Primera radi, eno šta piše arhijerejski namesnik iz Gnjilana: "Prednji izveštaji paroha su vrlo šturi i ne iznose puno činjenično stanje iz opreznosti da sebe ne bi doveli u nepoželjni položaj, jer im njihovu tvrdnju o činjeničnom stanju ne bi potvrdili oni kojima je to poznato, iz straha od posledica, radi čega i izbegavaju (Srbi parohijani - A. J.) da daju ma kakve podatke. To se očito vidi iz izveštaja sveštenika Petra Popovića i Mihaila Radojevića. ... Šiptarska omladina od predškolske dece do učenika više gimnazije, učiteljske i ekonomske škole u gradu (Gnjilanu) na najgrublje načine ponižavaju, psuju i vređaju sveštenstvo, a često **** se bacaju za njima i kamenjem i pljuju na njega... Narodna poslovice kaže što očevi govore na ognjištu, deca iznose na ulicu. Zbog takvih postupaka vrlo je otežan položaj i opstanak sveštenstva, naročito mlađih sveštenika. Dostavljajući prednji izveštaj, želim da napomenem: da bi se konkretniji podatci o iseljavanju pravoslavnog (srpskog) naroda sa Kosova dobili kada bi sami iseljenici u Srbiji dali svoje izjave i izneli razloge svog iseljenja. To bi bilo najverodostojnija slika o njihovom iseljenju." [23]

Potvrdu o iznesenome zaista su dali, ali dosta kasnije, iskazi iseljenih pod raznim pritiscima kosovsko-metohijskih Srba davani u tzv. užoj Srbiji, o čemu je poslednjih godina štampa dosta pisala. Podsećamo na već navedeno svedočenje Miloša Savićevića, kao i na izjavu Radoša Nedića iz lapskog sreza, sela Donje Ljupče kod Podujeva, koji je 24. 4. 1987. opisao "iseljavanje i tragediju 11 porodica Nešića iz sela Donje Ljupče", takođe i svedočenje Vuksana Pantelića. [24] Najkraće je o iseljavanju izrekao je istinu te iste kosovske noći Ljubomir Vujović: "Preko 40 godina traje proces iseljavanja Srba i Crnogoraca sa Kosova, a pospešuju ga albanski nacionalisti i separatisti; verovatno imaju svoj plan rada i delovanja. Iseljavanje traje nekada bržim a nekada sporijim intenzitetom. Skoro pola naselja na Kosovu su etnički čista, što ide u prilog ostvarenju cilja albanskih separatista... Težak je manjinski osećaj, osećaj nesigurnosti. Samo onaj ko je osetio šta je seoba, može u punom smislu reći da shvati koliko je ta reč opora i gorka." [25]

Ili jedan drugi rezime uzroka iseljavanja Srba pod raznim pritiscima, koji je dao sveštenik iz Kosovske Vitine Ljubiša Miljković, u svom izveštaju arhijerejskom namesniku u Gnjilanu: "Iseljeni Srbi izjavljuju da nisu imali slobodu, da su ugnjetavani od strane Šiptara. Iseljeni iz Vrbovačke parohije izjavljuju da su im Šiptari mnogo dosađivali, nasilno su ulazili sa stokom u njihova imanja, njive, livade i bašte, izazivali ih na svađu, ulazili im u kuće, kod žena (= silovanje). U grobljima su lomili krstove, i to u selima: Belekaru, Drobešu, Grmovu, Vitini, Devaju, Gušici, Trpezi i drugim. Bilo je i ubijenih, i pred sudom slabo su zaštićeni. U manastiru Binču sestrinstvo (monahinje) često je potresano i napadano od Šiptara: jedna je sestra udarena drvetom po glavi, a druga je napadnuta nožem. Stalno komšije Šiptari navaljuju sa stokom do samog manastira, bacaju kamenje na manastirske njive, i na sami manastir Sv. Arhangela Gavrila u Buzoviku, i dobacuju sestrama: Idite odavde, ovo nije vaše, ovo nije Srbija. Vaše je mesto u Srbiji, itd." [26.]

Navešćemo ukratko još vrlo karakterističan mada nepotpun izveštaj paroha iz Podujeva

Živojina Trajkovića (od 8. juna 1969), za posleratni period do 1968. godine, za sela oko Podujeva, gde se pregledno vidi da je iz tih sela iseljeno 663 srpska doma, a kao pravi razlozi iseljavanja mogu biti uzeti ostali tu dati podaci, naime: 350 fizičkih napada Arbanasa na Srbe, 21 silovanje Srpkinja, 430 krađa pričinjenih Srbima, i 2 ubijena Srbina.[27] Tako isto rečit je i izveštaj paroha iz Babinog Mosta na samom polju Kosovu (od 7. juna 1969): "Parohija Babinomoška, od 1945. godine do danas, izgubila je svoja tri starosedelačka sela, i to: Bivoljak sa 9 kuća, Drenovac sa 11 kuća i Amediju sa 4 doma, dok crnogorsko naseljeničko selo Breznica od 55 domova, ostaće samo u sećanju kod mlađih pravoslavaca (Srba). Grobovi su im zarasli, a spomenici polomljeni i uništeni pored naseljenih šiptarskih kuća. Breznice divnog planinskog sela nema više. U svim ostalim selima oseća se pritisak Šiptara na srpski živalj. Usled toga pritiska dolazi do pomaganja Srba u većim srpskim selima, mahom idu u Srbiju na preseljavanje. Životni standard njih ne veseli (tj. nije ekonomsko stanje u pitanju - A. J.) u odnosu na šiptarsku dominaciju na svakom koraku. Srpski narod je tužan i brižan u ovoj parohiji. Srpsko bratstvo svakim danom sve je manje, a prekriva ga šiptarsko razmnožavanje rapidno. Svaki Srbin u ovoj parohiji gleda kako da se iseli sa Kosova, ili kako da osigura miran garantovan život. Srbin živi u neizvesnosti danas za sutra." [28]

Od ovog tužnog iseljavanja srpskog življa sa Kosova i Metohije pod raznoraznim arbanaškim pritiscima, ima i još potresnijih i tragičnijih, i to iz godine u godinu u ovom periodu, naročito posle demonstracija, u stvari pobune 1968. godine. Od tada pa nadalje udvostručeni su i uvišestručeni napadi na crkve i manastire, na groblja i spomenike, na samo srpsko nacionalno, duhovno i kulturno biće na Kosovu. Pojedine od tih tzv. "ekscesa", a u stvari pravih varvarskih zuluma i zlodela, koje je zabeležila Raško-prizrenska eparhija, objavili smo u monografiji Zadružbine Kosova, a ovde ćemo samo podsetiti na neke od najgrubljih nasrtaja na Srpsku crkvu, srpski narod i njegove svetinje i spomenike vekovnog prisustva na Kosovu. Najviše su stradavali manastiri Devič, Gorioč, Sveta Trojica, Pečka patrijaršija i Visoki Dečani, a zatim mnogobrojne seoske crkve i srpska groblja, na kojima su pojedini Arbanasi varvarski lomili krstove i rušili spomenike, pogađajući tako srpskog čoveka u najtananiji nerv srca i najbolniju nit duše. Ne treba zaobići i ne spomenuti mnogobrojne šiptarske skoro životinjske nasrtaje da siluju žene Srpkinje, a u poslednjim decenijama napadaju posebno devojčice i starice, pa čak i monahinje.

Dana 3. aprila 1968. pisao je dečanski iguman Makarije srpskom Patrijarhu g. Germanu: "Šiptari opet pokazuju svoju iskonsku mržnju prema Srbima. Nalazimo se u teškoj situaciji negoli za vreme okupacije Austrije i Turske. Onda smo imali bar nekakvo pravo, a sada kao da je sve otišlo u nepovrat. Pojave nasilja, krađe usred bela dana, vređanja i pretnje svakodnevna su pojava. Vi svakako i od drugih čujete šta se sve radi na Kosmetu sa Srbima. ... Pre mesec dana Šiptari iz Dečana teško su pretukli šumara Milivoja Lanićevića, samo zato što je protiv nekih podneo prijave o krađi šume. U isto vreme jedan Šiptar kondukter izbo je nožem na sedam mesta jednog Srbina šofera, samo zato što nije hteo da vozi prepun autobus po zapovesti Šiptara. Nedavno je u Labljanima na Kosovu u srpskom selu proslavljen jubilej o Skenderbegu. Jedan Srbin upitao je zašto se to proslavlja u srpskom selu, a sada isti Srbin leži u agoniji u prištinskoj bolnici. Pre nedelju dana Šiptar iz Ratiša (Dečanska parohija) isterao je iz kuće i sa imanja Stanicu Pešić. Ona se žali svemogućim vlastima ovde, i sve je bez uspeha. Porodicama iz Dečana: Zariji Pavloviću, Stevanović Mirku, Miloradu Joksimoviću, Nikčević Blagoti, Miloradu Bašiću, Pavlu Bašiću i porodici Avramovića iz Drenoca oduzeše samovoljno

zemlju i šumu. Tako ovi ljudi nemaju kome da se žale, niti ovde kakva žalba pomaže."[29]

Igumanija Paraskeva iz manastira Deviča pisala je žalbu Patrijarhu, ali i Izvršnom veću pokrajine: "Dana 28. maja 1968. g. podneli smo prijavu i molbu Opštinskom komitetu i Narodnoj miliciji u Srbici protiv sinova Osmana i Azema Deljevića iz Rezala, koji su napali starešinu manastira Deviča igumaniju Paraskevu, udarali je štapom po glavi, zatim upali u manastirske sobe. ... Dana 13. juna napao me je isti sin Osmana i Azema Deljevića i zgrabio me za ruku i zavrnuo, skoro da mi je slomi... Dana 14. juna 1968. g. oko 9 sati ujutro došao je jedan u sam Devič i skrenuo mi pažnju da ne idem dole (na manastirsko imanje), jer me iz Rezala čekaju da me ubiju. Ja ne znam šta da radim i kome da se žalim, jer je ovo neizdržljivo. Mi same ženske ne smemo da sidemo na svoje imanje, jer nam oni večito prete, i kažu nam: Nemate vi tu šta da tražite! Stoku puštaju slobodno u naše kukuruze, u bašte i livade. Šta mi da radimo, kad oni dođu i za nekoliko sati svu našu muku unište? Mi ih lepo molimo, ali molbe ne vrede, oni prete, i na sestre bacaju kamenje... Žalimo se, pa ništa, oni sve drskiji i slobodniji."[30]

Kao primer raznovrsnih arbanaških pritisaka i zlodela činjenih Srbima, navešćemo samo jednu žalbu episkopa prizrenskog Pavla upućenu Verskoj komisiji AP Kosova: "Ne jednom smo se do sada obraćali Vama za zaštitu zakonitosti za Pravoslavnu crkvu i njene vernike i imovinu... (zatim navodi slučajeve obijanja crkava u selima Vinarcu i Dobračinu i u Prizrenu - A. J.) ... U groblju sela Šipolja kod Kosovske Mitrovice, tokom leta ove 1972. g. mladići albanske narodnosti, pevajući uvredljive pesme protiv Srba, porušili su 15 nadgrobnih spomenika. Slično rušenje spomenika desilo se nedavno i u selu Srbovcu kod Kos. Mitrovice, gde je porušeno 8 spomenika. Tako je i na groblju u Orahovcu, gde su polomljeni ne samo drveni nadgrobnikrstovi, nego i 7 spomenika od mermera, 2 od cementa i 14 kamenih krstova. U selu Opteruši kod Orahovca, polomljena su 3 nadgrobnikamena krsta i svi drveni krstovi sem tri. U selu Retimlju kod Orahovca polomljeni su na groblju ovi drveni krstovi i na grobovima je vršena velika nužda."[31]

Poluporušena (od Šiptara tokom rata) crkva u Bistražinu kod Đakovice

Ako ovome dodamo da su u ovom periodu rušena i oskrnavljena groblja i cinično

povređivani srpski grobovi u selima Buzovik, Petrič, Velika Hoča, Žegra, Robovac, Smoluša, Straša, Koriša, kao i to da su crkve srpske provaljivane, pljačkane i sknavljene u: Gornjem i Donjem Nerodimlju, Babljaku, Štimlju, Dobrčanu, Prizrenu (Sv. Nikola), Donjoj Gušterici, Vrbovcu, Žitinju, Cernici, Kosovskoj Kamenici, Donjem Drenovcu, Straži, Dobrotinu, manastiru Sokolici i drugim srpskim naseljima, onda postaje jasno kako su se Srbi tada osećali, posle takvih varvarskih bestijanja i izivljavanja arbanaških siledžija i zulumčara nad srpskim življem i njegovim svetinjama.

Porušeno i spaljeno srpsko groblje (Begov Lukavac kod Istoka)

A šta je u to vreme doživljavala od arbanaških nasilnika jedna obična srpska porodica, neka posluži kao primer svedočenje Krunoslava Jošanovića i njegove majke Dace iz sela Orlane kod Podujeva. Neposredno iza rata u mome selu je bilo 100 srpskih kuća, danas ih ima samo desetak. Zašto su otišli? Nevolja ih je prognala sa ognjišta. Najveći broj mojih seljana je otišao zbog direktnih pritisaka. Nije se to moglo izdržati.

Mi smo dugo godina bili bez ikakve zaštite. Da li je čovek mogao opstati na svome imanju ako su ga svakodnevno potkradali, ubijali mu stoku, fizički nasrtali na čeljad, na obraz žena i devojaka? Sudbinu moga sela doživela su i sva susedna: Balaban, Turčica, Nedrgovac, Sekirača, Brvenik... Sve te nevolje o kojima pričam nisu zaobišle ni moju kuću i familiju. Nasrtali su mi noževima na decu, tukli mi majku. I da slučajno nisam naišao, ko zna da li bi ona i preživela. Oborili su je, pa sve nogama (gazili), a ona stara i bespomoćna. ... 'Takve batine nisam doživela ni za vreme okupacije', veli majka Daca. A verujte mi, hlebom sam ih hranila, vodom pojila, svakojako pomagala. ... "[32]

Ovakvih i sličnih potresnih kazivanja o patnjama pojedinačnim i grupnim stradalnim sudbinama srpskog življa na Kosovu i Metohiji ima toliko da bi to iziskivalo čitave tomove. Da potsetimo samo na neka stradanja Srba: I u tim godinama su mnogim srpskim porodicama oduzeta imanja, bilo smišljenom eksproprijacijom za neka državna dobra (poljoprivredne kombinata, kao napr. Erenik kod Đakovice ili onaj kod Peći), bilo otmicom samih vlasti u korist albanskih emigranata, kao što je bilo napr. u Dečanima (1972. i 3. godine), bilo pak uzurpacijom ili otmicom od strane pojedinih šiptarskih porodica, kao što je bilo 1968. g. u selu Dolac kod Kline, kad su Šiptari (rimokatolici) iz

porodice Tomaj i Bunaj ubili Božidara Bacića na njegovoj njivi motikama, a ranili mu braću Bogosava i Bogdana, i onda preoteli njihovu njivu. Ovakvih šiptarskih napada i čak ubistava Srba na imanjima bilo je u ovo vreme više, jer pravni organi i sudovi na Kosovu nisu pravilno funkcionisali.

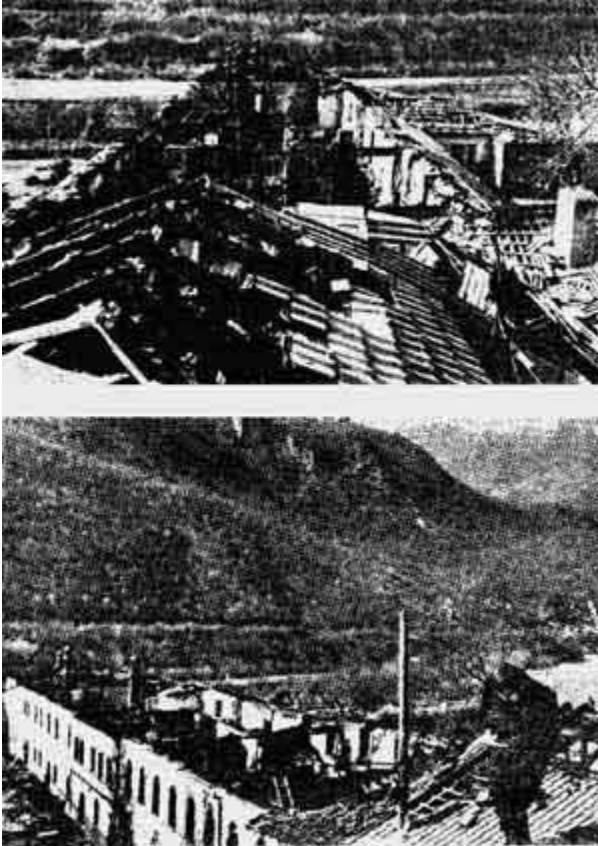
Za ovaj period stradanja Srba na Kosmetu, kada nisu mogli ni da se žale, ili je žaljenje bilo bezuspešno, ili čak sa lošim posledicama po žaliocce, možda najbolje odgovara reč jedne stare Srkinje iz Peći, koja je na pitanje jednog našeg sveštenika iz Beograda: "Kako živite?" - odgovorila: "Gore visoko, dole tvrdo, pa čutimo i trpimo."

Najnovija stradanja (1981-1988)

Posvudno i posvednevno stradanje srpskog življa na Kosovu i u Metohiji teklo je tako četvrt veka, u gluši i ropcu, bez prava protesta i bez odgovora na sudske žalbe, a posledica toga bila je neprekinuta rška iseljavanja pod pritiskom. Međutim, s proleća 1981. godine desio se najednom događaj koji je mnogima na Kosovu i van njega, naročito u Srbiji, otvorio oči. Istina, i o tome se prvih meseci nije smelo ni pričati javno, a kamoli pisati, sve je zataškavano i skrivano kao "državna tajna", mada je ta tajna već u čitavom svetu bila javna. Reč je o poznatoj arbanaškoj separatističkoj agresiji u martu i aprilu 1981. godine (koja je zamagljivana političkom terminologijom: "demonstracije", "kontrarevolucija" i slično). Od ove pobune 1981, koja je novembra 1988. i februara marta 1989. imala svoju reprizu, nad kosovsko- metohijskim Srbima počeo je javno da se sprovodi genocid biološki, ekonomski i kulturni. O tome je sasvim tačno nedavno rekao prof. dr Dragoje Žarković: "Danas smo svedoci genocida koji se godinama sprovodi nad srpskim i crnogorskim narodom na Kosovu, koji Jugoslovenska vlast gotovo mirno posmatra, očekujući da će se taj problem konačno rešiti kad Kosovo postane etnički čisto, tj. postane samo albansko, bez Srba." [33]

Prvi javno učinjeni zločin arbanaške separatističke agresije 1981. protiv svega srpskog na Kosovu i Metohiji bilo je podmetanje požara pod veliki konak manastira Pečke patrijaršije, pred zoru 16. marta, tj. u noći Nedelje pravoslavlja. U konaku je mirno spavalo 30 monahinja, sa još nekoliko gostiju, i 3 sveštenomonaha. Požar je podmetnut na tri mesta u potkrovlju, na rastojanju od po desetak metara (konak je dug 60 metara) i srećom da ga je primetio jedan stariji Srbin Kosovac, koji je bio te noći gost u manastiru, a odmah za njim vatru je primetila i igumanija manastira Deviča Paraskeva, takođe gost te noći u Pečkoj patrijaršiji. Sestre monahinje jedva su uspele da spasu starog jeromonaha Dionisija i stare rukopisne knjige i nešto ikona, a sve ostalo u konaku, sa kapelom, patrijarhovim odajama, sestrinskim sobama, radionicama i magacinima izgorelo je potpuno, jer vatrogasne službe iz Peći skoro da su sabotirale gašenje požara (dolazile su prazne cisterne), te je požar utihnuo tek uveče kad je konak izgoreo. Posle toga, počele su "političke izjave": da je za požar "kriva električna instalacija" (a struju su prekinuli tek vatrogasci), pa onda "dimnjak na konaku" itd, a u stvari skrivalo se svesno da je to bilo zlodelo, jedno od prvih u nizu tada izvršenih sabotaža, rušilačkih napada i terorističkih akata opšte separatističke pobune Arbanasa (počev od 11. marta 1981. u studentskoj menzi u Prištini, pa dalje 26. marta, i naročito prva tri dana aprila, kada su u skoro svim naseljima i gradovima na Kosovu buknule separatističke mase, u kojima je bilo na desetine mrtvih, a i nekoliko nevinih Srba palo je kao žrtva razjarene rulje). Cilj ove agresije bio je odmah jasan: nasilno otepljenje Kosova od Srbije i Jugoslavije i

pripojenju Albaniji. Nešto kasnije, to je zamenjeno većom parolom "Kosovo republika", naravno sa istim ciljem - da se ta republika zatim otcepi i pripoji Albaniji. Jednom rečju, u događajima na Kosovu s proleća 1981. vaskrsavala je ideja iz doba okupacije, o "Velikoj Albaniji", koju je trebalo ostvariti "milom ili silom", kako su i uzvikivali demonstranti u Prištini, Uroševcu, Đakovici, Podujevu i drugde.

Spaljeni konak Pečke Patrijašije (16. marta 1981.)

Posle vojnog ugušenja ove arbanaska agresije, Srbima na Kosovu bilo je još teže. Teže im je bilo zatim i sledećih godina, koliko zbog pritisaka, sada sve otvorenije drskih i agresivnijih, toliko i zbog jasnog sagledavanja nehtenja i neefikasnosti političke vlasti Jugoslavije da na Kosovu uspostavi pre svega istinu, slobodu i jednako pravo za sve, a pre svega za potlačene Srbe i ostali nealbanski živalj. Vrlo je karakteristično bilo da, osim grupe uglavnom mladih Arbanasa, niko iz organa vlasti, a ona je bila sasvim u rukama Arbanasa, nije tada odgovarao zbog neuspeha višegodišnje komunističke politike na Kosovu, zbog tolikog kršenja osnovnih ljudskih i ustavnih prava Srba i Crnogoraca na Kosovu, zbog zavera i u samim organima vlasti protiv ustavnog poretka u zemlji, zbog ukidanja slobode i pravne jednakosti za Srbe i ostali slovenski živalj na Kosovu Partijski je samo kažnjeno nekoliko lica, smenjeno je sa radnih mesta nekolicina i - ubrzo je izlaz nađen u poznatoj jugoslovenskoj "uravnalovki": da Je opasan i albanski nacionalizam, ali da je isto tako opasan i srpski nacionalizam (iako su Srbi na Kosovu od 25% sada spali na jedva 12%, dakle postali su manjina u svojoj sopstvenoj otadžbini).

Iz ovog perioda, u kojem je tek u ovoj (1989) godini počelo donekle menjanje nekih tokova i zbivanja na Kosovu, toliko je primera stradanja srpskog življa i njegovih svetinja da, kada je najzad i štampa osvojila sebi pravo da slobodno piše o pravom stanju na Kosovu i uopšte u Jugoslaviji, zaista nema dana a da u štampi ne osvane vest o jednom ili čak desetini zlodela, nasilja, silovanja, paljevina, fizičkih nasrtaja, maltretiranja i raznovrsnih javnih i psiholoških pritisaka na Srbe širom Kosova i čak preko njegovih granica. (Tako je književnik iz Prištine, Petar Sarić, u otvorenom pismu Azemu Vlasiju, 3. septembra 1987, samo u jednom danu nabrojao deset u štampi objavljenih arbanaških nasilja nad Srbima na Kosovu).*

[NAPOMENA: U nastavku ove knjige čitalac će naći detaljniju, skoro svakodnevnu hroniku stradanja Kosovo-metohijskih Srba, koja obuhvata period od 1988 do Vidovdana 1990 godine.]

Oskrnavljen grob Sime Igumanova u manastiru Sv. Marka u Koriši, a na zidu crkve ispisane reči "Umri(te) popovi".

Naravno, opet su bile na udaru prvo srpske crkve i manastiri, sveštenici i monahinje. U sledećim godinama, posle 1981, provaljivane su, pljačkane, skrnavljene i narušavane mnoge crkve i manastiri, a posebno srpska narodnocrkvena groblja Ako izostavimo manastir Svetog Marka u Koriši kod Prizrena, koji nije propustio godinu bez arbanaških rušilačkih napada, skrnavljenja i oštećenja, i takođe manastire Devič i Svetu Trojicu, koji takođe nisu ni jedne godine prolazili bez fizičkih napada na monahinje, bez zuluma i poljskih šteta, pa čak i paljevina (Devič je u 1982-1984. imao tri velike podmetnute paljevine stočne hrane oko štale i vinograda iznad crkve), onda bismo mogli nabrojati nekoliko desetina obijenih, opljačkanih i oštećenih crkava po selima, do stotine oskrnavljenih groblja sa porušenim spomenicima i polomljenim krstačama, i to ponekad u čitavim talasima, jer je očigledno reč o organizovanim i dirigovanim šiptarskim pritiscima na srpski živalj da se konačno iseli sa Kosova. Napadnute su bezbrojno i srpske kuće i imovina, kao i ljudi, žene i deca.

Pomenućemo ovde provalu, sknavljenje i oštećenje fresaka u istorijskoj srpskoj crkvi Samodreži na Kosovu (1981), pa zatim isto zlodelo u crkvi u Donjem Nerodimlju (1982), pa u Štimlju (1983), pa u Dolcu kod Kline (1984), pa u Đakovici i Kosovskoj Kamenici (1985), pa u selu Perkovcu i Boljetinu i u Mitrovici (1986), pa u manastiru Sokolici (1986), pa zagađivanje i sknavljenje ljudskim izmetom ulaznih vrata Saborne crkve u Prizrenu (sedište episkopa), pa napad na sveštenika i crkvu u samoj Prištini (1987. i 1988) i tako redom. Da to nije samo niz "ekscesa" činjenih od "neodgovornih" ili "nenormalnih" lica arbanaške narodnosti, kako se, na žalost, često izjavljuje u "zvaničnim saopštenjima" organa vlasti na Kosovu, ili čak i u sudskim presudama, nego da je to deo šireg dobro smišljenog plana protiv Srba na Kosovu, s ciljem njihovog iskorenjivanja i likvidiranja svakog istorijskog traga, može se videti iz jednog na izgled kurioziteta, ali vrlo karakterističnog za položaj Srba na Kosovu ovih godina. Reč je, naime, o svesnom, državnom prepamljivanju srpskih crkava i manastira na Kosovu, o čemu ćemo navesti samo jedan dokumenat.

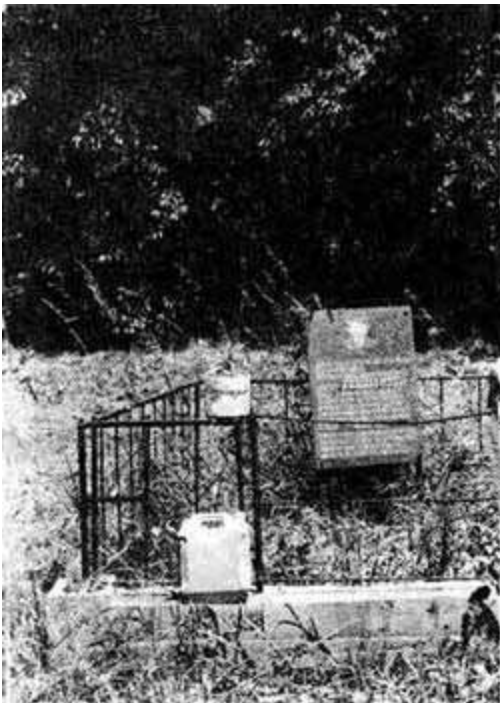
U aktu br. 307, od 3. aprila 1987. episkop prizrenski Pavle piše Verskoj komisiji SAP Kosova, i navodi da je u selu Mušutištu kod Suve Reke, skoro slučajno otkrio da je u katastarskim knjigama jedna crkva upisana kao "džamija". Zatim je isto to otkrio i za crkvu u selu Dvorane, pa i za crkvu u Suvoj Reci, i dalje redom: u selu Rečane, selu Popovljane i još nekim selima istoga kraja. Isto to je otkrio i za pečki kraj, gde su u katastru kao "džamije" upisane crkve u selima: Vitimirici, Sigi i Goraždevcu. Kao "džamija" upisana je čak i crkva manastira Svete Trojice kod Mušutišta, a kasnije je otkriveno, i onda brzo ispravljeno, da su kao "džamije" upisivani i drugi veći kosovsko metohijski srpski manastiri. Neke, pak, crkve upisivane su u katastar samo kao "zgrade", a crkvena imanja kao "vakuf", tj. kao svojina muslimanske zajednice.[34]

Srpska pravoslavna groblja za ovo vreme rušena su, sknavljena i razarana, nekad čak i paljena ili preoravana, u selima: Šipolje i Mučivorce kod Mitrovice, Dvorane kod Mušutišta, Toponica i Robovac i Rogačica kod Kos. Kamenice, Petrovce kod Gnjilana, Smoluša kod Lipljana, a takođe i u drugim srpskim naseljima. Često se dešavalo da su povređivani sveži srpski grobovi, i to ponekad baš uoči Zadušnica, da bi Srbima, koji sutradan dođu na grobove svojih pokojnika, bol i žalost bili veći i perspektiva za opstanak na Kosovu bezizlaznija. Najčešće se počinioci ovakvih zlodela ne pronađu, ili se doture maloletnici kao izvršioci, ili osobe "neuračunljive" i "nenormalne", tj. proglase ih za takve sami arbanaški organi vlasti. Ipak, najjeziviji primer nanošenja ovakve vrste patnje i stradanja Srbima na Kosovu svakako je onaj koji se nedavno desio u selu Grace. Tamo su na Krstovdan, 27. septembra 1988, na dečijem seoskom groblju, petorica mladih Arbanasa suseda, raskopali dečji grob nedavno umrlih novorođenčadi blizanaca, sinova Radojka i Dragice Petrović iz sela Grace kod Priluzja, i jedno detinje telo raskomadali i razbacali po okolnom džbunju, a ono drugo onako u kovčežiću poluzakopali. Iako su počinioci uskoro otkriveni, i njihovi roditelji kažnjeni, u srpskom narodu ovoga kraja, ali i čitavog Kosova, ostala je gorčina i bol kakav se ne da izraziti i opisati. Istina, tada je, mada to biva vrlo retko, progovorio ljudski i jedan Arbanas, novinar Maksut Šehu iz Prištine, napisavši tim povodom da "velika krivica ostavlja neizbrisiv trag u nama".[35]

Među zlodela i zločine nad srpskim življem ovoga perioda treba spomenuti i javnosti već poznato mučko ubistvo mladoga Danila Milinčića pred njegovom kućom u selu Samodreži, 2. juna 1982. godine, kada su četvorica Arbanasa držala Danila, a albanski emigrant Ferat Mujo pucao mu iz pištolja u srce, na oči majke Danice koja je svojim

telom pokušala da zaštiti život svog nevinog sina.[36]

Sudbina ubijenog Danila Milinčića i zatim čitave njegove porodice samo je simbolička pojava za sudbinu čitavog srpskog življa na Kosovu. Bilo je još i drugih ubistava, za ovih nekoliko poslednjih godina, kao što je ubistvo oca porodice Šarića, u selu Meće kod Đakovice, ubijenog od familije Krasnići (arbanaskih katolika, koji mu otimaju imanje), pred svojom kućom, 3. jula 1983, posle čega je nastavljeno sa progonom njegovih sinova i porodice, s ciljem da se isele sa svog imanja i iz Metohije. Godine 1981, drugog aprila, po povratku sa demonstracija u Prištini, arbanaska masa ubila je jednog Srbina mladića na izlazu iz Vučitrna, ali je to ubistvo čuvano kao "državna tajna" i nije dosad objavljivano. U Novom selu kod Vitine poznati balista Hisen Trpeza ranio je teško jednog srpskog mladića (1986), koji je jedva ostao živ, a jedan drugi srpski mladić, Miloš Košutić iz sela Sazlije kod Uroševca, pretučen je od 6 Arbanasa lopatama, tako da je posle nekoliko dana umro od povreda (1983). Mladiću Slaviši Tomiću, studentu iz Prizrena, nasred ulice zario je nož u rebra Šukri Gaši i zatim pobegao (juna 1988), a u srpskom selu Prekalu kod Istoka (od septembra 1988) žene i deca s puškama čuvaju danonoćnu stražu zbog nasrtaja arbanaskih aga i begova iz dečanske opštine, o čemu je štampa opširno pisala.

Mesto ubistva Danila Milančića u Samodreži (2. juna 1982.)

Kuća porodice ubijenog Šarića u selu Meće kod Đakovice (3. 7. 1983)

Noćne straže drže Srbi, seljaci i u mnogim drugim srpskim selima po Kosovu i Metohiji, zbog šiptarskih nasilja i zuluma. Ipak, izgleda da je od svih najkarakterističnija za stradanje kosovskih Srba u ovim godinama nečuvena u istoriji tragedija Đorđa Martinovića iz Gnjilana. Njega su trojica nepoznatih napadača, maskiranih i sa morfijumom, napali na njegovoj njivi 1. maja 1985. i zločinački ga bukvalno nabili na flašu (i to dancetom nagore, jer su u grlić stavili drvo i ugorali mu u debelo crevo). Prvo saopštenje vlasti iz Gnjilana bilo je da je nad Martinovićem izvršen gnusan zločin nasilja, što su kasnije potvrdile i mnoge komisije lekara specijalista Ali, odmah zatim je stupila u dejstvo politička mašinerija, u koju su umešani i viši funkcioneri jugoslovenskih vlasti, te je ona iskonstruisala drugo saopštenje, čak i "izjavu" samog Martinovića i "lekarski" nalaz "eksperata" - da je reč o "samopovređivanju". [37] Tim povodom nekoliko srpskih intelektualaca i novinara pisali su našoj i svetskoj javnosti protest, naslovljen "Istina nabijena na kolac". Martinovićev slučaj samo je pokazatelj kako je stradanje srpskog naroda na Kosovu, u jugoslovenskim zvaničnim krugovima pa time delom i u svetskoj javnosti, moralno diskreditovano i iskrivljeno prikazano i tumačeno. To je već samo po sebi udvostručenje tih stradanja.

Đorđe Martinović (snimak posle stradanja)

Bilo bi nemoguće ovde pobrojati sve nebrojene slučajeve brutalnog i životinjskog silovanja srpskih žena, devojčica, starica i monahinja od obesnih Arbanasa Tih silovanja je poslednjih desetak godina bivalo i biva sve više i učestalije na tragičnom Kosovu. O tim drastičnim slučajevima varvarskog ponižavanja srpskih majki i devojaka pisala je u novije vreme sve češće i opširnije štampa, kao što su bila silovanja devetogodišnje devojčice u selu Žitinja kod Vitine (1983), pa starice monahinje Ane (72 godine) u manastiru Gorioču kod Istoka, pa 12-godišnje devojčice (avgusta 1984) u Ljubeniću kod Peći, pa opet starije žene (54 godine) u Belom Polju kod Peći, pa jedne posetiteljke manastira Svete Trojice kod Mušutišta, pa opet starije žene (57 godina) u Starom Selu kod Uroševca (1984), pa Beograđanke N. K., majke jednog deteta, koju je silovalo nekoliko Arbanasa u kosovskoj Mitrovici (jula 1986) i mnogi drugi slučajevi širom Kosova Pokušaji pak silovanja još su brojniji, a među njih spada i nedavni nasrtaj radi silovanja na gračaničku igumaniju Tatijanu (na Vel. gospojinu, 28. avgusta 1988), i to je učinio jedan milicajac Arbanas. Na opštu žalost kosovskih Srba, u nasiljima nad nedužnim srpskim življenjem neretko učestvuju i same vlasti i sami organi bezbednosti sa Kosova.[38]

Mića Popović: "1. maj 1985." (slika stradanja Đorđa Martinovića)

Zbog svih ovih nasilja, činjenih im od Arbanasa na Kosovu, Srpski narod se počeo okupljati u 1988. godini na protestne skupove, na Kosovu i po široj Srbiji, eda bi javno digao glas očaja zbog sopstvene obespravljenosti, neslobode i beznađa. To je donekle ohrabrilо Srpski narod po Kosovu, pogotovu što su ti skupovi pravednog protesta i

solidarnosti sa nevino proganjanima dobili široku podršku u Srbiji i Crnoj Godi. Ali, to je istovremeno izazvalo i veći antisrpski bes mnogih siledžija arbanaške nacionalnosti na Kosovu koji su, novembra 1988. i februara i marta 1989. godine, krenuli u masovne antisrpske agresivne pokrete, pa i oružane napade. Zbog toga je na Kosovu bilo zavedeno vanredno stanje, dakle nešto slično kao odmah posle završetka II svetskog rata. Nije li to samo dokaz, ako ničega drugoga, a ono kraha jedne politike, jednog sistema i režima komunističke ideologije, koja je mislila i radila na tome da na antisrpskoj politici o Kosovu i Metohiji gradi budućnost Jugoslavije i njenih naroda.

Valjda će ovo najnovije stradanje Srpskog Kosovskog naroda konačno otvoriti oči svima u ovoj zemlji, ako nam je stalo do zajedničke budućnosti i naročito do budućnosti naše dece.

Oštećena od Šiptara freska (XIV vek) jednog Svetitelja u Sv. Petru Koriškom kod Prizrena

Srbi iz Batusa, Kline i Kosova Polja krenuli na kolektivno iseljavanje zbog šiptarsko-komunističkih nasilja i nepravdi (20. juna 1986).

FUSNOTE:

[1] Objavljeno u knjizi jeromonaha A. Jevtića, *Od Kosova do Jadovna*, 7. dopunjeno izdanje, Beograd 1987, 104-182.

[2] Isto, 105-107

[3] Arhiv Sv. Sinoda, br. 2099/1941.

[4] Izjava data 11. aprila 1944. u Komesarijatu za izbeglice u Beogradu; Arhiv Sv. Sinoda za 1941-45.

[5] Svi dokumenti sa imenima u Arhivu Sv Sinoda za 1941-45

[6] Borba, Noć oporih reči, maj 1987. Stenografske beleške sa zбора u Kosovu Polju u noći između 24 i 25 aprila 1987, objavljeno kao specijalno izdanje.

[7] Jevrem Damnjanović, Kosovska Golgota, Intervju, specijalno izdanje, 22. oktobar 1988, 51-53.

[8] Delimično objavljeno u monografiji Zadužbine Kosova, Prizren-Beograd 1987, 793-800.

[9] Zadužbine Kosova, 802.

[10] Isto, 796.

[11] Isto, 387-547 (Milan Ivanović: Crkveni spomenici XII-XX aeka). - U čitavoj Jugoslaviji je od rata do početka 1990. godine podignuto oko 1.200 džamija, a pravoslavnih srpskih hramova svega oko 350, iako je pravoslavnih Srba 3-4 ***** više nego muslimana.

[12] Jedinstvo, 3. april 1989. (Vidi i Dodatak na kraju knjige).

[13] Izveštaj episkopa Vladimira Sv. Sinodu 13. Juna 1952; Arhiv Sv. Sinoda, br 74 za 1952.

[14] Zadužbine Kosova 798-99

[15] Arhiv Raško-prizrenske eparhije, br. 204 za 1972.

[16] Arhiv Sv. Sinoda, br. 95/1951; Zadužbine Kosova, 303-04.

[17] Arhiv Raško-prizrenske eparhije za 1967, fascikla EUO

[18] Arhiv Sv. Sinoda, br. 2/1959; Zadužbine Kosova, 810.

[19] Arhiv Sv. Sinoda, br. 190/1961; Zadužbine Kosova, 811.

[20] Arhiv Sv. Sinoda, br. 24/1962

[21] Arhiv Sv Sinoda, br 356/1965

- [22] Arhiv Sv Sinoda, br 101/1966; Zadužbine Kosova, 813,
- [23] Arhiv Raško-prizrenske eparhije, br 27, 10 Jun 1969.
- [24] Noć oporih reči, 31 35
- [25] Isto, 47.
- [26] Arhiv Raško-prizrenske eparhije, br. 13, 7. jun 1969.
- [27] isto posebna Fascikla iz 1969.
- [28] Arhiv Sv. Sinoda, br. 1409/1968.
- [29] Arhiv Sv. Sinoda, br. 2731/1968
- [31] Zadužbine Kosova, 817
- [30] Arhiv Raško-prizrenske eparhije, br. 204,18. avgust 1972.
- [32] Jedinstvo, Priština, 12 maj 1988. O tome vidi spisak u Dodatku na kraju knjige
- [33] NIN, 23. april 1989, 48.
- [34] Arhiv Raško-prizrenske eparhije za 1987, fascikla EUO.
- [35] Politika, 8. oktobar 1988.
- [36] Opširnije u: A. Jevtić, Od Kosova do Jadovna, 16-19.
- [37] Opširnije u Svetislav Spasojević, Slučaj Martinović, Beograd 1986, takođe i Živorad Mihajlović Šilja, Pokošene kosovske istine, Beograd 1986
- [38] O svemu opširnije pisao sam u listu "Pravoslavlje" (počev od broja 518, od 15. oktobra 1988, pa do broja 551, od 15 aprila 1990), sa tačnim podacima o svim nasiljima i zulumima, sa imenima, mestima i datumima. - Taj drugi deo, kao opširnija hronika stradanja Srba na Kosovu, koja, dopunjena ovde, obuhvata period od januara 1988. do Vidovdana 1990. donosimo u nastavku ove knjige.

Opširnija hronika stradanja Srba za poslednje dve i po godine (Januar 1988. - Vidovdan 1990)

Crna hronika najnovijih stradanja Kosovsko-metohijskih Srba od šiptarskih zuluma (1988-1990)

Raspeće Srpskog naroda na Kosovu traje vekovima. To je neprekidni Krstovdan čitavog jednog hrišćanskog naroda.

Istorija Srba često je bila vezana za pojedine hrišćanske praznike, jer su se na njih i oko njih zbivali mnogi bitni, sudbinski događaji crkveno narodne istorije, kako one borbene i stradalne tako i one poredne i vaskrsne.

Poslednje decenije istorije Srpskog naroda na Kosovu i Metohiji u znaku su Velikog Petka i Krstovdana, naročito od 1981. godine. Tako je te godine u Nedelju Pravoslavlja zapaljena Pećka Patrijaršija, na Zadušnice su porušeni krstovi i spomenici i oskrnavljeni srpski grobovi u selu Dvorane kod Mušutišta. A ove godine (1988), na Krstovdan, zbilo se neviđeno i u istoriji čovečanstva nečuveno zlo delo nad grobovima i nad telima dvoje srpske dečice u selu Grace kod Vučitrna, učinjeno od grupe albanskih maloletnika (starih od 11 do 15 godina), uz svojevrsnu saradnju i drugih njihovih sunarodnika.

Naime, dvoje muških blizanaca, dece roditelja Radojka i Dragice Petrović umrli su uskoro po porođaju i pogrebeni su 4. i 5. jula 1988. na dečjem groblju sela Grace kod Priluzja na samom Kosovu. Njihov deda Stanko pošao je na Krstovdan da obiće grobiće svojih unuka, i šta je video? - Video je da su dečji grobovi raskopani i oskrnavljeni. "Prizor je bio jeziv, užasavajući. Video sam razbacane dečje kosti i pelenice", veli deda Stanko.

Otišao je odmah i prijavio ovaj vandalizam u SUP u Priluzju. Sutradan su došli organi milicije i vlasti i doveli i lekarsku komisiju da izvrše ekshumaciju dečjih tela i ustanove šta se stvarno dogodilo. Zaključak je bio poražavajući: neviđeni i nečuveni vandalizam izvršen je nad dečjim grobićima i telima. Grupa albanskih mladića, koji su zatim i otkriveni, njih petorica (od 11 do 15 godina), raskopali su dečje grobove, izvadili telešce jednoga od blizanaca i, razbivši mu glavicu i rastrgnuvši udove tela, sve su razbacali po okolnom šipražju. Zatim su sanduk napunili zemljom i na brzinu zatrpali. Prilikom ekshumacije, u ostacima sanduka su pronađeni delovi pelena i papirne novčanice, dok je telašce drugog deteta bilo u svome sanduku. Po groblju i okolnom šipražju nađeni su razbacani delovi dečjeg tela, pelenice i novac. U saopštenju Komiteta i istražnog sudije iz Vučitrna kaže se doslovno: "Istražna ekipa (u kojoj je bila i Slavica Dobričanin, profesor Medicinskog fakulteta u Prištini) u otvorenom grobu ugledala je otvoren prazan mrtvački sanduk u kome nije bilo dečjeg leša. Oko otvorenog groba pronašli smo lobanju i kosti grudnog koša i dečje kosti ekstremiteta. Pored otvorenog groba takođe smo pronašli belu

pelenu s kojom je, verovatno, bilo prekriveno telo umrlog deteta u mrtvačkom sanduku, kao i papirni novac" ("Jedinstvo", 30. septembra 1988).

U traganju za počiniocima ovog ni u Sodomu nezapamćenog zločina organi bezbednosti iz Vučitrna otkrili su petoricu Albanaca: Š. K. (15), M. K. (11), G. H. (12), A. I. (11) i N. Ž. (13), svi iz obližnjeg sela Donje Stanovce, kao i to da su dvoje suseda albanske narodnosti od prvog dana znali (a možda i videli?) ovo nedelo i njegove izvršioce a nisu nikome prijavili. To su B. B. (16) i Klimaku Bedrija, domaćica, takođe iz sela Donje Stanovce.

Selo Grace: baka Ana i ljudi nad dečijim raskopanim grobićima

Već dok je istražni sudija vršio uviđaj na groblju, na Krstovdan popodne okupilo se na dečjem groblju nekoliko stotina Srba, žena, dece i ljudi, da podele žalost i nesreću ucveljenih roditelja i dede Petrovića, i svi su grupno odali poštu ovim malim posmrtnim mučenicima, čija su tela i grobovi unakaženi i rastrgnuti kao od nekih divljih zverova. Narod se na grobovima okupio i sutradan, a zatim su u samom selu održali protestni zbor u dvorištu Osnovne škole, gde je došlo oko 500 srpskih žitelja. Narod je ogorčeno ali zatočnički govorio: "Kosovo je Srbija", "Život damo, Kosovo ne damo", "Nećemo se seliti", "Hoćemo slobodu", "Diraju nam mrtve", "Bolje grob nego rob", "Emigranti napolje" i zapevali su pesmu o vojvodi Sindeliću i "Ko to kaže Srbija je mala". U ime omladine sela Grace govorila je Ljiljana Mihajlović, koja je izrekla rešenost mladih Srba da se ne sele sa Kosova: "Ostaćemo na našim ognjištima da branimo ono za što su se naši dedovi borili. Hoćemo samo da i mi imamo miran san i bezbedan život. Nisu nas majke rađale da bi nas separatisti silovali, prebijali, psovali, boli noževima i za to dobijali smešno male kazne".

U međuvremenu, uhvaćeni su počinioci ovog nezapamćenog zlodela i na saslušanju su izjavili da "dok su čuvali stoku u blizini mesta gde su sahranjena novorođenčad, došli su na ideju da otvore grobnicu da bi u njoj našli novac ili oružje, jer su, navodno, čuli da Srbi, po običaju, prilikom sahranjivanja stavljaju u kovčeg novac ili oružje" ("Politika ekspres" 4. 10. 1988). Kolika je laž ovog "pravdanja" samih počinitelja ili njihovih suflera i dirigenata iz pozadine vidno je iz činjenice da je prilikom ekshumacije nađen papirni novac i u kovčežiću i oko raskopanog groba, a da i ne govorimo o infernalnom aktu razbijanja glave i rastrzavanje udova detinjeg nevinog telašca. Isto tako, sramno je i lažno

saopštenje Centra bezbednosti iz Titove Mitrovice, dato novinarima 3. 10. 1988. i objavljeno sutradan u štampi, u kome se kaže da su "nepoznata lica izvršila povredu groba, jer su na licu mesta, na površini zemlje, pronađeni pojedini predmeti koji su pripadali sahranjenom novorođenčetu" i da "u toku ekshumacije ustanovljeno je da je na neutvrđen način raskopavana grobnica, što se videlo po raskovanom poklopcu sanduka i po tome što u sanduku nije bilo leša" ("Ekspres" 4. 10. 1988). Videli smo prethodno kako su roditelja i deda ovih nevinih, posmrtno rastrgnutih jaganjaca Božijih, kao i drugi ljudi i čak lokalni organi, zatekli raskopan grob i našli razbijenu lobanju, pokidane i razbacane delove tela po okolnom šipražju, kao da su grobove otvorili i tela rastrgli vuci i hijene! Zašto organi vlasti na Kosovu lažu i prikrivaju svu gnusobu ovog zločina, neviđenog i nezapamćenog u istoriji, koji prevazilazi i ustaške zločine nad srpskom decom zloglasnoj Endehaziji.

Jeste da je ovo sodomsko delo bezumni akt maloletnika, ali je upravo time ono strašnije i jezivije. Jer nije ni ta grupa dečaka tako maloletna, niti su oni tako nesvesna nevinašca, ali su još veći zločinci oni koji su ih tome učili i vaspitavali. I to ne samo njihovi roditelji, koji će biti pozvani na odgovornost, nego i albanski vođi i učitelji u čitavoj Pokrajini. Čemu li to oni uče svoj narod? Kakvu mu to budućnost opremaju, ili očekuju, ako im sinovi ovakve adske zločine čine?

Istina, pojedini Albanci u Vučitrnu i Prištini osuđuju ovo gnusno zlodelo svojih sunarodnika. Potrebno je pisanje tim povodom novinara i književnika Maksuta Šehu u listu "Rilindja" (preneto u "Politici" od 8. 10. 1988. pod naslovom "Velika krivica ostavlja neizbrisiv trag u nama").

Ima sigurno i mnogih drugih čestitih Albanaca, jer nije valjda takav sav albanski narod. Ali, na žalost, u ovom istorijskom trenutku srpskog svenarodnog Krstovdana, ne karakterišu takvi dobri ljudi albanski narod na Kosovu i Metohiji, nego uglavnom ovakvi zločinioci i njihovi dirigenti iz pozadine i javni pokrovitelji. To je istina, i to treba jasno priznati.

Da je to tačno, iznećemo u nastavku skraćeno crni kalendar zuluma i zločina albanskih ustaša i nacista nad Srpskim narodom na Kosovu i Metohiji. I to samo od početka ove 1988. godine.

Napominjemo, da svakako nisu svi Albanci na Kosmetu zločinioci, ali isto tako prednji i zadnji front ovih nije ni izdaleka tako malobrojan.

Pođimo redom po danima i mesecima.

Godina 1988.

Januar

- Uoči nove 1988. godine u Prištini Šiptar Ibrahim Šalja je fizički napao Srbina novinara samo zato što ga je pretekao autom. I pred milicijom se nasilnički ponašao i pretio Srbinu osvetom.

- Oko nove 1988. godine, u selu Bukošu kod Vučitrna, nepoznati je noću uznemiravao selo pucnjima pred kućom Sava Živkovića. U istom selu su 4 **** palili stočnu hranu na imanjima srpskih porodica Ivanović, Bukić, Vardić i Čelić. Šiptar traktorista jurio je traktorom srpsku decu preko seoske livade dok su se vraćala kući iz škole. Niko od svih ovih nasilnika nije uhvaćen ni kažnjen.

- Početkom januara 1988. Nergiz Imeri iz Dragaša, radnik u Boru, rekao je javno u Prištini da "Srbe i Crnogorce ne treba iseljavati sa Kosova, nego ih treba pobiti".

U dve škole u Đakovici već konkursom su onemogućili formiranje odeljenja na srpskom jeziku. A Srednjoškolski centar u Klini postao je u nastavnom osoblju jednonacionalan, tj. šiptarski direktori progurali su isključivo svoje nastavnike. U kulturnim institucijama Podujeva sva rukovodeća mesta su popunjena Albancima.

- 3. 1. 1988. Ajet Močila i njegov sin iz Novog sela kod Vitine fizički su napali Trajanu Marković (35), domaćicu iz istog sela i vređali je zato što je upitala Močilu zašto joj je ubio ćerku. Uskoro zatim, Hisen Haljilji u Vitini ranio je lovačkom puškom Stanojka Mihailovića i to na čistom prostoru. Takođe je u Vitini Dragutinu Đokiću komšija Albanac posekao na njivi šljive i preorao među duž 200 metara. U istoj vitinskoj opštini je tokom protekle godine bilo dosta požara po srpskim šumama i imovini. Požare su podmetnuli Šiptari.

- Oko 10. 1. 1988. Hašim Šaćiri iz sela Depce kod Preševa naleteo je velikom brzinom autom "golfom" direktno na Dragana Ivkovića iz Pasjana kod Gnjilana i povredivši ga pobegao. Posle je uhvaćen i osuđen.

- 20. 1. 1988. Šaćir Šaćiri je u radničkom restoranu, u Kosovskoj Vitini tanjirom pogodio u glavu Savku Dujić. Njeno zdravstveno stanje se od tada naglo pogoršalo i posle nekoliko dana umrla je. Siledžija nije odgovarao.

- 27. januara 1988. u prepunom autobusu "Kosovotransa", koji saobraća od Vučitrna do Gojbulje (srpsko selo), na dvojicu putnika Srba, Ranka Lempića i Milosava Gajića iz Gojbulje, napali su noževima dvojica Šiptara, Musa Hiseni i Sabri Braka. Ovaj napad na Srbe desio se još dok je autobus bio u Vučitrnu, a povod je bio što su ovim Šiptarima navodno ometale dečje sanke koje su ovi Srbi putnici bili kupili svojoj deci. Samo blagodareći prisutnom Razimu Feki koji je kod sebe imao pištolj, sprečeno je da ne dođe do krvoprolića. Tada su ove šiptarske siledžije pobile iz autobusa, bojeći se da ne budu osuđeni zbog ugrožavanja ljudskih života. Tek kasnije su uhvaćeni od organa vlasti i osuđeni na 6 meseci odnosno godinu dana.

- 29. 1. 1988. odvaljena su i ukradena vrata sa srednjovekovne srpske crkve Sv. Petke u selu Binač kod Vitine. Krivci nisu otkriveni.

Februar

- 2. 2. 1988. u Čaglavici kod Prištine žale se meštani Srbi da su nepoznati "huligani" nasrnuli na imovinu Momčila Trajkovića i demolirali mu tek izgrađenu kuću i palili je.

- Početkom februara 1988. vodi se prepirka da li je Iljaš Beriša pretio pištoljem stanovnicima sela Ade prilikom eksproprijacije zemljišta za "Elektroprivredu" Kosova, kako to srpsko stanovništvo tvrdi. Slično u Prizrenu divljaju uzurpatori opštenarodne imovine. Takođe u Dečanskoj opštini vlada samovolja opštinskih moćnika Albanaca, a nadležni zagonetno ćute dok se Srbima otima imanje, ili ga Albanci plaćaju državnim novcem. Tek polovinom aprila 1988. okružni sud u Peći raspravlja o tim kupoprodajama u Dečanima, gde je otkriveno da su Šiptari: predsednik Komiteta Čekaj i šef SUP-a Višaj, vršili pritisak na Srbe za iseljavanje i davali društveni novac za kupovinu imanja od srpskih porodica Buriplić i Pešić.

- Šumar Bogoljub Ilić iz Banjoke žali se, februara 1988. da šumokradice Albanci nedozvoljeno seku tuđe šume po selima oko Banjoke i Zvečana i fizički nasrću na njega kada ih opominje. Slična masovna seča šuma od Šiptara šumokradica, ali i drugih albanskih silnika, zabeležena je i u opštini Vitina.

"Jedinstvo" od 9. 2. 1988. javlja da je u Prištini otkriveno i uhapšeno 17 preprodavaca droge, uglavnom Albanaca, među kojima ima i kradljivaca i švercera drugom robom. Saslušavanjem ovih otkriveno je još 19 lica, opet većinom Albanaca, koji su takođe učestvovali u prenosu i preprodaji droge. Iz druge štampe, domaće i inostrane, saznaje se da su Albanci među prvim mafijašima na Zapadu u krijumčarenju i prodavanju droge, što je jedan od glavnih izvora ogromnih deviznih suma kojima Šiptari kupuju srpska imanja na Kosmetu.

- 14. 2. 1988. u Prištini je student Muhamed Hasani nasnuo da siluje Elviru Musić iz Rožaja i ona je iskočila kroz prozor sa 4. sprata i poginula, a siledžija je pobegao. Mnogi slučajevi silovanja na Kosovu su prikrivani zbog sramote ili iz straha od Šiptara.

- 16. 2. 1988. vozač "Kosovotransa" Sulj Kastrati iz Zahača kod Peći išamarao je maloletnicu V. O. Srpkinju iz Prekala kod Istoka, učenicu 3. razreda Osnovne škole u Đurakovcu, zato što je zatražila da autobus stane na postaji da bi ona sišla.

- 18. 2. 1988. javljaju da je u Vitini otkriveno nekoliko kupaca i preprodavaca imanja i kuća od ugroženih srpskih porodica, čime je direktno podsticano iseljavanje Srba. Takođe vest istoga dana u prištinskom "Jedinstvu" da u Uroševcu izbegavaju da prime Srbe povratnike na Kosovo, a u međuvremenu i tu seoba Srba pod pritiskom traje i dalje.

- 22. 2. 1988. sud u Peći osudio je Fatmira Jahu, Afrima Krasnići i Bedruša Berišu iz Brežanika kod Peći što su 24. 9. 1987. na svirep način silovali maloletnicu N. N. (17) Srpkinju iz sela Kruševca kod Peći.

- 27. 2. 1988. na zboru Srba u Kosovu Polju jedan stariji Srbin je rekao da je lovac i da ne može da izdrži a da ne kaže ono što ga tišti. Dramu kosovskometohijskih Srba on je predstavio ovim rečima: "Kao lovac znam da u lovačkim knjigama stoji da, kad se lovni fond svede na 7-8 %, onda ta vrsta postaje automatski zaštićena - mora se čuvati negovati i održavati. I naš broj (tj. broj Srba) na Kosovu već se sveo na toliko. Zašto više ne prestanu da nas progone?!" - Ovakvo osećanje bezizlaza kod Srba na Kosovu jedan čestiti novinar je s pravom okarakterisao kao "tragično osećanje divljači za odstrel" ("Književna reč" 10. 3. 1988). Sa ovakvim osećanjem Srbi na Kosmetu žive već pola veka.

- 28. 2. 1988. u selu Dečani napao je Selmon Ukaj (18) nožem na maloletnicu G. D. (15) iz Crnobrega i naneo joj teške telesne povrede, a lakše je povredio njenog druga M. S. iz Luke i zatim pobjegao. Kasnije je uhvaćen i suđen.

Mart

- Početkom marta 1988. Izjah Behljuli i bratanac mu Bezair, iz sela Ljubište kod Vitine, posekli su 56 stabala topola i vrba na imanju Srbina Svetozara Stojanovića. Čovek je od žalosti naprasno umro!

- 4. marta 1988. nepoznati Šiptar napao je srpske učenice M. J. i M. B. iz Koretišta, kod Gnjilana, na putu kad su se iz škole vraćale kući. On ih je vulgarno vređao i jurio ih, ali su ih prolaznici spasli od veće napasti.

- "Jedinstvo" od 7. 3. 1988. javlja da je u opštini Prizren "ove više iseljenih" Srba: u toku 1987. iselila se 31 porodica sa preko 100 članova i još 171 pojedinac, što je u odnosu na prošlu godinu više za 46 lica. Razlog je - sve brojnija krivična dela protiv Srba i desetak teških fizičkih napada od Šiptara. Organi pokrajinskih vlasti konstatuju da "iseljavanje Srba i Crnogoraca, kao najteža posledica delovanja albanskih nacionalista i separatista, i dalje je najteži problem u Pokrajini Kosovo". Ovakva se konstatacija češće ponavlja, i - nikom ništa! Oj kukavno Srpstvo ugašeno!

- Noću 10/11. marta 1988. pretučen je Uglješa Vujić iz sela Grnčara kod Vitine na putu za selo, gde su ga nepoznata lica (= Šiptari) presreli i naneli mu teške telesne povrede, pa pobjegla. Meštani su ga našli u besvesti i preneli u bolnicu u Gnjilane. Svima je jasno ko su siledžije.

- 14. marta 1988. braća Hajdar i Rama Planeja upali su noću nasilno u hotelu "Turist" u Prizrenu, u sobu Srпкиnje V. S. i nožem je prisilili da celu noć ostane sa jednim od njih. Sutradan su joj pretili da ih ne sme prijaviti i onda pobjegli.

- "Jedinstvo" od 16. 3. 1988. prenosi konstataciju vlasti da iseljavanje srpskog življa u gnjilanskom kraju i dalje traje i da mnogim "selima prete etnička čistota". Slično je i u vučitrnskom kraju, gde je ustanovljeno da su od preostalih Srba još 113 porodica sagradile kuće van Kosova. Isti list još piše o tome kako na sednici Skupštine opštine u Srbici, kada je na dnevnom redu bilo pitanje "ostvarivanja mera i akcija za zaustavljanje iseljavanja Srba i Crno goraca" iz ove opštine, svi su Albanci bukvalno "očitali sednicu, tj. "prešli su ćutke preko ovog pitanja". Istoga dana piše "Jedinstvo" da još uvek nije razjašnjen uzrok smrti Zvonimira Stanića (38) iz Prizrena, koji je 20. 4. 1987. uveče nađen u besvesti u reci Bistrici u Prizrenu, pod kamenim mostom, sa teškim povredama glave i grudnog koša, pa je ubrzo umro u bolnici. Takođe donosi i vest da je Brahim Džamilji (22) iz Arandelovca pretukao Tihomira Voštića iz Kline, a kada je uhapšen, pobjegao je iz stanice milicije. Možda mu je bekstvo i omogućeno.

- 17. 3. 1988. "Jedinstvo" piše o tuči prosvetnih radnika u selu Požaranju kod Vitine, što pokazuje međunacionalne odnose u toj školi, u kojoj je jedan učenik Albanac napisao:

"Ne želimo Srbe ovde". Takođe i vest da su u toj opštini neki Albanci "unapređeni iako su bili kažnjeni zbog neprijateljskog delovanja". Inače, u Vitinskoj opštini već je 5 sela "etnički čisto", a uskoro će to izgleda biti i još 8 naselja.

- 20. marta 1988. oko ponoći nepoznati (= Šiptari) su napali majku Danicu Lutovac i njenu ćerku Branku u njihovoj kući u Đurakovcu, pokušavši da provale u kuću, pri čemu su oštetili vrata i skinuli umrlicu pokojnog oca porodice. Takođe su u istom mestu pre 10 dana nepoznati uznemirivali kuću i porodicu Tomislava Šiljkovića. Svima je jasno na Kosmetu ko kome napada kuće i čeljad.

- U selu Donja Dubnica kod Podujeva, posle doseljavanja porodice Đoni, emigranata iz Albanije, kojima je šezdesetih godina SUP Kosova kupio imanje u zaseoku Gornji Ličani, počelo je iseljavanje srpskog stanovništva koje i danas nesmanjeno traje (dakle i pre i posle 1981). Iz sela se iselilo preko 100 srpskih porodica sa oko 400 članova. Razlozi su: mnogi i razni pritisci Šiptara emigranata. Radosava Vuk Mirović više **** je tražila pomoć SUP-a Podujevo zbog napada na nju i njenu decu na vlastitom imanju, ali sve uzalud. Srpska imanja se kupuju po nižim cenama, i onda preprodaju po većim, a neki Albanci za to dobijaju i državne kredite. U Podujevskom kraju je sve veći broj "etnički čistih" sela. ("Jedinstvo" 21. 3. 1988).

- U Vučitrnu su srednjovekovni kulturnoistorijski spomenici: kula Vojinovića, kameni most, Samodreža crkva i druge srpske znamenitosti izloženi propadanju - ne samo zubom vremena nego i ljudskim nemarom i sknavljenjem. Reka Sitnica godinama se zagađuje od termoelektrane. Takođe je i Gazimestanski spomenik i njegova okolina u očajnom stanju. Tako šiptarske autonomne vlasti zatiru na Kosovu Srpske tragove života i istorije.

- 21. marta 1988. u selu B. Lukovac kod Istoka pet srpskih porodica Terzića odlučilo je da se sele, a razlog je: "Osećaj nesigurnosti, straha, besperspektivnosti, nemogućnost zapošljavanja, nerešeni komunalni problemi, direktni i indirektni pritisci", naročito od šiptarskih porodica Bljakaj, Goružde i Rugovaj. U selu su rušeni spomenici na srpskom groblju, podmetani požari, sečena šuma, činjena poljska šteta Srbima.

- U selu Loćane kod Dečana, zbog pretnji i čestih nasrtaja na imovinu od strane komšija Albanaca, srpska porodica Milana Popovića rešila je 23. 3. 1988. da se iseli, jer je više **** uzaludno poznavala vlast da im pruže zaštitu i obezbede miran život. Setvu su obavili uz stražarenje milicije, ali im zasejane parcele Šiptari opet zatiru. Žetvu su samo delimično obavili, opet uz stražu milicije, ali im stradaju životinje od kradljivaca i nasilnika. Dobijali su i pisma od Šiptara sa pretnjama: da će im vaditi oči, lomiti ruke i noge i da će ih zaklati. Naročito je agresivna kuća Zenelja Himaja, koji im je oteo zemljište iako imaju tapiju na njega. Srbi u Dečanskoj opštini ukazuju na očiglednu laž saopštenja vlasti da se "za poslednju godinu niko nije iselio iz dečanske opštine", jer dobro znaju da se iselilo nekoliko srpskih porodica.

- 23. 3. 1988. suđeno je u Prizrenu Bori Kujundžiću što je "klevetao" Čamilja Selju, zamenika javnog tužioca u Prizrenu, da je tokom rata bio fašistički podoficir u SS diviziji "Skenderbeg" koja je u Prizrenu i šire nanela velika zla Srpskom narodu. Nešto kasnije je ovo i dokazano, pa je Čamilj Selja "podneo ostavku" na položaj. Samo toliko!

- Istog dana objavljena je i vest: da je suđeno grupi mladića Srba, koji su ispraćajući

svoga druga u vojsku, na stanici u Uroševcu pevali pesmu o vojvodi Sindeliću, čime su "vređali moralna i patriotska osećanja građana" (tj. Šiptara). S druge strane iz istoga dana je i vest da je student Ćazim Beriša iz Male Hoće, u Orahovcu, vređao Srbe pevače u Domu kulture i ometao prisutne Srbe da aplaudiraju srpskim narodnim pesmama, i za to nije suđen.

- Prištinsko "Jedinstvo" od 28. 3. 1988. donosi zvanične podatke da se sa Kosova iselilo prošle godine 3.000 Srba, a povratnika je vrlo mali broj. Tako u Lipljanskoj opštini konstatovano je da "raseljavanje nesmetano traje" i da se u poslednje vreme iselilo preko 10 porodica Srba, oko 60 lica, a takođe i sličan broj Hrvata (iz Janjeva). U opštini Prizren takođe je povećan broj iseljenih Srba, oko 270, a najčešći razlog su fizički nasrtaji Šiptara i druga nasilja nad srpskim življem.

- Istog dana stigla je u javnost i vest da je u Banjskoj, pre 2 dana, Albanac M. B. (16) iz Mitrovice usred dana pokušao da siluje Srpkinju M. A. (21), majku trogodišnjeg sina, ali je ona uspela da se otrgne i pozove susede u pomoć. Građani Banjske se žale još na bespravno podizanje vikendica od strane Albanaca na srpskim imanjima, kao i na provokacije i razna šikaniranja, naročito njihove dece: na ulici, u kafani, u autobusu, psovanjem srpskih majki i bacanjem srpske šajkače sa glava mirnih ljudi. Takođe ističu da je sve veći broj šumokradica u rejonu Mokre Gore, Rogozne i Bajgore (oko Mitrovice).

Istog dana i vest da su nepoznati polomili ogradu porodici Ristić u Prištini (ulica JNA), kao i da je kamenovana kuća porodice Uskoković u Obiliću, čiji je domaćin Radoje Uskoković umro pre 2 meseca. Zbog toga se okupilo na protestni skup u Obiliću oko 1.000 Srba, koji su tom prilikom izneli i svoje druge nevolje od Šiptara. Sličnih neprijateljskih istupa protiv Srba bilo je tih dana i u opštini Dečane.

- 30. marta 1988. objavljen je izveštaj iz Istoka da je 12 novih ekscesa arbanskih nasilnika uznemirilo srpski živalj i da se iz opštine iselio veći broj srpskih porodica i pojedinaca, a najavilo je seobu još 16 porodica iz Belice i B. Lukovca, gde je istaknuta tabla: "Na prodaju imanja svih Srba", zato što im zulumčari Šiptari nasrću na imovinu, na lični integritet i ljudsko dostojanstvo, ruše im spomenike i groblja, stalno čine poljske štete. Na protestni skup u Istoku okupilo se zato oko 500 Srba, ali od ovakvih protesta malo je stvarne koristi Srbima. Jedino što se tako Srbi međusobno izjadaju i ohrabre.

April

- 1. aprila 1988. osuđen je u Prizrenu Isak Totaj (20) iz grupe prizrenskih derviša za to što je telefonom vređao i pretio Srbima, govoreći da će doći crni dan za Srbe i Jugoslaviju i da će Kosovo biti "etnički čisto". Poznato je takođe i učešće đakovačkih derviša u sakupljanju novca za kupovinu srpskih kuća i imanja, milam ili silom.

- "Jedinstvo" od 1. 4. 1988. donosi vest iz SUBNOR-a Vitine: da se iselilo preko 170 srpskih porodica, sa 911 članova, i to preko 100 porodica samo od 1881. godine, sa preko 500 članova. Glavni razlozi iseljavanja su: psihološki i fizički pritisci, manjinski osećaj Srba. Borci su prozvali poimence i neke Albance koji primaju državne penzije mada su u ratu bili balisti i esesovci.

Početak aprila je u selu Plemetini kod Prištine protestovalo oko 150 Srba zbog osude Đorđa Tripkovića na 60 dana zatvora što je na zboru građana, okupljenih u znak protesta i negodovanja zbog silovanja devojčice Srkinje od jednog Albanca, navodno "vređao albansku narodnost" i govorio da "ove Albance treba pobiti, jer su oni zmije zvečarke s kojima se ne treba družiti". Žitelji Plemetine, koji su bili na tom zboru, i usmeno i pismeno negiraju tačnost te optužbe i smatraju da je ceo taj proces protiv Srbina montiran.

- 2. 4. 1988. oko 5 sati popodne napadnut je u Uroševcu pred svojom kućom Jordan Živković i sin mu Dragan od trojice muslimanskih studenata iz Rožaja, kad je utovarao svinju u svoju prikolicu. Oni su mu najpre rekli: Ne smete da držite svinje, ovo je Kosovo!" - a kad im je ovaj rekao da mirno produže svojim putem, oni su mu psovali srpsku majku i gađali ih kamenicama. Ovo nije bio prvi napad na ove Srbe, kao što nije bio ni zadnji napad ovih siledžija, jer su posle toga usput napadali i druge Srbe.

- 5. 4. 1988. U Okružnom sudu u Peći poništeno je svega 4 od ukupno 14 kupoprodajnih ugovora sklopljenih pod pritiskom na štetu Srba, a u korist Šiptara.

- U centru Vučitrna pred robnom kućom, po danu i pred više od 20 prisutnih Albanaca, 30. marta 1988. pokušao je zasad nepoznati napadač da zadavi dva dečaka od 10 godina, Denisa Grgurija i Momčila Elezovića. Momčilo je nekako pobegao, a Denisu je napadač stezao vrat gajtanom od jakne i dete je počelo da gubi svest. Niko od prolaznika i prisutnih nije prišao dečaku u pomoć. Dečak se ipak nekako istrgao iz ruku davitelja, a na vratu su mu ostali krvavi podlivi. Denis je albansko dete i sa drugom Srbinom govorio je srpski, jer mu je majka Srkinja i družio se više sa srpskom decom. Učiteljica Stojković, doznajući za nasilje nad njenim đacima, pošla je da prijavi miliciji, a direktor škole M. Mađuni pokušao je da je u tome omete.

- 7. aprila po podne nepoznata lica, a kasnije je otkriveno da su to tri maloletnika Albanca (12-15 godina), zapalili su iznad uroševačkog sela Gatnje zabrane srpskih porodica Perića, Ilića, Rajkovića, Milenkovića i Radića. Izgorelo je oko dva i po hektara šume. Obavešteni u opštini nisu ništa preduzeli. Kasnije je milicija na zgarištu pronašla 11 flaša petroleja i malu furunicu

- 11. aprila 1988. je u društvenoj kafani u selu Juniku kod Dečana Nezir Tofaj (31) prišao Jordanu Simiću iz Loćana i upitao ga kojim jezikom govori. Kada mu je ovaj rekao da se u Jugoslaviji može govoriti na više jezika, Tofaj mu je rekao da treba da zna da se nalazi "u Albaniji" i da zato treba da govori samo "albanskim jezikom", pa ga je udario pesnicom po licu. Kažnjen je sa 60 dana zatvora.

"Jedinstvo" od 12. 4. 1988. piše da je 5. aprila u Domu zdravlja u kosovskoj Kamenici Emin Jerliu (34) nasrnuo u hodniku na srpsku maloletnicu S. 3. Kad je njen drug srpski maloletnik D. G. pošao da je zaštiti, nasilnik je pošao prema njemu sa isukanim nožem, a kad je dečak pobegao, siledžija je napustio Dom zdravlja. Istoga dana objavljen je i podatak o naglom porastu delikvencije maloletnika Albanaca u titovomitrovačkoj opštini. u prošloj godini bilo je (registrovano) 234 krivična dela maloletnika, što je za 62 % više nego 1986. godine. Njihova nedela su uglavnom činjena Srbima i srpskoj deci

- 13. aprila 1988. došla je grupa Srba iz više mesta sa Kosova i Metohije u Beograd da se žali na "agresiju albanskih nacionalista i separatista, koji unose nesigurnost i nespokoјstvo i napadaju na imovinu i ličnosti srpske i crnogorske nacionalnosti", zbog čega se "iseljavanje Srba i Crnogoraca pod pritiskom nastavlja" Druga grupa je istog dana donela peticiju Srba sa Kosova, u kojoj iznose kritičan položaj zlostavljanog nevinog srpskog stanovništva na Kosovu i Metohiji. - Opšti je zaključak da se Srbi, i pored smanjenog opšteg broja naroda, sele još intenzivnije, jer su i sve brojniji napadi i prekršaji i nasilja Šiptara protiv njih. Najviše zabrinjava tzv "tiho iseljavanje", tj ono neprijavljeno i prikriveno, tako da ni zvanični podaci o broju iseljenih Srba sa Kosova i Metohije nisu tačni.

- Prištinsko "Jedinstvo" od 18. 4. 1988. piše o "perfidnom delovanju neprijatelja (Arbanasa) iz ilegale, što podstiče iseljavanje" (Srba), kao i to da su "ljudi (tj Srpski narod) siti papira i obećanja" - raznoraznih odluka, platformi, programa. Zapaženo je pojačano iseljavanje Srba iz opštine Uroševac, naročito iz Štimlja. U opštini Lipljan "prisutan je oportunistički" izvesnih Albanaca komunisti Iz Gnjilanske opštine se iseljavaju čak i Turci, jer i oni žele da sačuvaju nacionalni identitet od šiptarske agresivne asimilacije.

- Tokom aprila 1988. u vitinskoj opštini bilo je 5 velikih požara, naročito po šumama iznad srpskog sela Binča, gde je uništeno oko 10 hektara hrastove šume. U selu Hrtici kod Podujeva polovinom aprila posečen je zabran porodice Nikolić, oko 2 hektara ili 1.000 cerovih stabala, debelih i do 30 cm, i to na očigled milicije i šumarskih inspektora Tako isto su u selu Rosulje kod Peći Nazir i Bećir Hisenaj iz Zabrdā kod Kline posekli šumu i uzurpirali njivu porodice Martinović. Ovi nasilnici su za to nešto malo osuđeni, a oštećeni Srbi su "upućeni na sudsku parnicu" da traže svoja prava i nadoknadu štete.

- Na zasedanju Skupštine Srbije (26. 4. 1988) konstatuje se "Traje Kosovska drama", a Srbija nema ni jedno ustavno ovlašćenje da direktno preduzima mere na Kosovu, te "ne može da bitnije utiče na promenu stanja".

- "Jedinstvo" od 29. 4. 1988. izveštava iz Kačanika da je u toj opštini već 97,2% albanskog stanovništva, a ionako malobrojno srpsko stanovništvo se i dalje iseljava, pa će ta opština uskoro biti "etnički čista" zbog novih pritisaka albanskih nacista. U istom broju lista opisuju se "sve Titove posete Kosovu" (1950, 1967, 1971, 1975 i 1979) pa i poseta Đeneral Jankoviću i Kačaniku navode se Titove poznate demagoške reči od 4. 4. 1975. u Prištini da je jedino KPJ "ponudila program klasnog oslobođenja" svih na Kosovu, "koji su podjednako prihvatili i Albanci i Srbi i Crnogorci i Turci". "Taj program je proveren", veli Broz, mi danas vidimo rezultate tog "programa" na Kosmetu.

- Istog dana isti list "Jedinstvo" opisuje protestni zbor oko 300 građana Srba, u Istoku zbog učestalih ekscesa albanskih šovinista, usled čega u Istočkom kraju "traje nesmanjeno iseljavanje". U Istoku je prethodne nedelje napadnuta nemoćna starica Lepasava Burdžević, i opet u selu Dubrava napadnuta je na svom imanju Velika Pupalović, a napadnut je takođe i iguman Sava Krivokuća iz obližnjeg manastira Gorioča kod Istoka Ovaj manastir je i ranije više **** napadan od Šiptara i 1984. u njemu je silovana monahinja (stara 72 godine) od strane Šiptara.

Poslednjih dana aprila (25-27. 1988) održan je u Beogradu, u Udruženju književnika

Srbije skup pisaca Srba i Albanaca na temu "Srbi i Albanci u Jugoslaviji danas". Albanski pisci sa Kosmeta nisu pozvali nijednog srpskog pisca iz Društva pisaca Kosova, što je već karakterističan slučaj za njihovo ponašanje. Zato je Udruženje srpskih književnika iz Beograda uključilo u svoje redove i nekoliko srpskih pisaca sa Kosova, koji su sa gorčinom govorili o odnosima uopšte i posebno književničkim na Kosovu i Metohiji. Bio je ceo ovaj susret pokušaj srpskih pisaca da dobrom voljom pokušaju da navedu albanske pisce da objasne neshvatljivi fenomen ćutanja albanske inteligencije na Kosmetu o zločinima, nasiljima, silovanjima i svemu drugom nečoveštvu šiptarske narodnosti prema srpskom narodu na matičnoj zemlji Srba i srpske kulture. Zapanjujuće je bilo za sve nas učesnike i slušaoce, neprikriveno licemerje vodećih albanskih pisaca sa Kosova, koji su ismevali i same pomene silovanja i genocida njihovih sunarodnika nad nedužnim srpskim življem i njegovom kulturom i svetinjama na Kosovu. Vrhunac hipokrizije bilo je njihovo pričanje o "ugroženosti Albanaca u Makedoniji", a pri tom bez i jedne reči o egzistencijalnom ugrožavanju Srba po Kosovu i Metohiji od tih istih Albanaca. Srpski pisci govorili su o svemu sa razumljivom gorčinom, a među njima su naročito bile zapažene reči Živorada Stojkovića, prepune činjenica, koje razobličavaju čitavu jednu lažnu, kapitulantsku politiku Nove Jugoslavije prema Srpskom narodu ("Treći balkanski rat za drugu Albansku državu"), i gorke ali bespoštedno iskrene reči pesnika Milana Komnenića ("Zavođenje za Goleš planinu")

Maj

- Pred 1. maj 1988. u Podujevu i okolini na više mesta rastureni su pamfleti i ispisivane antisrpske parole albanskih šovinista i separatista Štampa piše "Albanski separatisti iskoristili su nedovoljnu budnost aktivista SK, pa su jutros (28. 4) u Hrtici, Svetlju, Lapaštici, Krpimeju, donjoj Dubnici, Surnišu i Balovcu i na više mesta u Podujevu osvanule parole i pamfleti neprijateljske sadržine" ("Jedinstvo" 30. 4. - 3. 5. 1988). - Pitanje se postavlja kako je to dremanje "nedovoljno budnih" komunista, koje traje već decenijama[7], i kakav je ovo uspavljujući jezik kliširanih politikantskih fraza i zamajavanja, dok tragični egzodus kosovskih Srba traje decenijama, i pre i posle 1981. godine.

- Slični primer politikantskog "zavođenja za Goleš planinu" po nesrećnom srpskom Kosovu jeste i verbalističke ocene Komiteta Istoka o protesnom zboru oko 300 Srba u Istoku zbog šiptarskih nasilja i zuluma (28. 4. 1988) Vlastodršci i komunisti Istoka ocenjuju da za "održavanje skupa nije bilo pravog povoda"¹. Neki su ipak priznali "da je većina govornika (iz okupljenog srpskog naroda) iznosila realne probleme", jer "dosadašnja idejno-politička aktivnost na opštoj stabilizaciji stanja u ovoj komuni nije dala željene rezultate", itd. Slede dalje sve same fraze i zamajavanje stradalnog srpskog naroda, koji više nema drugog načina borbe za opstanak osim protestnih skupova i bezuspešnih vapaja na njima.

- Drugi jedan primer - "opet to samo malo drugačije" -jeste lagarija jednog srpskog kosovskog ulizice i izdajice na vlasti: o "dobrim međunacionalnim i međuljudskim odnosima stanovnika sela Dvorane" kod Suve Reke, nedaleko od Mušutišta, po imenu Stanislava Anđelkovića, sekretara Komiteta u Suvoj Reci. Naime, u selu Dvorane ima 85 domaćinstava, od čega su 13 albanske narodnosti, ali oni navodno lepo žive međusobno, jer štete koje se Srbima čine "pričinjavaju Albanci iz susednih sela". Međutim, iz sela Dvorane se iselilo od 1981. sedam srpskih porodica, ali prema izjavi pomenutog srpskog

izdajice na vlasti to "nije posledica pritiska, već potreba pripajanja članovima porodica koje su se ranije iselile"! - Kako stvarno žive Srbi u selu Dvoranima i šta im rade šiptarski zulumčari, videli smo 1984. godine kada su uoči Zadušnica (noću između 9. i 10. juna) na srpskom seoskom groblju porušili 29 spomenika i povredili nekoliko novih grobova. Ako je to bilo pre četiri godine, nije mnogo bolje ni sada. Jer, u odgovor na ovakvu tzv. "zvaničnu informaciju" o "dobrim odnosima" u Dvoranima, grupa Srba iz Dvorana uputila je pismo novinaru Mirku Čupiću ("Jedinstvo" od 10. maja 1988), u kojem stoji doslovno: "Evo šaljem ti dva primerka rešenja koje smo dobili od opštinskog suda u Suvoj Reci, a koje je potpisao sudija Bajram Hamitaga, a napisana su na albanskom jeziku. Više nas u selu (tj. Srba) dobili smo takva rešenja (na albanskom), iako ovaj sudija (Albanac) zna srpski da govori kao i svi mi, jer je rodnom iz sela Mušutišta. Ali ti možeš da shvatiš zašto je to sudija učinio, a nije mu to prvi put". Ovi Srbi seljaci zamolili su da im se imena ne objave, što je takođe dokaz "dobrih međunacionalnih odnosa" u ovom selu i opštini. Novinar Čupić je to nazvao "pohara maternjeg jezika" srpskog, sa čime se srpski seljaci teže mire nego li sa poharom svojih njiva i imanja. Novinar s pravom zaključuje da na Kosovu postoji "sistematsko isključivanje srpskog jezika iz službene upotrebe, a to se čini na Kosovu više od dve decenije", i to baš od nadležnih vlasti i pravosudnih organa.

- Uoči 1. maja 1988. devojkicu B. B., Srpkinju iz Obilića, koja je autobusom "Kosovotransa" poslala u Prištinu, napali su u punom autobusu dva mladića Albanca, dobacivali joj psovke i uvrede, najpre na srpskom a onda i na albanskom, i to je trajalo sve do ulaza u Prištinu. Niko od prisutnih Šiptara nije na to reagovao, čak ni kada su obesni mladići oteli devojkicu tašnu i na prvoj stanici u Prištini izašli. Ona je uzaludno pozivala u pomoć, i zatim otišla da ovaj zulum prijavi SUP-u, verovatno takođe uzalud.

- Drugog maja 1988. u selu Berkovu kod Kline Srbi su održali protestni zbor, njih oko 500 žitelja iz sela i okoline, zbog bezobzirnog napada nepoznatih Šiptara na srpsku maloletnicu iz porodice Živković. Drugi razlog protesta bio je taj što je šumu Srbina Zdravka Banjca iz istog sela samovoljno sekao Imer Jetiši iz Drenja (26. 4. 1988). Desetak ojađenih govornika Srba iznosili su teške optužbe na albanske siledžije, ali i na rukovodioce u Opštini i Pokrajini, kao i na organe bezbednosti i pravosuđa, koji su dobrim delom krivi za ovakvo teško stanje". I prethodne subote, Srbi iz Berkova okupljali su se ispred kuće napadnute maloletnice Živković da bi izrazili svoj jad i protest zbog bezobzirnog nasrtaja Šiptara na nezaštićeno srpsko dete. Srbi su se u većem broju okupljali u Klini i sledećih dana (već 5. uveče) u znak protesta zbog svojih i opštesrpskih nerešenih problema na Kosovu. Navođeno je mnogobrojno ispisivanje parola po selima oko Kline u Metohiji, nasrtanje na integritet i dostojanstvo srpskog ženskinja, grubo propusti u zapošljavanju Srba, brojne štete, šikaniranja, maltretiranja, i drugi siledžijski ispadi Šiptara protiv Srba. A najpre i najposle - reka iseljavanja Srba pod pritiskom koja ne jenjava.

- Oko prvomajskih praznika bilo je niz ekscesa u Gnjilanu i okolini, što samo većma otežava ionako teško stanje i ubrzava iseljavanje Srba, pa čak i Turaka, naročito iz sela Dobračane. Dečak Albanac N. S. nasrnulo je na mlađeg dečaka Srbina A. A. i to pred očima svog oca Ibrahima, a ovaj nije zaštitio srpsko dete i nije prihvatio žalbu oca Srbina. Česta su uznemiravanja Srba anonimnim telefonskim pozivima (napr. u fabrici baterija u Gnjilanu), pisanje antisrpskih parola, isticanje samo albanskih zastava i drugi psihološki i fizički pritisci. - Istog dana ("Jedinstvo" 5. 5. 1988) objavljena je i vest o provokaciji

Šiptara studenata na studentskim susretima u N. Vinodolskom, gde je jedan student iz Prištine pucao vazdušnom puškom na grupu studenata iz Beograda, a drugi student Albanac aparatom za gašenje požara oštetio je vid studentu Srbinu iz Kragujevca.

Srbi seljaci iz sela Azubižde i Grnčare kod Prizrena žale se Skupštini Jugoslavije da im je još 1983. g. eksproprisano zemljište za novo naselje, a njima data zemlja 7 km. daleko od kuća, koja im nikako ne odgovara, pa su tako oštećeni. - Tako isto i Srbima iz sela Bresje kod Kosova Polja oduzeta je zemlja za gradnju železničkog magacina i dela pruge, a ŽTO Priština ih je uz to još i oštetila naknadno jer je pri gradnji objekta, kopanjem dubokog kanala, onemogućila dalje navodnjavanje ostalih srpskih imanja kraj pruge. Preuzete obaveze ovo preduzeće nije prema Srbima u Bresju ispunilo, niti je, prema dogovoru, zaposlilo članove srpskih porodica čija su imanja uzeta. Slična je i žalba Srba iz Lapljeg Sela, takođe ostala bez uspeha ("Jedinstvo" 5. 5. 1988). - Ovakvih i sličnih državnih nepravdi prema Srbima na Kosovu i Metohiji ima toliko, da ni jedna velika knjiga ne bi bila dovoljna da ih samo pobeleži. Poznata je stvar na Kosmetu da se eksproprišu zemljišta "za potrebe društva" upravo tamo gde žive Srbi, kao npr. u Belom Polju kraj Peći, a time se Srbi raseljavaju i konačno iseljavaju. (Vidi Dodatak na kraju knjige).

U sredu uveče (4. 5. 1988) u selu Orloviću kod Prištine napadnuta je srpska porodica Radomira Marušića za vreme dok su sedeli za večerom. Nepoznato lice je spolja na prozorskim oknima šakama pretilo i zastrašivalo mirnu porodicu, koju je, razumljivo, uhvatila panika. Kad je domaćin sa sekirom u ruci izašao napolje, primetio je na stotinak metara, pored slame suseda Albanca Halilja, visoku siluetu muškarca, koja se udaljavala. Prijava vlastima ostala je, naravno, bez rezultata. Ovakvih i sličnih fizičkih i psihičkih zastrašivanja srpskog življa na Kosovu i Metohiji od strane Šiptara imalo je i ranije, ali u poslednjoj deceniji ih je sve više. Postoji čitava strategija albanskog psihološkog rata protiv Srba na Kosovu. Zato Srbi Kosovci i govore da nisu slobodni: "ne znamo da li smo na slobodi ili u zatvoru".

- Na Đurđevdan, 6. maja 1988. prijavljen je u SUP Istok napad na srpskog dečaka M. Dž., učenika 5. razreda Osnovne škole u selu Muževini kod Istoka. Njega je pre neki dan išamarao student Albanac Kadri (Ali) Ahmetaj (27), dok je dete čuvalo ovce na seoskog utrini, a onda mu pripretilo da će ga pretući ako ponovo dotera ovce na utrinu. Po pričanju očevidaca, Ahmetaj je dečaka udario nogom u leđa i opsovao ga. Dečakov otac je Milivoj Džogović, milicionar u Đurakovcu, kome su Arbanasi dečaci i pre četiri godine, bez ikakvog razloga, pretukli sina i s odelom ga bacili u Gogin jaz.

- Početkom maja 1988. u opštinskom sudu u Uroševcu kažnjen je sa 30 dana zatvora Albanac Kadri Avdija (37) pravnik u Skupštini opštine Uroševac, zato što je fizički napao i tukao po glavi svoju komšinicu Srkinju Trajanku Parlić (34), iz Uroševca, ulica Boška Čupića 46. Ona je sišla u podrum stambene zgrade po drva, gde je zatekla komšiju Avdiju. On je odmah izašao iz podruma i rezom zatvorio vrata, tako da je Trajanka morala da ih razvaljuje da bi izašla. Kad ga je potom srela na 2. spratu i upitala zašto ju je zatvorio, on je to poricao i nju napao i tukao. Isti Šiptar pravnik i ranije je činio više **** slična nasilja Srbima.

- Na zboru Srba Lapljeg Sela i drugih sela oko Gračanice, 9. maja 1988. kad se raspravljalo o "nacrtu amandmana na Ustav SFRJ", izraženo je od strane ugroženih Srba nezadovoljstvo predloženim ustavnim promenama, koje, po njima, ne odgovaraju krizi i

teškom stanju Srba na Kosovu i Metohiji Srbi iz tih sela, a i drugih krajeva Kosova i Metohije, potpisali su jednu peticiju u kojoj iznose mnoge probleme koji ih tište i gone na prisilno iseljavanje, jer tragični egzodus "nisu uspjeli da preseku ni zaključci 9. sednice SKJ", a "narod je sit priča i konferencija".

- "Delegatske novine" Skupštine Kosova donose (11. 5. 1988) zvanično izlaganje predsednika IV Kosova Nazmi Mustafe, prema kojem za dvogodišnji period (maj 1986. - april 1988) sa Kosova se iselilo 466 srpskih porodica i 4.698 pojedinaca: "ukupno 6.119 lica srpske i crnogorske nacionalnosti", nešto manje nego prethodne dve godine. Za to vreme vratilo se 30 porodica i 1.492 pojedinca, svega: 1.584 lica; manje nego prethodne 2 godine. Prosek godišnje iseljenih Srba je oko 3.000 s tim što godišnje ima nekoliko stotina povratnika. To su podaci zvanični "Komisije za sprečavanje iseljavanja Srba i Crnogoraca sa Kosova". Međutim, poznavaoi kosovskih prilika i neprilika tvrde da je broj prisilno iseljenih Srba sa Kosmeta daleko veći, jer mnogi i ne prijavljuju svoje bežanje, a i oni koji se vraćaju najčešće ne ostaju dugo, jer nisu im obezbeđeni stvarni uslovi mira i rada na Kosmetu Zbog teškog i bezizlaznog stanja na Kosmetu, Srbi su počeli da se okupljaju na protestne skupove i idu na sve češće održavane "mitinge solidarnosti sa stradalnicima na Kosovu" u drugim srpskim gradovima. Jedan mladi Srbin Kosovac reče mi sa gorčinom: da su to "samo časovi kolektivnog samozavaravanja", i da su nam ti naši očajnički skupovi "samo još jedno izbežište iz surove kosovske zbilje".

- Jedanaestog maja 1988. došlo je u skupštinu Jugoslavije u Beograd 25 Srba železničara iz Kosova: da se žale na svoje teško stanje i mnoge nerešene probleme, svoje i svojih sunarodnika, naročito železničkih i drugih radnika Srba na Kosovu. Oni su izneli primere šiptarskih sabotaza na železnici Kosova, ugrožavanje bezbednosti, kamenovanje vozova, kao i niz nepravdi i diskriminacija prema srpskim radnicima.

- Šiptar Sali Provaliju iz opštine Kačanik kupio je kuću i imanje u selu Grebno kod Uroševca i odmah počeo da stvara nevolje tamošnjim susedima starosedeocima Srbima, kojih je u selu Grebno ionako malo ostalo. On je na kupljenoj njivi odmah posekao živu ogradu kraj seoskog **** i onda zatrpao kanal uz put i preorao put duž 20 metara, čime je Vladi Staniloviću i ostalim susedima Srbima, koji tu imaju svoje njive, onemogućio da dolaze do svojih imanja i obrađuju ih.

- 12. 5. 1988. list "Jedinstvo" sa Kosova donosi jedan zapis novinara M. Buka u stvari, gorku ispovest jedne srpske porodice iz sela Orlana kod Podujeva, koju, zbog tipičnosti kosovske tragedije Srba iznete u njoj, prenosimo ovde u celini: "Nevolje ih progone sa ognjišta" - "Može li čovek opstati na svome imanju (na Kosmetu) ako ga svakodnevno potkradaju, ubijaju stoku, fizički nasrću na čeljad?" - pita se Krunoslav Jošanović Kruša, iz sela Orlana u Podujevskoj opštini

"Iseljavanje Srba i Crnogoraca iz Podujevske opštine počelo je neposredno iza rata Mnoga sela u kojima su pretežno živeli Srbi i Crnogorci su raseljena Kuće i imanja prodavana su po neprimereno niskim cenama, ili napuštana bez ikakve nadoknade. Ono malo Srba i Crnogoraca što je uspjelo da se održi u Podujevskoj opštini, najčešće razmišlja o odlasku Kupuju kuće i placeve izvan Pokrajine i, ako se ne spreči njihovo iseljavanje, neće proći mnogo vremena i Podujevska opština biće potpuno "etnički čista", što je u krajnjem bio i ostao cilj albanskih nacionalista i separatista.

"O iseljavanju Srba i Crnogoraca iz bivše Orlanske opštine (kasnije pripojena Podujevskoj), razgovarali smo sa Krunoslavom Jošanovićem Krušo iz sela Orlana: "Neposredno iza rata u mome selu bilo je oko stotinu srpskih i crnogorskih domaćinstava; danas ih ima samo desetak. Zašto su otišli? - Nevolja ih je prognala sa ognjišta. Mnogi su otišli nakon izgradnje veštačkog jezera "Batlava", jer su im potopljena imanja, nisu imali od čega da žive. Međutim, najveći broj mojih seljana otišao je zbog direktnih pritisaka (Arbanasa). Nije se to moglo izdržati. Mi smo dugo godina bili, takoreći, bez ikakve zaštite. Da li je čovek mogao opstati na svome imanju ako su ga svakodnevno potkradali, ubijali mu stoku, fizički nasrtali na čeljad, na obraz žena i devojaka?"

"Sudbinu moga sela doživela su i sva susedna: Balaban, Turčica, Nedrgovac, Sekirača, Brvenik. Mladi su otišli, ili odlaze, a u pomenutim selima ostali su, bezmalo, samo stari i bespomoćni. Uskoro neće ni njih biti, a onda? . . . "Sve te nevolje o kojima pričam nisu zaobišle ni moju kuću, familiju. Nasrtali su mi (Šiptari) noževima na decu, tukli mi majku. I da slučajno nisam naišao, ko zna da li bi ona i preživela... Oborili su je, pa sve nogama (gazili i tukli)... a ona stara i bespomoćna... "Takve batine nisam doživela ni za vreme okupacije, veli Krunosavljeva majka Daca. A verujte mi, hlebom sam ih hranila, vodom počila, svakojako pomagala... I danas, kada prođu pored moje kuće, umesto da me pozdrave, okrenu se i pljuju. Doduše, ne rade to svi, ali ima ih", kaže osamdesetogodišnja baba Daca.

"Stradam i danas, veli dalje Krunoslav. Potkradaju me svakodnevno. Nedavno su mi ukrali osam metara isteterisanih drva, opremljenih za zimu. Pre toga odneli su mi svu posteljenu. Krađu ove što se može poneti: štipaljke, veš, čizme... I nije to sve, ko bi se svega setio. Nedavno su mi poubijali i svinje. Oprasnu krmaču su ubili iz lovačke puške, vepra iz pištolja, tu neposredno iza moje kuće. Poubijane svinje našao sam tek posle pet dana. Prijavio sam. U podujevskom SUP-u i u Stanici milicije rekli su mi da tragam i ako bilo što doznam da im odmah javim. Kupio sam druge svinje, to sam jedino mogao da učinim".

"Nakon ubijanja svinja navalili su kupci albanske narodnosti, pitaju: hoću li da prodam kuću i imanje? Svakodnevno su dolazili. Misle, valjda, da sam se razočarao, obeshrabrio, pa da ću prodati, ili ne znam šta su mislili. A ja neću da prodam, neću neka ubiju i ovo što sam naknadno kupio. Neću da se selim. Ostaću da živim na svome ognjištu, pa makar i sam ostao. Ostaću tu da pričam i od zaborava sačuvam sve ono što sam ja i moji suseljani doživeli i preživeli u slobodi. Ostaću zbog priče, jer ako i ja odem, ove će to jednog dana pasti u zaborav, biće zaboravljena jedna tužna istina o progonu Srba i Crnogoraca iz Podujevske opštine", kaže Krunoslav Jošanović Kruša.

Eto, to je zabeležio ovih dana na Kosovu novinar M. Buk - tu tužnu istinu o progonu Kosovskih Srba, o genocidu nad čitavim jednim narodom, potkraj XX veka, usred Srbije, Jugoslavije, Evrope! Ili možda Kosovski Srbi žive u Bijafri, Ugandi, Južnoj Africi, u preistoriji?

- Tek 14. 5. 1988. objavljena je vest o napadu na Laposavu Novković (52), u Novom Selu kod Vitine, pred njenim dvorištem od strane starijeg maloletnika Albanca H. H. iz istog sela. On ju je napao kad je isterala svoje ovce i koze na pašu pred avliju, hvatao je za grudi i rukave, psovao je najpogrdnijim rečima i maltretirao ovu stariju ženu. Pre toga ležao je pred njenom kapijom, a na njeno pitanje zašto tu leži, odgovorio je: "Ja ću danas

da čuvam tvoju kuću", i onda je ustao i napao je. O ovome napadu obavještena je milicija.

- Prištinsko "Jedinstvo" (18. maja 1988) donosi žalbe srpskog življa iz planinskog sela Vrbeštice kod Uroševca, iznete pred radnu grupu CK Srbije, koja ih je posetila. Seljaci se žale da im obećani put do sela nije izgrađen, a da su im nezakonito eksproprisana imanja za vikendice na Brezovici, a na njihove žalbe ne odgovara im ustavni sud Kosova. Mnoge vikendice funkcionera već su izgrađene na njihovoj zemlji, i mada im je obećano da će dalja gradnja prestati, one se i dalje grade. Zabeležen je slučaj da je zasad nepoznato lice (Šiptar) izgradilo vikendicu za svega dve nedelje na livadi Rajka Kuzmanovića. Meštani Vrbeštice i Brezovice su svim tim ogorčeni i pomišljaju na masovno iseljavanje iz sela jer je zavera protiv njih višestruka.

- Šesnaestog maja 1988. Šiptar Bajram (Hasana) Alilaj (23), zemljoradnik iz Belog Polja kod Istoka, fizički je nasrnuo i tukao komšinicu B. Ž. Srpkinju, ćerku Vlastimira Živkovića, učenicu 7. razreda osnovne škole, zato što je ona iz svoje livade isterala njegove koze. Pre toga, zajedno sa ostalim čobanima, bili su na istoj utrini i čak se svi zajedno igrali.

- Šesnaestog maja 1988. ušao je u dvorište pravoslavne crkve u Lipljanu, oko 7 sata, Ljuma Vebi (40), iz Krajišta, i skinuvši sa sebe odeću, onako nag zvonio je u crkveno zvono. SUP Lipljana je zatim ustanovio "da se radi o neuračunljivoj osobi", a srpski živalj u Lipljanu smatra da je to smišljena provokacija Šiptara.

- Sutradan, 17. maja 1988. usred Lipljana, pred Osnovnom školom "Braća Aksić", Nusret Hilmije Rečica (28) nasrnuo je na maloletnicu Srpkinju 3. G. (17), a zatim je dalje išao sa njom i vređao je. Isti Šiptar je zatim pobeo, ali je pronađen i priveden u Stanicu milicije. Inače, on je bio već osuđivan na tri godine zatvora zbog neprijateljske delatnosti.

- Na Spasovdan (19. maja 1988) grupa od preko 100 Srba iz svih Kosovskih opština došla je u Beograd i predala peticiju sa 50.600 (pedeset hiljada i šesto stotina) potpisnika - Skupštini Jugoslavije i Srbije, a upućenu i Predsedništvu CK SFRJ i Srbije. Peticija, na dve kucane strane, počinje rečima: "Prinučeni smo da vam se, kao najodgovornijim za sudbinu Kosova i Metohije, Srbije i Jugoslavije, obratim i da vam još jednom ukažemo na nepodnošljivost stanja u ovoj našoj pokrajini.

Odgovorno tvrdimo da se za ovih sedam godina od izbijanja kontrarevolucije albanskih šovinista i separatista nije, na žalost, ništa bitnije promenila bezbednosna situacija, već se, naprotiv, višestruko pogoršala, pa je u takvim okolnostima došao u pitanje i dalji opstanak Srba i Crnogoraca na Kosovu, čije se iseljavanje pod pritiskom nastavlja nesmanjenim tempom". Dalje se u peticiji, koju su potpisali i izvesni Albanci, Turci, Hrvati, Romi i Muslimani, okrivljuju organi i vlasti na Kosovu, jer podržavaju separatistički pokret i zlostavljanje srpskog i ostalog nealbanskog življa, a takođe i pojedinci iz jugoslovenskog rukovodstva za oportunistički i slepilo prema tragediji srpskoj: "Srbi i Crnogorci na Kosovu i Metohiji osećaju se napuštenim i usamljenim u odbrani svoje slobode i integriteta, svoje dece, svoje časti i poštenja svoga dostojanstva i imovine... Prinučeni smo da sami tražimo izlaz iz ovako ropskog stanja. Ako u tome ne uspemo, bićemo primorani, ovako desetkovani, da se kolektivno iselimo sa naših vekovnih ognjišta ili da se na tragični način izborimo za naš opstanak na ovim prostorima. Drugog izlaza nemamo, jer smo stavljeni u procep".

Na kraju ovog očajničkog vapaja, kao iz turskog doba, preko 16.000 srpskih porodica (preko 50.000), ljudi, žena i dece stavili su svoje potpise ili krstove.

- Desetog maja 1988. u selu Bresje kod Kosova Polja, noću u 2 sata, zapaljena je velika kamara slame Srbina Stanoja Miloševića. Po kazivanju svedoka Dare i Bože Vitković, suseda porodice Milošević, "vatra je buknila po čitavoj površini kamare slame duge 18 metara", iz čega se vidi da je kamara prethodno polivena nekim zapaljivim sredstvom. Zbog velikog požara, koji je pretio i ostalom domaćinstvu a i susedima, pozvana je i došla pomoć vatrogasaca iz Prištine. Istoga dana na mestu paljevine okupilo se oko 100 uznemirenih Srba iz Bresja, Ugljara i Kosova Polja, koji su protestovali zbog ovog napada na uglednu srpsku kuću Miloševića i nazvali ovo delo, koje od 1981. g. nije prvo u ovom kraju, smišljenim neprijateljskim napadom. Srbi su izrazili svoj protest pre svega zato što uzročnici ovakvih nedela ostaju neotkriveni, i od vlasti su tražili da budu energičniji u razobličenju ovakvih i sličnih zavera protiv Srba na Kosovu. Oni su predložili da sami formiraju svoje patrole i noćne straže koje bi dežurale noću, jer im zvanični organi, pa ni specijalne jedinice savezne milicije, ne obezbeđuju miran život. Tako kod Srba na Kosmetu sve više raste osećanje i saznanje o potrebi samozaštite, kad ih već nadležni i za to plaćeni državni organi ne štite i ne brane od šiptarskih zuluma.

- Tek posle trodnevnog štrajka (4-7. 5. 1988) u tekstilnoj industriji "Emil Duraku" u Đakovici, predsedništvo opštine je zasedalo (17. 5) i iznelo, uz ostale "subjektivne slabosti", i mnoge "ekscese na međunacionalnoj osnovi" u Đakovici i okolini, koji opterećuju ionako teško stanje. Reč je, u stvari, o sve češćim šiptarskim napadima na Srbe. Tako, nedavno su na srpskom groblju u selu Metec posećena višegodišnja stabla drveća, a niko nije uhvaćen niti za to odgovarao. Slični nasilnici oštetili su u velikoj meri i šumu Vlade Vučekovića. Takođe, Šiptar Laka Šabani je napao nožem Milivoja Otaševića, u selu Kiskoti, i naneo mu lakše telesne povrede, za što je kažnjen sa 50 dana zatvora. Inače, u Đakovici su u porastu ispadi sa albanskim zastavama i ispisivanje parola "Kosovo republika" ("Jedinstvo", 18. 5. 1988).

- Isti list istoga dana donosi zvanični izveštaj iz opština Istok i Suva Reka o "učestalim ekscesima" albanskih šovinista separatista u ovim opštinama, naročito u selima oko Suve Reke: Dobrodeljane, Rečane, Budakovcu i Bukošu, Mušutištu, Popovljanu, Delovcu i Lešanu. U Suvorečkoj opštini je sve više krađa šume, naravno, srpskih šuma prošle godine bilo je 2.176 prijava. Posebno je veliki broj uzurpiranja društvene imovine od strane Arbanasa. Za godinu dana evidentirano je 686 uzurpatora, ali se uspelo da društvu vrate svega 104 hektara. Slične uzurpacije opštenarodne imovine od strane Šiptara ima i u Orahovačkoj opštini.

- Uz ovo navedeno iz Suvorečke opštine, dodajemo i sledeće lično svedočenje. U srpskom zaseoku Dragiće u Mušutištu, istih tih dana, oko Uskrsa 1988. neki susedi Šiptari polomili su Srbima sve tri česme za vodu, kojima se služe svi Srbi u tom zaseoku. Jedan od Šiptara rekao je jednom Srbinu (koji nam je ovo i posvedočio, ali mu ime iz predostrožnosti ne navodimo): "Ovo vam je ovde zadnji Uskrs!" - Izgleda da je Srbima u ovom kraju i svuda na Kosovu stalni Veliki Petak i neprekidni Krstovdan, i oni traju od jednog Uskrsa do drugog, i tako vekovima od Kosova do Kosova.

- 23. maja 1988. uveče oko 7,30 u naselju Brežnik kod Peći, u Radničkoj ulici, Albanac

B. T. (14) napao je nožem svog komšiju Jovana Mijatovića (20) i naneo mu teške telesne povrede. Zbog toga je ovaj hitno prenet u pečku bolnicu i odmah operisan. Direktni motiv ovog mučkog napada na komšiju Srbina naizgled je nepoznat, ali ljudi veruju, a to su priznali i zvanični organi, da je to nedelo plod mržnje albanskih šovinista protiv Srba.

- 24. maja 1988. dva maloletnika albanske narodnosti, A. A. i H. A., u selu Meževina kod Istoka, napali su svoju susedku Draganu Vojinović (20), domaćicu, u njenoj bašti. Iako ih ona nije ničim izazivala, oni su je vređali i psovali i razne pogrdne reči joj govorili. Suprug napadnute žene, Vitomir Vojinović, kaže da su ovi maloletnici sinovi Muharema Ahmetija i da oni već duže vremena maltretiraju srpsku decu u selu, a svojim stadima nanose poljske štete Srbima susedima. Sve je to prijavljivano više **** vlastima, ali bez ikakvog uspeha, jer šiptarske vlasti na Kosovu ignorišu štete nanesene Srbima. Za ovaj napad na nevinu Srkinju, sud za prekršaje kaznio je sada njihovog oca samo sa 25 hiljada dinara. To nije umirilo napadnutu srpsku porodicu, koja veli da je zbog uznemiravanja prinuđena da napusti svoje pradedovsko ognjište. Zbog ovoga i drugih šiptarskih zuluma u Istoku i okolnim selima održan je u subotu 28. 5. 1988. protestni skup Srba iz Istoka, Kline i okoline. Narod je sa ogorčenjem govorio o teroru Arbanasa nad Srbima i, zbog potpune nebrige nadležnih vlasti i odgovornih komunista, predložili su kolektivni odlazak Srba u tzv. užu Srbiju, to jest grupno iseljavanje sa Kosova.

- 24. 5. 1988. Šiptar Krist (Prenek) Pjetraj, iz Poljana kod Istoka, u pripitom stanju vređao je Srbina Radomira Arsića iz istog sela. Pre toga je došlo do konflikta između Radomirovog bratanca i sina ovog Albanca, pa je ovaj to iskoristio da izvrša nedužnog Srbina. Ovakvih i sličnih gorkih uvreda Kosovski Srbi svakodnevno ispijaju kao mutnu vodu, jer svaka žalba bilo kome samo im se još gore olupa o glavu, kao u turska vremena.

- "Jedinstvo" iz prištine (26. 5. 1988) donosi vest da su srpski seljaci iz sela Dren došli u Opštinu Zubin Potok da traže od opštinskih organa da spreče Albance iz istočke opštine da im sa svojim stadima nanose poljske štete. Srpski seljaci su nemoćni protiv šiptarskih nasilnika i štetočina, i to ne samo u ovoj opštini, nego i svuda po Kosovu i Metohiji. Čak i van Kosmeta, napr. na Čakoru, u Gusinju i Plavu - došlo je do sukoba između domaćina Srba i Crnogoraca sa šiptarskim čobanima, koji svoja stada samovoljno napasaju na srpskim imanjima.

- 26. maja 1988. uveče oko pola deset, napadnuta je u svojoj kući Adila Omerović (30), domaćica Muslimanka iz Istoka. Nepoznati je više **** snažno lupao na njena vrata i, mada je ona zvala miliciju, nisu joj došli u pomoć, dok lupu nije čuo sused Srbin Srbislav Spiridonović i došao sa svojom ženom u pomoć. Tek kasnije stigla su i dva milicionera. Žena Muslimanka je tom prilikom rekla da je i pre neki dan neki nepoznati mladić Šiptar pokušao da siluje devojkicu B. 3., muslimanske narodnosti, koja se jedva uspešno bekstvom da spase od nasilja. Inače, Adila Omerović je rodnom iz Zenice u Bosni i udata je za Albanca Muhameda Arifija, koji radi u Smederevskoj Palanci, a toga dana je bio na terenu u Požarevcu. Ovo je jedan od primera da obesni Šiptari na Kosmetu napadaju ne samo na Srbe, nego i na Muslimane, Cigane, Turke i na sve koji nisu Albanci.

- Među profesorima i nastavnicima Srbima i Albancima u školi Srednjeobrazovnog centra "Zejnel Hajdini" u Uroševcu odavno vlada atmosfera nepoverenja i zaziranja, jer su u toj sredini Srbi, i nastavnici i đaci, stalno izloženi šiptarskim pritiscima i nasiljima, kako ličnim, tako i u školstvu, i po pitanju jezika. Zbog toga su, krajem maja 1988. srpski

nastavnici potpisali zajedničku izjavu u kojoj ističu da, ako se ne promeni sadržina napisa na pečatu ove škole, jer je ona formulisana antisrpski, oni više neće izdavati ni potpisivati školske diplome. Naime, na pečatima ove škole nema ni grba ni naziva Srbije, jer to ne žele većinski šiptarski nastavnici, mada ih na to obavezuje zakon. Ovakvim postupanjem javno se poriče srpski jezik i državnost Srbije na Kosovu i Metohiji. Ovo je samo jedan od mnogobrojnih primera progona i Srba i srpskog jezika i srpske kulture i uopšte srpskog identiteta na Kosovu od strane albanskih neofašista.

- Pred tužnu godišnjicu krvničkog ubistva Danila Milinčića (+2. jun 1982), novinar Jevrem Damjanović posetio je sirotu majku Danicu u Samodreži i još jednom izneo njene stare i nove muke i zlopačenja na Kosovu. "Nije moja muka jedina ovde", (na Kosovu), veli žalosna Danica Milinčić. "Prošle noći su psi besno lajali i jurili dvorištem. Nikako da se smire kao da laju na čoveka. Uzmem ovaj mali pištolj i opalim dva **** u vazduh. Psi se smiriše. Čudno je to. Kad šušne, skočim. Tera me nešto, iznutra. Ali ne zato što se plašim za svoj život. Pogotovu otkad mi sina ubiše. I kad idem kroz pomrčinu, ne sklanjam se; idem pravo prema njemu. Ako mi je sudnji dan, neka bude. Svašta sam preturila preko glave... Već na početku rata došao je ovde iz Albanije Šaban Bunja sa braćom i stričevima. Stao gore iznad kuće i naoružan mašinkom doviknuo mom budućem svekru Danilu: "Da se seliš odavde, ovo je moje". ... Danilo je odvažno rekao: "Mi odavde ne idemo. A svačija je sila prošla, pa će i tvoja.". Ipak, i Milinčići i moji Mihailovići morali su da se sele. Čim je došla sloboda, vratili smo se u Samodrežu. Zatekli smo demolirane kuće, a iz nekih se još nisu bili iselili Šabanovi rođaci. Zatim je mukotrpnji seljački život tekao naizgled kao svuda. Ali, nije bilo tako... Godine 1960. ubijen je moj muž Slavoljub... dole kraj potoka, na našem imanju, ubili su ga mučki iz pištolja. Nikada se nije saznalo ko je to učinio". 2. juna 1982. g. ubili su i Daničinog sina Danila. Sin, sinovac i sestrić Ferata Muje (emigranta iz Albanije) držali su bespomoćnog mladića Danila i tukli ga, a zatim je ubica, Ferat, pritrčao i klekao mu na stomak i pištoljem hladnokrvno pucao mu u srce, pred očima majke Danice, koja je pokušala da svojim telom zaštititi sina. Danilova supruga Ratka sa dvoje dečice (jedno je posmrče), živi sada u Kosovu Polju, gde se po ubistvu muža jedva nekako zaposlila kao učiteljica. "Svi su se razišli, kaže majka Danica. Šta ću ovde sama? Tek samo da budem na broju. Kome to koristi? Ionako, kad umrem, ovo će opusteti. Ponudila sam kuću na prodaju, ali kupaca nema. Srbi se sele, ostalo je svega nekoliko domaćinstava. Sve sami starci. Škola ima samo 4 srpska đaka. Odlaze i Srbi iz okoline. I ja bih isto. Ali, Šabanovi potomci, onog baliste, poručili su: "Mi Danici nećemo da pravimo nikakve smetnje, ali njena zemlja je naša". I zato niko od Šiptara neće da je kupi. A i zašto bi, kad će im ionako pripasti jednoga dana. Dođe mi da sve ovo ostavim kako je, i odem" ("Ilustrovana politika", 31. 5. 1988).

- Na Duhovski utorak (31. 5. 1988) u naselju Paunovo polje - Uroševac, grupa učenika Albanaca fizički je napala Srbina Nenada Pricu, milicionara iz Uroševca, dok je na njivi svoje tašte okopavao kukuruz. Napadnuti je izjavio da je u tuči učestvovalo 20 učenika Šiptara, ali su vlasti zatim povele postupak samo protiv sedmorice. Na kraju je kažnjen samo učenik B. B. (16) i to školskim ukorom. Tašta napadnutog Nenada, Ljubica Slijepčević, izjavila je da to nije prvi put da Albanci napadaju njenu porodicu i imovinu, i da su ti isti učenici, vraćajući se iz škole, više **** i nju samu gađali kamenjem i psovali joj srpsku majku.

Juni

- Prvog juna 1988. ugostiteljsku radnicu, Srpkinju Milanku Belić, iz Uroševca, napala je i pretukla komšinica Abida Ratkoceri. Ona ju je tukla kamenicama po glavi, samo zato što joj je skrenula pažnju da povede računa o svojoj deci koja njoj (Srpkinji) krađu veš. Milanka veli: "Abida mi je pretila i ranije, ali ja ovde nemam kome da se žalim". Inače, Abida ima 6 dece, a suprug joj Abdula, bivši milicajac, sada je u zatvoru zbog sličnih nacionalističkih ispada protiv Srba. Sud je Abidu kaznio sa 20 dana zatvora, ali nije upućena na izdržavanje kazne zbog šestoro dece, pošto im je i otac u zatvoru.

- Na Konferenciji SKJ, održanoj u Beogradu krajem maja 1988. govoreći opširnije o Kosovu, Milomir Minić je rekao da se "politika SKJ na Kosovu lomi u paramparčad", jer "na Kosovu nije obezbeđena sigurnost ljudi (tj. Srba), nije prekinuto neprijateljsko delovanje (Albanaca), nisu poboljšani međunacionalni odnosi... Jedan broj ljudi (tj. Srba) bori se za svoja prava zborovima, peticijama, dolascima u Beograd. Mnogi se iseljavaju. Svi zajedno bismo morali raditi mnogo više na zaustavljanju iseljavanja Srba i Crnogoraca sa Kosova". - Uskoro zatim, izvršno veće Srbije razmatralo je (2. 6. 1988) "Izveštaj o sprovođenju Jugoslovenskog programa za zaustavljanje iseljavanja Srba i Crnogoraca sa Kosova i povratak onih koji su ga napustili", i konstatovalo je: da je situacija na Kosovu sasvim nezadovoljavajuća, jer: "Intenzitet iseljavanja (pod pritiskom) se povećao i zbog perfidnih i otvorenih napada na srpsko i crnogorsko stanovništvo u pojedinim sredinama došlo je do potpunog međunacionalnog razdora... "Kosovsku svakodnevicu i dalje obeležavaju: iseljavanje (Srba), nesigurnost, međunacionalni konflikti. Za prva četiri meseca ove godine na uže područje Srbije doselilo se sa Kosova 830 Srba i Crnogoraca, što je za 85 ljudi više nego u istom periodu lanjske godine. Krivičnih dela na štetu Srba i Crnogoraca bilo je 28, a na štetu Albanaca samo tri. Od 128 napada na nealbansko stanovništvo (čitaj: srpsko) i njegovu imovinu, bilo je 50 fizičkih napada; 39 oštećenja imovine i poljskih šteta; 35 uvreda i pretnji; 2 pokušaja silovanja; 9 slučajeva oštećenja nadgrobnih spomenika i grobova, a u 4 slučaja je naneta šteta objektima Srpske pravoslavne Crkve" ("Jedinstvo" od 1. i 3. juna 1988).

- Isti list od 2. juna 1988. donosi podatak o "deobama i na groblju", tj. kako se na Mitrovačkom groblju pravoslavcima i katolicima naplaćuju usluge za pogreb sa preko 78.000 dinara, dok se muslimanskim porodicama na susednom groblju ne naplaćuje ništa za sahranu njihovih pokojnika. I to je jedan od dokaza "bratstva" i "jednakosti" na Kosovu. Na svome pak sastanku komunisti Mitrovice (2. juna 1988), govoreći o međunacionalnim odnosima, donose sasvim "kontradiktorne ocene", jer jedni (Albanci) vele da su, međunacionalni odnosi dobri", dok drugi (Srbi) se pitaju: "kako se onda iseljavanje Srba i Crnogoraca ne omanjuje"? I tako redom...

- Drugog juna 1988. uveče oko 7 sati, trojica maloletnih Šiptara, iz porodica Demaja i Hodža iz Dušanova kod Prizrena, kamenovali su putnički voz koji je prolazio prugom Prizren - Metohija. Kamenicama su razlupali stakla i voz je zbog toga zaustavljen na otvorenoj pruzi. Roditelji ovih maloletnika kažnjeni su samo simbolično - sa po 25 hiljada starih dinara.

- Evo šta piše jedan novinar sa Kosmeta (M. Čupić u "Jedinstvu" 3. 6. 1988): "Iseljavanje Srba i Crnogoraca sa Kosova, kao najteži problem kosovske stvarnosti, samo po sebi je

tragičan čin, pa ga nikakva ceremonija ne može učiniti veselim". Iznoseći zatim slučaj iseljavanja Voje Bokića, ekonomiste iz uroševačke fabrike alata, veli da su ga albanski funkcioneri "ispratili zdravicama pohvala i zahvalnosti". Inače, veli se dalje, "u gradu Uroševcu, a i da ne govorimo o njegovoj okolini, na gotovo svakoj trećoj srpskoj i crnogorskoj kući istaknute su table sa naznakom "na prodaju"! Pored dobro poznatih metoda delovanja albanskih nacionalista i separatista, svakako da se u miljeu psihoze neizvesnosti od sutrašnjice uklapa i Bokićeva odluka da napusti Kosovo, ali možda tome služi i sam ovaj čin ovakvog njegovog ispraćaja. Običan čovek, onaj koji je zatečen u dilemi - ostati ili otići - nalazi u takvom činu novi podsticaj za napuštanje vekovnog ognjišta pravdajući prevagu osećanja nesigurnosti brigom o usamljenosti. Kamo sreće kad bismo povratnike (tj. ranije prognane Srbe) dočekivali ovakvim lepim rečima i banketima".

- U novoosnovanoj opštini Zubin Potok, u Ibarskom Kolašinu (osnovana je polovinom 1987), iako su mnogi Srbi bili odustali od iseljavanja, a porastao je bio i broj zaposlenih povratnika (za pola 1987. godine vratilo se 75 Srba, od kojih je 68 dobilo posao), situacija se sada brzo promenila i iseljavanje Srba pod pritiskom opet je na dnevnom redu u toj opštini. Za 4 meseca ove godine 50 lica najavilo je iseljavanje, a povratnika ima samo 5. Novi, a ustvari stari problemi ove opštine jesu tzv. "međunacionalni ekscesi", tj. arbanaška nasilja i zulumi, konkretno: poljske štete i šumske krađe Šiptara iz opština Istok i Srbica na planini Mokra Gora. Tamo se Srbima ukrade godišnje šumske građe u vrednosti od oko 400 milijardi dinara.

- U selu Gornji Suvi Do kod Mitrovice, usled šiptarskih pritisaka iselilo se 36 srpskih domaćinstava, a u susjednom selu Vinorce, od 15 su ostale samo još 4 srpske porodice. Srpsko selo Suvi Do, iako uz grad, nema *****, vode za piće, ambulante, telefona. "Za nas je to, vele Srbi seljaci, jedna vrsta pritisaka (od Arbanasa). Pored tih prikrivenih, ima i otvorenih šiptarskih pritisaka. Neke komšije Albanci, pogotovu posle 1981, stalno nam pričinjavaju poljske štete, vade šljunak na našem imanju, a kroz selo se ponašaju kabadahijski. Bilo je i fizičkih nasrtaja na nas. Na svom imanju pretučeni su: Cvetko Jevtić, Boško Živković, Jovo Petronijević, Čedo Kragović... Nadležni organi nisu ništa preduzimali". Srbima u Gornjem Suvom Dolu naročito pričinjavaju štete Arbanasi iz susjednog sela Guševca. Nasuprot pak ovome, u selima Donji Suvi Do i Vinorce, gde žive većinom Arbanasi, društvo je ulagalo mnogo više i izgrađen im je put i (vodovod).

- Šestog juna 1988. ispred kafane "Dern" u Vitimirici (ranije se kafana zvala "Morača"), dvojica Šiptara, Aslan Sadrija (31) iz Jablanice kod Peći i Imer Istrefaj (26) iz Gornjeg Streoca kod Dečana, uveče oko 23 časa sačekali su Srpkinju kelnericu J. D. i onda je nasilno uvukli u svoja kola i odvezli u pravcu Istoka. Na sreću, zaustavila ih je saobraćajna milicija radi kontrole, i tako je ova Srpkinja spašena od nasilja. Sud u Peći kaznio je ovu dvojicu siledžija sa po 50 i 40 dana zatvora.

- "Jedinstvo" od 9. juna 1988. donosi vest iz Mesne zajednice Stari Kačanik o "drskom nasrtaju" starijeg šiptarskog maloletnika H. S. na Srpkinju maloletnicu J. B., za koji "eksces" kaže se da može opteretiti međunacionalne odnose". Siledžija je kažnjen sa 15 dana zatvora. - Isti list istoga dana javlja iz Opštinskog suda u Kosovskoj Vitini: da ni posle 9. zakazanog suđenja optuženom Avdulju Ibiši iz Vitine, nije doneta presuda. Naime, optuženi Avdulj, je još 4. marta 1985. u motelu u Vitini zapretio pevačici Srpkinji Olgi Ordić rečima: "Neću više da čujem da pevaš srpske pesme; pevaj samo albanske,

inače ću te zaklati". Zatim je zapretio i prisutnima da moraju da ćute dok on govori, pa je Tomislava Rusimovića iz Vitine ošamario što nije začutao posle te izgovorene pretnje. Milicija je tada Avdulja privela u stanicu, i bio je kažnjen samo sa 4 hiljade dinara. Onda ga je sud u Vitini neočekivano oslobodio optužbe, navodno "zbog neutvrđenog činjeničnog stanja". Tvrdi se, u dostavnici za sud, da je dotična pevačica Srпкиnja "nepoznato lice" i tako se sud "voza". SUP u Vitini tvrdi da je svoj deo posla oko utvrđivanja činjenica o prekršaju savesno obavio. Sve u svemu: jedan od mnogih primera zlorada šiptarskog sudstva na Kosmetu.

- U selu Bratilovcu kod Kosovske Kamenice, Šiptari braća Bemalj, Adem i Muharem Mavrići na mestu zvanom "Orlova padina", bez ikakve pravne osnove i dozvole, probili su kroz šumu Srbina Ljubomira Denića put u dužini 100 metara i širini 3,5 metra, kojim nasiljem su ugrozili njegovu i slobodu i prava, naneli mu veliku materijalnu štetu i izazvali još veću nesigurnost i nespokoj kod okolnih Srba. Jedan od ovih nasilnika, Bemalj Mavrići, takođe je svojim traktorom samovoljno uzorao brazdu dugu 70 t. kroz livadu Javorke Silić, navodno da bi zaštitio svoju zemlju od erozije, čime je opet naneo njoj štetu i izazvao nespokoj kod mnogih Srba. Sud u Gnjilanu pokrenuo je istragu.

- U subotu 11. juna 1988. oko 10 sati, okupilo se stotinu žena sa Kosova i iz više gradova Srbije pred Skupštinom Jugoslavije da izraze svoje nezadovoljstvo zbog "terora nad srpskim i crnogorskim življem na Kosovu". Žene su zatim u skupštini SFRJ i onda i u Skupštini Srbije, uručile peticiju sa 2.000 potpisa žena Srbije, koju je pred svima pročitala dr. Olga Ranitović, a u kojoj se poručuje da: "žene i majke Srbije neće više da trpe agresivne nasrtaje albanskih separatista", i traže "da se najzad, i konačno, stane na put i onemoguću dalji teror nad Srpskim življem u Pokrajini Kosovo". "Ovo je poslednji put da se Srpski narod okuplja ovde, jer sledeće okupljanje biće na Kosovu", rekle su žene.

- U Mitrovačkoj Mesnoj zajednici Zvečan, gde živi preko 6 hiljada žitelja, a od toga je 90 % Srba, ljudi se žale kako "već dve decenije nije uloženo ni dinara u razvoj ove mesne zajednice", jer je prema njima primenjivan "maćehinski odnos" Mitrovačke opštine. Zbog pritiska albanskih nacionalista i separatista i zbog ovakvog zapostavljanja, iz Zvečana se iselilo, od 1971, preko 1.600 Srba, a iseljavanje traje i dalje. U "Trepči" je vršena prava hajka na srpske kadrove, i za takvu politiku "nije pozvan na odgovornost nijedan opštinski rukovodilac". U "Trepči" je inače, pre toga, otkrivena velika krađa ogromnih količina zlata i srebra, u štanglama i pločama, koju su u mnogoljudnoj zaveri izveli albanski rukovodioci i radnici u Trepči.

- "Jedinstvo" od 13. 6. 1988. piše da "delovanje neprijatelja ne prestaje" u Uroševačkoj opštini. Primeri: Porodica Živka Činovića izložena je brutalnim pritiscima. Ovo srpsko domaćinstvo ima 13 članova, jer sa ocem i majkom žive i sinovi i unučad. Sina Dragana, inače bravara ali nezaposlenog, skoro je preklao Bemalj Puka (avgusta 1985), jer ga je napao u kafani s leđa i nožem mu sekao vrat, od čega je na vratu do danas ostao veliki ožiljak. Ni ostali članovi porodice, sinovi i snaje, takođe ne mogu da dobiju zaposlenje. Čitava porodica je rešila da se iseli, jer vele: "Plašimo se za budućnost svoje dece, i zato moramo da odemo". - Dalje, Srпкиnja Đurđa Košutić živi u selu Sazlija kod Uroševca, ima kuću i 3,5 hektara zemlje, ali sve to sada prodaje, jer njenu porodicu stalno napadaju šiptarske porodice Taći i Rušiti, inače najbliže komšije. Muža joj Vladu napali su na njegovom imanju (1981), a sina Miloša su 6 Šiptara lopatama napali i pretukli (1983), od

čega je ovaj i umro dvadeset dana kasnije. Februara 1984. komšija Taći posekao joj je 93 stabla mladih šljiva, a odštetu nikad nije ni sudski dobila, 1985. zapalili su joj štalu, garažu i ambar, kada je izgorelo 1.150 bala sena i sve komšinice sa pčelama. Zato joj se cela porodica odselila sa Kosova, a ona veli: "Ne vidim ovde nikakvu perspektivu, jer na Kosovu se uopšte ne osećam bezbedno". - Ovakvih i sličnih primera ima ne samo u Uroševačkoj opštini, nego je to Kosovska crna svakodnevnica, istinita crna hronika srpskih stradanja koja traju već vekovima.

- Novinar Jevrem Damjanović posetio je proletos manastir Devič, jedan od najstradalnijih na Kosovu, i donosi svedočenja igumanije. Paraskeve o stradanju ovog manastira i monahinja od šiptarskih zuluma: "Napadaju nas, same smo ovde, u divljini. U blizini nema srpske duše. Iselili se. Svuda oko nas su Šiptari. A mi smo im kao kost u grlu. Manastir Devič je beleg da je ovo srpsko... Posle rata zatekli smo ovde ruševine manastira. Oktobra 1941. Šiptari iz susednih sela doneli su granate i municiju u crkvu i razorili je, kao i konake. Prethodno su opljačkali sve što je ostalo od Italijana. Ikonostas i sve ikone su spalili. Aprila 1941. Arnauti su ubili devičkog jeromonaha Damaskina Boškovića. Mi smo ovde došle 17. marta 1947. Osam meseci smo stanovale u selu Ludovici, dok nismo raščistili podrum (za stanovanje). A potom smo suvim kamenom sazidali ruševine kod groba Svetog Joanikija, da bi smo mogli obavljati službu Božiju. Pomagali su nam i Srbi iz okoline. Sve je odneto iz crkve i konaka, vrata, prozori, stolice, ove do poslednje kašike. Odveli su i stoku. Saznali smo u kojim se domaćinstvima (kod Šiptara) sve to nalazi, ali šta nam vredi. Ljudi iz OZNE su mi pripretili: "Ne diraj u bratstvo i jedinstvo" ... Narod (Srpski) nas je pomagao koliko je mogao i smeo. Nije ni njemu bilo lako. Šiptari su činili poljske štete, i napadali. Iseljavanje (Srba) je bilo sve masovnije... Šiptari nas nisu ostavljali na miru. Nisu štedeli ni manastir. Postupali su prema nama kao i prema svim Srbima... Deset **** sam imala razbijenu glavu. I ruku mesec dana u gipsu. Napadali su i ostale sestre. Stavljali su im nož pod grlo. Osamdeset druge spališe nam šest stogova sena i dve kamare slame. Osamdeset treće spališe ogradu oko vinograda. A osamdeset četvrte devet stogova sena. Milicija je uhvatila počinioc (ove poslednje), i šta? Ništa. Onaj što je upalio ogradu kaže da je to namerno učinio. Pustiše ga. Za njih (Šiptare) ništa ne predstavlja svetinju... Dolazili su kod nas i prestavnici policije i vlasti iz Prištine, i ja sam im otvoreno rekla: "To nam čine zato što ste vi krivi. Jer, riba smrdi od glave"... Sve se završavalo na razgovorima i obećanjima. Srba je u okolini bilo sve manje, selili su se, a Šiptara sve više, jer su se i doseljavali. Za tri poslednje decenije u okolini se ugasilo više od 500 srpskih domova. Sada brojimo one koji su ostali. Ima 30 domaćinstava (Srba) u Srbici. Ostala sela u okolini su se ispraznila. U njima žive samo Šiptari. U meni je sve manje snage, požalila se igumanija Paraskeva. Dok sam bila mlada, borila sam se. Sada starost pritiska celo sestrinstvo. Sveštenstvo i monaštvo na Kosovu i Metohiji zaista je stoički izdržalo što živ čovek teško može izdržati." ("Ilustrovana politika", 28. 3. 1988).

Igumanija Paraskeva Devička

Isti list u istom broju donosi i otkriće da su "pipci velikoalbanskih nacionalista i separatista stigli i do Novog Sada", jer su iz magacina SUP-a Vojvodine čitavu godinu iznošeni i prodavani za Kosovo pištolji i metci, dok nije (januara 1988) otkriven taj lanac lopova, preprodavaca i kupaca (naime, otkriven je nestanak oružja prilikom popisa). Prema optužnici, nestalo je 14 pištolja i oko 20.000 metaka. Kupci municije su Šiptari iz okoline Istoka na Kosovu a otkriveno ih je 18 rekli su da te metke troše "na svadbama i drugim veseljima", ali je očigledno da je to velika količina municije za obična veselja. Kao glavni preprodavci oružja i municije u Istoku, otkriveni su Ahmet Memić i Adem Mehmeti stražari u KP domu kod Istoka, a bilo je i drugih. Jedan od optuženih je i Brahim Berbati, poznat na Kosovu kao preprodavac oružja i municije, koji inače živi u Zagrebu, odakle često dolazi na Kosovo. Inače, pištolje i municiju iz magacina SUP-a u Novom Sadu iznosio je i prodavao Šiptarima magacioner Miodrag Rakaz.

- Ovog proleća 1988. g. okolni Šiptari nemilosrdno su sekli šumu manastira Dečana, a njihovi čobani puštali su čitave čopore koza u manastirske voćnjake i useve. Jedan dečanski monah veli: "Ovih dana više nego drugih godina navalili nam na šumu, hoće sve da iseku. Na onoj strani preko Bistrice, pre neki dan odrekli su nam 15 stabala za građu dok smo mi pozvali miliciju. Tokom prethodnih dana na istom mestu posekli su oko 85 komada drveta. Videli smo kad su otišla dvojica kola, gore iznad hotela, sigurno će i ona u manastirsku šumu". Pred manastirom Dečanima, takođe ovih dana, dok su strani turisti bili u crkvi, Šiptari su im obili i opljačkali autobus.

- Evo jedne potresne priče sa Kosova o jednoj srpsko-crnogorskoj porodici, u selu Ariljači pod Golešom. To selo Šiptari već počinju da nazivaju Haljiljac, jer je od 20 srpskih porodica ostala samo još kuća Milivoja Radulovića. Milivoje (35) veli: "Mi smo ovde crnogorska i srpska ambasada. U selu nema drugih porodica sem naše, sve ostale su Albanci. Ranije je bilo drukčije". Na pitanje zašto su se ostali Srbi iselili, Milivoj odgovara: "Zbog istog radi čega odlaze i Srbi i Crnogorci iz ostalih sela i gradova Kosova i Metohije. Jednostavno, nepoželjni su ovde. Pogotovu što su bili naseljenici (od 1920). Protiv njih su bili ne samo Albanci starosedeci, već i novodošli. A i vlast". A isto veli i

Milivojeva majka Cveta: "Krivo je počelo da se radi ubrzo posle rata. Zato ja još 1947. g. bacim partijsku knjižicu i nisam htela da idem ni na partizanske proslave" (inače je to kuća prvoboraca). Zatim dodaje da se situacija u selu Ariljači posebno pogoršala posle 1968. godine, a najteži pritisak bio je 1981. g. - Milivoje veli da ima i dobrih komšija Albanaca. Ali dodaje: "Mi se osećamo izolovani kao da smo na pustom ostrvu. Deca (ima ih petoro) nemaju s kim da se igraju. Nije lako živeti ovde gde nemam nikog bližeg osim porodice. Ali dobrovoljno sam pristao da nosim taj krst. Neću napustiti Ariljaču. Znam u njoj svaki kamen, svaki žbun. Znam dobro albanski, ali, ni jezik ne pomaže boljem sporazumevanju ako sagovornici neće da te čuju. Partijski sastanci se retko održavaju i ne bave se pravim problemima. Zato sam pre dve godine vratio partijsku knjižicu i počeo da slavim Jovanjdan. Ovde me još drži inat. Idem i na zborove Srba i Crnogoraca, u inat državi koja je nemoćna pred albanskim separatistima. Ostajem s porodicom u Ariljači, iako smo u izolaciji, u inat onima koji žele da se iselimo". ("Ilustrovana politika", 7. 6. 1988).

- U Preševu (javlja TANJUG, 13. 6. 1988) Opštinski komitet konstatovao da je, pod uticajem događaja na Kosovu, nastavljeno iseljavanje Srba. Tako, u periodu od 1982. do kraja 1987. iz Preševa se iselilo 764, a doselilo (vratilo) 154 lica srpske nacionalnosti. Istovremeno, iz Preševa se iselilo 1221, a doselilo 1.204 Arbanasa. Inače, Arbanasi nude basnoslovne sume novca za kupovinu srpskih kuća i imanja, što takođe doprinosi iseljavanju Srba, tako da su mnoga sela oko Preševa postala "etnički čista". - Takođe je zvanično priznato da se iz opština Bujanovac, Medveđa i Preševo, koje su na terenu Srbije izvan Pokrajine Kosovo, od 1981. iselilo 3.122 lica srpske nacionalnosti, ali je priča o tim seobama godinama bila "tabu tema", jer su to funkcioneri Srbije namerno krili. Inače, u Preševu je sada samo 8 % srpskog življa među sve brojnijom većinom Arbanasa. - Isto tako, u obližnjoj opštini Kosovska Kamenica konstatovano je (juna 1988) da se u protekloj 1987. g. iselilo 189. Srba, a u toku prvih pet meseci 1988. g. iselilo se 87 Srba, što znači da se iseljavanje ne smanjuje. Bilo je samo nešto malo povratnika.

- Prištinsko "Jedinstvo" 14. 6. 1988. donosi opis jednog šiptarskog zlodela nad jednom Srpkinjom u Prizrenu, u kojem je na svoj način učestvovao i sud, pa je tako bilo "sve po zakonu"! Naime, 30. januara 1988. u Prizrenu, usred bela dana, jedan Šiptar po imenu Abedin Gaši, bez ikakvog povoda napao je na ulici Srpkinju Danicu Stefanović, radnicu, dok je sama žurila da stigne fabrički autobus. On ju je udario pesnicama i nogama po telu, bez ikakvog njenog povoda, tako da je zadobila više telesnih povreda. Danicu je spasao milicionar pozornik, koji je napadača savladao i priveo u stanicu. Opštinski sud u Prizrenu zakazao je suđenje za 4. februar 1988. i završio ga "obustavljanjem prekršajnog postupka"! Okrivljeni Gaši nije se pojavio na sudu nego samo njegovi srodnici, koji su doneli "izveštaj specijaliste za neuropsihijatriju Beljadina Idrizija", izdat istog 4. februara 1988. po kojem je siledžija Abedin Gaši "napad izvršio u neuračunljivom stanju". Smešno i žalosno u svemu tome je to što u ovom nedelu učestvuje i sud, jer se u rešenju suda navodi da je Gaši istovremeno napao i fizički tukao, uz Srpkinju Danicu, još i Mivdetu Jakupi, Albanku, "jer su ga obe zajedno izazivale". Napadnuta Danica Stefanović tvrdi i svedoči da je bila napadnuta sama i da ne poznaje nikakvu Mivdetu Jakupi (koja se takođe nije pojavila na suđenju). Uz ovo se dodaje još i to: da je sud naveo u rešenju da se "može izjaviti žalba u roku od 8 dana", ali da samo rešenje nije uručeno oštećenoj Danici, nego je ona naknadno podnela izričiti zahtev za uručenje rešenja i dobila ga tek 26. 5. 1988. kada je rok za žalbu bio prošao.

- U Kosovu Polju je grupa građana Srba tražila vanredni sastanak Socijalističkog saveza, koji je i održan 14. 6. 1988. u prisustvu nekoliko važnih drugova iz Komiteta Prištine i CK Srbije. Više časova su Srbi Kosovci tražili odgovor na upućenu peticiju, koju je potpisalo preko 50.000 Srba Kosova i Metohije, ukazujući na svoje teško stanje i tražeći obezbeđenje prava i sigurnosti svima na Kosovu. Izneli su i podatke da je za prva tri meseca ove godine sa Kosova se iselilo preko 800 Srba i da je za to vreme bilo oko 200 albanskih napada na integritet i imovinu Srba. Upozorili su da se veliki broj Srba sprema za kolektivno iseljavanje. Tražili su da se održi jedan protestni skup koji bi jugoslovenskoj javnosti ukazao na ozbiljnost situacije. - Sutradan je Komisija Skupštine Jugoslavije raspravljala o ovoj Kosovskoj peticiji, i o drugoj koje su podnele žene sa Kosova i iz Srbije, i samo je konstatovano da postoje sasvim različite ocene rukovodećih ljudi u SFRJ o tim peticijama, tako da srpsko nezadovoljstvo teškim stanjem na Kosovu mnogi rukovodioci izjednačavaju sa albanskim separatizmom i terorom. Jednostavno, Arbanasi i njihovi podržavači neće da priznaju tragediju Srba na Kosovu, zato što su oni uzrok te tragedije.

- U mesnoj zajednici Ljubižda kod Prizrena, priznato je i zvanično, masovno iseljavanje Srba počelo je još od 1963. g. kada su Srbima oduzeta 663 hektara najplodnije zemlje za izgradnju sistema "Prizrensko polje". U Ljubiždi sada živi preko 2.900 stanovnika, od kojih je Srba samo 117 porodica, tj. 548 lica. Od 1963. g. iz sela Ljubižde iselile su se 62 srpske porodice, sa 329 članova, a iseljavaju se i dalje zbog raznoraznih šiptarskih pritisaka. Inače, u Ljubiždi, Skorobišu i drugim mestima oko Prizrena, šiptarski fašisti na vlasti počeli su da mnoge muslimane, tj. poislamljene Srbe, Gorance i druge, nasilno arbanizuju i od popisa 1971. upisuju im albansku nacionalnost, namećući njihovoj deci u školi albanski jezik, iako svi oni govore samo srpski.

- U Opštini Vitina za četiri meseca ove 1988. godine podnelo je zahtev za iseljavanje 131 lice srpske nacionalnosti, a 22 se već odjavilo. Inače, od 1981. odavde se iselilo, 1.150 Srba i poneki Hrvat. Takođe je primećeno da pojedini Arbanasi, koji su za nedela osuđeni na duži zatvor, viđaju se oslobođeni već posle neki mesec. Tako, Idriz Emini, koji je Srbinu Siniši Stankoviću naneo teške telesne povrede i za to osuđen na tri godine zatvora, izišao je iz zatvora već posle 30 dana. Drugi jedan Arbanas, koji je bio osuđen na 40 dana, pušten je iz zatvora posle 25 dana.

- Tek 16. juna 1988. sud Opštine Dečani okončao je suđenje povodom sukoba oko nošenja jugoslovenske zastave na jednoj šiptarskoj svadbi u selu Drenovcu (14. 4. 1988), kada su je iz ruku mladića Baškima Nitaja srodnika mladenaca, drsko oteli Hasan Krasnići i Šefcet Nitaja, rugajući se pri tom ostalima da su postali "škije", što je pogrđan naziv za Srbe. Tom prilikom su i drugi bojkotovali jugoslovensku zastavu, a potom su mnogi susedi bojkotovali i Baškima Nitaja što je na svadbi poneo jugoslovensku zastavu. Nasilnici, koji su zastavu oteli, kažnjeni su sa po dva meseca zatvora.

- U selu Ajvaliji kod Prištine, ia terenima sela Gračanice, Lapljeg Sela i Slivove, i dalje se uzurpiraju srpska i društvena imanja i na njima se naseljavaju Arbanasi iz Kosovske Kamenice, Vitine i drugih mesta. Prostor naselja proširen je za 500 % više od planiranog i dozvoljenog. Ovako nasilno naseljavanje Šiptara onemogućuje razvoj i širenje srpskog sela Gračanice i unosi uznemirenje u susedna srpska sela. Sve to biva pred očima nadležnih vlasti, koje ništa ne preduzimaju, a sve to podstiče iseljavanje Srba. Inače,

zvanična "Komisija IV Kosova za zaustavljanje iseljavanja Srba i Crnogoraca" ugasila se sama i "usmenim dogovorom" prešla u novoformiranu "Komisiju za praćenje sprovođenja Jugoslovenskog programa o Kosovu", koji se takođe ne ostvaruje.

- U Prizrenu je Šiptar Šukri Gaši (29) pokušao nožem da ubije Srbina Slavišu Tomića (23) iz Prizrena, što je izazvalo veliko uznemirenje Srba u tom gradu. Bilo je to 20. maja 1988. kada je Slaviša Tomić, student agronomije u Prištini, došao u rodni grad sa sestrom Jasminom i uveče šetao gradom, sa još dva rođaka. Sestru mu je tada napao Šukri Gaši, uhvativši je za lice, a kad je Slaviša pokušao da je zaštiti, Šukri je izvadio nož i zario mu ga u rebra, pa zatim pobjegao. Vest o ovom krivičnom napadu objavljena je tek 20. juna 1988. kada je Slaviša izišao iz bolnice.

- "Jedinstvo" od 21. 6. 1988. donosi vest da su oskrnavljene srpske humke. Naime, Idriz Fazliju (42) iz sela Trpeze kod Vitine počupao je i polomio 10 krstova na srpskom pravoslavnom groblju u selu Klokot kod Vitine, a zatim je krstove poredao preko trase **** Gnjilane - Uroševac. U vitinskom SUP-u kažu da je Fazlija psihički poremećen i da je zato odmah upućen na lečenje. Nekoliko stotina Srba okupilo se u selu Klokot u znak protesta. Ogorčeni Srbi izneli su i primere nekoliko šiptarskih silovanja nad Srpkinjama u okolini, čak i podatak da je silovana devojčica od 9 godina i starica od 75 godina, pa su onda i takve siledžije proglašavane "psihički poremećenima". Ostaje svakako pitanje: Ko to uči i tutka ove "nenormalne" ljude da čine tako gnusna nedela silovanja i sknavljenja? Sigurno su to oni isti učitelji koji i druge Šiptare ludake navode na slična nedela, ili koji, uz pomoć vlasti, proglašavaju "nenormalnima" obične siledžije i zulumčare, kojima su često prepušteni na volju mnogi nezaštićeni Srbi i Srpkinje. Jer, nad obezvlašćenim i obespravljenim Srpskim narodom na Kosovu i Metohiji, još od turskih vremena, moguće su sve varijante obesti, nasilja i cinizma.

- Prilikom svoje posete Kosovu, Petar Gračanin, predsednik Srbije (20-21. 6. 1988), bio je i u Pečkoj Patrijaršiji i tom prilikom "pozvao je vernike svih konfesija da i oni daju svoj doprinos pobolšanju kosovske situacije, jer to mogu učiniti negovanjem tolerancije i dobre volje među ljudima, razvijanjem odnosa dobrog susedstva, međusobne ljudske brige i solidarnosti u nevoljama i zajedničkim radovanjem u dobru". Kada je Gračanin zatim posetio Goraždevac kod Peći, Mileta Bukumirović je tada, pred njim i drugima, javno postavio pitanje: "Ako roditelji (Srbi) ne smeju decu da pošalju na livadu da čuvaju stoku, ni žene da obavljaju poljske poslove, ni decu da idu u školu ako ljudi ne mogu slobodno ići putem, jer ih vreba opasnost od fizičkih napada, pokušaja silovanja ili samih silovanja njihovih kćeri i žena, onda kakva je to sigurnost i bezbednost za život srpskog i crnogorskog življa na ovom području?" ("Jedinstvo", 21. i 22. 6. 1988).

- Nezavisno od ovoga što smo naveli, ali kao vrlo značajno za pravoslavni karakter srpskog življa na Kosovu navodimo da je 8. maja 1988. prilikom osvećenja nove crkve u Klini, mesni sveštenik, otac Milovan Kiković, rekao okupljenom narodu i vlastima: "Sve vas pozdravljam i želim da istrajemo i ostanemo tu gde jesmo, na Kosovu da ostanemo na našim svetim i časnim ognjištima živeći sa svima u slozi i ljubavi. Zato smo i podizali ovaj sveti hram... Blago nama dok smo ovde na Kosovu Blago svima nama ako budemo mogli i umeli da podnosimo i trpimo neprijatelje svoje. A valjda će doći vreme da se i oni urazume da ovo što nam rade ne vodi ničemu". - Uz ovo dodajmo i sledeće Direktor osnovne škole u Gornjoj Stubici kod Vitine, Jovan Balaban, napisao je nadležnim vlastima u Opštini Vitina pismeni zahtev da ga razreše dužnosti, da bi mogao da posećuje

crkvu, jer, veli on "Iz ove situacije jedino Bog može da nas spase i zato treba Njemu da se molimo" ("Politika" 18. 2. 1988).

- U selu Klobukoru kod Novog Brda, Šiptar Kamer Malići (52) i njegov sin Bejtuš (23) pretukli su svog komšiju Srbina, starca, Vojina Zdravkovića (74), i naneli mu teške telesne povrede. Bilo je to 19. juna 1988. kada je Vojin na svom imanju zatekao snahu ovog Šiptara da skuplja pokošeno seno, i opomenuo je da to ne čini, a ona otišla i rekla to svom svezru. Ovaj je sa sinom došao i pretukao starca na njegovom gumnu. Slučaj je prijavljen vlastima i Malići je osuđen na 60 dana zatvora, dok mu je sin pobjegao, ali je kasnije uhvaćen i osuđen istom kaznom.

- Trojica šiptarskih siledžija, u selu Peranu kod Podujeva, Nedžmi Kastrati, otac mu Alija i brat Ruždija, bez ikakvog povoda napali su grupu srpskih dečaka i sprečili ih da igraju fudbal u seoskom školskom dvorištu. Za ovaj prekršaj ugrožavanja slobode kretanja, sudski su kažnjeni Nedžmi sa 30 dana zatvora, a ostali novčano. Kaznu ovoj trojici izrekao je sudija Radovan Jovanović, Srbin.

- U crkvenom dvorištu manastira Svetih Arhangela, u selu Buzovik kod Vitine, dva maloletnika Albanca, M. B. (13) i Š. B. (15), sinovi Đaftira Đaftijarija, iz sela Buzovika, posekli su 13 stabala manastirske šume. ("Rilindija", 26. 6. 1988)

- Nedavno je na zboru građana 16 Mesne zajednice Kosova Polja, Stevan Marinković s ogorčenjem rekao: "Već 10 godina Srpski i Crnogorski narod na Kosovu obraća se jugoslovenskom rukovodstvu za pomoć i zaštitu, piše peticije i predstavke, a pravih rešenja i dalje nema. Kada su nedavno uhapšeni Janez Janša, Ivan Pronsper i David Tasić, celo slovenačko i jugoslovensko rukovodstvo je zatražilo da se hitno ispita ceo slučaj. Sada se mi (Srbi na Kosovu) pitamo čiji smo to mi građani kada već tolike godine doživljavamo nepravde, silovanja, paljevine i otvoreni genocid?! ("Ilustrovana politika", 21. 6. 1988).

- Tek 28. juna 1988. objavljena je vest da je noću između 26. i 27. maja 1988. Šiptar Fljorim Hiseni (23), iz Žegre kod Gnjilana, silovao Srpkinju S. T. iz Binača, koja radi u kafani "Karadačka klisura" u Žegri. On ju je te noći prisilno uvukao u kombi i odveo na seosko groblje i tu je silovao i mučio do 4 sata ujutru. Tukao ju je i naneo joj teže povrede. Protiv njega je zatim podneta prijava i osuđen je na samo 30 dana zatvora. Po njegovom izlasku iz zatvora traženo je pokretanje krivičnog postupka. Inače, ovaj azijski siledžija bio je predsednik Socijalističke omladine u Žegri (i tek posle osude je smenjen), pa je to verovatno i bio razlog neobjavlivanja odmah ovoga zločina.

- List "Borba" (krajem juna 1988) donosi sledeće podatke: u 636 naselja na Kosovu, prema popisu stanovnika iz 1981, žive samo Albanci Srbi i Crnogorci žive u 216 naselja, dok u 600 naselja žive mešovito. Od 1981. do kraja juna 1988. sa Kosova se iselilo oko 30.000 Srba i Crnogoraca. Ako su u 1981. na Kosovu bila najbrojnija ona naselja u kojima živi manje od 50 stanovnika Srba (prema tom popisu), onda nije teško izračunati da je u proteklih sedam godina sa Kosova "isparilo" oko 600 srpskih i crnogorskih sela i zaselaka, tj da su postala "etnički čista".

- I ove godine, na Vidovdan 1988. posetilo je Kosovo i Gazimestan nekoliko grupa Srba iz Valjeva, Beograda, Kruševca i drugih mesta Sveštenici iz Prištine, Valjeva i drugi

služili su na Gazimestanu parastos Kosovskim žrtvama. Inače, na Vidovdan je, po odluci Sv. Arhijerejskog Sabora Srpske Crkve, telo Sv. Velikomučenika Kosovskog Lazara krenulo iz Beograda u povratak Kosovu za proslavu 600. godišnjice Kosovskog boja. Ispraćeno je svečano iz Beograda u sremsku Ravanicu, a odatle će preko Bosne, Zapadne Srbije, Šumadije i Žiće stići u Gračanicu i na Gazimestan za Vidovdan 1989, gde će se održati svečana proslava 600. godišnjice Kosovskog boja, kako je odlučio Sv. Arhijerejski Sabor, koji je inače, na svom ovogodišnjem zasedanju (25. 5. 1988), "sa velikom zabrinutošću konstatovao da nevolje Srpske Pravoslavne Crkve na Kosovu i Metohiji, ne samo da nisu prestale, nego se iz dana u dan sve više pogoršavaju. Sabor se pozabavio i pitanjem potpuno obespravljenog i samom sebi prepuštenog pravoslavnog življa u Albaniji, među kojima ima dosta pravoslavnih Srba

Juli

- Prvog jula 1988. u Istoku je Dema Demaj iz Dušanova kod Prizrena nasrnuo na dve sestre Srпкиnje G. Lj. (17) i S. Lj. (15) iz Istoka. Demaj je samo dva dana pre toga došao da radi kod Emina Gegolija u Istoku, vlasnika privatne pekare, i već je počeo da nasrće na Srпкиnje. Ljudi u Istoku su ogorčeni ovim napadom, i pitaju se da li nije taj napad organizovan. Inače, iz Istoka se od 1981. iselilo desetina srpskih porodica i 155 pojedinaca (prema zvaničnim podacima, a možda ih je i više). U samom Istoku ima 150 mladića i devojaka Srba koji čekaju na zaposlenje prosečno 5-10 godina.

- Drugog jula 1988. u srpskom selu Priluzju kod Vučitna, gde živi oko 400 Srpskih domaćinstava, sa preko 2.000 srpskih žitelja, održan je zbor meštana, na koji je došlo nekoliko stotina Srba, koji su javno iznosili svoje nevolje i probleme. Tako, iznet je podatak da je Zemljoradnička zadruga u Vučitnu sa isturenom radnom jedinicom u Priluzju, imala 632 hektara zemlje, a sada ima samo 290. hektara, jer su mnogobrojni Arbanasi uzurpirali pojedine zemljišne parcele, a neki su ih čak i preprodavali. Otkriveno je do sada poimence 37 uzurpatora, ali su mnogi još nepoznati, ili su svesno prikrivani. Miško Popović i Živorad Stanojević iz Priluzja opisali su pred svima nasilje albanske porodice Sarači, koja je u selu Bivoljku preorala srpsko pravoslavno groblje i na njemu podigla štalu i zasadila voćke. Oni su naveli i to da je od Arbanasa uzurpirano zemljište oko crkve Samodreže u istoimenom selu i takođe u selu Mijamići. Učiteljica Danica Prodanović, koja u osnovnoj školi u selu Strovce, uči samo jednog đaka (Srbina), žalila se pred svima kako je pojedine kolege Albanci godinama šikaniraju, a uspeh njenog jedinog učenika Srbina upisuju na albanskom jeziku, a ne na maternjem, srpskom.

- Samo posle nekoliko dana (6. jula 1988) održan je u istom Priluzju ponovo veliki okup Srba, gde su došli i neki Srbi iz okoline, i trajao je punih šest sati, a bili su prisutni i neki predstavnici vlasti i političkih struktura sa Kosova i iz SR Srbije. Novica Stolić iz Priluzja izneo je tešku političko-bezbednosnu situaciju u selu i okolini, ističući naročito brutalno ponašanje SUP-a iz Vučitna, tj. nasilje koje su nad Srbima činili milicioneri albanske narodnosti, tukli ih nedužne na ulici, u kafani i po sopstvenim kućama, a i hapsili ih bez razloga Svetislav Popović iz Priluzja govorio je o ličnom maltretiranju od šiptarske milicije sledeće: "Bivši komandir Stanice milicije u Priluzju, Suljo Maljoku, pretukao je mnoge nedužne mladiće Srbe. On je sa svojim milicionerima istomišljenicima isprebijao i mene palicama i drškom pištolja, baš ispred moje kuće. Isprebijao je takođe i

moju ženu. Posle toga su mi se izvinili, ali su mi ubrzo nametnuli drugu lažnu optužbu, zbog koje sam osuđen na tri meseca zatvora. Kada sam se na to žalio vučitrnskom SUP-u isti taj Maljoku mi je rekao da sam srećan što sam ostao živ". Ostali Srbi iz Priluzja iznosili su podatke o tome kako su milicionari albanske narodnosti u selu pretukli i zatvarali mnoge nedužne Srbe iz sela. Umesto da pomenuti Maljoku bude kažnjen, on je premešten na novu dužnost u Zvečan. Takođe su i pojedini Arbanasi, žitelji Priluzja, napadali srpsku decu vatrenim i hladnim oružjem. - Živorad Stanojević takođe se žalio da se iz njegovog sela Glavotine iselilo 20 srpskih porodica zbog direktnog pritiska albanskih separatista, a u selu su ostale još samo dve srpske staračke porodice. Boko Stanković se žalio na svog direktora Femija Imerija kao okorelog separatistu, a takođe je izneo i to da je bez ikakve krivice odležao 40 dana zatvora po osudi donetoj od Šiptara Sali Maljokua. I ostali Srbi Priluzani su izjavili da su ih u poslednje vreme pojedini Albanci napadali čak i sekirama i potezali pištolje, a još češće napadaju našu decu gde god ih sretnu. Na sve to je Milomir Minić, iz CK Srbije, rekao: "Sve ovo što sam čuo ovde večeras, a niko to nije demantovao, strašno je i neverovatno". Zatim je zamolio prisutne Srbe da se ne sele, ni kolektivno ni pojedinačno sa Kosova, jer to i očekuju albanski separatisti.

- Prištinsko "Jedinstvo" od 9. jula 1988. piše da je grupa od petnaestak Srba, nastavnika na Univerzitetu u Prištini, posetila (8. jula 1988) predsednika Skupštine Kosova i ukazala mu na "svu ozbiljnost kosovske situacije i stanja u kome se nalazi Srpski i Crnogorski narod". Kao ključne probleme oni su izneli: "Perfidno i institucionalizovano delovanje albanskih nacionalista kroz primenu nacionalnih ključeva, majorizaciju, vođenje kadrovske politike po meri uskih krugova rukovodećih ljudi" (Arbanasa), kao i "izbegavanje odgovornosti onih koji su doveli do ovako teškog stanja". Srbi nastavnici na Prištinskom univerzitetu "dovedeni su do neprimernog i krajnje podređenog položaja... Zbog iseljavanja, preti opasnost da se nastava na srpskohrvatskom jeziku sasvim ugasi... I mnogi univerzitetski profesori (Srbi) morali su da se iseles sa Kosova zbog toga što su otvoreno imenovali nacionaliste (Arbanase) i što su iznosili druge primedbe na svojim fakultetima. Od 1981. g. iselilo se preko 60 Srba profesora, a ovi koji su ostali doživljavaju razna šikaniranja, pretnje i ucene svakodnevno". - Na sve to im je predsednik Skupštine Kosova Vukašin Jokanović rekao sa žaljenjem: "U istinu je žalosno da, posle toliko potrošenih reči, toliko materijala, stavova i ocena, za ovih 7 godina od kontrarevolucije, iseljavanje (Srba) i dalje teče, a ima tako puno verbalizma i otpora" misleći pri tom na vladajuće strukture gde glavnu reč vode Albanci. - Iznet je i podatak da se tokom 1987. iselilo oko 3.000 Srba, a verovatno i više, jer se stalno sele i čitava domaćinstva, i stručnjaci, radnici i poljoprivrednici, od kojih je većina otuđila imovinu (tj. iznuđeno prodala). Tako je od 1981. g. sa Kosova pod raznim pritiscima otišlo preko 30.000 Srba, što znači oko 5.000 godišnje.

- Na protesnom skupu Srba i Crnogoraca u Novom Sadu (u subotu 9. jula 1988), gde je došlo oko 500 Kosovaca a vojvođansko rukovodstvo ih odbilo i pokušalo da spreči javno iznošenje njihovih muka, između ostalih je rekao Srbin Mićo Šparavalo, prvoborac iz Uroševca, i sledeće: "Nadamo se da je vama (u Vojvodini) poznato, a možda i nije, da na Kosovu već 7 godina besni kontrarevolucija separatističkog pokreta albanskih šovinista, čije su prevashodne žrtve pripadnici srpskog i crnogorskog naroda... U grčevitom nastojanju da ostvare "etnički čisto" Kosovo i Metohiju, s ciljem otcepljenja i pripojenja Albaniji, albanski šovinisti i separatisti već decenijama vrše genocid, sistematski i kontinuirano, nad srpskim i crnogorskim življem na Kosovu i Metohiji. Oni

beskrupulozno, već više decenija, koriste različite metode terora - od običnih poljskih šteta, uništavanja useva i stoke, spaljivanja letine, štala i kuća, rušenja i skrnavljenja grobova, crkava i manastira, pretnji i prebijanja, silovanja starica i maloletnica, pa do ubistva iz nacionalne i verske mržnje".

- Tako je isto i Miodrag Pumpalović iz Istoka rekao u Novom Sadu: "Nije nam bilo lako da pređemo 500 kilometara i da vam saopštimo istinu o nama koji živimo na Kosovu. Mnoge naše kuće su pod katancem. Groblja su nam oskrnavljena, žene obeščašćene, a pritisci albanskih separatista i nacionalista, kao i iseljavanje Srba pod pritiskom, nikako da prestanu".

- U opštini Orahovac u Metohiji od oko 4.500 Srba već se iselilo oko 500, a prošle godine otišlo je još 3 porodice sa 15 članova i nekoliko pojedinaca. Ali, stvarni broj iseljenih Srba usled šiptarskih pritisaka sigurno je i veći. A glavni razlog prisilnog iseljavanja Srba leži "u ukupnoj psihozi stvorenoj nakon ekspanzije albanskog nacionalizma i separatizma". Najviše problema u opštini imaju Srbi u Velikoj Hoči, gde 99 % stanovnika još od vremena Nemanjića čine pravoslavni Srbi. Najviše nevolja zadaje im šiptarska porodica Orlati. Nekoliko maloletnika ove familije su (juna 1988) sa svojom stokom počinili veliku štetu na imanju Stanka Naštajića, a nakon toga su i fizički napali nedužnog starca od 70 godina.

- Nedavno (početkom jula 1988), u selu Sašice kod Istoka, Šiptar Malj Selimaj zabranio je komšijama Srbima da prolaze seoskim sokakom zvanim "Drobež" tako da su ovi morali da idu kroz njivu Milorada Bojića, zasejanu kukuruzom. Srbi iz sela žalili su se vlasti pa je ovaj nasilnik kažnjen sa 15 dana zatvora. - U susednom selu Prekaze, Nedeljku Otoviću je, juna 1988. nepoznati zulumčar počupao 200 struka zasađene paprike. Otkriveni su samo tragovi obuće, a ne i počinitelj, ali su Srbi u selu sigurni da je to neki Šiptar, jer takve zulume samo oni čine. - Takođe, noću između 7 i 8. jula 1988. opet je neki nepoznati zulumdžija polomio 10 stabala oraha i dva stabla trešanja u voćnjaku muslimana Redžepa Rastodera (poislamljenog Slovena) iz sela Dobruše kod Istoka.

- Srbi sela Belice kod Istoka na svom skupu (20. jula 1988) zahtevali su da se zaustavi prisilno iseljavanje Srba i Crnogoraca, da se ubrza proces povratka ranije iseljenih, onemogućuje nasrtaji Šiptara na imovinu i ličnost i dostojanstvo ljudi, i da se za njih (a Srbi su u Istočkoj opštini oko 28 %) stvori perspektiva življenja na ovim prostorima. Seljani Beličani iznose svoje konkretne probleme: krađe, nezakonitu kupoprodaju, pritiske albanskih Šovinista iz Srbičke opštine (gde je njihova velika većina), sporo ili nikakvo otkrivanje vinovnika ekscesa i blago kažnjavanje za učinjena nedela. Srbi ističu da oni ne mogu da nabave seme, đubrivo, naftu i ostale potrebe za svoj rad na njivama, dok za građane albanske nacionalnosti iz okoline nema gotovo sličnih problema. ("Jedinstvo", 22. jul 1988).

- Dvanaestog jula 1988. iz sela Loćana kod Dečana izbegla je petnaestočlana srpska porodica Milana Popović, ostavivši svu svoju imovinu i dve kuće. Popovići su već više godina uzaludno pozivali vlasti, od Opštine do Federacije, tražeći i moleći da im se pruži neophodna zaštita i obezbedi miran i spokojan život, jer više ne mogu da izdrže šiptarske zulume svake vrste. Milan Popović kaže: "Četiri sina sam poslao u inostranstvo da bi ih sačuvao od provokacija pojedinih komšija Albanaca i sprečio da ne dođe do krvoprolića.

Dve kuće i 8,5 hektara zemlje ostavljam neprodato. Važno je sačuvati porodicu. Planirali smo bili da svi sinovi sagrade kuće u Loćanima, jer zemlje imamo dovoljno. Sanjali smo da će se po našim prostranom dvorištu u Loćanima igrati mnogobrojna unučad. Eto, pošto mi odlazimo, neka se umesto naše dece šire oni što su nas isterali. Teško nam je, teže ne može biti. Ovde smo ostavili mladost i tolike godine uzaludnog rada. Nismo mi jedini koji odlaze. Pre mesec dana odselio se naš komšija Radoje Jovanović sa 5 članova porodice. Do jeseni će se iz Loćana iseliti još dve porodice. Ne možemo više trpeti teror koji se sistematski vrši nad nama. Nama se preti da će nam uništiti celu porodicu, polomiti ruke i noge, povaditi oči. Pojedine komšije Albanci već svojataju naše imanje". ("Jedinstvo", 13. jul 1988).

Ovih dana je ponovo preorano pravoslavno groblje u selu Prilepu kod Dečana i po njemu je zasejana zob. Nije još otkriven počinitelj tog nasilja, ali je skoro sigurno da su to uradila braća Ljokaj, jer su još 1978. g. Imer i Idrizu Ljokaj bili uzurpirali to groblje u površini od skoro hektara, kada su i preorali 6 grobova srpske porodice Radović i drugih. Za taj zulum i nepočinstvo oni su tek maja ove 1988. godine osuđeni na po godinu dana zatvora. Posle toga, evo, isto groblje je opet preorano! Ljudi se s pravom pitaju: Kako jadni Srpski narod u svojoj očinskoj zemlji nema mira, ni pravde, ni slobode? Zato, jer mira nemaju ni srpska groblja i svetinje. - Inače, u dečanskoj opštini ovih istih dana učinjeni su i sledeći zulumi od Šiptara Srbima: napadnut je Jordan Simić iz sela Junik prekopan je mlad krompir porodice Vukanić u Kalavaju napadnut je Radun Dabetić u Dašanovcu neki nasilnik Šiptar namerno je pregazio preko nepokošene livade Šaljića u selu Požaru zapaljen je plot Vuka Danilovića u Loćanima; napadnuta je porodica Knežević u Ereču; pokidane su telefonske žice u Dećanima, i tako redom, bez kraja...

- "Jedinstvo" od 19. jula 1988. donosi zvanične podatke da je samo iz Opštine Priština iseljavanje Srba i Crnogoraca nastavljeno nesmanjenim tempom. Za prvih 6 meseci 1988. godine iselilo se 229 Srba i Crnogoraca, pod pritiskom delovanja albanskog nacionalizma i separatizma. U evidenciji opštinske komisije u Prištini nalazi se 67 Srba povratnika na Kosovo koji ipak nisu dobili zaposlenje. Ako je tako u opštini glavnog grada Kosova, gde je ova vlast i partija na vidiku, kako je tek u manjim gradovima i po seoskim zabitima?

- Petnaestog jula 1988. u selu Čerkez Sadovine kod Vitine, po podne oko 6 sati, napadnut je na svojoj livadi 70-godišnji Radivoje Momčilović. Napao ga je Ahmet Muslija (45) iz istog sela koji je nedozvoljeno napasao svoju stoku na Radivojevoj livadi. Kada ga je ovaj opomenuo da istera stoku, on je nasrnuo na njega, pozvao ga i udario štapom. Od težih povreda Radivoja je spasao Ahmetov brat Musa, koji je sprečio svog brata nasilnika da ne bije dalje nedužnog starca Srbina. Napadač je zatim kažnjen sa 40 dana zatvora, ali je to nasilje izazvalo ogorčenje Srba u selu, kojih danas tu ima oko 15 domaćinstava, a ranije ih je bilo 84 kuće.

- U isto to vreme, na drugoj strani Kosmeta, u Klini, Dok Kćiraj (21) iz Berkava pretukao je svog komšiju Srbina Gorana Vučkovića (18), posle jedne bezazlene prepirke na seoskoj plaži Belog Drima u istom selu. Siledžija je zatim kažnjen.

- Ljubiša Nikolić iz Kosovske Mitrovice, oženjen, sa dvoje dece, doživeo je na Kosovu svoju povratničku dramu. Naime, on je 1980. g. pod pritiskom napustio svoje rodno Kosovo i nastanio se u Raškoj. Pre nemog vremena pokušao je da se vrati, ali ni on ni žena nisu mogli dobiti posao, a uz to još izbačen je iz najmljenog stana jednog odseljenog

radnika Hemijske industrije u Mitrovici, koja je fabrika sada kod suda dobila "pravo" da Nikolića izbaci iz stana. Zato je primoran sa ženom i decom da se opet seli s Kosova, odakle su se već iselila i njegova rođena braća.

- "Jedinstvo", 22. 7. 1988. piše da se iseljavanje Srba i Crnogoraca iz opštine Uroševac nastavlja i dalje, jer sve žalbe srpskog naroda na brojne nepravde ostaju bez odgovora. Najviše iseljavanja zbog nevolja i nasilja ima u Uroševcu iz naselja Paunovo polje, iz ulica Ganimat Terbeši i 17. novembar. Radovan Birkavić iz ulice G. Terbeši priča opšte srpske muke: "Žalimo se već 7 godina. Svi sadašnji i bivši rukovodioci ove opštine dobro znaju da od njih tražimo da nam obezbede normalne uslove za življenje kakve imaju naše komšije Albanci u istoj ulici. Vidimo da od naših žalbi i molbi nema ništa, pa nas je sve to primoralo da istaknemo table "Kuće na prodaju" i kolektivno se iselimo. U ovoj ulici su svi Srbi i Crnogorci izgradili kuće uz uredno dobijene građevinske dozvole i plaćene komunalije, ali ipak nemamo asfaltiranu ulicu, vodovod i kanalizaciju, telefone, a napon struje je loš pa nam često stradaju električni uređaji i bela tehnika. Ove probleme nemaju naše komšije Albanci. Pedesetak metara dalje, u istoj ulici, asfaltiran je put, izgrađeni vodovod i kanalizacija, uvedeni telefoni, mada su mnogi vlasnici (Albanci) izgradili svoje kuće bez dozvole". - U delovima grada Uroševca gde žive Srbi sve su učestaliji napadi albanskih šovinista i nasilnika, a naročito u naselju Paunovo polje. Provaljena je i poharana kuća Nenada Aleksića, a počinioci još nisu otkriveni; kamenovana je kuća Neća Stankovića. Prebijena je Milunka Bjelić; pre desetak dana na porodicu Simić nasrnuo je komšija Arbanas i čak potegao pištolj, pa Simićeva deca ne smeju da izađu ni na ulicu, itd. Ima li kraja ovakvim i sličnim zulumima nad kosovskim Srbima, činjenim im od Arnauta još od turskih vremena?

- Dvadesetog jula 1988. na putu Trpeza - Klokot kod Vitine, usred bela dana, oko pola tri, nepoznati Šiptar napao je i pokušao da siluje Srpkinju N. S. (21 godinu), inače medicinsku sestru iz Vitine. Ona se vraćala s posla iz sela Trpeze gde radi i na nju je iznenada iz kukuružišta, sa nožem u ruci, nasrnuo nepoznati siledžija. Iako povređena nožem napadača, ona je nekako uspela da se otrgne i pobegne u Klokot (srpsko naselje). - Sutradan uveče (22. jula) okupilo se u centru Vitine oko 2.000 Srba iz tog mesta i okoline na protestni zbor, na koji niko od pozvanih opštinskih funkcionera nije došao. Najstariji građanin Kosovske Vitine, čika Živko Denić, govorio je to veče i naveo mnogobrojne slučajeve silovanja i napada na Srpkinje i Srbe u tom kraju, naročito od 1982. godine. Kao najdrastičniji slučaj pomenuo je silovanje 9-godišnje devojčice iz sela Žitinja (oktobra 1983), pa starice od 75 godina iz sela Trpeze, čija se porodica odmah zatim iselila; pa ranjavanje srpskog mladića iz Novog Sela od strane unuka poznatog baliste Hisena Trpeze, i tako redom dalje. Zatim je Radosav Vukašinić iz Kabaša rekao: "I mene je zadesila teška nesreća. Na moju ćerku su, pre 2 godine, nasrnuli nastavnici albanske narodnosti i pokušali da je siluju. Zemlja mi je oduzeta nadgrobni spomenici predaka polomljeni. Šta još treba da mi se desi pa da se kaže da je u pitanju pritisak albanskih nacionalista i separatista. Jedni mi napadaju ćerku, drugi ženu, a treći me pitaju hoću li da prodam imanje. Od 140 srpskih domaćinstava u Kabašu ostalo je svega dvadesetak domova. I mi, koji smo ostali, služimo kao taoci". - Borac Saveta Stojmenović rekla je: "Slobodu smo platili krvlju i velikim brojem žrtava (srpskih), čije kosti trunu, a njihovi potomci i rodbina još strepe za svoje živote. Nepravda me ubija i dušu mi potresa. Devojka koju su pokušali da siluju putovala je po 10 km. dnevno da leči ljude, a evo kako joj se uzvraća. Natčovečanskim mukama, sva izgrebana i u krvi, ona je uspela da sačuva svoju čast i pobegne od napasnika". - Na sve to dodao je Dragan

Popčević i ovo: "Kada vlasti i otkriju vinovnika, onda ga proglase ludim! Ali, i pored svega toga, mi ipak nećemo ostaviti Kosovo, jer je ovo naša postojbina". ("Jedinstvo", 22. i 23. jula 1988).

Silovana srpska devojčica (9 godina) iz Žitinje kod Vitine na rukama oca Stojana Perića (1983.)

- U selu Bivoljik kod Vučitna je Šeremet Sarači, prosvetni radnik, uzurpirao više od polovine srpskog pravoslavnog groblja i na površini od 14 ari zasadio voćnjak! To selo je, inače, "etnički čisto", tj. svi Srbi su proterani pa sada progone i iskorenjuju i srpsko groblje. Otac ovoga Šeremeta je pre nekoliko godina jednostavno prisvojio srpsko seosko groblje. Šeremet Sarači sada kaže: "Nikad nisam pozvan na odgovornost zbog uzurpiranja zemljišta na pravoslavnom groblju u mom selu, ali sam 1982. pozvan u stanicu milicije, jer me je neko neosnovano optužio da sam polomio srpske nadgrobne spomenike. Tačno je da sam obrađivao ovu zemlju, ali nisam znao da je to srpsko groblje" (?!). - Na ovo Branko Stolić odgovara: "Na ovom groblju vidljiva su 4 srpska groba, pa me čudi da Šeremet Sarači nije znao da je uzurpirao zemlju na srpskom groblju. Islamsko i pravoslavno groblje, ukupno 80 ari, nalazi se na istoj lokaciji, ali niko nije uzurpirao ni jedan santimetar zemlje na islamskom groblju. Pored ove uzurpacije groblja, neke porodice (šiptarske) iz bratstva Sarači uzurpirale su u istom selu i 14 hektara društvene zemlje".

-Ramuš Dautaj (61) i sin mu Sejdija (25) iz Đurakovca sproveli su iz svoga dvorišta otpadne zagađene vode i izlili u avliju i povrtnjak komšinice Srpkinje Dragomirke Bajrušković (52) i njene ćerke Milanke Zulikić (31). Kada su one upozorile Dautaje da to ne čine, ovi su im pretili i rekli da je bolje da ćute, jer "nama niko ništa ne može"! Zapretili su im da će im iseći i električni dovod za kuću. Nasilnici su zatim prijavljeni sudu.

- Dvadeset trećeg jula 1988. Nedeljko Milošević (61) iz sela Rakoša kod Istoka prijavio je miliciji da su mu u njivi kraj kuće nepoznati (= Šiptari) isekli kukuruz. Organi bezbednosti su izašli na njivu i konstatovali da je oštrim nožem ili kosirom posečeno tačno 210 stabljika kukuruza, ali zulumčar nije otkriven, a mesne vlasti danima mučki ćute. Inače, ovoj istoj porodici Milošević u dva maha su lomljene i sečene šljive u voćnjaku, a prošle jeseni su im iz štale ukradene dve krave. I nikom ništa! U selu Rakošu kod Istoka ima još svega desetak srpskih kuća.

- U selu Prekalu kod Istoka na većem skupu naroda, ugroženih Srba, 26. jula 1988. Zoran Đorđević izneo je podatak da je u toku samo zadnjih godinu dana zabeleženo u Prekalu i lokalnim naseljima 67 ekscesa protiv Srba pet pokušaja silovanja, desetak uvreda i zlostavljanja, više poljskih šteta, nekoliko tuča i pretnji, tri seče srpskih voćnjaka. "To što se pred očima 2.500 istočnih komunista dogodilo toliko mnogo ekscesa treba da se stide i svi ostali (komunista), kao i zbog toga što nam Srbi i Crnogorci i dalje odvođe i dovode za ruku decu iz škola. Narod koji živi u ovakvim uslovima, da sam ćuva svoje seno, slamu, žito, decu, ne može da veruje u svoju budućnost, niti onima koji treba da ga ćuvaju i obezbeđuju slobodu i ravnopravnost". - Inače, to isto veče su 22 srpske porodice iz Prekala (koje imaju 197 ukućana), razgovarale pet sati sa rukovodiocima Opštine, Pokrajine i Republike, jer su ćvrsto rešili da se grupno iseće ostavljajući svoja pradedovska ognjišta. Oni su to potkrepili dokazima o gotovo svakodnevnim pritiscima susednih Šiptara, ućestalim napadima na lićnost i dostojanstvo, poljskim štetama i raznim maltretiranjima Srba od strane arnautskih zulumćara. Tako je samo minule subote zabeleženo 26 konflikata. Ovde se pod pritiscima iselilo već 18 srpskih porodica sa 200 ćlanova. Srbi su se naroćito žalili da ih iritira i povređuje ponašanje aga i begova iz porodice Tišukaj i Pajazitaj, iz Dećanske opštine, koji "zemlju od Prekala do Banje smatraju svojinom, a sadašnje vlasnike (Srbe) samo privremenim korisnicima". Oni su nedavno, u 3 sata po ponoći, pokosili jednu srpsku livadu, ali seno nisu stigli da odnesu, jer su pristigli od Srba pozvani nadlećzni organi. Zato su u selu Prekale ljudi i žene poćeli da ćuvaju selo i svoja imanja noćnom stražom, jer im vlasti ne obezbeđuju sigurnost i domaći i lićni mir.

Avgust

- I dalje stradaju Srbi u selu Prekale kod Đurakovca. Oni su zato 1. avgusta 1988. istakli na ulazu u selo tablu sa natpisom "Na prodaju kuće i imanja svih Srba", ali im je neko uveće tu tablu skinuo, zbog ćega su njih oko 20 odmah protestovali pred Stanicom milicije. Inaće 22 srpska domaćinstva sa 107 ćlanova u selu Prekale već nekoliko godina trpe raznorazne zulume od šiptarskih aga i begova, naroćito od porodica Tišukaj i Pajazitaj iz Dećanske opštine. Za nepunu godinu dana zabeleženo je 13 šiptarskih

nasrtaja na Srbe, kako je to i ranijih godina činjeno, zbog čega se iz Prekala već iselilo 18 srpskih porodica sa 200 članova. Sada Srbi iz Prekala najavljuju kolektivno iseljavanje u znak protesta što vlasti ništa ne čine da ih zaštite, a oni sami su već par meseci zaveli seosku noćnu stražu pa čuvaju selo i svoja imanja i useve. O stanju u Prekalama početkom avgusta 1988. rekao je žitelj sela Slobodan Maksimović: "U selu našem je bilo prekršaja, silovanja, nasrtaja na ličnost i identitet, tuča, poljskih šteta, maltretiranja, pretnji, čega sve ne. Od 1981. godine oduzeta nam je voda za navodnjavanje, nemamo čak ni vodu za piće, nemamo put, prodavnicu decu nam napadaju po povratku iz škole. Siledžije nam kose i nose letinu sa naših imanja. Sali Nuši (član PK SSRN) nazvao nas je četnicima i nacionalistima a član Predsedništva SAP Kosova Nebih Gaši indirektno je podstrekavao albanske nacionaliste sa torturom i napadima na Srbe. Za naše brojne nevolje Azem Vlasi (doskoro predsednik PK Kosova) nije pokazao nikakvo interesovanje". ("Jedinstvo" 2. i 18. avgusta 1988).

- U selu Gornje Nerodimlje gde ima oko 300 srpskih domova i gde je za vreme rata ubijeno od šiptarskih balista 18 Srba, naš narod se još nekako odupire iseljavanju. Iselio se samo poneki mlađi, ne mogući dobiti posao na Kosovu. Međutim, čine im mnoga nasilja pojedini Arbanasi iz susednog sela Jezerca, koji im seku stoletnu šumu i napasaju svoju stoku na crkvenim livadama. U selu pak Donje Nerodimlje, gde ima preko 100 domaćinstava, većinom Arbanasa, koji su inače tu doseljeni tek posle ovog rata iz susednih sela, oni i dalje navaljuju na Nerodimlje kao "srpsku oazu" i Srbima u tom selu čine razna nasilja i otimačine.

- Tek 3. avgusta 1988. otkriveno je da je srpsko pravoslavno groblje u selu Drenovcu kod Dečana preorao Šiptar Imer Bokaj iz Istog sela. On je još maja 1988. preorao to srpsko groblje u ataru tzv. drenovačkih šuma, u površini 90 ari, i na njemu zasejao detelinu i zob. Ovaj nasilnik je i ranije preoravao i zasejavao ovo groblje, govoreći da je to "njegova babovina i za to je osuđivan na godinu dana zatvora, a sada je to opet učinio.

- Komisija sastavljena od predstavnika Saveznog, Republičkog i Pokrajinskog sekretarijata za unutrašnje poslove, boraveći na Kosovu od 27. juna do 20. jula 1988. našla je da je od početka 1986. do polovine 1988. g. zvanično evidentirano na Kosmetu 300 krivičnih dela učinjenih protiv Srba od strane Albanaca. To su: dva pokušaja ubistva, 130 fizičkih napada, 89 krivičnih dela nasilja i nasrtaja na slobodu i građanska prava, 10 krivičnih dela nasilja iz neprijateljskih pobuda, 29 slučajeva izazivanja nacionalne, rasne i verske mržnje; četiri silovanja i devet pokušaja silovanja, kao i 27 nasrtaja krivičnih na polnu slobodu (što će sve reći da je silovanja bilo oko 40, samo što se različito karakterišu). U istom periodu na Kosovu je vođeno 1.119. prekršajnih postupaka zbog ugrožavanja ličnih (i imovinskih prava i sloboda građana Srba i Crnogoraca Komisija takođe konstatuje: prikrivene i perfidne pritiske (Šiptara) kroz omalovažavanja i šikaniranja Srba na radnom mestu, u trgovinama, na javnim mestima, kao i sknavljenje i rušenje Srpskih grobalja i spomenika, i kamenovanje kuća, i još stalna uznemiravanja i pretnje. Komisija je pri tom konstatovala da zvanična statistika ne odražava stvarno stanje u Pokrajini Kosovo, jer je broj napada, ugrožavanja, pretnji i maltretiranja Srba od Albanaca daleko veći, samo što mnogi to ne prijavljuju iz straha od osвете i mogućih težih posledica, naročito za decu. (Jedinstvo, 8. 8. 1988)

- Devetog avgusta 1988. u Klini, sakupilo se u Domu kulture oko 500 Srba na zbor koji je trajao punih osam časova, gde su iznete mnoge nevolje i problemi Srba ovoga kraja i

uopšte Kosova i Metohije. Osnovna činjenica je da nije zaustavljeno prisilno iseljavanje Kosovsko-metohijskih Srba. Marko Vulić je opširno govorio o šiptarskom šikaniranju, maltretiranju i zlostavljanju njega i njegove porodice od 1981. g. do danas. - Dragoljub Mikić je rekao "Tužno je da posle 40 godina živimo u miru, a nemamo slobodu. Imamo samo torture koje ne prestaju, reku Srba iseljenika koja teče". Mikić je nedavno ispljuvan od Šiptara u autobusu samo zato što je nosio srpsku šajkaču Dragomir Stepić je govorio kako ga je pre dve godine pretukao jedan Albanac, koji je zatim formalno osuđen, ali nikada nije upućen na izdržavanje kazne - Bogosav Bacić je rekao da je maltretiran od milicajaca Šiptara.

- U ponedeljak 8. avgusta 1988. oko tri sata po podne, u blizini sela Crkvena Vodica blizu Prištine, Šiptar Naser Sagojeva (25), iz sela Mala Slatina, pokušao je da siluje Srkinju Lj. B. (20) iz Kosova Polja. Ona je letnji raspust provodila kod dede u selu Pomazatinu, pa je tog dana pošla u Kosovo Polje da obiće roditelje. Dok je u Velikom Belačevcu čekala autobus, kraj nje se zaustavio auto "golf" iz kojeg ju je pomenuti Naser Sagojeva ponudio da je poveze do Kosova Polja. Ona je na to s ustezanjem pristala, ali kad je ušla u auto ovaj ju je povezao ne put Kosova Polja, nego prema Obiliću i Prištini. Kod sela Crkvena Vodica skrenuo je na sporedni put u šumu i tada pokušao da Lj. B. zagrlji i poljubi, na što je ona naglo otvorila vrata i iskočila iz kola, zadobivši pri tom i lakše telesne povrede. Siledžija je odmah zaustavio kola i izišavši pokušao da je ponovo uvuče u auto, ali je ona ipak uspela da pobegne do autobusa GIK "Ramiz Sadiku", koji se bio u blizini zaustavio vozeći radnike sa gradilišta iz Mališeva. Ona je zatim tim autobusom otišla do Kosova Polja i prijavila slučaj miliciji. Meštani sela Belačevca pomogli su u otkrivanju vinovnika, koji je kasnije kažnjen sa 60 dana zatvora zbog pokušaja nasilja i zato što je vozio neregistrovano vozilo, bez položenog ispita (što je inače česta pojava na Kosmetu)

- Monahinje Pečke Patrijaršije žale se da u poslednje vreme (tokom leta 1988) nepoznati Arbanasi dovoze razne otpatke i smeće i bacaju ga ispred samih vrata manastira. To čine i Šiptari mesari iz Peći, koji donose kosti i otpatke zaklanih životinja i bacaju u korito Pečke Bistrice ispred manastira, a kako je nivo vode vrlo opao, na letnjoj vrućini tu se širi smrad i okupljaju čopori pasa. Takođe na obalu Bistrice pred manastirom naki Šiptari dovoze i istovaraju gomile zemlje, krša od betona i druge građevinske otpatke. Monahinje su se obraćale vlastima i Skupštini opštine Peć, ali uzalud, jer se organi SUP-a zadovoljavaju golim obećanjima da će "preduzeti mere". Slično bacanje smeća viđeno je i pred crkvom Bogorodice Ljeviške u Prizrenu.

- Albanac Hasan Rudenica nasrnuo je nedavno (avgusta 1988) na svoga komšiju Srbina Tihomira Ivića iz sela Sofalije kod Prištine, samo zato što ga je ovaj upozorio da istera stoku sa njegove njive, jer mu pričinjava štetu - Inače, Srbi u ovom selu, posle ovog šiptarskog nasrtaja, okupili su se (polovinom avgusta) i veća grupa njih otišla je u Prištinu da iznese svoje višegodišnje probleme. Selo Sofalija bilo je do pred kraj 60-tih godina naseljeno samo Srbima, a danas je u njemu samo 19 srpskih kuća, a šiptarskih je 30. Srbi su se pod dugogodišnjim pritiscima iselili, da bi se na njihova imanja naselili Arbanasi. Tako se ova šiptarska porodica Rudenica doselila tek 1981, i od tada stalno čini zulume Srbima susedima. U zadnjih šest godina napadnuti su na svojim imanjima Čedomir Tomić, Novica Janković, Zlatko Tonic, Živojin Ivić i nedavno Tihomir Ivić.

- Osim tih pritisaka, Srbi ovde imaju i državne zulume vlasti su im nekoliko ****

eksproprisali zemlju, zadnji put 40 hektara "za uređenje izletišta" u Grmiji. Sada vlasti najavljuju novu "otimačinu".

- Još 30 hektara na sve srpske žalbe, vlasti ne odgovaraju, a Srbima je posebno teško što ni komšije Arbanasi neće ni da razgovaraju o nevoljama Srba.

- U opštini Peć istaknuto je tek nedavno (10. avgusta 1988) da se od strane opštinskih organa zvanično koriste netačni podaci o broju iseljenih Srba - porodica i pojedinaca Tako zvanični podatci vele da se zadnjih sedam godina iselilo 127 srpskih porodica i 1.300 pojedinaca, a ustvari je broj iseljenih preko 3.000 Srba i Crnogoraca Po mnogim zajednicama pečke opštine iseljavanje stoji ovako iz Sibe 32 porodice sa 111 članova i 23 pojedinca, iz Belog Polja 42 porodice sa 196 članova i 28 pojedinaca, iz Kruševca 19 porodica sa 87 pojedinaca, iz Vitomirice 207 porodica Srba i Muslimana, sa preko 1.000 članova i oko 200 pojedinaca, itd. Iz samog grada Peći iselio se takođe veliki broj Srba i Crnogoraca samo boračkih 56 porodica sa 245 članova, pa 336 penzionera, 16 lekara i mnogo drugih visokokvalifikovanih stručnjaka Srba ("Jedinstvo" 12. 8. 1988)

- Bajram Bičmetija (21) i njegov maloletni brat A. B. iz sela Poniša kod Gnjilana, 7. avgusta 1988. isekli su, na mestu "Slane vode", u šumi Milivoja i Trajka Trajković i Srboljuba Antonijevića, iz istog sela, oko 90 hrastovih i cerovih stabala sebi za ogrev Podnet je predlog u Gnjilanu da se povede istražni postupak protiv ovih otimača tuđe imovine Inače, decenijama već Šiptari pljačkaju srpske manastirske, privatne i državne šume.

- Dvanaestog 8. 1988. u selu Tankosić kod Uroševca Gradimir i Radmila Biberčić prinuđeni su bili da poruše svoju kuću i ise se sa Kosova, zbog pritisaka prvog komšije Šiptara, Nuhi Ismailjija, koji im je još pre devet godina za kuću i okućnicu (63 ari) ponudio 30 starih miliona, rekavši im pri tom da će mu po toj ceni oni morati kad tad prodati svoju kuću Ismailji je inače već okružio kuću Biberčića svojim posedima i ne prestaje da im ponavlja da će kuću kupiti i da je odavno već stavio na knjižicu tu sumu novca Gradimir Biberčić je u međuvremenu, ne mogući dobiti posao na Kosovu, išao u Nemačku i zaradio novca da kuću obnovi, jer je bio rešen da na Kosovu ostane trajno. Sada je rešio da se odseli, jer ga komšija stalno pritiska, a sve žalbe vlastima i raznim komisijama od Pokrajine do Federacije bile su uzalud Otišao je u Smederevo i zaposlio se, ali kuću nije mogao nikome drugom da proda, jer je Ismailji kupce razgonio. Kada ga je Biberčić najzad tužio sudu zbog nasilja i netrpeljivosti, Šiptar je dobio šest meseci zatvora, ali kazna nije pravosnažna i on i dalje preti i na posedu se ponaša kao da je njegov. Na primer, noću se vrzma oko kuće po avliji, svima govori da je kuća njegova, i slično Biberčić je zato odlučio da sada kuću sruši i materijal odveze u Smederevo za novu kuću. O tome je izjavio "Danas sam bio kod sudije za prekršaje i insistirao da komšiju (Ismailjija) kazni što blaže (jer ga je sud sada pritvorio). Ja sam svoj posao obavio, a Ismailji živi sa sinom i psihofizički zaostalom ćerkom, pa joj je otac zato neophodan. Nemam snage da kuću do temelja srušim, zidovi će ostati. Neka to bude trag Biberčića, kojih u ovom selu više nema". - Inače, u selu Tankosiću, ranije naseljenom samo srpskim življenjem, sada ima samo 27 srpskih domova, jer ljudi odlaze po svaku cenu usled pritisaka Šiptara. Prošle je godine jedan Srbin napustio svoje ognjište i imanje od 24 hektara prodavši sve bud zašto, za samo šest i po miliona!

- U opštini Uroševac tokom prošle godine zvanično je zabeleženo da je bilo: sedam *****

ispisivanje neprijateljskih parola, pet **** rasturanje antisrpskih pamfleta, tri slučaja sknavljenja srpskih grobalja i spomenika, nekoliko pokušaja silovanja, a od 19 krivičnih dela, 18 je bilo protiv Srba. Takođe od 86 prekršajnih, 60 je dela bilo protiv Srba. Iz opštine se prošle godine iselilo 14 srpskih porodica sa 32 članstva i 65 pojedinaca, a samo za šest meseci ove godine: devet porodica srpskih sa 21 članom i 56 pojedinaca. Što se tiče rada organa državne i javne bezbednosti, borac Vlado Stojanović je primetio: "Kad se neki eksces dogodi, organi otkriju samo ponekog "maloletnika" ili nekog "maloumnika", ali se pri tom ne upuštaju u motive, niti istražuju ko ih to mobilise na neprijateljsku delatnost (protiv Srba)".

- Inače, u istoj uroševačkoj opštini, u selu Srpski Babuš, noću između 12. i 13. avgusta 1988. zapaljena je kuća i štala Aleksandra Prljiničevića i obe su u požaru izgorele, samo su uspeli da spasu dve krave i tele. Šteta je ogromna. Domaćinova snaha Zorica je primetila da se požar pojavio odjednom na dve suprotne strane kuće. Srbi u selu su uvereni da je to neprijateljsko delo Šiptara, jer i pre godinu dana je zapaljena srpska kuća kod suseda Sarafina Dejanovića.

- U nedelju 14. avgusta 1988. Srbi sela Trn, nadomak Uroševca, prilikom posete groblju videli su da je njihovo pravoslavno groblje oskrvnjeno. Nadgrobni spomenici su oštećeni i polomljena je ograda oko njih i oko groblja, što su, kako je ustanovljeno, učinili šiptarski čobani da bi na groblju nesmetano napasali svoju stoku... To su maloletnici S. K. (17) i A. M. (16). - Inače, u selu Trn živi još samo devet srpskih porodica, a pre devet godina bilo ih je oko stotinu.

Biberčići u selu Tankosić ruše svoju kuću zbog zuluma komšije Šiptara

- Šesnaestog 8. 1988. u selu Slovinju kod Lipljana izbio je požar na srpskom pravoslavnom groblju. U požaru je izgorelo nekoliko krstača na grobovima, više venaca i borovo drveće. Kaže se da je "uzrok požara nepoznat", ali je pre toga gorelo strnište u blizini groblja. - Inače je ovih dana avgusta i u Vučitrnskoj opštini bilo 14 požara, od kojih osam na srpskim imanjima, a šest na šiptarskim. Za neke od ovih požara utvrđeno je da su ih izazvala dvojica piromana koristeći toplo vreme bez kiše. Uništeno je sve na njivama srpskih porodica Ristića iz Prilužja, Đorđevića i Arsića iz Graca, Markovića iz Nevoljana, Ivanovića iz Gojbulje a kod Pavlovića iz Prilužja požar je uništio i veći deo

vinograda. Veliku štetu od požara pretrpela je i porodica slepog Albanca Ismailja Ismailji iz sela Ošljane kod Vučitrna.

- U podne 17. 8. 1988. izbio je požar na starom pravoslavnom groblju u Istoku, u neposrednoj blizini Opštinske zgrade. Izgorela je suva trava i nisko rastinje na groblju. Rečeno je od nadležnih da "uzroci požara nisu poznati", ali je u okolini Istoka ovih toplih dana bilo više požara, kao i u srbičkoj i mitrovačkoj opštini. Istina, pojedini poljoprivrednici sami pale svoja strništa posle žetve, da bi tako očistili njive, pa i to često biva uzrok proširenja požara, ali pojedini šiptarski zlobnici to koriste da bi napakostili Srbima. - Tako je izbio požar na srpskom pravoslavnom groblju u mahali Kušljance sela Odanovce kod Kosovske Kamenice (25. 8. 1988), jer je Ljulzim Šerifa Morina, čuvajući koze, zapalio cigaretu i palidrvce bacio u strnište, od čega je došlo do požara koji se proširio i na groblje udaljeno od strništa oko 200 metara. Smatra se da to nije namerno izazvan požar, ali je na groblju izgorela drvena ograda, četiri nadgrobna spomenika, tri stuba ograde oko spomenika i više krstača.

- Albanski maloletnici V. J. i B. G. i R. H. iz Osnovne škole u Prištini 18. 8. 1988. pokušali su da zapale devojčicu I. S. romske narodnosti (Cigančicu). Naime, oni su baš pred zgradom Pokrajinskog komiteta u Prištini na devojčicu sasuli benzin iz nekoliko kapsula za upaljače, kad je ona išla ulicom sa majkom i sestrom. Jedan od njih je tada zapalio šibicu i bacio na devojčicu, tako da joj se zapalila haljina i kosa. Majka i sestra pritekale su detetu u pomoć i ugasile plamen na prestrašenom detetu. Ovi obesni maloletnici pritvoreni su.

- Osamnaestog avgusta 1988. uveče okupilo se preko hiljadu Srba sela Prilužja kod Vučitrna, da bi na protestnom skupu izneli svoje nevolje. Tom prilikom Milovan Popović iz istog sela je rekao: "Zbog toga što smo na prošlom sastanku sela Prilužja govorili o iseljavanju Srba iz Velike Reke i još nekih sela opštine Vučitrn, opštinsko rukovodstvo (Šiptari) nazvalo nas je "dušebrižnicima" i "zaštitnicima" Srba u ovoj opštini. Zato sad pitam: da li ovom zboru prisustvuje neko iz Jezerca, Šalca, Taradže i još mnogih drugih sela Vučitrnske opštine? Ne, jer u njima nema više Srba i Crnogoraca, a ako ih ima, to su dva do tri staračka domaćinstva". Dodao je još da je za poslednjih 15 godina iz ove opštine otišlo oko 10.000 Srba, da je nekoliko desetina sela unaokolo postalo "etnički čisto", a da opštinske vlasti zbog toga "glava ne boli". - Svoje žalbe na šiptarske zulume iznosili su još: Slavica Ivanović (napadnuta 6. jula 1988. na radnom mestu), Petar Artonović (čiju je unuku od 10 godina jurilo nožem šiptarsko dete usred Prilužja), Tomislav Nedeljković (kome su pre 4 dana Šiptari na imanju napali oca i stavljali mu nož pod grlo, pa je pod pritiskom vlasti morao da se sa napadačima pomiri iz straha za svoju decu), kao i mnogi drugi Srbi. Tine Artonović je rekao da je porodici Artonovića nezakonito ekspropisana zemlja, a zatim deljena nenamenski, pa je cela porodica rešila da se iseli. U stvari, već ih se iselilo osam porodica, a preostalo je još šesnaest. ("Jedinstvo", 22. 8. 1988).

- Dvadesetog avgusta 1988. uveče, Avni Bajrami iz Uroševca napao je Miloša Milenkovića u njegovoj privatnoj kafani i vređao ga i psovao, rekavši mu na kraju da ga ipak neće tući "samo zato što je Srbin, pa će se žaliti u Beograd". - Istoga dana Fatmir Ratkoceri fizički je napao Boška Petrovića, takođe u Uroševcu. Ovakvih i sličnih napada na Srbe od strane obesnih Šiptara ima svakodnevno po Kosovu i Metohiji, ali Srbi često to "progutaju", kao i u turska vremena. Jer, i kad se žale - slaba vajda.

- U Peći su 20. 8. 1988. u popodnevnom časovima nepoznata šiptarska lica kamenovala porodičnu kuću uglednog Stevana Samardžića, pri čemu su kamenicama razbili stakla na dva prozora kuće, koja se nalazi u mesnoj zajednici "Soliter". Napad je ocenjen kao "smišljeni neprijateljski akt" sa namerom da se uznemiri ova i ostale srpske i crnogorske porodice i potstaknu na iseljenje, jer se iz ove Mesne zajednice tokom prošle godine iselilo 10 porodica sa 35 članova, kao i 22 pojedinca Srbina.

- U nedelju 21. 8. 1988. u prištinskom naselju "Dardanija", na jednoj albanskoj svadbi, Nedžet Beriša, jedan od direktora "Elektroprivrede Kosova", izvadio je pištolj i počeo nekontrolisano da puca uvis između višespratnih zgrada, na čijim su se balkonima nalazili ličnosti stanovnici, naročito žene i deca. On je tada pogodio na obližnjoj terasi Srpkinju devojkicu Danijelu Perović (15) u koleno i kuk, od čega je ona pala oblijena krvlju. Drugi metci praštali su po ostalim terasama i čudo je da nije bilo više ranjenih i pogođenih. Kad su roditelji ranjene devojkice sa balkona zakukali "ubiste nam dete", niko od albanskih svatova nije reagovao, nego su zatim otišli kao da ništa nije bilo. Danijela je brzo prebačena u bolnicu, gdje joj je iz kuka izvađen metak i tako spašen život. Nedžep Beriša je kasnije uhvaćen i odveden u pritvor.

U selu Dvorane kod Sive Reke sve su češći nasrtaji na srpske žene od strane Šiptara iz susednih sela Savrova, Matičeva, i Mušutišta. (Inače, u Dvoranima živi 60 srpskih i 13 arbanaških domaćinstava). Tako su 21. 8. 1988. "maloletnici" Šiptari iz Savrova, oko 17 sati, nasrnuli na Mariju Andrejević (51) i Divnu Lazić (34), maltretirajući ih, psujući i vređajući bez ikakvog povoda. Nasrtljivaca je bilo četiri, ali je iza obližnjeg žbuna bilo sakriveno dvojica starijih mladića koji su to posmatrali, što su primetile i same napadnute žene. Predsednik sela, Stanislav Dimić, kaže da ovo nije prvi takav slučaj organizovanog napada na srpske žene u Dvoranima, i pita: "Kakva je to sloboda, kad se ne sme običi ni sopstvena njiva"? - Posle ovog nasrtaja na žene, Srbi u Dvoranima održali su protestni zbor.

- Tahir Ahmetaj (18) iz sela Dubovika kod Dečana pokušao je 21. 8. 1988. da siluje R. M. (12), devojkicu muslimanske narodnosti iz Sarajeva, u selu Dubočak gde je ona bila došla autobusom u posetu svome stricu. On ju je na putu napao i nasilno uvukao u šumu, ali su vrisku devojkice čule Srpkinje Slavica i Zorka Jokić, koje su svojim autom prolazile putem, i sirenom su uplašile napadača te je pobjegao. Kasnije je otkriven i pritvoren.

- Učiteljica Srpkinja Danica Prodanović, iz Prilužja kod Vučitrna, i dalje je maltretirana u školi u Strovcu od šiptarskih kolega i školske uprave. Iako se škola zove "Lirija", tj. sloboda, za nju i njenog jednog đaka Srbina, Nenada Ristića, nema ni slobode, ni pravde, ni mira. Svoje i detinje nevolje Danica je nedavno iznela u opširnoj žalbi nadležnima (o čemu piše prištinsko "Jedinstvo" od 26. 8. 1988).

- Dvadesetčetvrtog 8. 1988. u Blagaju kod Peći, porodica Petra Vujovića doživela je od Šiptara velike neprijatnosti. Toga dana oko 11 sati uveče pred njihovu kuću je došao Baškim Bevukaj sa još jednim licem i grubo, sa pretnjama i psovka, uznemiravao ovu uglednu srpsku kuću. Vujović, borac iz rata, uzeo je tada svoju pušku i sa terase opalio metak u vazduh, a onda potrčao niz stepenice, pa je siledžija šiptarski od straha pobjegao. Kasnije je ovaj Šiptar nasilnik za ovakve "noćne posete" i provokacije osuđen na 45 dana zatvora.

- Dvadeset petog 8. 1988. građani sela Raniluga i Glogovca kod Kosovske Kamenice održali su uveče protestni skup, sa oko 300 Srba prisutnih, povodom najnovije poljske štete koju su Srbima počinili Arbanasi iz Dobročina (22. 8. 1988), pustivši oko 60 grla krupne stoke na imanja Srba u Glogovcu. Inače, slične poljske štete Srbima čine Šiptari iz Dobročana i Petrovca, naročito srpskim domaćinstvima iz Raniluga i Glogovca. Srbi ističu da štetu ne čine "samo deca", kako se obično kaže, nego i odrasli Šiptari. Oštećeni Jovica Petrović kaže: "Ovo više ne može da se trpi, makar do bilo čega došlo. Ne želim da mi se šteta nadoknadi, jer slobodu neću da kupujem novcem". ("Jedinstvo", 27. 8. 1988).

- Isti list tek danas objavljuje vest da je u selu Kačikovu kod Prištine maloletni Šiptar M. K. (17) iz tog sela pokušao, 20. 7. 1988. po podne, da siluje dečaka D. V. (14) Srbina, oteravši ga s pretnjom pištoljem u šumu. Pri tom napadu je dečaka i opljačkao, a od većeg nasilja siledžiju je omela automobilska sirena u tom momentu, od koje se on uplašio i pobegao. Kasnije je uhvaćen i pritvoren. U javnosti je ovo nedelo skrivano više od mesec dana.

- Bujar Emini iz Prištine takoreći je na prepad, preko noći, pokušao da izgradi sebi kuću na ataru Lapljeg Sela, bez znanja i odobrenja vlasti i meštana Srba. Oko 300 Srba iz Lapljeg Sela okupili su se na protestni zbor 26. avgusta 1988. i tražili da nadležni organi u roku od 15 dana sruše započetu kuću, jer je nezakonito građena u srpskom selu kao "smišljena politička provokacija" i šiptarska okupatorska agresija.

- Na Veliku Gospojinu, 28. avgusta 1988. u ulici Đure Jakšića u Prištini dva nepoznata šiptarska mladića napali su 61-godišnju Katarinu Trajković u njenoj kući, oko dva sata izjutra. Naime, ona je noću čula cviljenje psa i izišla iz kuće, kada su je iza ćoška kuće u avliji ščepali dvojica za ruke i udarili po vratu nečim tvrdim. Prilikom gušanja sa njom, oni su joj pocepali haljinu i spavačicu i izgrebali je. Kad je ona pokušala da odreši vezanog psa, oni su tada pobjegli preko ograde. Njoj je inače muž umro pre godinu dana i od tada je bila više **** uznemiravana. Odmah sutradan se pred njenom kućom okupilo oko 5.000 Srba iz Prištine i okoline u znak protesta zbog ovog nasilja. Okupljeni Srbi su uzvikivali vlastima: "Hoćemo slobodu! Dole fašisti! Kosovo je Srbija! Život damo - Kosovo ne damo! Bolje grob nego rob" kao i reči: "Prodali ste Kosovo! Nećemo se seliti!" - Književnik Petar Sarić iz Prištine rekao je tom prilikom na skupu: "Kosovo je postalo strašno i sramno more ispunjeno našim gnevom". Dodao je da je samo juče bilo vesti o pet pokušaja silovanja nad Srpkinjama u raznim mestima Pokrajine Kosovo. "Kosovo je postalo crno i mutno more, ali čvrsto verujem da ćemo njegove vode izbistriti".

- Na isti praznik Velike Gospojine (28. 8. 1988), posle velikog tradicionalnog narodnog sabora oko manastira Gračanice, napadnuta je oko 11 sati noću igumanija Tatijana u dvorištu svog manastira. Milicioner Šiptar, koji je u toku narodnog sabora bio tu "na dužnosti", po razlazu naroda napao je Igumaniju sa pokušajem silovanja, dok je ona obilazila crkvu i dvorište da vidi da li je sve u redu. "Bilo je blizu ponoći, priča mati Tatijana (55), kada sam između crkve i konaka u mračnom prolazu susretnuta od nepoznatog mi milicionera. On mi je pružio ruku da se pozdravi, i kad sam mu pružila ruku, ščepao me je čvrsto i povukao prema sebi. Uspela sam da se otrgnem i pokušala da se vratim u crkvu, ali se on isprečio ispred mene, pozivajući me najvulgarnijim rečima da

pođem s njim u mrak. Rekla sam mu da mi se skloni s ****, a on se poput zverke ustremio na mene. Jedva sam uspela da se istrgnem iz njegovih kandži i utrčala sam u crkvu, gde su još bile sestre monahinje i neki moji rođaci koji su bili došli za praznik". Monahinje su primetile bledilo i uznemirenost mati Tatjane, a ona im je zatim ispričala šta se desilo. Sutradan je otišla u Stanicu milicije u Gračanici i ispričala sve, ali ju je šef zamolio da o svemu zasad ćuti. Posle par dana otkriveno je da je napadač bio milicajac Šiptar, Ahmet Ljatif, iz Prištine, oženjen, sa troje dece, koji je tog dana bio "na dužnosti" u Gračanici. Osuđen je na više dana zatvora. O svemu ovome izvešten je i Episkop Raško-prizrenski Pavle, a i Sveti Sinod u Beogradu, kao i više vlasti. Svetska javnost je pokazala interesovanje za ovo nasilje i dolazila je nemačka, francuska i španska televizija da intervjuiše igumaniju Tatjanu. - Nepunu godinu kasnije, igumanija Tatijana je od psihičkog stresa počela da telesno poboljeva, i uskoro se pokazalo da je nastao rak, od kojeg je kroz godinu i po i umrla. Inače je bila zdrava i krepka osoba.

Igumanija Tatjana Gračanička (usred protesta srpskog naroda u Kosovu Polju, u noći 24/25. aprila 1987.)

- U selu Dobriću kod Đakovice Srbin Damjan Garić istakao je tablu na kući "zemlja na prodaju". Rešio je da se iseli zbog pretnji, uvreda i napada na njegovu porodicu od strane nekih suseda Šiptara, dok sa drugim susedima Arbanasima živi u miru. On kaže da su se zbog sličnih pritisaka već iselili Srbi: Dragovići, Lekići, Miloševići, Guberinići, Šoškići, Mijovići, Danilovići, Koraći, Vukanovići, Labovići, Dedovići, Bojovići i Folići. Novembra prošle godine, Šiptar Šaban Krakaj, iz inače brojne porodice, ali siledžijske, doneo je Gariću ispisanu poruku i okačio mu na spoljna vrata. Poruka je na albanskom glasila: "Milicionaru brate, stavi pušku na rame, i ubij Muju Škinu (pogrđni naziv za Srbina), zajedno sa sinom i njegovim bratom". Za ovu pretnju Šaban Krakaj kažnjen je sa samo 3.000 dinara. On je inače boravio u Albaniji mesec dana, a brat mu je odavde iz zatvora pobjegao u Albaniju i preveo čitavu porodicu. - I prošle godine je Srbin Grujić napadan: grupa šiptarskih mladića napala mu je sina Zorana i, da nije imao pištolj, teško

da bi došao živ kući. Napadačima ni danas "ne fali dlaka sa glave".

- Inače, šiptarski siledžijski i skoro patološki napadi na srpske žene, devojčice, pa čak i decu i dečake, sve su učestaliji na Kosovu i Metohiji - u Prištini, Gračanici, u Peći, kod Dečana, i tako redom. Stari Kosovci kažu da "ni za vreme okupacije nije bilo takvih silovanja kao sada". I pitaju se "Zašto se danas (od Šiptara) kukavički gotovo isključivo napadaju žene i deca"? U tome, svakako, ima neke demonske strategije, da se Srbi prvo ponize, a onda proteraju. Teško jadnom Srpskom narodu koji tako strada, ali još teže onom narodu koji takva nedela i zlodela čini.

- U subotu 20. avgusta 1988. održan je u Titogradu (Podgorici) veliki narodni skup solidarnosti sa stradalim Srbijancima i Crnogorcima na Kosovu i Metohiji, gde se skupilo nekoliko desetina hiljada ljudi. Nad njihovim glavama ispisane su bile reči: "Ne damo Kosovo, sunce srpskog neba", "Tirjanstvu stati nogom za vrat", "Hoćemo nepodeljenu Srbiju" i slično. Srbi Kosovci dočekani su bratski u Crnoj Gori sa punim razumevanjem za njihove patnje. U međuvremenu, Predsedništvo Soc. saveza na Kosovu optužuje Srbe Kosovopoljce što su oformili jedan odbor za organizovanje svojih odlazaka na protestne skupove u zemlji, čime šiptarske vlasti hoće da Srbe na Kosmetu obesprave da ne mogu ni glasa pravednog protesta da podignu pred ostalom braćom Srbima i jugoslovenskom javnošću. Dr. Zoran Grujić, iz Kosova Polja, kaže o tome: da je po sredi srpsko "obezbeđivanje da sve ne proključa i ne odleti u vazduh, jer narod srpski i crnogorski ovde (na Kosovu) je na granici strpljenja".

- U već spominjanom selu Prekalama kod Istoka i dalje srpski seljaci sami drže noćne straže zbog šiptarskih zuluma. Slobodan Maksimović, čovek sa mrtve straže, veli: "Sramota je za celu Jugoslaviju da mi danas, četrdeset godina posle oslobođenja, moramo decu da čuvamo puškama i sekirama". Iz Prekala se, inače, već iselilo 40 srpskih domaćinstava članova, a ostalo je svega još 107 Srba: ljudi, žena i dece. Od 1981. g. do danas u selu se dogodilo preko 30 šiptarskih napada na Srbe. Napadi su se udvostručili 27. septembra - na Krstovdan - prošle 1987. godine, pa su zato od 15. maja 1988. u selu sami Srbi uveli noćnu stražu. Jevrem Petrović iz Prekala kaže: "Sa selom je prekinuta svaka veza. Bojkotuje nas i mesna zajednica (tj. Šiptarsko-komunistička vlast). Od prošle godine, kad je ovde bio protestni zbor Srba, milicija nam je obećala da će oni da paze i čuvaju selo. A ja kažem: Teško toj deci koju milicija mora da čuva. To ni u Palestini ne rade" ("Ilustrovana politika", 30. 8. 1988).

- "Ekumenski pres servis" iz Ženeve (br. 27. od 22. 7. 1988) donosi vest: "Crkva izveštava da srpsko pravoslavlje na Kosovu, jednom delu Jugoslavije, trpi "napade šovinizma podsticanog spolja", od strane Albanaca koji tamo žive. Prema izveštaju, zabeleženi su mnogi slučajevi svireposti i nasilja nad nevinim narodom (srpskim) i njegovim svetinjama. Kaže se da se više od 200.000 Srba i Crnogoraca prisilno iselilo za vreme poslednjih 20 godina. Ali se dodaje da su vlasti na putu da preduzmu efikasnije mere".

Srpska majka s puškom brani svoju decu i imovinu u selu Prekale kod Istoka. (snimio Mioljub Jelesijević)

Septembar

- Negde u septembru 1988. na uzvišici Noška iznad Vranja, kod istoimenog izletišta, u susedstvu sela Zarbvice, koje je inače naseljeno većinom Šiptarima, jednoga jutra osvanula je albanska zastava na visokoj topoli, na kojoj su niže grane bile sasečene tako da se niko ne bi mogao popeti. Iako je to teritorija Srbije, van Pokrajine Kosovo, fašistički osvajači Šiptari su valjda time hteli da pokažu da se dotle proteže Albanija ("Al ne reče Ture akobogda"). Kad je to primećeno, morale su vranjanske vlasti sekirom da poseku topolu. Vest o tome nigde nije objavljivana. Zašto i Srbija skriva ovakve arnautske nacističke ispade?

- U "Politici" od 22. 9. 1988. Dragan Žigić iz Beograda piše, pod naslovom "Stvar savesti": Grk Janis Janulis sa Krfa već 72 godine ne ore njivu (naravno svoju) na kojoj su bili sahranjeni srpski ratnici. A srpska i crnogorska groblja na Kosovu i Metohiji? Pale ih, ruše, skrnave na razne načine, pa čak i štale na njima podižu".

- Prvog septembra 1988. Srbi učenici Osnovne škole "Bratstvo i jedinstvo" u selu Ljubiždi kod Prizrena bojkotovali su prvi dan nastave u školi, zbog nepodnošljivih uslova života i školovanja za njih. Ove teškoće iznelo je i 50 đačkih roditelja Srba u svojoj peticiji i izjavilo da deca neće pohađati nastavu dok se ne reše postojeći problemi. To su, pre svega, istupanja i ponašanja pojedinih nastavnika Albanaca u ovoj školi, tuča srpskog učenika od jednog Albanca, ispisivanje antisrpskih parola po školi, prisilno napuštanje škole 12 nastavnika Srba i nedavno otpuštanje iz škole nastavnice Jordanke Stanojević, koja je (na posao čekala 15 godina. Direktor te škole Šiptar Daut Nezeri, rekao je na trepnuvši: da su svi navodi u peticiji izmišljeni!

A komunisti ove škole, većinom Albanci, ali i neke srpske izdajice, "ogradili su se od peticije". Neki dan posle toga vlasti su "ubedile" srpsku decu da će problemi biti rešeni i deca su pošla na nastavu.

- Isto tako, srpski đaci osnovne škole u Gornjem Dobrevu kod Kosova Polja odbili su 1. i 2. septembra 1988. da idu na nastavu, jer i oni i roditelji traže da se umesto nametnutog novog, šiptarskog imena školi "Braća Frašeri", vrati staro ime "Aca Marković", koje je

škola nosila i ranije dok je bila u sastavu Osnovne škole u Kosovu Polju. Albanski naziv ove škole, u kojoj deca uče na srpskom jeziku, nametnut je tek 1979. Tada su bila predložena još dva naziva: "Lirija" i "Skenderbeg", dakle sva tri albanska naziva za srpsku školu!? To je samo jedan od primera albanizacije srpskog Kosova.

- Takođe protestuje i oko 40 nastavnika Srba u srednjim školama u Gnjilanu, koji su grupno došli u Komitet Gnjilana da iznesu svoje i srpske dece probleme Naime, u Gnjilanu je ukinuto 8 odeljenja nastave na srpskom jeziku, što je prouzrokovalo iseljavanje 10 profesora Srba i prelazak još 5 profesora u druge radne organizacije. Zbog toga su srpska deca morala da upišu struke koje nisu želela. U Srednjoškolskom centru u Gnjilanu vlada poznata majorizacija, tj. svi rukovodeći i odlučujući uvek su Arbanasi. U mnogim školama pečat školski je bez srpskog natpisa i bez grba Srbije. Radmila Šarac kaže da su Srbi i Crnogorci profesori podvrgnuti raznim albanskim pritiscima i šikaniranjima u svojim školskim kolektivima.

- Prvog septembra 1988. u glavnoj ulici Đakovice nađena su 4 pamfleta antisrpske i antijugoslovenske sadržine, kojima se pozivaju Albanci na Kosovu na oružani ustanak za konačno otcepljenje od Jugoslavije "na osnovu odluke Bujanske konferencije". Izgleda, dakle, da šiptarski fašisto-komunisti stalno prizivaju kominternovske, enverhodžovske, titovske i ko zna još čije "planove" i "obećanja" o Srpskom Kosovu. Ali, ako im je neko nešto obećao, što im nije obećao nešto svoje? Zato Srbi Kosova i Metohije na to kažu: "Al ne reče Ture akobogda".

- U Opštini Istok najzad su (2. 9. 1988) razmotrene žalbe Srba iz opštine Zubin Potok zbog zuluma i poljskih šteta činjenih im od šiptarskih kabadahija Istočke opštine. Protiv 11 počinitelja zuluma, od kojih je 10 Arbanasa i 1 Musliman, pokrenut je prekršajni postupak, jer su svoju stoku napasali na pašnjacima Srba iz sela Geče i Brnjak na Mokroj Gori u opštini Zubin Potok. Predloženo je da vlasti iduće godine "ne izdaju dozvolu za ispašu stoke na Mokroj Gori čobanima (Arbanasima) koji su ove godine pravili probleme i pricinjavali štete" Srbima. Hoće li predlog biti usvojen i odluka poštovana?

- Na savetovanju u Komitetu Prištine sa sekretarima lokalnih komunista (2. 9. 1988) videlo se jasno da se većina sekretara komunista Albanaca "prave Englezi" Oni uglavnom izjednačuju "srpske nacionaliste sa "albanskim nacionalistima i separatistima", čak smatraju da su ovi krivlji za stanje na Kosovu! Jedan od šiptarskih komunista u Gnjilanu, Halit Redžepi, na tamošnjem skupu komunista, istoga dana, predlagao je "da se formira neki odbor za zaštitu Albanaca". Skoro svaki Albanac komunista mirne duše tvrdi da se "politizuju pojedini slučajevi i ekscesi" (čitaj: napadi na Srbe) i da se "preteruje sa prikazivanjem stanja" na Kosovu! Naročito Šiptari komunisti napadaju protestne skupove Srba i Crnogoraca. Srbin Momčilo Trajković iz Prištine odgovorio je: da se ukupna aktivnost albanskih nacionalista i separatista ne može posmatrati samo kroz nekoliko poslednjih ekscesa, već da ona traje godinama. On je potsetio da se samo iz Prištine za poslednje vreme iselilo oko 10.000 Srba i Crnogoraca, da su učestali pamfleti i parole kojima se pozivaju Albanci na oružani ustanak protiv Srba. Jedan od prisutnih radnika Srba, Rade Krpović iz Obilića, rekao je razlog zašto se Srbi okupljaju: da su partijski i drugi rukovodioci u "Elektroprivredi Kosova" reagovali na napad silovanja na Srkinju radnicu, ne bi se Srbi iz Priluzja ni okupili na protestni zbor. - Iz ovakvih i sličnih slučajeva jasno je svakom poštenom čoveku da šiptarski komunisti na Kosovu javno podržavaju teror nad Srbima, osporavaju obespravljenom Srpskom narodu čak i pravo da

diže glas pravednog protesta rečima protivu zlodela. Jasno je takođe da albanski separatizam i fašizam nije ni u kakvoj "ilegali", nego je unutar samog sistema i institucija vlasti. To samo slepi ne vide, a kosovski Srbi to znaju i zato protestuju.

- Trećeg septembra 1988. u mestu Dečanima, Šiptar S. G. (17) pokušao je da siluje srpsku devojčicu V. L. od 13 godina, učenicu VII razreda osmoljetke, iz sela Papračana nadomak Dečana. Ovaj siledžija, rodom iz susednog sela Kruševca, presreo ju je nadomak kuće kad se vraćala iz škole, i pokušao da je siluje. "Vraćala sam se iz škole sa drugaricama. U selu Kruševac rastala sam se od njih, pošto one idu u drugom pravcu, i pošla sam sama kući. Na mestu gde sam se rastala od drugarica primetila sam tri mladića Albanca kako nešto razgovaraju. Nisam dugo pešačila kad me je biciklom sustigao najstariji iz te grupe mladića, zastao je i pogledao me. Nastavio je put ne progovorivši ni reč. Na izlasku iz sela Kruševca, nedaleko od naše kuće, isti mladić mi je preprečio put biciklom, zgrabio me za obe ruke i počeo da me vuče preko plotu u obližnji kukuruz. Ja sam se čvrsto uhvatila za ogradu i počela da vrištim, zvala sam mamu u pomoć. On je tada popustio, pa sam uspela da ga udarim tašnom po glavi. Tada me je pustio, i ja sam pobegla kući". Majka je primetila da ćerka trči i pošla joj je u susret. Dete joj je plačući palo u naručje i ispričalo šta se desilo. Majka je sa uplakanom ćerčicom odmah otišla u SUP Dečana i sve ispričala. Ćerka je zatim na ulici prepoznala jednoga od mladića koji su bili sa napadačem i tako je milicija otkrila siledžiju. Otac devojčice kaže: "Odavno smo izgubili svaki spokoj u našem selu. Imanje nam svojataju (Arbanasi), puca će noću ispred naše kuće, kamenuju nam kuće, struju nam namerno kidaju, zabranjuju našoj srpskoj deci da pevaju putem. Današnji napad na našu ćerku prevršio je svaku meru, i ukoliko se u najskorije vreme nešto ne izmeni i mi ćemo, poput Popovića (iz Dečana), sve napustiti i odseliti se sa Kosova". - Odmah sutradan u centru Dečana okupilo se oko 250 Srba i protestovalo protiv ovog najnovijeg šiptarskog nasilja. Mnogi su na ovom skupu iznosili svoje stare i nove nevolje pričinjavane im od suseda Šiptara. Ljubica Stojanović je rekla da joj je 20 svinja i preko 400 kokošaka u više navrata otrovano, kao i pričinjene mnoge druge štete. Rosi Stijović je posečena šuma i otrešeni orasi. Oskrnavljena su mnoga srpska groblja, podmetnuti požari, uništeni zasadi, preorani srpski grobovi.

- 3. 9. 1988. u selu Osojane kod Istoka održan je skup oko 500 Srba, koji su protestovali protiv učestalih i sve drskijih šiptarskih napada i zuluma protiv srpskog življa. Vukomir Burić je rekao: "Kosovska drama se nastavlja. Napadi na Srbe i Crnogorce sve su izraženiji, čine nam se velike poljske štete, krađa šuma, iseljavanje pod pritiskom se nastavlja. Nijedno naše domaćinstvo iz ovog sela nije podiglo ni novu štalu, a kamoli porodičnu kuću. Za mnogobrojne nevolje ovih žitelja (Srba) krivo je i sadašnje rukovodstvo. Tražimo da se sprovede zakon, da se 27-ci Srba iz sela Tučepa vrati 108 hektara njihove dedovine. Hoćemo da nam se omogući nesmetano korišćenje naših imanja. Hoćemo zaposlenje naših 150 mladića koji dugo čekaju na posao, da nam se vrati 300 iseljenih (Srba) koji bi sa sobom doveli i svoje 200 dece". ("Jedinstvo" 5. 9. 1988).

- U subotu i nedelju (3. i 4. 9. 1988) održani su veliki narodni skupovi solidarnosti sa stradalnim srpskim življem na Kosovu i Metohiji - u Crvenki, Smederevu, Kovinu i Somboru. Bilo je oko 70.000 u Smederevu, i po 20.000-30.000 u ostalim mestima.

Sa njima su bile i kolone kosovsko-metohijskih Srba, koji na ovaj način razotkrivaju široj javnosti dugo skrivanu istinu, koja se tek sada s mukom probija na videlo, a to je: neviđeno u XX veku stradanje srpskog življa na Kosovu i Metohiji od šiptarskog terora i

progona. Srbi su tražili, usmeno i pismeno: "Hoćemo da sva deca idu u škole bez straha", "Nema više ćutanja, "Svi smo mi sa Kosova", "Glavu dajemo Kosovo ne dajemo", itd. Jedan od njih, profesor iz Prištine, Miodrag Milošević je rekao u Kovinu: "Danas ljubav Srba i Crnogoraca za svoje podneblje (na Kosovu) mnogi ignorišu i čak zameraju što se okupljamo. Ali, narod koji strada ima pravo da progovori o svojoj patnji". Smederevci su Kosovce dočekali hlebom i solju, okupili su se svi oko stoletnog duda gde je svojevremeno Karađorđe primio ključeve grada Smedereva od Turaka, kad ih je isterao, pa su neki tom prilikom uzvikivali: "Ovde je pala Turska" s nadom da će pasti i ova novoturska-šiptarska tiranija nad Kosovom i Metohijom. Mnogi su se tu zaklinjali: "Nećemo dozvoliti da se na Kosovu i Metohiji ugase vekovna ognjišta naših pradedova".

- Prisilno iseljavanje Srpskog življa iz opštine Kosovska Vitina nije zaustavljeno. U prošloj godini se iselilo 201 lice a u prvih 6 meseci ove 1988. godine iselilo se 107 lica, a ima još dosta onih koji usled pritisaka moraju da se sele. Na području ove opštine već je 5 naselja "etnički čisto", a svi su izgledi da će uskoro to postati i još 8 naselja. Povratnika na Kosovo za sada nema ("Jedinstvo" 5. 9. 1988).

- Prvih dana septembra 1988. pronađeno je više pamfleta i letaka antisrpske, neprijateljske sadržine po ulicama i na izlozima u Prizrenu, Uroševcu i drugim mestima Kosova i Metohije. U Uroševcu su to rasturali usred bela dana (3. 9. 1988), lepeći pamflete i proglase protiv Srba i Jugoslavije na zgradi Opštinskog suda, na prodavnicama u glavnoj ulici, na advokatskoj kancelariji Srbina Leonida Nikolića, i sve to na očigled većeg broja prolaznika Albanaca, od kojih niko nije reagovao.

- Noću između četvrtka i petka (1-2. 9. 1988) u blizini sela Kosin kod Uroševca četiri nepoznata Šiptara pretukla su Srbina Jordana Stošića (29) iz ovog sela. Napadnuti kaže: "Vraćao sam se kući iz Uroševca, kao i bezbroj **** do sada. Taksijem sam se dovezao do sela Lojze, a odatle pešice krenuo kući. Odjednom su iz kukuruza istrčali četiri mladića i bez ikakvog razloga i povoda i upozorenja napali me. Tukli su me nogama i rukama, a jedan od njih na albanskom jeziku rekao (Stošić inače zna albanski): "Dosta mu je sad nek ide kući". Povređeni Stošić je najpre morao kod kuće da odleži skoro ceo dan, pa je tek onda otišao da napad prijavi Centru bezbednosti u Uroševcu. Po telu su mu vidne modrice od udaraca.

- Negde iza ponoći između 2. i 3. septembra 1988. u Vučitrnu su četvorica Albanaca: Maksut Kutlovci (24), Ljatif Muzaći (21) i dvojica od 17 godina, G. K. i S. P., svi iz Vučitrna, napali bez ikakvog povoda i razloga kuću Srpkinje Jevrosime Košanović, u Partizanskoj ulici broj 5, u strogom centru grada. Nasilnici su prvo lupali jako na drvenu kapiju, zatim su je iščupali i bacili. Kad je žena sa svojom ćerkom, koja se tek nedavno kao povratnik vratila na Kosovo, počela da viče i pošla iz kuće, siledžije su otišle. Napad je prijavljen miliciji i napadači su brzo otkriveni. Stariji napadači osuđeni su po 30, a mlađi po 15 dana zatvora. Inače, dva sina ove Srpkinje već su se iselili sa Kosova usled nepodnošljivih pritisaka Šiptara.

- Prvog septembra 1988. posle ponoći, u ulici Miladina Popovića u Prištini, trojica Šiptara: Dardan Gaši (19), koji radi u Beču, Tomor Berbotij (19) i Tomor Binovci (20) iz Prištine, uznemiravali su narod noću time što su vikali, pevali, peli se na automobile, i lupali na vrata kuća, naročito srpskih, pozivajući građane da izađu na ulicu. Posebno su se zadržali pred kućom sveštenika Milorada Cvetkovića, lupajući na njegovu kapiju i

pozivajući ga da izađe pred njih. Kažnjeni su sa 30 dana zatvora.

Početak septembra 1988. u mnogim mestima po Kosovu i Metohiji rasturani su antisrpski letci u kojima se pozivaju Albanci na oružani ustanak da bi se stvorilo "etnički čisto" Kosovo i zatim pripojilo Albaniji. Albancima se u tim letcima poručuje da "više nema vremena za čekanja", a Srbima da "odmah moraju otići sa Kosova". To je saopštio predsednik Srbije Petar Gračanin na sednici dva Predsedništva Srbije (5. 9. 1988), dodajući i sledeće: "Veliki je broj primera koji uverljivo svedoče o tome da se na Kosovu odigrava drama srpskog i crnogorskog naroda, koji je postao manjinski na ovom prostoru i kome organi vlasti evidentno ne pružaju potrebnu zaštitu. Na Kosovu smo stigli dotle da ni devojčica iz obdaništa, ni žena, ni starica srpske i crnogorske nacionalnosti ne ome bez zaštite i pratnje da prođe kroz albansko selo. Žitelji (Srbi) sela Velika Hoča, u opštini Orahovac, na primer, organizovano prate decu kad prolaze kroz susedno arbanaško selo, ili dočekuju radnice kad se vraćaju s posla. Ovo nisu pojedinačne situacije na Kosovu nego kao da postaju način života (Srba)".

- Meštani srpskog sela Donji Jasenovik u opštini Zubin Potok kod Mitrovice žale se da već duže vremena u njihovom selu stoji bara sa zagađenom vodom koja je prouzrokovala i zagađenje desetak okolnih bunara, pa je sada obolelo desetero srpske dece od žutice. Bara je posledica zapuštenog vodopusta, za koji je nadležno preduzeće "Put" iz Mitrovice, kao i pokrajinski organi za puteve iz Prištine. Na sve žalbe Srba meštana niko od njih niti odgovara, niti išta preduzima. - Inače, sa terena opštine Zubin Potok za nekoliko zadnjih godina prisilno se iselilo oko 10.000 Srba. Iseljavanje je, osim šiptarskih pritisaka i nasilja, ubrzala i državna eksproprijacija imanja od srpskih domaćinstava sa područja oko jezera Gazivode.

- Od nedelje, 4. septembra 1988. Srbi u selima Babljak i Srpski Babuš kod Uroševca sami su organizovali noćne straže zbog sve učestalijih šiptarskih uznemiravanja i napada tokom noći Tako je ovih dana u Srpskom Babušu noću uznemiravana Divna Borisavljević, a u poslednjih 10 dana nepoznata lica (Arbanasi) lupaju u gluvo doba noći na dvorišne kapije i prozore Srba, a onda gađaju kamenicama kuće i lome crep po kućama. U Srpskom Babušu je nedavno izgorela do temelja kuća Aleksandra Prljincevića, a Podmetači požara još nisu uhvaćeni, mada Srpski narod zna ko kome pali kuće. To su, eto, razlozi noćne straže Srba u Babušu.

- Tek 4. septembra 1988. izrečena je kazna od 60 dana zatvora Džaferu Dervišiju (44), radniku osnovne škole "Petar Prlja" u Rzniću kod Dečana, koji je 17. avgusta 1988. u 11 sati uveče pucao iz školskog dvorišta više **** lovačkom puškom na školsku stambenu zgradu u kojoj stanuju nastavnici Simo Radulović i Hasan Beriša. On je tom prilikom razbio prozor na stanu Sima Radulovića. Ovaj slučaj je zatim zataškavan više od 15 dana, jer je nasilnik rođeni brat direktora škole Muharema Dervišija, koji je inače šef u više partijskih i društvenih organizacija u Dečanima.

- Četvrtog 9. 1988. uveče oko 8-9 sati, za sada nepoznati napadači (Šiptari) kamenovali su srpske kuće porodica Dobrosavljević i Nedeljković u selu Delovce kod Suve Reke. Bile su to kamenice veličine pesnice, bacana sa obližnje litice skoro ceo sat, baš u vreme kad se u sredini sela okuplja srpska omladina. Dok su meštani shvatili šta se zbiva i organizovali poturu, napadači su nestali u mraku. Organi bezbednosti, po svom običaju, "rade na rasvetljavanju slučaja". Ovo je, inače, treći napad u poslednjih nekoliko dana na

Srbe na području opštine Suva Reka. Na skupu koji je zatim održan u selu, Srbi seljaci ukazali su na višegodišnje šiptarske zulume, bezbrojne poljske štete, kao i na to da su oko 300 hektara livadu u selu uzurpirali pojedini Arbanasi iz Mušutišta i čak iz Đakovice. Srbin Bogoljub Jeftić je postavio pitanje svima nadležnima: Zašto ni do danas organi bezbednosti nisu otkrili siledžije Albance koji su pre 2 godine napali njegovu maloletnu ćerku na livadi? Devojčica je tada bila išamarana i tučena štapom po leđima. Dete kaže ocu da je jednog napadača kasnije sretala u Mušutištu, ali neko, dodaje otac, očigledno sprečava da taj siledžija odgovara za svoje nedelo. Takva je, eto, državna komunistička i šiptarska "pravda" na Kosmetu!

- Uveče 5. septembra 1988. izbio je požar u šumi prištinskog izletišta Grmija. Vatra je zahvatila oko 2 hektara šume, ali je zatim brzo ugašena. Već sutradan po podne na istom mestu je opet izbio požar i zahvatio istu šumu.

- Takođe 7. septembra 1988. došlo je do požara u termoelektranama "Kosovo B" u Obiliću, zbog čega su prestali da rade oba bloka. "Uzroci požara se ispituju".

- Petog septembra 1988. usred Prištine, u ulici Kosovskih junaka br. 2, ponovo je kamenovana kuća Milosava Pavlovića dok su ukućani i srodnici proslavljali rođendan Milosavljevog deteta. Ovo je već nekoliko puta ponovljeni napad na kuću ovog Srbina, kome je nedavno otrovan i četvrti pas koji čuva kuću. - U istoj Prištini samo u ulici Beogradskoj br. 24, Srpkinja Milica Nedeljković je, vrativši se s posla, čula žubor vode u kupatilu. Kad je otvorila vrata, zatekla je čoveka sa čašom vode u ruci. Pošto ga je isterala iz kuće, prijavila je to SUP-u, a oni su našli da se radi o Šiptaru Ljatifu Krueziju iz Mlečana kod Mališeva, koji je "obolela osoba", pa je "lutajući po Prištini ušao u stan da bi pio vode".

- Tek 6. septembra zvanično je saopšteno da je 20. avgusta 1988. oko ponoći u Prištini napadnuta Srpkinja S. M. (28) dok je spavala u svojoj porodičnoj kući u Debarskoj ulici u Prištini. Na nju je nasrnuo nepoznati muškarac (= Šiptar) i pokušao da je siluje. Ona je pozvala u pomoć mlađu sestru iz druge sobe, pa se siledžija "povukao ispred vrata, gde je izvršio perverzne radnje, a zatim je mirno otišao". Pošto je sutradan ovo nasilje prijavila SUP-u, milicija je ustanovila da je nepoznati (Šiptar) ušao kroz prozor koji je otvorio kroz polomljeno staklo. I pre godinu dana ova kuća je napadnuta i tada je takođe polomljeno prozorsko staklo na njoj.

- Grupa Srba iz Prekala, Đurakovca i Dubrave kod Istoka upozorila je (6. 9. 1988) Komitet u Istoku da 49 osnovaca Srba iz tih sela već pet dana ne pohađa nastavu i da njihovi roditelji neće dalje da upisuju svoju decu u škole na Kosovu. Razlog je: nesigurnost života i nespokojstvo dece, stalni strah i besperspektivnost. Roditelji su zatražili da im se do četvrtka (8. 9. 1988) obezbedi autobus da bi svoju decu odvezli do Beograda u Skupštinu Jugoslavije i ostavili ih tamo da ona brine o daljem školovanju te ugrožene dece! Slobodan Maksimović iz Prekala rekao je: "Nemamo više snage da naoružani svakodnevno pratimo svoju decu do škole i natrag. Sinoć i preksinoć (7. i 6. septembra) iz šume je kamenovana naša seoska straža". I Milisav Rašić, iz Prekala kaže: "Ne pada mi na pamet da šaljem svoju decu u školu u Đurakovac u kojoj predaje (kao učitelj) Dževat Eljšani, koji me je udario pesnicom zato što sam na televiziji govorio o teror albanских separatista (nad nama Srbima). Zbog toga mu je izrečena samo uslovna kazna, mada se dobro zna da je on (učitelj) krvnički počupao brkove Miliji Čađenoviću

(Srbinu), koji se nakan toga iselio sa Kosova." - Na veliko insistiranje vlasti, Srbi iz Prekala su odložili vođenje svoje dece za Beograd do 12. septembra 1988.

- Šestog septembra 1988. uveče u Zvečanu se okupilo oko 10.000 Srba na protestni zbor zbog neresavanja kosovske drame Srpskog naroda. Okupljeni Srbi iz Zvečana i Mitrovice uzvikivali su: "Dajte nam slobode", "Kosovo i Metohija su Srbija". Desimir Petković iz Zvečana rekao je okupljenom narodu: "Udarili su nam na Otadžbinu, siluju nam decu i majke, nastoje da unište sve što smo s mukom stekli". - Milan Ivanović je rekao: "Iseljavanje Srba se nesmanjeno nastavlja, albanizacija Kosova dobila je ogromne razmere, indoktrinacija mladih se produbljuje, raste uticaj islama, a o prevelikom natalitetu (Albanaca) i dalje se čuti. To je ovde (na Kosovu) tabu tema".

- Istog dana (6. 9. 1988) u selu Kovragama kod Istoka napadnuti su srpski đaci iz Osnovne škole iz Berića kada su se vraćali iz škole kućama. Njih su napali noževima tri mladića Šiptara iz porodice Osmanaj iz Đurakovca. Odmah sutradan, u istom selu, opet je napadnuta grupa srpskih i muslimanskih učenika od strane tri maloletna Šiptara, koji su ove đake uznemiravali, psovali im srpsku majku i devojčice vukli za kose, a na ove to su ih podsticali stariji mladići Arbanasi.

- Sedmog septembra 1988. odselila se jedanaestočlana srpska porodica Ognjenović iz rodnog sela Dašinavca kod Dečana, iz kojeg se, inače, od 1961. g. od 80 srpskih porodica sa 400 duša iselilo već 70, a ostalo još samo 10 starijih porodica sa svega 20 članova. Razlog ovog prisilnog iseljavanja Ognjenovića su: višestruki fizički nasrtaji Šiptara, seča i krađa šume i bezbrojne poljske štete, a da pri tom komunističko-šiptarske vlasti nisu nikad zaštitile ugroženu porodicu.

- Sedmog septembra 1988. uveče oko 10 sati kamenovan je stan Mitra Balevića na I spratu zgrade SU-4 u naselju "Dardanija" u Prištini. Kamenice su pogodile roletne na prozorima i ostale na balkonu. - Tih dana kamenovane su pravom kišom kamenica i srpske kuće porodica Karića i Labani u Peći a kamenovanja srpskih kuća bilo je i po drugim mestima Kosmeta. - Istih ovih dana (8. 9. 1988) u Đakovici, usred bela dana, na mnogim javnim zgradama pojavilo se 17 izlepljenih albanskih pamfleta, koji pozivaju Albance na ustanak i na otcepljenje Kosova od Srbije i pripojenje Albaniji.

- Šestog septembra 1988. po podne, arbanaški učenik Nedat Emrulahu iz Ramljana kod Vitine napao je na srpske učenice I razreda B. T. i Vesnu Vasić iz sela Parteša, i to u njihovoj školi "Zejnel Hajdini" u Gnjanu. Nije se radilo o običnom konfliktu, već o smišljenom i drskom ataku na srpsku decu. Siledžija Šiptar ne samo da je dvema devojčicama u školi podmetao nogu kad su silazile niz stepenice, zbog čega su pale na beton, nego ih je i vređao, a to isto je učinio i trećoj učenici Srпкиnji S. C. za vreme odmora. Isti je potom napao ove dve učenice i van škole, kod obližnje poslastičarnice, kojom prilikom je nogom udario Vesnu Vasić. Ove dve devojčice bile su i pre toga napadnute u školi, od jednog neidentifikovanog učenika Šiptara, kad su izlazile iz klozeta, pa je taj nepoznati naglo nasrnuo na njih i onda pobjegao. Posle ovog događaja, Srbi iz sela Parteša, Donje Budrige i drugih srpskih sela održali su protestni zbor u Partešu (10. 9. 1988), gde je bilo oko 4.000 ljudi. Oni su izneli podatke da je od 1981. do sada u ovom selu bilo preko 70 šiptarskih napada na Srbe, zbog čega se, kao i zbog opšte nesigurnosti, iselilo oko 50 srpskih porodica. Milorad Trajković je zapitao: "Mi znamo ko su nosioci albanskog separatizma. To su pojedinci koji nisu u narodu već u opštinskim,

pokrajinskim i saveznim rukovodstvima. Gde je Sinan Hasani, naš komšija (inače donedavno predsednik SFRJ)? Šta je učinio na zaustavljanju iseljavanja Srba i Crnogoraca iz njegovog sela Požaranja? Ništa, jer je to selo postalo skoro "etnički čisto". Ili šta je uradio Azem Vlasi, takođe naš zemljak? Mesto da nas podrži u borbi protiv albanskih separatista, on izjavljuje da smo kukavice. Mi to nismo... ali ćemo uskoro skinuti sa nas tu nametnutu hipoteku... Mi ne zagovaramo krvoproliće, niti tražimo nešto više nego što imaju drugi građani u ovoj zemlji... Tražimo samo ravnopravnost i sigurnost tražimo da naša deca idu slobodno i mirno u školu, na njivu, da se igraju slobodno kao i sva ostala deca". - Ove reči, zaista, jasno pokazuju stav i karakter Kosovskih Srba, i danas kao i ranije.

- U selu Kovrgama kod Istoka, arbanaški maloletnici iz porodica Avdulja Azema i Haljilja Osmanija, koji su članovi Saveza komunista i Socijalističkog saveza, napali su srpske i crnogorske devojčice i dečake iz bratstva Nemarovića i Batilovića iz tog sela, kao što je spomenuto napred. Sin Avdulja Osmanija nožem je pretio srpskoj deci iz sela Verića da će ih zaklati. Zbog toga je njegov otac kažnjen sa 25.000 starih dinara.

- Sedmog septembra 1988. uveče oko 8 sati, šestorica učenika Šiptara napali su srpskog đaka 3 D. iz Gornjeg Kusca, učenika škole u Gnjilanu Na putu iz škole kući oni su ga napali bez povoda, ali je uspeo da im pobegne blagodareći tome što je u tom momentu putem naišao automobil, pa im je on uspeo da izmakne, mada su ga jurili puna 2 kilometra. Njegova porodica je zbog toga uznemirena i dečaku nije dozvolila nekoliko dana da ide u školu. Uskoro potom (12. 9. 1988) u selu se okupilo na protestni zbor 5.000 Srba iz Kosovskog Pomoravlja. Kad je okup završen, Srbi iz sela Pasjana, vraćajući se u traktorskoj prikolici kroz selo Velikanac, tu su bili kamenovani od arbanaškog življa tog sela Tom prilikom su povređena dva učenika Srđan Živić i Milan Jancić i seljak Slobodan Stanković. Po njihovom dolasku u Pasjane, okupilo se čitavo selo i hteli su da se svi vrate i pronađu šiptarske napadače, ali su ipak odustali od toga da ne bi došlo do većeg zla - Posle nekoliko dana (19. 9. 1988) u Pasjanu se okupilo ponovo oko 6.000 Srba iz sela Gnjilanske opštine da izraze svoj protest zbog opšteg teškog položaja Srba u tom kraju i na Kosovu. Tu su izneti i novi, mnogima u javnosti nepoznati slučajevi nasilja, kao što je nedavno kad je mladić Arbanas pretukao Srbina iz Pasjana, pa kako Šiptari sela Velikanca ne dozvoljavaju slobodan prolaz kroz selo Srbima koji nose šajkače; zatim da je na njivi obeščašćena jedna žena Srpkinja kad je pošla da svome mužu ponese ručak, i još slučaj silovanja žene iz Pasjana dok je bila u Gnjilanskoj bolnici na lečenju Srbi su na ovom skupu izneli teške optužbe na vodeće šiptarske i neke srpske rukovodioce na Kosovu Sinana Hasanija, Kolj Široku, Azema Vlasija, Svetislava Dolaševića, Iliju Vakića, Bajrama Seljanija i druge. "Sinan Hasani je potpisao izjavu odmetniku i balisti Ramadanu Agušiju i on skriva istinu da mu je rođeni brat bio u redovima zloglasne SS divizije, a drugi njegov brat otkupio je dve srpske kuće u Požaranju iako je bio predsednik Komisije za sprečavanje iseljavanja Srba" ("Jedinstvo", 21. 9. 1988).

- 9. septembra 1988. organi Skupštine opštine Vučitrn, najzad, odlučili su da se "udalji s posla" sudija za prekršaje, Arbanas Kamber Cakaj, zato što je "preblogo sudio" Maksuta Kutlavcija (24), Ljatifa Muzaćija (27) i G. K. i S. P. sedamnaestogodišnjake Arbanase, koji su noću između 3. i 4. septembra 1988. napali na kuću stare udovice Jevrosime Jevre Košanović, koja živi sa ćerkom Blagicom, koja se nedavno vratila na Kosovo kao povratnik. Takođe je suspendovan sa posla u Osnovnoj školi u selu Strovce, iste Vučitrske opštine, učitelj Šeremet Sarači, zbog dugogodišnjeg šikaniranja i konačnog

proterivanja iz škole učiteljice Srпкиnje Dušanke Prodanović, kao i zato što je uzurpirao 20 ari zemlje na pravoslavnom groblju u selu Bivoljak

- U Vučitrnu su takođe, tih dana, dvojica Arbanasa napala dve devojke Srпкиnje: Vesnu Mićunović, povratnika na Kosovo, i Jagodu Lekić iz sela Bukoša. Zbog toga je oko 160 srpskih đaka iz tog sela bojkotovalo nastavu 13. i 14. septembra 1988.

- Šumski inspektor u opštini Zubin Potok, Vasilije Antonović, koji inače obilazi šume obavezno uz pratnju milicije, jer hvata mnogobrojne i opasne šumokradice Šiptare po Mokroj Gori, žali se ovih dana da mu ti albanski lopovi svakodnevno prete. Oni javno govore da će mu se osvetiti, a obećavaju nagradu od 2.000 nemačkih maraka onome ko ga pretuče. Sve njegove prijave tih šiptarskih šumokradica vlastima, uglavnom ostaju ili nerešene, ili su kazne sasvim blage

- Uoči 9 septembra 1988. u Prizrenu su ponovo rasturani antisrpski pamfleti i leci. Tim povodom, kao i obično, vlasti "održe sastanak, donesu ocene i zaključke", itd. Istih dana rasturani su i u Podujevu i okolini antisrpski pamfleti i leci, koji pozivaju na oružje, a potpisivala ih je "organizacija Marksista-lenjinista Kosova", dakle ultrakomunisti. Tako isto, između 13. i 14. septembra, rasturani su slični leci i u Lipljanu, Uroševcu i okolini. Dva dana kasnije pojavili su se slični pamfleti i u Prištini i to lepljeni na Univerzitetškoj biblioteci!

- U Orahovcu je (9. 9. 1988) kažnjeno nekoliko Šiptara nasilnika sa po 40 i 60 dana zatvora zbog fizičkih i drugih nasrtaja na Srbe. Tako, Seljadin Mulavdija (27), radnik fabrike u Orahovcu, upao je 26. avgusta 1988. rano ujutro nasilno u stan Biserke Jović, gde se duže zadržao iako mu je ona naređivala da odmah napusti stan. Zatim, Masar Lesva (57), sekretar Osnovne škole i Sreza, 15. avgusta 1988. rekao je u dvorištu škole Božidarki Tripović iz Zrza: "Tebi, Božidarka, ovde nema mesta i šta tražiš na Kosovu". Čuvar iste škole Arif Taći iščupao je istoj Božidarki ogradu oko njenog dvorišta. Kažnjeni su novčano i roditelji šiptarskih maloletnika V. K. i S. K. jer su ovi napasali svoju stoku u vinogradu komšije Srbina Nikole Petrovića iz Zočišta - Ovakvih i sličnih šiptarskih zuluma i nasilja ima svuda po Kosmetu, ali su mnogi nepoznati javnosti. Novinar M. Bošković u prištinskom "Jedinstvu" od 12. 9. 1988. piše da je "samo za minulih 10 dana ovog septembra izvršeno 4 napada (Šiptara) na srpsku decu, 5 napada na žene, Jedan na odraslog čoveka, bilo je 7 kamenovanja domova (srpskih), pa autobusa "Nišekspressa" i narodne straže u Prekalu". Međutim, iz naše dosadašnje crne hronike srpskih stradanja na Kosovu vidimo da je broj šiptarskih napada na Srbe za prvih deset dana septembra bar dvaput veći, a ni nama nisu, ni izdaleka, poznati svi slučajevi tzv. "ekscesa", kako ih blago zove kosovska funkcionerija.

- Početkom septembra 1988. arheološka ekipa SANU iz Beograda, na čelu sa prof. Vojislavom Jovanovićem, boravila je na Kosovu. Ustanovila je žalosnu činjenicu, tačnije vandalizam učinjen na starom srpskom srednjevekovnom gradu Brveniku, istočno od Podujeva. Znamenito arheološko mesto, jedno od središta srpske srednjevekovne kulture, danas u arbanaškom selu, imalo je do nedavno vidne ostatke starog grada, temelje nekoliko zgrada i u sredini pravougaone temelje crkve 12 x 8 metara. U selu postoje tragovi još jedne razrušene crkve iz srednjeg veka i to mesto je poznato meštanima kao Crkvište. Nedavno (oko 10. 9. 1988) preko tog arheološkog mesta prošao je buldožer i načinjen je put! Uništena je crkva, preorani drevni grobovi, polomljeni preostali delovi

obraćenog mermera, rasute ljudske kosti po putu! Za ovo mesto znali su meštani Arbanasi, ali nikoga nisu upozorili, niti su nadležni za trasiranje **** išta preduzeli. Tako je ovim vandalskim aktom onemogućeno svako dalje arheološko istraživanje i konzerviranje. Takođe su uništeni i ostaci druge srpske srednjevekovne crkve iznad obližnjeg sela Veliko Brajane, jer su okolni Šiptari rušili ostatke crkvenih zidova i vadili kamen i odvlačili ga za svoje kuće i štale. Tako se zatire svaki trag srpskog vekovnog prisustva i kulture na Kosovu, i to potkraj XX veka!

- U zoru 9. septembra 1988. Hašim Durmiši (55) iz sela Nevoljane kod Vučitrna nasrnuo je kocem na Danicu Milićković i njenog muža. Napadač je oko 5 sati ujutro zalupao na njihova vrata i, kada je žena ustala i prišla vratima, videla je napadača gde stoji s kocem u rukama. Na njeno pitanje šta hoće i što lupa, drsko joj je odgovorio "Gde su vam sada beogradski generali, gde je tvoj muž što onako oštro diskutuje na sinoćnom sastanku" Utom je ustao i muž Daničin i posle kraćeg rvanja sa napadačem uspeo je da mu otme kolac i da ga najuri sa kućnog praga Danica je napad prijavila SUP-u Vučitrna, a oni su potom izjavili da je napadač uhvaćen i upućen u Skoplje "na neuropsihijatrijsko posmatranje"! U znak protesta zbog ovog napada, odmah su se okupili Srbi u selu Nevoljane, jer veruju da iza ovakvog napada stoji šiptarska separatistička fašistička organizacija.

- Jedanaestog septembra 1988. je Rifat Salova (65) iz Vučitrna, u prepunoj privatnoj čajdzinici "Teferič" u Vučitrnu, uveče oko pola osam, rekao pred svima glasno: "Kako skidam filtere sa cigarete, tako ću okidati i srpske glave". Izlazeći zatim napolje opsovao je glasno srpsku majku. Kažnjen je sa 60 dana zatvora.

- "Jedinstvo" iz Prištine (12. 9. 1988) piše da ni posle 2 meseca nije dat nikakav odgovor nadležnih vlasti na predstavku Srbina Milana Mirkovića, ratnog vojnog invalida iz Đakovice. On je, naime, 11. jula 1988. poslao svoja dva sina Veljka i Željka, na stočnu pijacu da prodaju kravu. Oni kravu nisu prodali i kad su se vraćali s pijace, napao ih je sekirom Šiptar Martin Zubeši, dok je njegov mlađi brat zasuo njih i kravu kamenicama, zbog čega se krava otrgla i pobegla, a napadač sa sekirom i još dva tri Šiptara sprečili su braću Mirkoviće da kravu uhvate. Srpska braća jedva su izbegla da ne budu povređeni. Krava je očigledno ukradena i do danas nije pronađena. Sve prijave i žalbe miliciji i vlastima u Đakovici i Prištini ostale su bez stvarnog odgovora (osim ponekog golog obećanja). Ovo je samo jedan od primera opšte šiptarske zavere na Kosmetu protiv Srba i protiv pravde.

- Na sastanku komunista u Vitimirici kod Peći (13. 9. 1988) konstatovano je da se od 1981. pod pritiskom albanskih nacionalista i separatista iz tog mesta iselilo 146 domaćinstava i 80 pojedinaca Muslimana i 61 domaćinstvo i 30 pojedinaca Srba. Sada je u Vitimirici istaknuto 137 tabli za prodaju kuća i imanja. Tako šiptarska agresija progoni i muslimane nealbance, jer ima patološku mržnju prema svemu slovenskom.

- Polovinom septembra 1988. otkriveno je da je ubijen lugar Šefčet Šabani (34), Musliman, iz Skorobišta kod Prizrena, i to na mučki način od nepoznatog šumokradice (Šiptara). Ubistvo je izvršeno pre tri nedelje, a ubica još nije pronađen, što u narodu okolnih sela stvara klimu nespokojstva i nesigurnosti.

- Dvanaestog septembra 1988. u selu Drenovac kod Kline šestorica učenika Albanaca,

među kojima je bilo i omladinaca, napali su grupu srpskih đaka, od I do IV razreda osnovne škole, iz sela Duganjeva, kad su se iz škole vraćali kući, oko 3 sata popodne. O ovome se nije znalo punih 8 dana, ali napadnuta deca i drugi srpski đaci iz tog sela nisu više hteli ići u školu. Kad se to doznalo, tada se okupio veći broj Srba na protestni zbor u Drenavcu, gde su došli i seljaci iz Duganjeva, Petriča i Drsnika kod Kline. Tražili su od vlasti da se u Drenovcu stacionira deo odreda saveznog SUP-a, da bi štitili srpsku decu i narod od šiptarskih nasilja.

- Kad je u selo Priluzje kod Vučitrna došla delegacija CK Jugoslavije i JNA (13. 9. 1988) okupili su se Srbi tog sela i izneli svoje nevolje činjene im od suseda Šiptara i njihovih vlasti na Kosovu. Božo Ristić, jedini srpski žitelj sela Glavotina, rekao je: "U slobodnoj zemlji ja nisam slobodan, jer moju unučad danonoćno pratimo (tj. čuvamo), dok se deca Albanaca slobodno kreću i igraju. Moje dvoje unučadi zato ne idu u školu, jer ne smem da ih pustim same". ("Jedinstvo", 14. 9. 1988).

- Tog istog dana u samom centru Istoka na očigled mnogobrojnih prisutnih i prolaznika, Šiptar Emo S. Ferizaj (70), iz sela Kodralije kod Dečana, uzvikivao je iz sveg glasa parole: "Dole Srbi", "Kosovo nije bez dece", "Živela velika Albanija" i druge. Osuđen je zato na 60 dana zatvora, ali njemu ovo nije prvi, niti verovatno poslednji put da istupa protiv Srba.

- Popodne 13. septembra 1988. u Peći, preko 5.000 Srba i nešto Cigana i Muslimana okupilo se pred Osnovnom školom "Dušan Mugoša" u znak protesta zbog nedavnog napada 6 šiptarskih mladića i jedne devojkice na srpsku porodicu Boka Senića. Napad je bio 9. septembra uveče, kad je ova grupa obesnih mladića napala domaćicu Zoru Senić u Peći. Na ovaj skup Srba došla je i nekolicina Albanaca, pa je govorio jedan od njih, Pren Beriša. On je posebno istakao zulume albanskih nacionalista i separatista, koji, kako je rekao, poodavno zagorčavaju život i njemu i njegovoj porodici. Njega lično proterali su iz Đakovice još pre 8 godina, te sada živi u Belom Polju kod Peći. Rekao je da se "velika Albanija" kroji od pre 120 godina, od "Prizrenske lige", a nju su nedavno proslavljali oni koji su sada funkcioneri na vlasti. Narod srpski aplaudirao je srdačno ovom poštenom Albancu. Beriša je rekao i ovo: "Kažu da je u Đakovičkoj opštini situacija dobra, a kako je dobra kada prođeš 15 sela a ni u jednom nema Srba i Crnogoraca, osim što se putem može sresti Pero Tatara koji je, na nesreću, gluv".

- Na sastanku u Đurakovcu (polovinom septembra 1988), gde su bili u poseti neki funkcioneri CK Jugoslavije i drugi, Srbi su meštani izneli žalbe da se "iseljavanje Srba i Crnogoraca iz ove sredine nastavlja nesmanjenim intenzitetom", zbog učestalih "teških ekscesa", to jest zuluma i brutalnih napada Šiptara na srpski živalj. Zbog tih pritisaka iz Đurakovca i još dva sela od 1981. iselilo se 67 srpskih porodica sa 260 članova i još 106 pojedinaca. Iselile su se i 4 porodice Muslimana sa 27 članova. Arbanasi meštani ne haju ni za kakve zakone, a još manje njihovi funkcioneri na vlasti. Napadani su srpski đaci u Osnovnoj školi "Vasilije Burović" u Đurakovcu, zbog čega su 33 srpska učenika odbila da idu 10 dana u školu. - Kad je pred okupljene Srbe izašao da govori predsednik komunista Ram Alijahdari, svi Srbi meštani napustili su salu. Tek na molbu viših funkcionera vratili su se, ali sastanak se završio, kao i obično, samo obećanjima. - Desetak dana kasnije (23. 9. 1988) održan je sastanak komunista u Đurakovcu, gde je opet raspravljano o sve učestalijim napadima Albanaca na srpske žene, decu i imovinu. Rečeno je, uz ostalo, da je šiptarska porodica Bajramaj uzurpirala seosku utrinu u

Đurakovcu i na njoj podigla nekoliko zgrada, a da je zatvorila put prema seoskom pravoslavnom groblju. Iseljavanje Srba pod pritiskom i dalje se nastavlja, pa se iseljavaju čak i zaposleni Srbi, kao i Srbi seljaci sa svojih imanja.

- Na porodicu Milivoja Kocića iz sela Boljevca kod Kosovske Kamenice stalne pritiske vrše članovi šiptarske porodice Sadika Sadikua, člana CK komunista Srbije. Isti Sadiku je letos na plenumu tog CK govorio da je "stanje na Kosovu i u njegovoj opštini povoljno", mada baš njegova porodica napada na kuću i imanje Kocića još od 1985. od kada se ova srpska kuća stalno žali vlastima na nasilja Šiptara komšija, a naročito na to da deca Sadikova pričinjavaju poljske štete uterujući stalno ovce i koze u njihovo imanje, uništavajući tako letinu i čak preteći im kad god ih opominju da to ne čine. Sadiku je, inače, još 1983. godine otkupio izvor na imanju Ljube Miladinovića i napravio rezervoar, tako da je susedna srpska kuća Todora Menkovića ostala bez vode iako su oni taj rezervoar koristili vekovima. Iz sela Lještora, odakle je Sadik Sadiku, iselilo se od 1981. godine 12 srpskih porodica, a iz susednog Strezovca oko 20 kuća. To nije smetalo tom šiptarskom komunisti Sadiku da nedavno (22. 8. 1988) javno kaže kako je "u Strezovcu sve više prisutan srpski nacionalizam koji utiče na iseljavanje Srba"!

- Ovih dana (polovinom septembra 1988) iz Đeneral Jankovića kod Kačanika iselile su se još 2 srpske porodice: Radmile Krstić i Milana Đorđevića. Otišli su bez ikakve najave, i nisu podneli "zahtev za iseljavanje". Inače, u opštini Kačanik ovih dana učinjena su tri "ekscesa" protiv Srba: 6. septembra 1988. u mestu zvanom Kamenice deset učenika Arbanasa iz Osnovne škole sela Dubrave prouzrokovalo je požar koji je zahvatio imanje Milutina Ognjenovića i uništio mu deo ograde. Deca su uhvaćena, ali je opštinski Komitet partije ocenio da je "požar izazvan nepažnjom maloletnika". Uveče 13. septembra u zaseoku Čardak kod Starog Kačanika nepoznato lice (Šiptar) kamenovao je krov kuće Radeta Damjanovića. Istoga dana u pismu poslanom iz Dortmunda u ovo mesto pojavili su se antisrpski pamfleti i leci.

- U ovim septembarskim danima pojedini Srbi na Kosovu dobijaju preteća pisma. Tako je Katarina Trajković iz Prištine, koja je nedavno napadnuta u svojoj kući od šiptarskih siledžija, dobila preteće pismo poslano iz Dortmunda u Nemačkoj, u kojem je bila nacrtana sekira i ispisana pretnja Slobodanu Miloševiću i Mići Šparavalu iz Kosova Polja, a potpis na pismu je "Iredenta". I drugi Srbi na tragičnom Kosovu dobijali su preteća pisma od šiptarskih zlikovaca (pa i letopisac ove crne Kosovske hronike, kome su iz Zagreba uputili preteće pismo ustaško-šiptarski fašisti, preteći mi kao Đorđu Martinoviću).

- Četrnaestog septembra 1988. u tri sata po ponoći dva milicajca Arbanasa, Haljlji Bahri i Krasnići Daut, ušli su u stan profesora Miroljuba Vasića u Prištini, ulica M. Tita 59, i tukli ga bez stvarnog razloga, navodno "zbog jake muzike koja se čula iz njegovog stana". Milicajac Haljiri je Vasića udario rukom po vratu i ispod brade, nanevši mu povrede u ustima koje su i kasnije bile vidljive. U istoj patroli milicije bio je i Srbin Mitić Simo, ali je on ostao u vozilu na ulici i nije učestvovao u ovom nasilju. Dva dana potom, Srbi nastavnici na Univerzitetu u Prištini, njih oko 200, ogorčeni zbog batiranja svog kolege, održali su protestan zbor na kojem su zamerili i državi i komunističkoj partiji i Univerzitetu zbog "svevlašća neprijatelja, bezvlašća i nereda", u stvari zbog šiptarskog terora, "koji ne bira sredstva u svom rušilačkom pohodu" protiv Srpskog naroda i čitave zemlje. Neki dan kasnije i u Vasićevom rodnom selu Prekovcu kod Novog Brda okupilo

se oko 5.000 Srba i nešto Cigana i Arbanasa, koji su protestovali zbog nasilja nad profesorom Vasićem u Prištini. Miroljub Maksimović iz Prekovca naveo je tom prilikom i još nekoliko Srba poimenice koji su, bez ikakvog razloga i povoda, bili pretučeni od šiptarske milicije, što još više doprinosi da Srpski narod gubi svako poverenje u vlast na Kosovu i Metohiji.

- Petnaestog septembra 1988. oko podne, na raskrsnici puteva Dečani - G. Junik - Đakovica, u selu Rastovice, napadnute su srpske devojke Senka i Danijela Šćepanović, Vasilija Pejović, Ervina P. Pupović, Biljana i Sonja Gojković, sve iz Rastovice. Dok su one čekale autobus, tri mladića Šiptara prišla su im zaprežnim vozilom zahtevajući najpre od Danijele i Ervine da se popnu na njihovo vozilo. Kad su one to odbile, oni su ih vređali i psovali, a onda su kolima pošli na Senku i Vasiliju s namerom da ih pregaze. Kad u tome nisu uspeali, napadači su se ustremili prema Biljani i Sonji Gojković i Sonju su snažno udarila drvetom pa otišli dalje kolima prema Đakovici.

- U selu Crkvenoj Vodici kod Obilića nedavno su se dogodila dva "ekscesa": 12. septembra 1988. zapaljeno je srpsko pravoslavno groblje, a 14. septembra presretnuta je i vređana starica Srpkinja Rada Spasić (65), koju je rano ujutro tog dana nepoznati Šiptar napao i pretio joj, psujući joj srpsku majku. Srbi iz Obilića okupili su se (16. 9. 1988) na protestni zbor tražeći da se otkriju počinioci ovih nedela. Milicija je bila uhvatila i privela na saslušanje maloletnog Ciganina Aliju Kurtića, tražeći od njega da prizna da je podmetnuo požar u srpsko groblje. Dečko je rekao da je on zaista izručio kolica sa đubretom, u kojem je bilo i pepela, ali je to učinio na onom istom mestu gde je uvek bacao smeće. Po njegovim rečima, njega je milicija prisiljavala da kaže da je žar iz šporeta odvezao na groblje i tamo ga bacio, a takođe su milicajci nagonili i njegovu sestru da to prizna. Međutim, Srbi koji su učestvovali u gašenju požara na groblju svedoče da se vatra na groblju nije širila sa jednog mesta, već duž čitave linije groblja, a da je vetar toga dana duvao u suprotnom pravcu od groblja, pa ni eventualno bačeni žar ne bi dospeo na groblje. Okupljeni Srbi žalili su se još i na očajno loš rad organa SUP-a i uopšte na vlast na Kosovu, koja im je prilikom eksproprijacije zemljišta u Crkvenoj Vodici, za "Elektroprivredu" Kosova, obećala da će imati prioritet pri zapošljavanju, a ustvari zapošljava druge radnike (Šiptare) sa strane i čak doseljava Albance, dok mnogi mladi Srbi iz sela moraju da traže posao van Pokrajine.

- Sedamnaestog septembra 1988. oko 11 sati uveče u Podujevu u privatnoj kafani "Krug", posle kraće prepirke, dvojica mladića Šiptara, Safet Mućoli (21) i Misim Ibrahim (20), oba iz Podujeva, napali su Srbina mladića Gorana Nešovića (21) iz Podujeva. Povod za napad bio je što se ovaj srpski mladić za susednim stolom sa društvom u momentu njihove svađe smejaio, pa mu je Ibrahim prišao i zgrabio ga za rever kaputa i počeo da mu preti. Nešović se otrgao i pošao u drugu odaju da telefonira miliciji, ali ga je drugi Šiptar sprečio i udario ga staklenom pikslom po glavi. Nešović je obliven krvlju potražio lekarsku pomoć u Domu zdravlja. Posle je sudija u Podujevu, Šiptar Sulejmani, kaznio Mućolija sa 50 dana zatvora, a Ibrahimija sa 15.000 dinara, što je izazvalo nezadovoljstvo čak i organa SUP-a, jer su kazne isuviše blage za ovakvo nasilje.

- Tokom septembra 1988. u Vučitrnu se dogodio i treći fizički napad na srpske učenice. Zbog nedavnog fizičkog napada na dve srpske srednjoškolke: Slavicu Mićunović, koju je napadač Šiptar pokušao da zadavi rukama naočigled 20 prisutnih lica, i Jagodu Lukić, koja je takođe napadnuta od jednog Šiptara, u Vučitrnu je oko 160 srpskih đaka, većinom

iz sela Gojbulje i Priluzja, danima odbijalo da pohađa nastavu. Kada se taj strah i nezadovoljstvo malo stišalo opet se desio jedan novi napad: u Srednjoškolskom centru "Muharem Bekteši" u Vučitrnu zasad nepoznati Šiptar nasrnuo je nožem na učenicu Slavicu Adžinić iz Babinog Mosta. Zato su nastavnici Srbi u toj školi tražili od SUP-a u Vučitrnu da jedan milicioner štiti srpske učenice iz Babinog Mosta dok dolaze i vraćaju se u školu i kući bojkot nastave od strane srpskih đaka produžio se i sledećih dana, jer je deci već sam početak školske godine zagorčan nasiljima obesnih Šiptara.

- U petak popodne, 17. septembra 1988. u Priluzju kod Vučitrna, Šiptar Naser Igriša (18), iz sela Donje Stanovce, pretukao je srpskog učenika Branka Rakića iz Priluzja. Otac pretučenog dečaka Jovan Rakić priča: "Dok se moj sin igrao u školskom dvorištu, iz čista mira mu je prišao Naser Igriša i počeo divljački da ga tuče. Isprebijao ga je toliko da je jedva došao kući. U tom trenutku direktor škole Mile Rakić nije bio u školi, ali je zato bio njegov zamenik Rahman Sulja (Šiptar), koji nije ni pokušao da odbrani mog sina od siledžije Naser". - Posle dva dana u selu Priluzju okupilo se oko 500 Srba u znak protesta zbog ovog nasilja. U toj seoskoj školi ima oko 600 srpskih đaka i 140 šiptarskih. Međutim, samo šiptarska deca napadaju srpsku, kao što i odrasli Šiptari napadaju Srbe. Vlasti samo obećavaju a stvarno ništa ne čine da zaštite nevinu srpsku decu u Priluzju, Vučitrnu i na čitavom Kosmetu. Samo u poslednjih 20 dana u Vučitarnskoj opštini zabeležena su još 4 fizička napada na Srbe. Pošto je ovaj siledžijski napad osamnaestogodišnjeg Arbanasa na dvanaestogodišnjeg dečaka Srbina imao veliki odjek kod srpskog stanovništva, vlasti su napadača osudile na 60 dana zatvora.

- Osamnaestog septembra 1988. oko 9 sati uveče, napadnuta je u Prištini devojka Srpkinja Mirjana Nedeljковиć, studentkinja iz Prištine. Nju je najpre u ulici M. Tita pratio nepoznati muškarac, a kad je ona ubrzala korak, on ju je sustigao kod ulaza u zgradu C-7 u naselju "Ulpijana" i zgrabio je za ramena. Ona je počela da se otima i pala je na ulazu u zgradu vičući naglas upomoć. Napadač je tada pobegao. Dva dana kasnije pred istom zgradom u naselju "Ulpijana" okupilo se desetak hiljada Srba u znak protesta zbog ovog novog šiptarskog nasilja. Okupljeni narod uzvikivao je glasno: "Dogorelo je do nokata", "Hoćemo slobodu", "Kosovo je Srbija", "Nećemo se seliti", "Slomićemo orlove" i pevali su srpske pesme.

- Noću između 18. i 19. septembra 1988. u srpskom selu Gornja Stubla kod Vitine, nepoznati (najverovatnije Šiptar) počinio je zlodelo protiv pravoslavne vere i naroda srpskog, jer je testerom i sekirom posekao krst koji se oduvek nalazio u centru sela ispred Osnovne škole. U tom selu žive i Arbanasi muslimani i jedna porodica Hrvata katolika. Pravoslavni Srbi iz tog sela kažu: "Zbog ovog krsta Stubljani su proganjani u vreme Turske imperije u Malu Aziju, ali im krst nije diran. Zar sada da neko dira u naše svetinje? To je atak na našu veru i moral".

- U Peći je ovih dana (oko 20. 9. 1988) konstatovano da prisilno iseljavanje Srba, pa i Muslimana, ne samo da ne jenjava, već se stalno iz dana u dan povećava. U prvih 8 meseci 1988. godine ispostavilo se da 166 Srba, a 383 lica traže iseljenje. U Peći je inače otkriveno mnogo nezakonitih postupaka oko zapošljavanja, sve na štetu Srba. Otkriveno je takođe da desetak Arbanasa, među njima i dva službena lica SUP-a, nabavljaju skupe automobile iz inostranstva, a pri tom ne plaćaju ni carine, ni takse, ni poreze. Registraciju ili izbegnu ili papire dobiju besplatno. Ova pojava nije usamljena na Kosmetu, jer je odavno poznato da mnogi Arbanasi ne plaćaju svoje društvene obaveze - stanarinu,

komunalije, osiguranje, razne društvene doprinose. Zato nije netačan podatak da Srbija i Jugoslavija svakodnevno daje Kosovu na poklon milion i po dolara, od čega sama Srbija daje dve trećine.

- Dvadesetog septembra 1988. u Prizrenu je ponovo kamenovana kuća Aleksandra Tomića, u ulici Boška Buhe 62. U kući stanuje i Blagica Todorović sa suprugom. Ona je izjavila da ovo novo kamenovanje neće ni da prijavljuje miliciji, "jer nema nikakve svrhe, jer i prvi put (kuća je kamenovana prethodno 10. 9. 1988) milicija je samo dolazila i snimila, a oni koji su počinili to nedelo, mirno se šetaju ulicom". Inače, supruzi su to veče bili izašli u grad i vrativši se kući, nešto posle osam uveče, našli su na terasi u dvorištu puno kamenica, a stakla na prozorima sva polupana. Susedi su im rekli da su čuli lomljavu u kući i kad su izišli na ulicu videli su 3 nepoznata mladića gde beže kroz mrak. Blagica i suprug kažu: "Neko očito vrši pritisak na nas kako bismo prodali kuću i otišli iz Prizrena i sa Kosova". Tih istih dana napadnuta je i uznemirena srpska porodica Radeta Nikolića u Maloj Kruši kod Prizrena, na čiju su kuću nasrnuli zasad nepoznati Šiptari siledžije.

- Isto tako, 20. septembra 1988. u selu Osojane kod Istoka, u kafani "Kujavča", trojica zasad nepoznatih mladića Šiptara, oko 9 sati uveče, nasilno su upali u zatvoren lokal, razbili staklo na prozoru i pokušali da siluju Srpkinja O. A. (31) iz Gornje Drenove kod Žitorađa. Vlasnik kafane Murat Muratović, Musliman, koji je ovu Srpkinja doveo dan pre napada, to veče je izišao iz kafane ostavivši nju zaključanu u kafani. Posle obaveštenja o ovom napadu, dežurni Službe bezbednosti došli su i pred kafanom našli Srpkinja O. A. u besvesnom stanju. Kada je došla sebi, rekla je da su joj napadači pretili čak i nožem. Organi SUP-a tragaju za počiniocima ovog nasilja.

- Tokom čitavog meseca septembra 1988. održano je više protestnih skupova - mitinga na Kosovu i Metohiji, širom Srbije i Crne Gore, u znak solidarnosti i podrške obespravljenom Srpskom narodu na svojim vekovnim ognjištima istorijske Stare Srbije. Skupovi su održani u Nišu, Nikšiću, Cetinju, Majdanpeku, Medveđi, Lebanu, Banjskoj, Leposaviću, Kraljevu, Čačku, Paraćinu, Užicu, Vršcu, Apatinu, Prizrenu, Novom Sadu i mnogim drugim mestima i na njima je bilo ukupno oko milion ljudi. Na svim ovim skupovima iznošeni su uvek osnovni zahtevi kosovskometohijskih Srba za slobodu i pravdu. Oštro je prigovoreno vlasti Pokrajine i Jugoslavije da je izdala Srpski narod na Kosovu. Parole su bile najčešće: "Prodali su Kosovo", "Kosovo je Srbija", "Nećemo se seliti", "Lopovi foteljaši", "Jugoslavijo, otadžbino, zar mi nismo tvoji", itd. O tim mitinzima ("Ustala je Srbija", "Nećemo samo ustavnu, nego i uspravnu Srbiju") pisala je i domaća i strana štampa, mada nije sva pisala objektivno, ni u zemlji, ni u inostranstvu. Tome je kriva najviše uobičajena lukava i dvolična politika Jugoslavije i antisrpska propaganda u Zapadnoj Jugoslaviji i iz nje propaganda u svetu. Najmerodavniji su, ipak, sami progonjeni pravde radi kosovsko metohijski Srbi. Evo šta su neki od njih rekli na tim skupovima. U Gnjilanu, gde se (21. 9. 1988) okupilo oko 20.000 Srba i nešto malo drugih nacionalnosti, jedan od Srba Kosovskog Pomoravlja rekao je ovo o zulumima Šiptara nad Srbima u gnjilanskom kraju, gde su svi Srbi starosedeooci: "Okupili smo se danas zbog obespravljenosti Srba i Crnogoraca na Kosovu. Srpski narod nikad nije trpeo nasilje. Danas u slobodi, za koju smo dali dosta žrtava, albanski separatisti nam nanose najveću sramotu, siluju nam sestre i majke, tuku našu maloletnu decu. Zar da sve to trpi narod koji je srušio Otomansku imperiju, rasturio Austrougarsku monarhiju, ujedinio Južne Slovene?" Drugi Srbin, Kosovac, Slobodan Kostić, rekao je: "Albanski šovinisti su

krenuli da od slovenskog življa na kosovskometohijskom tlu ne ostane ni traga od minulog vremena. Njihovim ideolozima i vođama jasno je da raseljavanju jednog naroda treba da prethodi rušenje njegove kulture i ponosa. Ruše nam svetišta, nište kulturu i gaze panos". Ostali Srbi iznosili su mnoge u javnosti nepoznate zulumе i nasilja činjena im od šiptarskih fašista i terorista. Najviše Srbe boli silovanje maloletnih devojčica i starica, ali i svake srpske poštene žene; zatim nasrtaji na ličnu i imovinsku sigurnost, napadi na sveta mesta - crkve i manastire, sveštenike i monahinje, uništavanje srpskih grobalja i spomenika vekovne kulture srpskog Kosova i Metohije. - Svim ovim skupovima skoro svi Šiptari rukovodioci potsmevali su se i klevetali su njihove učesnike. A i mnogi Albanci susedi izrugivali su se Srbima, vređali ih i na svoj poznati podmukli način svetili se Srbima. Prilikom takvog skupa Srba u Banjskoj (22. 9. 1988) Šiptar Bedžet Osmani (48), iz Vučitna, sa prozora hotelske sobe provocirao je i vređao Srbe koji su išli na miting u Banjsku. Tek kada su uvređeni Srbi protestovali zbog toga, sudija u Mitrovici kaznio ga je sa 60 dana zatvora. Ali, ako je kažnjen ovaj uzgredni nesretnik, nisu kažnjeni ni čak opomenuti mnogobrojni šiptarski vlastodršci na Kosmetu koji se javno, sa pozicija vlasti i sile, smeju nesreći čitavog jednog nedužnog naroda kakav je srpski na tragičnom Kosovu. Na žalost, tragičnim Srbima sa Kosova bezočno se potsmeva i ne mali broj Hrvata i Slovenaca.

- Dvadeset prvog septembra 1988. oko 9 sati uveče, u selu Crncu kod Istoka, napadnut je i pretučen Srbin radnik, Radomir Radivojević (32) iz Ljubižde, koji radi u Istoku. On je izjavio da je te večeri na autobuskom stajalištu u Crncu njemu prišlo 5 nepoznatih osoba i na srpskom jeziku tražilo mu cigare. Dvojica od njih uhvatili su ga za ruke, a jedan ga pretresao, dok su mu druga dvojica prislonili noževe uz vrat. Ne našavši kod njega cigare, oni su ga udarali pesnicama po licu i onda otišli. Kada je, po prijavi, milicijska patrola došla na to mesto na uviđaj, našla je Radivojevića krvavog, ali "nije našla tragove da je napadnut"! SUP Istoka, kao obično, "radi na rasvetljavanju ovog slučaja".

- Dvadeset drugog septembra 1988. oko 8 sati uveče u Prištini, nepoznati mladić (Šiptar) najpre je pratio, a zatim i nasrnuo na ženu N. 3. turske nacionalnosti dok se vraćala svojoj kući u naselju Taslidže II u Prištini. Napadnuta žena je vrisnula i povikala upomoć, pa ju je siledžija pustio i pobegao.

- Dvadeset drugog i 23. septembra 1988. i još sledećih dana, nekoliko hiljada srpskih učenika srednjih škola na Kosovu i Metohiji protestovalo je, najpre u Prištini, a onda i srpski učenici srednjoškolci u skoro svim većim mestima Kosova i Metohije. U Prištini je đaka bilo oko 7.000. Đaci su nabrojali sve učestalije šiptarske napade na srpsku decu, pokušaje silovanja, kamenovanja i druga nasilja. Iako su nastavnici Albanci pokušali da u nekim školama spreče srpsku decu da se pridruže ovom protestu, kao npr u školi "Ivo Lola Ribar" i "9. maj" u Prištini, a to su činili i pojedini učenici Šiptari, koji su svoje drugove Srbe pljuvali i vređali gađali kamenčićima i sitnim novcem, srpska deca su ipak masovno izišla na ulice sa parolama: "Hoćemo slobodu", "Ne smemo u školu", "Dosta nam je laži", "Dogorelo je do nokata", "Život damo, Kosovo ne damo", i druge. Prištinskim đacima Srbima pridruživali su se tokom sledećih dana i srpski đaci iz okolnih mesta, mada su neki vozači Šiptari iz "Kosovotransa" odbili da ih voze svojim autobusima, kao npr, oko 200 đaka iz Obilića kad su pošli za Prištinu. Sa đacima u Prištini ubrzo su se solidarisali i srpski đaci u Uroševcu, koji su na ulicama tog grada protestovali uz reči "Hoćemo da prestanu teška nasilja", "Hoćemo slobodu", "Ne damo Kosovo" Takođe su se solidarisali i protestovali ne idući na nastavu i srpski srednjoškolci

u Prizrenu, Vitini, Le banu, Klini i drugim mestima Kosmeta. Sa đacima u Prištini solidarisali su se u protestu (27. 9. 1988) i oko 200 univerzitetskih profesora, saradnika i studenata Srba na Prištinskom Univerzitetu Iz Kline i Peći u Prištinu je došlo oko 3.000 srpskih đaka da i oni izraze svoje nevolje i nezadovoljstvo opštim stanjem za srpsku decu i za srpski narod na Kosovu i Metohiji

- Tako isto u Podujevu (29. 9. 1988) protestovali su srpski đaci i nisu išli na nastavu Na zatim organizovanom roditeljskom sastanku u Podujevu mnoga deca i roditelji Srbi govorili su ovoga **** otvoreno i bez straha, o svojim nevoljama, o čestim napadima na njih šiptarskih nasilnika, koji su učinili, kako je rečeno, da u Podujevskom kraju Srpski živalj spadne na jedva 2 % ukupnog stanovništva. Zoran Paunović je izneo "slučaj napada na njegovo dete", a Ljubica Šćepanović je rekla da ona mora svakodnevno da svoje dete prati od kuće do škole i natrag Ratko Vučelić je govorio da je to "tragedija, kad posle pola veka življenja u slobodi, milicija mora da obezbeđuje srpskoj deci pohađanje škole" Gvozden Grujić kaže da su "naša (srpska) deca u neravnopravnom položaju u odnosu na albansku decu u Jugoslaviji. Albanska deca su mi tukla sina, a njima su se u tome pridružili i njihovi roditelji". Beba Vukadinović je rekla "Jedan stariji Albanac pokušao je da mi baci ćerku sa mosta u reku. To sam prijavila nadležnim vlastima, ali ništa nije preduzeto".

- Istoga dana bio je roditeljski sastanak u selu Gračanica, gde su roditelji srpskih đaka protestovali što su nedavno Emina Makoli i njen sin iz Ajvalije napali srpsku devojčicu iz Ajvalije, učenicu Osnovne škole u Gračanici. Na ovom skupu Srđan Vasić je rekao: "Naša je budućnost crna i bremenita Crna, jer nam oduzimaju sunce i proteruju nas sa naših vekovnih ognjišta. A sunce, ovo naše kosovsko, najtoplije je, i nigde nema takvog, jer nam je samo ono zavičajno". I u Lipljanu istog dana okupilo se na protestni skup 2.000 srpskih đaka sa nastavnicima i roditeljima. Učenica Ana Radović je tom prilikom rekla da đaci srpskog i crnogorskog naroda na Kosovu ne mogu pevati pesmu "Od kolenke pa do groba najlepše je đачko doba" zato što im nije obezbeđen miran i slobodan đачki život". - Zaista, potresan su bol i tuga koji izbijaju iz ovih detinjih reči, iz osetljivih detinjih srdaca kojima je detinjstvo uskraćeno. Živimo li to mi u turskoj, hitlerovskoj ili ustaškoj državi?

- I u Istoku se (29. 9. 1988) na protestni zbor pred Domom kulture okupilo oko 3.000 Srba, među kojima je bilo i nekoliko stotina učenika, koji su zatražili da se odlučno stane na put genocidu nad srpskim življem na Kosmetu. Učenica Aleksandra Otović rekla "Na ovom času istorije podižemo svoj pošten glas i pozivamo sve one koji su nas obmanjivali da prestanu sa neistinitim pričama. Naša stvarnost je - tragedija Domovino naša zar misliš da i mi nemamo ruke da zagrlimo ceo svet. Ne tražimo da nam se pruža bratska ruka, jer onaj ko zna naše nevolje i boli pružiće nam je sam". Dok je kolona Srba u Klini išla ulicom, sa balkona jedne zgrade, i znam salona nameštaja, jedna starica Šiptarka rugala se masi time što je na klicanje Srba "Kosovo je Srbija", odmeravala laktom i po kazivala kako ih sve (tj. Srbe) treba puškom pobiti.

- Možda će nam svi ovi protesti srpske dece širom Kosova biti shvatljiviji ako se prisetimo da je upravo tih dana - na Krstovdan, 27. septembra 1988. - grupa albanskih dečaka i mladića u selu Grace kod Vučitrna raskopala dečije grobove i rastrgla telo jednoga od braće srpskih blizanaca Petrovića (o čemu smo pisali na početku ove Krstovdanske hronike Kosovskih Srba).

- Tragična hronika srpskog Krstovdana (tj. raspeća) na Kosovu i Metohiji se nastavlja. - 25. septembra 1988. arbanaški maloletnik I. D., sin Avdi Destanija iz sela Belovce kod Suve Reke, kamenom je gađao i povredio srpsku staricu Karanfilku Mihailović (72) iz sela Delovce kad je išla u goste svojim rođacima u susedno Mušutište. Otac ovog maloletnika kažnjen je zato sa 25.000 dinara.

- Septembra 28. (1988. godine) uveče oko 7 sati u Uroševcu, u blizini osnovne škole "25. maj", zasad nepoznati Šiptar išamarao je bez ikakvog razloga i povoda Danila Kovačevića, učenika 4. razreda ove škole. Danilo se tada vraćao kući sa vršnjacima iz škole, pa ga je u ulici pored škole presreo nepoznati čovek i zapitao ga kako se zove. Čim je od deteta čuo srpsko ime, počeo je da ga ludački šamara. Učiteljica ovog đaka, Vida Jovanović, obavestila je o ovom napadu upravu škole, ali se Šiptar upravitelj škole pravio da ništa ne zna za takav napad na srpskog učenika.

- Istog dana ujutru, oko 7 sati, napadnut je u Prištini srpski đak B. P., učenik Srednjoškolskog centra "Miladin Popović". Na putu do škole njega su kod "Tauk bašte" presreli maloletnici Šiptari S. R., A. F. i R. J., učenici škole "Branislav Nušić", i pretnjom nožem tražili da im da novac i ručni sat. Dečko je ipak nekako uspeo da im pobegne, a onda je prijavio ovaj nasrtaj trojice Šiptara.

- Na dan 28. septembra 1988. održan je u Bujanovcu protestni skup u znak solidarnosti sa obespravljenim Srbima i Crnogorcima na Kosovu. Na zboru je bilo više od 30.000 Srba i među njima je bilo i nešto Arbanasa, Roma i drugih. Desetina Arbanasa hteli su da i oni govore na ovom skupu, jer su oni iz opština Preševo i Bujanovac, koje su izvan Kosova. Neki su od njih i govorili, ali je najpotresnije govorila mlada Albanka Makfire Morina, učenica Obrazovnog centra u Bujanovcu. Ona je na srpskom jeziku rekla: "Omogućite našim drugovima i drugaricama Srbima i Crnogorcima da bezbedno idu u školu, da bezbedno žive i vole. Ne dirajte u bratstvo i jedinstvo, ne dirajte u svetinju. Ne dajte da se istorija ponovi to jest bratoubilački rat". Kasnije su ovoj mladoj Albanki pretili siledžije njene nacionalnosti da će je silovati, pa je bila posebno čuvana od organa bezbednosti.

- Izvršno veće Kosova na svom zasedanju (29. 9. 1988) razmatralo je kaznenu politiku na Kosovu i konstatovano je da je za poslednjih 6 godina broj osuđenih punoletnih lica na Kosovu veoma povećan. Samo prošle godine osuđeno je 4.636 lica, jer su krivična dela u porastu (za 55 % više nego 1982). Nije rečeno ko su ti počinioci nedela na Kosovu, ali je poznato da su to, 90 % i više, Šiptari. - Prethodnog dana je u Prištini izdato zvanično saopštenje o tome da je zajedničkom akcijom SUP-a Kosova, Srbije i Jugoslavije na Kosovu otkriveno i uhapšeno 42 lica albanskih nasilnika i separatista, koji su ispisivali i širili parole i pamflete protiv Srba, kojima se poziva na oružje i agresiju. Oni su imali i nedozvoljeno oružje i činili su razna nasilja po Kosmetu. Među njima su 22 šiptarska studenta, 3 profesora, 2 radnika, 1 inženjer, 12 nezaposlenih lica i nekoliko nastavnika i učenika. Najviše ih je iz Uroševca (17), pa iz Orahovca i Podujeva (po 5), iz Prištine (3) itd. Skoro polovina uhapšenih, kaže se, bila je i ranije osuđivana za ista nedela. Oni su bili formirali nekoliko ilegalnih grupa i polagali zavereničke zakletve. Novinar "Jedinstva" G. Radovanović s pravom pita: zašto su u zatvor poslani ispisivači i rasturači parola a na slobodi ostavljeni nedodirljivi glavni režiseri? To su mnogi od onih na položajima u Pokrajini i Federaciji, lideri "jedinospasavajuće ideologije". Takvi su, verovatno, učitelji i onim zaverenicima, četvorici vojnika (Skender Ismailja, Gani

Šaćirija, Bedžet Ramadanija i Zim Hadžimuse, svi rodnom sa Kosova), koji su uhvaćeni u Tuzli kao članovi ilegalne separatističke šiptarske organizacije "Marksisti-lenjinisti Kosova". Oni su pripremali krvavi prepad na vojni magacin sa oružjem da bi oružje prebacili za "ustanak na Kosovu", radi stvaranja "velike Albanije". Uhvaćeni su i osuđeni u Vojnom sudu u Sarajevu na 5-9 godina robije. ("Ilustrovana politika", 4. 10. 1988). Ali, i ovde ostaje pitanje: nisu li i oni, kao i njihov sunarodnik Aziz Keljmendi, počinilac poznatog zločina u paraćinskoj kasarni, samo ispružena ruka ili zločinačke marionete na javnoj bini iza koje diriguju nevidljivi režiseri, novi Hitleri i Artukovići?

Oktober

- Povodom poslednjih zbivanja na Kosovu, zapadnoevropska štampa ovih dana piše ironično i antisrpski previđajući arbanske zulume nad Srbima i izvrćući smisao srpskih protesta na Kosovu. U Zapadnoj Nemačkoj u antisrpskoj propagandi prednjači rimokatolička štampa. Jedino je, donekle, drugi program nemačke televizije (početkom oktobra 1988) nešto objektivnije prikazao progon kosovo metohijskih Srba od strane Šiptara. Izveštaj J. Jauera i snimci J. Flajšera navode neke slučajeve progona Srba i silovanja. Navedeno je svedočenje Srbina Gradimira Biberčića (48) sa Kosova koji je govorio o svojim nevoljama od Šiptara i prisilnom iseljavanju sa očevine na Kosovu u Smederevo, gde je već izbeglo nekoliko hiljada progonjenih kosovskih Srba. Biberčić je nemačkoj televiziji izjavio: "Došlo je do proterivanja nas Srba sa Kosova. Deca naša više se ne usuđuju da idu u školu, a žene nam nerado izlaze na ulicu. Sve zbog straha od napada ili silovanja (šiptarskih). Neki muslimani Albanci pevali su jednu pogrdnu pesmu protiv hrišćana Srba: "Od Kosova do Irana sve će biti zemlja islama". (Vidi "Pravoslavlje" 1. 10. 1988).

- Noću između 2. i 3. oktobra 1988. oko 0:30 časova, u selu Priluzju kod Vučitrna, izbio je iznenada požar u dvorištu Miroslava Mišića. U požaru je izgorela sva letina: 13 kola sena, 7 kola slame i 5.000 kgr. kukuruza. Umalo da požar zahvati i kuću Mišića i drugih Srba u selu, ali susedi i vatrogasci su to sprečili. Za porodicu Mišić i druge Srbe u Priluzju problem nije toliko materijalna šteta, nego izazivači ovog požara. Ionako nespokojan, narod se još više uznemirio. Miroslav Mišić reče: "Znojem i radom podižem četvoro dece. Nikome i nikada nismo učinili našao. Ali, šta to vredi! Neprijatelju (= Šiptarima) smeta sve što je srpsko u ovom kraju i ne bira sredstva da nas odavde (sa Kosova) protera". Susetka Jelica Mitrović veli: "Nije ovo prvi put da nas napadaju. U više navrata su nam razbijali dvorišnu kapiju, a ukrali su nam junca. Strah koji smo doživeli (ovim požarom), a deca su bila posebno uplašena, niko ne može da nam nadoknadi. Hoće da nas satru na kućnom ognjištu i u tome, na žalost, uspevaju. Međutim, mi se i pored ovih nesreća nećemo predati i svoje domove nećemo napustiti". ("Politika ekspres", 4. 10. 1988).

- U selu Lepina kod Lipljana održan je, krajem septembra 1988. protestni okup nekoliko hiljada Srba, među kojima je bilo i nešto Arbanasa i Roma, gde je iznet narodni zahtev da se spreči genocid nad Srbima na Kosovu, daju ovima jednaka prava i slobode i zaustavi iseljavanje progonjenih kosovsko-metohijskih Srba. U ime Mesne zajednice govorio je Vlado Dimić i rekao: "Ima li veće bruke i sramote u svetu od ove naše, da se deca

(srpska) prate i sačekuju iz škole zbog straha da ne budu premlaćena, silovana, maltretirana? Siti smo zaključka, platformi, obećanja". - Istoga dana održan je i protestni skup nekoliko hiljada Srba u Velikoj Hoći kod Orahovca, na kojem je Duško Čukarić rekao: "Majke Srpkinje, Crnogorke, Albanke i druge, ne rađaju sinove i kćeri za mržnju, strah i smrt, ne odgajaju ih da im se deli oružje u ruke, već radost i ljubav. Braćo poštenu Albanci, dignite glave protiv albanskih separatista i nacionalista". Devojčica Jasmina Pavlović govorila je u ime dece i đaka: "Ja i moji vršnjaci tražimo bezbedan život svoj deci širom Jugoslavije. Molim sve poštene ljude da nam obezbede miran i bezbedan put do škole i u svakom mestu naše lepe domovine. Molim u ime svih da prestanu svi zulumi i zlodela, da prestanu silovanja i svaka nasilja". - Tako isto su održani protestni skupovi srpskih đaka osnovnih i srednjih škola u Uroševcu, Gnjilanu, Vučitrnu, Prištini i drugim mestima Kosova i Metohije, gde su deca i roditelji tražili zaštitu i bezbedno pohađanje škole. Deca su izvikivala potresne reči: "Hoćemo mirno školovanje", "Dosta nam je jedna krvava bajka", "Otađbino, nađi mesta i za nas". ("Jedinstvo", 1-2. 10. 1988).

- U emisiji TV Beograd "Teme i dileme" (utorak 27. 9. 1988), predsednik Pokrajinske komisije Skupštine Kosova za informisanje i Komisije za sprovođenje jugoslovenskog programa o Kosovu, Šiptar Rabit Redžepi, izneo je netačno podatke o navodno strožijoj kaznoj politici prema Albancima na Kosovu navodeći da je "jedan Srbin iz Podujeva za silovanje Albanke dobio samo 3 godine zatvora, a jedan Albanac iz Plemetine za pokušaj silovanja Srpkinje osuđen je na 14 godina, ali mu je Vrhovni sud Kosova smanjio kaznu na 10 godina zatvora". List "Jedinstvo" iz Prištine (1-2. 10. 1988) donosi, iz sudskih spisa Okružnog suda u Prištini, sledeće tačne podatke o ova dva slučaja: 1) Srbin Milan Stanković iz Podujeva na teritoriji uroševačke opštine, počinio je "krivično delo bludne radnje" nad devojkom albanske narodnosti, pa je presudom Okružnog suda u Uroševcu K. br. 438/86 oglašen krivim i po čl. 79. KZ Kosova osuđen na kaznu zatvora od 1 godine. Na žalbu Stankovića, okružni sud u Prištini, presudom K. br. 16/87, povećao mu je kaznu na 2 godine zatvora "zbog bludne radnje", koja "nije silovanje ni pokušaj silovanja", a za koju bludnu radnju KZ Kosova predviđa maksimalnu kaznu do 3 godine zatvora. 2) Maloletni Albanac R. F. iz Plemetine kod Prištine nije samo izvršio "pokušaj silovanja", nego je brutalno "silovao svoju maloletnu komšinicu srpske nacionalnosti", pošto je "uz upotrebu sile" izvršio krivično delo silovanja iz čl. 77, stav 2. KZ Kosova nad licem koje nije navršilo 14 godina". Za takvo krivično delo zakonom je predviđena kazna od 15 godina zatvora, a on je kažnjen sa 10 godina, pa mu je Vrhovni sud Kosova, presudom K. Ž. br. 38/86, smanjio kaznu, na 8 godina maloletničkog zatvora. To su pravi i tačni podaci iz sudskih akata. - Ako ovako pogrešno, i zlonamerno obaveštavaju, tačnije rečeno obmanjuju javnost zvanični šefovi šiptarske vlasti na Kosovu, a protiv srpskog naroda, onda možemo misliti kakve sve dezinformacije šire drugi albanski propagatori u zemlji i inostranstvu!

- U nedelju 2. oktobra 1988. održan je u Uroševcu protestni skup, preko 25.000 Srba i drugih rodoljuba, "zbog svega onog sramnog i mučnog što se duže vremena dešava na Kosovu" protiv srpskog i drugog nealbanskog življa. "Izražavamo protest zbog progona mnogih Srba i Crnogoraca, koji su se u velikom broju pod pritiskom albanskih separatista, pa čak i organa vlasti, iselili sa Kosova i Metohije", rekao je profesor iz Uroševca Dragan Rajković, i dodao: "Protestujemo i u ime svih onih preostalih obespravljenih Srba i Crnogoraca, i ostalih jugoslovenski orijentisanih ljudi, koji doživljavaju poniženja i zlostavljanja od neprijatelja, od organa vlasti, opštinskih moćnika i karijerista. Posebno smo pogođeni i uvređeni što naši đaci ovih dana nisu mirni

u đaćkim klupama". - Na skupu je govorio i student Ranko Dangubić i rekao "Mi mladi hoćemo slobodu, pravdu, jednakost, miran san, bezbedan put u školu i od škole Nećemo da nas dele i razdvajaju, da nas ponižavaju, a naročito našu decu, majke, žene i sestre" Za vreme ovog srpskog skupa opštinski organi Uroševca nisu narodu dali ni vodu za piće, ni struju za ozvučenje - Iste ove nedelje održani su protestni skupovi i mitinzi solidarnosti sa progonjenim Srbima na Kosovu i u mnogim drugim mestima i gradovima Srbije u Srpskom Babušu kod Uroševca (oko 15.000 ljudi), u Goraždevcu kod Peći, u Surdulici (20.000) Pirotu, Prokuplju (100.000), Vranju (150.000), Smederevskoj Palanci (50.000), u Putincima u Sremu, Banatskom Karlovcu, Bačkoj Palanci (30.000) i drugim mestima - U Srpskom Babušu na Kosovu ispred naroda govorio je Novica Jovanović i rekao: "Na Kosovu genocid nad Srbima traje već više decenija. U ovoj mesnoj zajednici žive uglavnom starci, nema omladine i dece srpske, škola ima patuljasta odeljenja, a već godinama doživljavamo da nam albanski nacionalisti i separatisti neometano napadaju imovinu, pale kuće i štale, prete, tuku i maltretiraju nas Organizovali smo noćne straže sve do dolaska Saveznog odreda milicije, ali i pored toga nismo još sigurni i bezbedni, niti mirno spavamo" U Goraždevcu pak kod Peći, pred okupljenih oko 5.000 Srba, u dvorištu pravoslavne crkve, rečeno je "Dok se u Srbiji (užoj) grade džamije, u Metohiji se crkve pretvaraju u džamije Takvu sudbinu imala je nedavno i ova Goraždevačka crkva" Na skup je došlo i oko 500 srpskih đaka iz Peći za koje je Slobodan Vojinović rekao "Deca su naša savest, a ta savest je sada progovorila jasno Dosta je čekanje Omladina traži mir, koji je tako blizu, a tako daleko". ("Jedinstvo" 3. 10. 1988).

- 3. oktobra 1988. Opštinski sud u Uroševcu osudio je Agrona Hodžu, Albanca, na 3 godine zatvora zato što je 13. 3. 1988. na putu Priština - Skoplje, kod talinovačke raskrsnice, svojim vozilom naterao Stojana Dimovskog, oficira, sa suprugom, iz Skoplja, da sa svojim vozilom skrene s **** u kanal, da ne bi došlo do namernog sudara, a onda je ovaj obesni Šiptar prišao Stojanu i lažno se predstavivši legitimisao ga, psujući mu majku srpsku i nogama udarajući njegova kola Napadaču je pomogao i njegov otac, Jakup Hodža, koji je u međuvremenu pristigao i predstavio se kao supovac.

- 3. oktobra 1988. u selu Vrbovac kod Kosovske Vitine održan je protestni zbor oko 2.000 Srba iz okolnih sela, koji su na taj način izrazili svoje ogorčenje zbog najnovijeg šiptarskog napada na srpsku učenicu V. J. iz susednog sela Grnčara, đaka 4 razreda osnovne škole Napad na ovu maloletnu Srpkinju dogodio se još 26. septembra 1988. ali su organi supa u Vitini ćutali o tome puna 4 dana Naime, kada je učenica V. J. krenula toga dana u školu, na putu od Grnčara do Vrbovca nepoznato lice sustiglo ju je kolima i pokušalo da je uvuče u kola Devojčica je počela glasno da zapomaže, pa su joj prispeli putnici pritekli u pomoć, a napadač je pobegao. Na okupljenom protestnom skupu srpskog življa u Vrbovcu govorilo je više Srba, dok se predsednik Opštine Vitina, Šiptar Isak Ahmeti, iako pozvan, nije odazvao traženju naroda da dođe i lično čuje srpske žalbe i proteste Srbi meštani su na ovom skupu ponovili i svoje ranije žalbe i proteste organima vlasti što funkcioner Šiptar Ekrem Arifi još nije odgovarao što je u saobraćaju usmrtio sedamnaestogodišnjeg dečaka Srbina M. A. iz Vrbovca.

- 5. oktobra 1988. u Lipljanu na Kosovu održan je novi protestni skup oko 30.000 Srba, uz prisustvo i nešto Hrvata i Arbanasa te opštine, da bi se javno izrazio protest protiv progona Srba i ostalog nealbanskog življa sa Kosova Direktor Osnovne škole u Lipljanu Miodrag Mikarić rekao je okupljenom narodu: "Lipljanska opština je tipičan primer gde se genocid ne sprovodi samo nad Srbima i Crnogorcima, već i nad Hrvatima" (iz

obližnjeg sela Janjeva) U ime građana Lipljana Miodrag Miletić je rekao "Obraćamo se Jugoslaviji potsećajući je na ovaj naš dramatičan način života, jer ovde (na Kosovu) nema sigurnog života i ravnopravnosti. Civilizovana Evropa nam se smeje zar još uvek ima neslobodnih (ljudi), kojima je fizički i duhovni integritet ugrožen!

- U Termoelektrani "Kosovo B" kod Obilića, radnici srpske nacionalnosti žale se na stalne zloupotrebe, samovolju i majorizaciju Šiptara usmerene protiv srpskih radnika i stručnjaka u kolektivu. Rukovodilac Bljerim Pulj i drugi šiptarski moćnici progone srpske kadrove, i Srbima stručnjacima koji se žale da su takvom kadrovskom politikom prinuđeni da se sele sa Kosova, rekao je otvoreno: "Idite (selite se), i svi treba da odete". Majstor specijalista Milorad Trifunović kaže: "Na pojedina radna mesta u Termoelektrani dolaze ljudi (Arbanasi) koji nikada nisu videli postrojenja na kojima treba da rade".

- U srpskom selu Badovcu, blizu Gračanice, na oko 300 metara od naselja, podignuta je 1985. god. brana za deponiju jalovinske mase iz obližnjih rudnika Kišnica i Novo Brdo, čime su srpske kuće toga mesta opasno ugrožene. Bilo je dato obećanje da će celo selo biti preseljeno, ali je to stalno odlagano. - Dana 5. oktobra 1988. u osvit dana selo Badovac je zadesila teška nesreća upravo od ove nagomilane kašaste mase, jalovine. Oko 5 sati ujutro žitka masa probila je zid deponije i, noseći sve pred sobom, sjurila se na domove ovog malenog srpskog sela. Zaglušujuća grmljavina i jeka probudila je seljane i unela veliku paniku, jer je porušila na desetine srpskih kuća i preplavila dvorišta, bašte i puteve Samo nekom srećom i prisebnošću meštana nije došlo do ljudskih žrtava. Jalovinska masa, pomešana sa kamenjem i drvećem, preispunila je seoske atare i dvorišta, a mulj je bio visok i preko 1 metar. Presečen je i asfaltni put Priština -Gnjilane Preplašeni meštani jedva su uspeli da izbude decu i pobegnu kud koji, a neki su se ispeli i na drveće, jer je ograda po avlijama donekle zadržavala kašastu masu bujice. Materijalna šteta od ove nesreće je ogromna, a najmanje 15 domaćinstava ostalo je sasvim bez domova, pa su mnoge porodice potpuno evakuisane iz sela. Posle ove nesreće Srbi seljaci iz Badovca nisu hteli da razgovaraju ni u selo da puste predstavnike rudnika, Opštine i Pokrajine, nego su tražili samo predstavnike iz Srbije i stručnjake iz Beograda. Ogorčeni, stvorili su da su već mesecima ranije, a naročito pre 15 dana, upozoravali na opasnost koja selu pretila od deponije, ali da su im nadležni rečima "garantovali bezbednost". Ispostavilo se zatim da je pre 10 dana i iz beogradskih instituta došlo upozorenje rudniku Kišnjica i Novo Brdo da obustave dalje odlaganje jalovine na ovoj lokaciji, ali se ni to upozorenje nije od nadležnih poštovalo. Kada je istoga dana oko podne helikopterom stigao predsednik vlade Srbije Desimir Jevtić, rekao je okupljenom narodu: "Nesreća u Badovcu je i dokaz nedostatka osećaja prema radu i prema ovom (Srpskom) narodu, i to starosedelačkom, baš u vreme kad je to najpotrebnije.

(Napomena: Ni posle godinu dana problem sela Badovca nije rešen. I zato je 5. septembra 1989. grupa od oko 40 Srba Badovčana došla je u Beograd, u Skupštinu Srbije, da se žali na novu opasnost od izlivanja deponije jalovine iz rudnika, jer niti je brana deponije utvrđena, niti je selo preseljeno, kako su vlasti bile obećale. Ustvari, izgrađeno je samo 11 novih kuća, a treba da se izgradi još 66 da bi selo bilo preseljeno Žitelji Badovca, a i mnogi stručnjaci, tvrde da je od ove brane sa jalovinom ugroženo i Laplje Selo i druga srpska naselja, a pogotovu je ugrožen manastir Gračanica, te zato traže da se sasvim ukine ta deponija i za nju potraži druga lokacija. Očigledno je da se vlasti poigravaju sudbinom Srpskog naroda na Kosovu i njegovim najvećim duhovnim i kulturnim svetinjama).

- "Jedinstvo" iz Prištine (5. 10. 1988) doslovno piše sledeće: "Naglo naseljavanje Albanaca u selu Ajvalija (kod Prištine) unelo je poslednjih godina veliki nemir u susedna srpska sela Čaglavica, Laplje Selo i Gračanica. Albanci su se u ovo selo uglavnom

naseljavali zauzimajući društveno zemljište, što je kasnije ugrozilo pašnjake, livade i poljoprivredne kulture na imanjima meštana (Srba) ovih sela. Naseljenici Albanci iz Ajvalije su od 1981. god. zauzeli svu šumu rudnika Ajvalije, deo pašnjaka na ataru sela Gračanice, dobar deo utrine i pašnjaka sela Čaglavice, a samo na tzv. mestu Lojze zauzeli su 14 hektara društvenog zemljišta. To je bilo presudno da vredni vinogradari (Srbi) iz Čaglavice prestanu da obrađuju vinograd koji se prostirao na površini od 10 hektara. Meštani Čaglavice danas na tim površinama, gde je nekad bio vinograd, uglavnom ne obrađuju svoju zemlju, jer im komšije Albanci svake godine nanose velike poljske štete. Sve se ovo čini već godinama pred očima nadležnih organa vlasti. Nadležni organi i dalje ćute". - Sve se ovo zbiva na samo nekoliko kilometara od prestonice Kosova Prištine, a kakvo li je tek nasilje i bezakonje u manjim mestima?

- Srpski pisci Kosova i Metohije, njih 27, uputili su ovih dana pismo - protest Predsedništvu Društva književnika Kosova - da istupaju iz ove književne organizacije. Kopije pisma dostavili su i Savezu književnika Jugoslavije i drugim organizacijama književnika u zemlji, kao i SSRN. Od svih pisaca koji pišu na srpskom jeziku u DKK je ostalo još samo 3 pisca, od kojih su 2 Muslimani. U pomenutom protestnom pismu, između ostalog, piše: "Dok na Kosovu, a to znači u jednom kutku Evrope, najneljudskijim i najkukavičkim sredstvima, albanski nacionalisti vrše genocid nad slovenskim narodima, dotle vi, albanski pisci, naše kolege, ćutite... Niste u stanju da se odredite prema tom opštem zlu, istom za bilo kog čoveka, i tako učinite svoju dužnu i istorijsku uslugu u prvom redu svome narodu... Tamo gde je velika muka, nema mesta velikim rečima. Trenutak drame rečitije iskazuje šutnja od mnoštva reči. Otuda je ovaj tekst ispred naših potpisa kratak". ("Jedinstvo" 5. 10. 1988).

- U međuvremenu je u Đevđeliji završena (4. 10. 1988) Skupština Saveza književnika Jugoslavije, na kojoj su, na predlog srpskih kosovskih pesnika i pisaca Darinke Jevrić i Milenka Jevtovića, svi pisci Jugoslavije, izuzev pisaca Albanaca sa Kosova, osudili "vandalski čin skrnavljenja dečjih grobova na Kosovu". Albanski pisci sa Kosova došli su "etnički čisti", tj nisu pozvali nijednog Srbina pisca sa Kosova, a na glasanju o osudi zlodela skrnavljenja srpskih dečjih grobova kukavički i neljudski su se poneli. Tim povodom pisac Georgi Sardelov s pravom je rekao: "Posle ovoga (šiptarskog neglasanja) najradije bih začutao. Užasna je indiferentnost ljudi, a pogotovu pisaca, pred takvim stvarima. Zar je moguće da se jedan albanski intelektualac pred sobom ne zapita: kako i zašto deca rade takve stvari? Ko su njihovi učitelji, da li su svesni da čine zločin i prema svojoj deci?" - Uskoro zatim srpski kosovski pisci, njih 11, bili su pozvani kao gosti u Valjevo, održali su protestno književno veče pod nazivom "Protiv patnje za promene" i "Pesma nas je održala". Sa ove protestne književne večeri upućen je proglas pesnicima Evrope. U njemu se navodi: "Na protestnom pesničkom skupu održanom u srcu Srbije, u Valjevu, mi, pesnici Kosova i Metohije, Srbi, Crnogorci i Muslimani, još jedanput dižemo glas protiv duhovnog, kulturnog i fizičkog genocida koji albanski nacionalisti sa Kosova i Metohije vrše nad slovenskim narodom, kao i nad čestitim albanskim življem nastanjenim na ovom prostoru. Oni prete da unište sve što je vekovima stvarao čovekov duh, što je gradila ruka umetnika, sve što na ovom prostoru predstavlja Ljudsku

civilizaciju. Kosovo i Metohija je kolevka srpske kulture, istorije, umetnosti, kolevka srpske duše. Obraćamo se svim pesnicima čija su srca spremna da nam se pridruže kako bi se prestalo sa paljenjem hramova, uništavanjem ćirilicnog pisma, zatvaranjem škola, ponižavanjem starica, silovanjem dece i iskušenica. Naše mrtve ubijaju po drugi put, preoravaju groblja, a kosti naših pradedova su razbacane po polju Kosovu. Neka se vaša plemenita, pesnička reč začuje širom Evrope, preko svih političkih i državnih granica, kako bismo znali da nas čujete da nismo sami. Neka plemenita pesnička reč ugasi fitilj koji su prema buretu baruta zapalili albanski nacionalisti na Kosovu i Metohiji, u Srbiji, neka i ovaj deo Evrope obasja svetlost humanizma, kulture, ljudske civilizacije Javite se Mi vas slušamo". ("Jedinstvo", 7. 10. 1988)

- U selu Mogili kod Kosovske Vitine, 3. oktobra 1988. uveče oko osam sati, napadnuta je od naoružanih meštana Šiptara grupa Srba, koji su se vraćali sa protestnog skupa u Vrbovcu, održanog toga dana zbog još nerasvetljenog pokušaja silovanja i kidnapovanja srpske devojčice J. V. đaka 4 razreda Osnovne škole u Grnčaru u napadu na Srbe najdrskiji je bio Šiptar Rafiz Misini iz Mogile, koji je imao napunjenu pušku i Srbima zabranio da pevaju. Nastala gužva ipak se završila bez teških posledica, ali su Srbi ostali ogorčeni i uvređeni namerom organa SUP-a, koji su čak lagali da Šiptari napadači nisu bili naoružani Srbi se žale na ograničavanje i uskraćivanje njihovih prava i sloboda

- U utorak, 4. oktobra 1988. oko 3 sata po podne u dvorištu Osnovne škole "Emin Duraku" u Đakovici napadnuta je srpska učenica 8 razreda od strane jednog Šiptara, ali u školi i u SUP-u Đakovice nisu hteli da daju podatke o ovom napadu jer "još rasvetljavaju ovaj slučaj".

- Četvrtog oktobra 1988. u Lipljanu, po podne oko pola šest, Šiptar Hatima Husari iz Lugadžija kod Lipljana napao je i vređao Stojadina Lakića i ostale Srbe koji su kroz Lipljan nosili srpsku zastavu vraćajući se sa protestnog skupa Osuđen je na 30 dana zatvora

- Četvrtog oktobra 1988. uveče, održan je protestni skup Srba, njih oko 300, u selu Prilužje kod Vučitrna. Razlog ovog skupa je nedavno skrnavljenje srpskog dečjeg groblja u selu Grace kod Prilužja (na Krstovdan 1988), zatim nedavna paljevina stočne hrane i kukuruza Miroslavu Mišiću iz Prilužja, kao i neispunjena obećanja data Srbima od radne grupe CK komunista Jugoslavije i Srbije i organa kosovskih i vučitrnskih vlasti, koji su svi skupa ne po prvi put obmanuli srpski narod. Okupljeni Srbi naročito su se žalili na zulume i nasilja Šiptara šovinista, posebno onih iz susednog sela Donje Stanovce. Zbog tih nasilja srpska deca, oko 400 đaka, već 15 dana ne idu u školu Miško Popović iz Prilužja rekao je na ovom skupu: "Ako Albanci žele zajedništvo i miran život sa nama Srbima, neka upozore svoju decu da se okanu napada na srpsku decu i skrnavljenja srpskih grobova". - Arbanas Rahman Dedaj, član Predsedništva SSRN Kosova iste večeri je rekao na skupu aktivista u albanskom selu Donje Stanovce: "Neoprostivo je to što su vaša deca učinila (sa dečjim grobovima) i neoprostivo je to što je Naser Igrišta isprebijao dečaka srpske nacionalnosti iz Prilužja, kao i svi nasrtaji Albanaca iz ovog sela na srpski živalj u Prilužju" - Na sve ovo neko je od Srba u Prilužju rekao "Dokle ćemo se uzalud jadati" - Ovakve i slične proteste kosovo metohijskih Srba tih dana je ovako okarakterisao Petar Gračanin, predsednik Srbije, na sednici Odbora za proslavu 6 vekova Kosovske bitke: "Igrom sudbine, na ovom istom Kosovu evo i danas srpski narod brani svoju slobodu, ovoga **** od albanskih nacionalista Ne miri se srpski narod sa

poniženjima, kao što nisu ni njegovi preci u proteklih šest vekova". - Uskoro potom, 6 oktobra, u Priluzju se ponovo okupilo oko 10.000 Srba iz vučitrske opštine i okoline, a na skup je stigla i grupa studenata iz Beograda i Nikšića. Razlog skupa je bio produženi narodni revolt zbog vandalskog skrnavljenja grobova i tela srpske dece Zoran Mitrović iz Priluzja rekao je na ovom skupu: "Kosovo je nova srpska Golgota, koja eto traje punih osam godina. Pitam se u kojoj se to zemlji vrši zverski progon ljudi i teror nad mrtvima".

- Petog oktobra 1988. rano ujutru oko pola sedam, pretučen je na svom imanju Srbin Đorđe Radaković, penzioner (68), u selu Devet Jugovića na samom Kosovu. Napao ga je mladić Šiptar Skender Rustemi (19) i tukao po glavi i ramenu drvenim kocem. Isti Skender bio je pustio svoje stado od 40 ovaca na livadu Đorđa Radakovića, a ovaj je došao da stado otera sa svoje livade. Rustemi se tome usprotivio i u prepirci ga je Radaković udario svojim štapom, a na to je siledžija Šiptar iščupao kolac i pretukao nemoćnog starca.

- Petog oktobra 1988. oko 7 sati uveče nepoznati Šiptari su u Mitrovici kamenovali stan Srbina Borivoja Spasojevića, elektroinženjera u "Trepči", koji stanuje u ulici M. Tita, br. 99/17. Napadači su kamenicama polupali prozorska stakla i pobegli, a nadležni organi, kao i obično, "rade na rasvetljavanju slučaja".

- Tokom 4, 5. i 6. (oktobra 1988. u centru Prištine (na 5 mesta), u Kačaniku (na 4 mesta) i u Đakovici (na više mesta) ponovo su se pojavili letci i pamfleti albanskih marksofašističkih propagandista. Letci i pamfleti bacani su i lepljeni negde noću (Priština), negde danju (Kačanik i Uroševac), i u njima albanski separatisti i teroristi pozivaju svoje saplemenike na oružani ustanak protiv Srba i čitave zemlje. Isto tako, u samom centru Prištine, u Domu štampe, primećeno je da su nepoznata lica namerno počupala i pokidala telefonske i teleks veze na dopisništvima srpskih redakcija "Borbe" i "Tanjuga". Ovo je drugi put u istoj godini da se Srbima kidaju tele-veze.

- U srpskim selima Babljaku i Srpskom Babušu kod Uroševca Srbi seljaci su ponovo uveli noćne straže u selu, zato što su (4. 10. 1988) uveče Šiptari kamenovali dve srpske kuće: Ranka Denića i Živorada Potića, što je izazvalo veliko ogorčenje Srba u ovim selima. Srbi su naročito ogorčeni na opštinske vlasti, a i na državu uopšte, što ne rešava njihove nevolje. Srbi seljaci sumnjaju u spremnost vlasti uopšte, na Kosovu i u zemlji, da Srbima obezbede slobodu, ravnopravnost i miran život.

- Na mitingu solidarnosti sa progonjenim kosovsko-metohijskim Srbima, koji je 6. oktobra 1988. održan u Zaječaru, okupilo se oko 100.000 Srba iz Timočke Krajine, a došla je i grupa Srba iz Leposavića i Kosovske Vitine. Prisutni su bili i Arbanasi radnici iz Timočke Krajine. Ispred njih je govorio na skupu Džafer Eminaj, koji je rekao: "Ja sam Albanac, rođen u Istoku na Kosovu, a radim i živim više od 10 godina u Salašu u Timočkoj Krajini. Nijednog trenutka za ovih 10 godina nisam osetio da sam drugačiji od ostalih i ništa mi nije uskraćeno zato što sam Albanac. Radim, imam stan koji mi je dala radna organizacija. Moje dete slobodno ide u školu". - Učenica zaječarske gimnazije Lidija Stojanović rekla je u prekor političkom rukovodstvu ove zemlje: "Šta je vama opravdanje za greške koje ste učinili, a koje će naša i naredne generacije morati da ispravljaju? Sada nam ni budućnost nije izvesna. Skratili ste nam detinjstvo svojom neodgovornošću". - Istoga dana i sutradan, najpre nekoliko stotina, a onda i preko hiljadu srpskih đaka srednjoškolaca protestovalo je ulicama Kosovske Mitrovice zbog svoga

teškog stanja i progona Srba na Kosmetu. Oni su uzvikivali: "Hoćemo slobodu" i "Život damo, Kosovo ne damo".

- Zbog podrške stradalnom srpsko-crnogorskom narodu na Kosovu i Metohiji, vlasti su u Crnoj Gori, dana 8. oktobra 1988. tukle radnike iz Nikšića kada su pošli za Podgoricu na miting solidarnosti. Milicija je, po naređenju komunističkog rukovodstva Crne Gore, susrela radnike na Žutoj Gredi, blokirala put i bacila na njih suzavac, a onda ih tukla pendrecima. Radnici su se u panici survali u provaliju, i pravo je čudo kako je izbegnuta katastrofa. Na žalost, političko rukovodstvo CK Slovenije i Hrvatske telegramima i čestitkama pozdravili su ovaj teror crnogorskih moćnika nad sopstvenim narodom i radnicima, samo zato što je taj narod ustao u odbranu zlostavljanih mučenika iz Srbije i Crne Gore na Kosovu i Metohiji.

- Ovih dana, oktobra 1988. novinar Jovan Antonijević piše sa Kosova o stradanju jedne poštene arbanaške porodice od suseda Šiptara, fašista i separatista, zato što je ta porodica prijatelj, Srba i jugoslovenski opredeljena. Naime, Sali Krasnići, iz sela Breznice (od Prištine prema Vučitrnu) - jednoga od 760 sada "etnički čistih" sela na Kosovu, gde žive isključivo Arbanasi - sam je ispričao novinaru o svome stradanju od siledžija Šiptara, koji mu, kako veli, "ni Srbima takva zla ne čine, kao meni". Sali Krasnići ima 10-oro dece, siromašan je i bolešljiv, ali kumu je sa Srbinom i pošten je prema Srbima. Tu skoro dvojica Šiptara iz Miloševa zasula su mu i srušila bunar, da bi ga iz sela oterali, tako da mu deca moraju ići 9 km po vodu u Babin Most. Neki najamljeni Šiptar iz Kačanika pokušao je nedavno da mu siluje jednu od tri kćeri, a milicija je siledžiju pustila, jer, vele "nema delikta". U selu ga Šiptari zovu "srpski špijun", a slično mu vređaju i decu. Nasilja nad njim počela su još 1979. kada su mu prebacivali što mu žena ide u srpske kuće, kojih je tada u selu bilo još nekoliko (poslednji Srbin koji se pod pritiskom iselio je Milivoje Šćepanović): "Šta će ti žena kod Srba, oni nam ovde ne trebaju" - tako su mu govorili Šiptari. Od tada su ga napadali ravno 23 **** trovali mu porodicu brašnom u koje su ubacivali mišomor zapalili mu seno za jedinu kravu, pa je morao da je proda kudili mu kćeri i zahtevali od drugih Arbanasa da ih niko ne uzme ("Udaj ih preko Srba") Bojkotovali mu sinovljevu svadbu, jer se oženio devojkom iz Srbije. Stariju mu kćer tukli pred kućom, a sina pred školom tukla su trojica Šiptara učitelja, jednog sina je tukao Šiptar milicajac pištoljem po glavi, pa mu je vid od toga na jedno oko oslabio, istog dečaka mu obesni šiptarski mladići bacili zimi u nabujali potok psuju ga što nosi "srpsku kapu" tj. kačket, a ne šiptarsko keče. Sali Krasnići na sve to kaže "Stradam što podržavam Jugoslaviju. Ali, neću da bežim, makar poginuo. Otići ću tek kada vidim da su zaista otišli svi Srbi i Crnogorci sa Kosova. Bilo kud, svedjedno gde" ("Ilustrovana politika", 18. 10. 1988).

- Šestog oktobra 1988. ujutro stiglo je iz Peći u Beograd oko 500 srpskih đaka iz Peći, koji su došli u Skupštinu Srbije i Jugoslavije da se žale na za njih nepodnošljive uslove života i školovanja na Kosovu, zbog stalne tiranije albanskih šovinista i siledžija. Sa njima su došli i svega dva učenika Albanca. Deca su tražila od najviših organa vlasti ove zemlje slobodu i ravnopravnost sa svojim vršnjacima iz ostalih krajeva zemlje. Pred Skupštinom u Beogradu pridružila im se grupa beogradskih srednjoškolaca. Pred Skupštinom, i zatim u njoj, deca su uzvikivala "Živela sloboda", "Nećemo da se selimo sa Kosova". Imali su samo jednu ispisanu parolu "Tata, šta je to sloboda?" - U Skupštini SFRJ primio ih je predsednik Skupštine Srbije Borislav Jović, pred kojim su deca govorila tako potresno, da su svi u Skupštini plakali, jer takvih govora nikada nisu čuli sa

govornice ove Skupštine Srpski đaci, između ostaloga, rekli su: "Ne smemo slobodno u školu, ne smemo slobodno iz škole, ne smemo slobodno da se krećemo po Kosovu i Metohiji. Čudno je da nema đaka Albanaca da nas uzmu u zaštitu" Jedan od dvojice sa njima došlih đaka Albanaca, Robert Beriša, rekao je tada pred svima u Skupštini "Meni kao Albancu nije svejedno kada gledam šta se događa. Meni su, kad smo jutros pošli iz Peći, drugovi (Albanci) rekli: Vрати se, budalo, ostaćeš bez glave. Ali, ja sam sa vama, i ako treba daću glavu za vas" - Borislav Jović je tada rekao deci "O slobodi smo trebali razgovarati još pre 40 godina Ali, znajte, mi ćemo preuzeti odgovornost za vašu slobodu i moramo vam je stvoriti. Ili će slobode biti za sve, ili nas neće biti". - Nekoliko dana kasnije (11. 10.) mladog Roberta Berišu napali su šiptarski đaci u Peći zato što je sa Srbima đacima išao u Beograd. Na putu do škole fizički ga je napao Hadži Ljajići (16 god.) iz iste škole, na što su svi srpski đaci odmah napustili nastavu u znak protesta Sutradan je oko 1.000 srpskih đaka u Peći protestovalo zbog napada na Berišu. Eto, to je samo jedna bleđa slika života i školovanja jadnih srpskih kosovo metohijskih đaka i njihovih malobrojnih prijatelja.

- Sedmog oktobra 1988. održan je u Šapcu miting solidarnosti i podrške obespravljenim Srbima na Kosovu i Metohiji, gde je bilo oko sto hiljada ljudi. Došlo je i oko 400 Srba sa Kosova, koji su najpre došli u Sabornu crkvu u Šapcu i sa šabačkim sveštenstvom pomolili se Bogu i onda mlađi od njih uzeli srpsku crkvenu zastavu i pošli sa njom na skup. Tamo ih je šabački SUP proganjao, oduzeo im zastavu i nije hteo da je vrati sve dok grupa Srba Kosovaca nije došla pred SUP i rekla da je to sramota da usred Srbije to dožive i da oni neće otići dok se srpska crkvena zastava ne vrati, što je zatim i učinjeno. Inače, poznato je mnogima od nas lično: da supovci po Srbiji takođe maltretiraju Srbe sa Kosova, koji dolaze da se žale i na skupovima po Srbiji protestuju, i nazivaju ih pogrđnim imenima: "mitingaši" "nacionalisti" i slično. - Istoga dana bili su veliki skupovi Srba za podršku proganjanim Kosovometohijskim Srbima u gradovima: Arandjelovcu (30.000), Vladičinom Hanu (20.000), Orahovcu kod Prizrena (10.000), Donjoj Gušterici kod Lipljana (5.000), a sutradan i u Kragujevcu (200.000), Zrenjaninu (30.000), Kikindi (15.000), Preševu (15.000), Kosovskoj Mitrovici (30.000), Subotici (10.000) i Kosovskoj Vitimirici (30.000). Svugde je okupljeni narod tražio slobodu, pravdu i miran život za Srbe i sve koji žive na Kosmetu.

- Pisali smo 4. 10. 1988. da je u Osnovnoj školi "Emin Duraku" u Đakovici napadnuta srpska učenica 8. razreda "od strane jednog Šiptara" i da nadležni "nisu hteli da daju podatke" o ovom napadu. "Jedinstvo" iz Prištine piše (8. 10) da je napadač otkriven i da je to "stariji maloletnik A. P. (16 god.), romske narodnosti" iz Đakovice, musliman, kao i da je protiv njega i njegovog oca kasnije pokrenut sudski postupak.

- Osmog oktobra 1988. u Novom Selu kod Vitine napadnuta je Srpkinja Desa Nikolić, samo zato što je htela da otera maloletnog Albanca B. D. sina Sabrije Dobrijaci iz istog sela, kada je krao jabuke u voćnjaku njenog svekra. Dečak ju je vređao, psovao i pokušao da je bije motkom.

- Devetog oktobra 1988. uveče u selu Bukošu kod Vučitna okupili su se Srbi iz tog sela na protestni skup u osnovnu školu: "da javno ukažemo na svoje nevolje i patnje koje godinama doživljavamo od albanskih šovinista i separatista". Bogdan Milić je sve prisutne podsetio: da su "albanski separatisti palili srpska dobra, skrnavili groblja, i lomili nadgrobne spomenike, napadali naše učenice, decu, žene i starice, izvršili 16 provalnih

krađa, izazvali 6 požara, oskrnavili dečje grobove (u selu Grace) i dalje čine razna zlodela Srpskom živilju ovog kraja". Inače, u selu Bukošu bilo je donedavno 70 srpskih domova, a sada je svega 22 porodice. - Vlado Lekić, borac, rekao je da su mu Šiptari do sada 6 **** napadali tri kćeri, i da su nedavno opet napali ćerku Jagodu. "Zar sam se borio za slobodu, da je meni i mojoj porodici uskraćuju albanski šovinisti?"

- Devetog oktobra 1988. u selu Drenovcu kod Dečana napadnut je psovka, uvredama i batinama Arbanas Hajdar Nitaj, onaj na čijoj je svadbi nošena jugoslovenska zastava, zbog koje su mnogi Šiptari svatovi napustili svatove. Nitaja je napao Musrekaj Nitaj, sekretar Partije komunista u Drenovcu, nazivajući ga "srpskim špijunom" i obasipajući ga drugim pogrđnim nazivima, a zatim udarajući ga motkom, našta mu je i ovaj izvratio štapom.

- Tek sada (12. 10. 1988. u "Jedinstvu") objavljeno je otvoreno pismo boraca (Srba) Siriničke župe upućeno Kaćuši Jašari, šefu Partije Kosova, sa zbora održanog u Štrpcu još 24. septembra 1988. Borci Srbi pišu: "Eksproprijacija privatnog vlasništva (čitaj: srpskih placeva) na Brezovici izvršena je namerno, u cilju infiltracije albanskog stanovništva na ovom području" (koje je, inače, bilo čisto srpsko, ali su oduzimanjem placeva i davanjem istih Albancima za vikendice, Srbi sada ozbiljno ugroženi u celoj Siriničkoj župi pod Šarom). "To je, po našem mišljenju, vele dalje borci, najveća politička diverzija izvršena na ovom terenu. Inicijatori ovako zločinački smišljene akcije bili su Džavid Nimani, Sinan Sahiti i Idriz Aslani. Ovu tvrdnju potkrepljujemo podatkom da je od 115 placeva, Albancima dodeljeno ni manje ni više nego 112, a Srbima svega tri". "Šiptarski separatisti su uspeli da samo za poslednjih 20 godina prinudno sa Kosova iseše 200.000 Srba i Crnogoraca, i zato smatramo da je neophodno da se pronađu sredstva i putevi da se sa uzurpiranog (=srpskog) zemljišta iseli stotinak vikendaša (= Šiptara), među kojima je i vaš suprug Mejdi Jašari, što znači da ste i vi zloupotrebili ovu eksproprijaciju". "Vi i ostali prozvani (Šiptari uzurpatori) ostajali ste gluvi na sve naše opravdane apele i proteste".

- Trinaestog oktobra 1988. napadnuta su 4 srpska učenika iz 1. i 4. razreda Osnovne škole "Radoš Tomić" iz Osojana kod Istoka. Napali su ih stariji maloletnici Šiptari iz porodice Frokaj. Oni su pesnicama pretukli četvoro srpskih đaćića, psovali ih i pretili im da će ih idući put noževima zaklati. Zbog ovog napada je Božidar Milovanović, radnik, prijavio SUP-u u Istoku ove napadače na njegovog sina i kćer i drugih dvoje njihovih roćaka, navodeći da su i pre ovog napada u nekoliko navrata šiptarski učenici iz porodice Frokaj drsko nasrtali na srpske đake. Zato sam, veli ovaj Srbin, jutros morao da svoju decu traktorom odvezem do škole, jer će inače sasvim prestati da idu u školu.

- Četrnaestog oktobra 1988. nepoznata lica (Šiptari) obrali su kukuruz na njivi Srbina Branka Parlića iz Gornjeg Nerodimlja kod Uroševca, što je unelo veliko uznemirenje među Srpsko stanovništvo ovog kraja ionako već prestrašeno i unesrećeno stalnim šiptarskim zulumima.

- Noću između 14. i 15. oktobra 1988. na Šapranačkom groblju u Vranju porušeno je 12 srpskih pravoslavnih spomenika, obijena su ulazna crkvena vrata, prozori na zvoniku razbijeni i tako isto na crkvenoj kući. Pretpostavlja se da je i ovo delo Šiptara,

koji sve češće nasrću i na okolinu Vranja i samo Vranje, kao što to rade već odavno i u tri

opštine uže Srbije - u Medveđi, Preševu, i Bujanovcu.

- U opštini Kosovska Vitina, polovinom oktobra 1988. konstatovano je da je zadnjih godina, a naročito zadnjih meseci, sve više brutalnih šiptarskih napada i pritisaka na Srbe, što je dovelo do povećanog iseljavanja Srba pod pritiskom. Od 1981. iz Kosovske Vitine iselilo se oko hiljadu Srba, a samo u prvih 6 meseci ove godine prisilno se iselilo 15 srpskih porodica sa 50 članova i još toliko pojedinaca. U ovoj opštini već je 5 naselja postalo "etnički čisto", tj. proterani su svi Srbi iz sela: Smira, Buzovik, Đerekare, Ribnik i Radivojce. U bliskoj opasnosti su i naselja: Devaje, Požaranje, Novo Selo, Gušice, Drobeš, Čerkez Selo, Ravnište i Slatina. Na primer, u selu Radivojce živelo je 1981. godine 24 Srbina, a danas nema nijednog. U selu Slatina od 11 Srba ostao je samo još jedan. Selo Gušice je posle rata imalo 80 srpskih kuća, a sada ima samo 8 srpskih porodica. Nedavno je selo napustilo 11 srpskih porodica, ostavivši svoje kuće, voćnjake i zemlju, i sve je to sada polusrušeno, zapustelo i neobrađeno. U selu tvrde da, iako je selo Sušice još pre 15 godina dobilo struju, srpska domaćinstva u selu ni do danas je nisu dobila. "Sve je to režirala porodica Bajramija", veli Srbi u selu, jer su iz te šiptarske porodice svi vlastodršci u opštini. - U međuvremenu, komunisti SFRJ i Kosova samo "zasedaju, većaju, diskutuju", i time zalaguju sebe i javnost, a sve nas "zavode za Goleš planinu".

- U nedelju 16. 10. 1988. u naselju "Brženik" kraj Peći zapaljeno je vozilo Milorada Rajkovića, radnika u Peći. On se spremao na put za Beograd i primetio da mu vozilo gori, te jedva, uz pomoć drugih, sprečio veći požar, ali auto mu je sasvim izgoreo. On smatra da je to delo šiptarskih šovinista, koji mu se tako svete što ide na protestne mitinge Srba. Požar je očigledno podmetnut spolja, a zna se dobro na Kosmetu ko kome čini takve zulumе.

- Predstavnici "srpskog i crnogorskog naroda sa Kosova", počev od Kosova Polja, nezadovoljni svim mahinacijama na nedavno održanoj zajedničkoj sednici CK komunista SFRJ i CK komunista Kosova, u Prištini, uputili su, polovinom oktobra 1988. protestni telegram SKJ u kojem traže smenu svih kadrova na Kosovu koji su kao komunisti i vlastodršci "najodgovorniji za kontinuitet stradanja srpskog i crnogorskog naroda na Kosovu", a to su najpre: Kolj Široka, Svetislav Dolašević i Azem Vlasi. Kolj Široka i Vlasi su posebno provocirali Srbe, ironično upoređujući "srpski nacionalizam" i albanski nacionalizam, a takva simetrija je i netačna i neprihvatljiva. ("Jedinstvo", 18. 10. 1988). - U četvrtak 20. 10. 1988. u podne u Kosovu Polju je zato održan veliki protest Srba, nezadovoljnih tokom i ishodom 17. sednice SKJ. Okupljeni su odbili da slušaju govore poslanih "izaslanika" Kaćuše Jašari i Marka Orlandića, jer im je bilo dosta laži i zamajavanja. Bilo je preko 40.000 srpskih građana i ogorčenje je bilo veliko, jer komunisti su i do sada i sada glavni krivci za opšte stanje Srba na Kosovu.

- U opštini Priština konstatovano je (u oktobru 1988) da se iseljavanje Srba iz ove opštine nastavlja. Za prvih 9 meseci 1988. godine iselilo se 368 Srba, što je 40 više nego u istom periodu prošle godine. Takođe je konstatovano da je za ovo isto vreme u Prištinskoj opštini bilo 2.253 krivična dela, što je za 440 više nego lane. Tu ima veliki broj krivičnih dela sa elementima nasilja. Između ostalih navedeno je 30 krivičnih dela, od kojih su 22 direktno protiv Srba, i još slična 3 krivična dela kojima se Srbima ugrožavaju slobode i prava građana. Bilo je i dosta krivičnih dela protiv dostojanstva i morala, napr. 6 krivičnih dela silovanja, 3 slučaja pokušaja silovanja i 1 delo bludne radnje - sve na štetu

Srpskog stanovništva. ("Jedinstvo", 22-23. 10. 1988)

- Dvadeset prvog oktobra 1988. oko podne u selu Sevcu kod Štrpca podmetnut je požar u srpsku kuću braće Stamenković. Kuća je duga oko 20 metara i izgorela je do pola. Pod kućom se nalazio podrum i oko kuće poljoprivredne mašine i 15 tona sadevenog sena i sve je to vrlo brzo izgorelo, iako se zna da seno sporo gori. Gašenje požara bilo je otežano time što je neko u naselju u to vreme isključio vodovod za ovu srpsku kuću. Sve to ukazuje da je požar smišljeno podmetnut, jer u selu ima oko 300 srpskih domova, čiji žitelji se do sada nisu selili, pa neprijatelji Srba (Šiptari) žele da ih nateraju na prisilno iseljenje.

- U noći 22. oktobra 1988. u selu Prekale kod Istoka, gde žive starosedeoci Srbi (22 porodice sa 107 članova), dvojica Šiptara, Muftar Mulja (19) i Sefedin Januzaj (18) iz Istinića kod Dečana noću su uznemiravali miran srpski narod pucajući na seoskom putu u Prekalama iz vatrenog oružja. Kada su potom od organa SUP-a uhvaćeni, ustanovljeno je da nemaju dozvolu za nošenje oružja, pa su zato kažnjeni.

- Dvadeset četvrtog oktobra 1988. oko 3 sata popodne u Lipljanu, u kafani "Micki", Muharem Međedović, musliman iz Novog Pazara, vređao je prisutne goste Srbe i pretio im pištoljem govoreći: "Za svakog od vas imam po tri metka". Potom je prišao stolu za kojim je sedeo Obrad Aleksić i čašom ga udario po licu i naneo mu lakše telesne povrede. Potom je nastala gužva u kafani, ali su gosti (Srbi) uspeli da smire duhove i nasrtljivca izbace iz kafane. Milicija, koja je zatim došla, odvela je u stanicu napadača Međedovića i napadnutog Aleksića, a uveče ih obojicu pustila, uprkos svedočenju očevidaca da je Međedović učinio takav prekršaj za koji mu sleduje kazna zatvora do 60 dana, i to odmah. Srpski narod u Lipljanu ostao je zapanjen i ogorčen ovakvim radom organa bezbednosti i vlasti.

- Dvadeset petog oktobra 1988. oko podne četvorica Šiptarskih mladića iz Podujeva: Neđmedin Hiseni (19), Haki Hiseni (18) i maloletni S. H. (16) i Lj. H. (14), napali su u autobusu "Kosovatrans", koji saobraća između Podujeva i Batlave, srpske učenice Mirjanu Petković i Slavicu Đorđević, iz škole "Đuro Đaković" u Podujevu, kada su išle kući. Oni su devojkice u autobusu drsko vređali i huliganski maltretirali, i sve to uz prisustvo većeg broja putnika Šiptara, koji nisu ni pokušali da zaštite srpske devojkice. Trojica od ovih nasrtljivaca i sutradan su u istom autobusu, na putu za školu, napadali ove dve srpske učenice i s njima još Gordanu Petković. Devojkice su ove napade prijavile miliciji u Podujevu, rekavši da su ih ovi isti Šiptari i ranije maltretirali. Sudija za prekršaje u Podujevu kaznio je dvojicu starijih siledžija kraćim zatvorom, a dvojicu mlađih samo "merom pojačanog nadzora od strane roditelja".

- Dvadeset petog oktobra 1988. u Skupštinu Kosova došlo je više od 90 radnika Srba i nekoliko Roma i Hrvata, iz fabrike "Vineks" iz Vitine, da još jednom protestuju protiv ponašanja glavnog direktora Ramadana Hisanija, Šiptara, i njegove klike, koji Srbe radnike šikanira a zapošljava i protežira samo Šiptare, i to pre svega one koji su 1981. godine bili među prvima u antisrpskim demonstracijama i nasiljima. Ovaj direktor je upravo 1981. godine i došao na taj položaj i baš od tada su počele nevolje Srba radnika, kojima velika većina Albanskih radnika i vlastodržaca čine mnoge nepravde. Radnici Srbi su i posle ovog protesta u Prištini, gde su im vlastodršci odgovorili samo "obećanjima", odbili da idu na rad sledećih nekoliko dana, tražeći smenu direktora Hisanija. Nije ovo

jedini slučaj tzv. majorizacije u kosovskim fabrikama i preduzećima. Skoro isto stanje je napr. i u zemljoradničkoj zadruzi "Bujku" u Maguri kod Lipljana, gde samovolja direktora Muhameta Babanija već odavno progoni Srbe radnike i zapošljava samo Šiptare.

- Dvadeset šestog oktobra 1988. uveče u centru Vučitrna Šiptar Hajriz Idrizi (43), iz sela Bečić, koji inače živi u Vučitrnu, napao je Srbina Nebojšu Anđelkovića, učenika 4. razreda Srednje škole u Vučitrnu. Dok je ovaj šetao sa dve devojke Srpkinje, Šiptar mu je prišao iznenada i uhvativši ga za ruku opsovao mu Slobodana Miloševića, a onda ga snažno udario u lice i rasekao mu usnu, pa pobjegao.

- Dvadeset sedmog oktobra 1988. oko pola devet uveče unutar ograde fabrike "Braća Karić" u Peći nepoznato lice ispalilo je nekoliko hitaca iz vatrenog oružja. Posle toga neko nepoznat telefonirao je portiru ove fabrike i provocirao ga i vređao. Opšte je mišljenje u Peći da je ovo smišljen napad na srpsku fabriku, kojim šiptarski šovinisti i separatisti žele da unesu strah i uznemirenje među srpski živalj. Poznato je inače da radne organizacije Braće Karić iz Peći dosta pomažu nezaposleni srpski živalj i zato su često na meti šiptarskih fašista na Kosmetu.

Vrata Saborne crkve u Prizrenu: krstovi namazani ljudskim izmetom od obesnih Šiptaromuslimana

- Tek krajem septembra 1988. (piše "Jedinstvo", od 30. 9. 1988) razjašnjena je smrt Srbina Miodraga Spasića, radnika TE "Kosovo A" u Obiliću. Njegov leš je pre 10 meseci nađen na putu Lazarevo-Obilić, pa se tada različito govorilo o uzroku smrti: ili je ubijen i bačen na put, ili je poginuo u saobraćajnoj nesreći. Organi SUP-a sada su tek saopštili da je "smrt nastupila od posledica udarca motornim vozilom". Dugim traganjem otkriven je počilac tog krivičnog dela, to je Šiptar Ismet Mrljaku, iz sela Kruševca kod Prištine,

radnik u "Kosovo-špedu". On je uhapšen i priveden u Okružni sud u Prištinu.

- Krajem septembra 1988. napadnuta je srpska crkva Sv. Nikole u centru Prištine. Ovaj napad je samo jedan u nizu višegodišnjih sličnih nasrtaja albanskih islamskih šovinista. Naime, crkva je i ranije više puta kamenovana i sve žalbe organima bezbednosti (koje je uporno podnosio sveštenik Miroslav Popadić) bile su uzaludne. Niti su krivci otkriveni, niti je crkvi pružena zaštita. Zadnjih dana septembra, crkva je ponovo kamenovana od komšijske šiptarske dece. Kako je crkva ograđena zidom, stariji dečaci su se popeli na zid, a drugi su im sa zemlje dodavali kamenice kojima su gađali crkvu i tako razbili desetine crepova na krovu, a na prozorima crkve nijedno staklo nije ostalo čitavo. Sve su to mirno posmatrali neki stariji Šiptari, ali niko decu nije ni opomenuo, a kamoli sprečio. Isto tako, crkveno dvorište postalo je deponija, komšijskog (šiptarskog) smeća, jer su deca, i ko zna ko još, skoro svakodnevno ubacivali u avliju hrama veće količine đubreta i čak crknute životinje. Ovome nasilju se može dodati i uzurpiranje 12,5 ari crkvene imovine u centru Prištine, koju je crkva bila privremeno dala na korišćenje prištinskoj pošti da se tu smeste poštanske barake dok se ne izgradi glavna pošta, pa posle toga da se barake uklone i zemlja vrati crkvi. Međutim, u barake su se nezakonito uselili neki poštanski i drugi službenici, Šiptari, sa svojim porodicama i tamo su crkveni plac praktično uzurpirali. Sve molbe i žalbe crkve nadležnim vlastima ostale su bezuspešne. Povodom svega ovoga, novinar A. Spremo (u "Jedinstvu" od 1-2. 10. 1988) piše: "Na kosovskom prostoru susrećemo zaista fenomen kakav ne postoji nigde u svetu. Na jednoj strani vernici muslimanske veroispovesti (= Šiptari) poslednjih godina, pogotovu posle kontrarevolucije (1981), podigli su veliki broj novih džamija, a na drugoj strani u ovom periodu učestali su napadi na pravoslavne (srpske) crkve i manastire... Sve je ovo dobro poznato i albanskim nacionalistima (na vlasti), ali oni, ne slučajno, sve češće kamenuju srpske crkve, uzurpiraju crkvena zemljišta, napadaju srpske sveštenike i monahinje, preoravaju srpska groblja i nastoje da unište još ono što je na ovom tlu podignuto pre toliko vekova, a nije albansko".

Novembar

- Noću između 31. oktobra i 1. novembra 1988. u Kosovu Polju nepoznati lopovi provalili su u pomoćnu zgradu srpske porodice Milana Nešovića i uništili mu deo sabrane letine. Provalnici su noću polomili prozore na toj zgradi, ušli unutra i ukrali 3 para cipela i nešto posuđa. Zatim su nečim oštrim isekli zavese i rasekli desetak džakova pšenice, koju su zatim prosuli po blatu. Takođe su isekli i složene džakove sa kukuruzom u klipu i isti bacali po dvorištu. Milicija, rečeno je, po običaju "intenzivno radi na rasvetljavanju ovog slučaja". U Kosovu Polju je svima jasno ko su počinioci ovog zulumata.

- U izveštaju Komisije Saveznog SUP-a Kosova navodi se (početkom novembra 1988) da u organima SUP-a Kosova tri četvrtine ljudstva čine Albanci, koji često ne podnose nikakve izveštaje o nekim, često vrlo brutalnim prekršajima i krivičnim delima koje su Albanci učinili na štetu Srba. Tek jednu četvrtinu organa SUP-a čine Srbi i oni podnose znatno više operativnih informacija, posebno u oblasti napada i ugrožavanja prava i bezbednosti Srba od strane Albanaca. Interesantni su podaci da je od 1986. do polovine 1988. SUP Kosova koristio prinudna sredstva (fizička snaga i gumena palica) u 264 slučaja, od toga u 201 slučaju protiv Albanaca, a prema Srbima u 63 slučaja, pri čemu je ustanovljeno da u 11 slučajeva nisu postojali stvarni razlozi i uslovi za primenu prinude

protiv Srba. Takođe je konstatovano da u istom periodu, od 1986. do kraja maja 1988. na Kosovu je evidentirano 2.876 krivičnih dela koja ugrožavaju ličnu i imovinsku sigurnost. Od toga je 303 slučaja međunacionalnih krivičnih dela, a od tih su 254 krivična dela učinjena od strane Albanaca protiv Srba, a samo 19 krivičnih dela učinjeno je od strane Srba i Crnogoraca na štetu Albanaca. Takođe je konstatovano da je samo u prvih 5 meseci ove 1988. godine broj napada na Srbe na Kosovu povećan za 90 % ("Jedinstvo" 3. i 4. 11. 1988)

- Prvog novembra 1988. uveče oko 7 sati grupa šiptarskih nasilnika kamenovala je kuću Srbina Veselina Gigića u selu Koriši kod Prizrena. Napadači su mu kamenjem polupali sva stakla na prozorima spavaće sobe. Milicija iz Prizrena ujutru je izvršila uviđaj, ali predsednik Mesne zajednice Bazilj Kabaši, Šiptar, i posle nekoliko dana iščudavao se pitanju novinara o ovom kamenovanju srpske kuće, jer, navodno, nije ni čuo za tako nešto. Napadnuti Veselin Gigić veli da je on i njegov dom već odavno na meti šiptarskih šovinista i separatista. Njemu su još 1971. godine Šiptari izboli sina Žarka, a niko tada nije kažnjen, jer su to navodno bili "maloletnici". Zbog zulumčara Šiptara Gagić već odavno ne obrađuje svoj vinograd, jer mu komšije Šiptari pre vremena oheru sve grožđe. Isti je slučaj i sa voćnjakom ovog Srbina, kome zulumčari stalno prete i na razne načine ga šikaniraju. On lično smatra da je ovo poslednje kamenovanje njegove kuće osveta zato što je nedavno, na sastanku Mesne zajednice, jedini on od 400 prisutnih, glasao za Ustav Srbije, tj za promenu onog Ustava iz 1974. Starosedelac Gagić, starac od 67 godina, kaže "Albanski separatisti i šovinisti hoće da me oteraju sa pradedovskog ognjišta, ali u tome neće uspeti. Neka seku, neka lome, neka pale, ali se ja iseliti neću".

- Noću između 3. i 4. novembra 1988. u samom centru Prištine razbijen je izlog zlatarske radnje "Filigran" Srbina Sretka Tešića i pokraden je srebrni nakit u vrednosti od 70 miliona starih dinara. "Istraga je u toku".

- U skoro svim naseljima oko Prizrena, gde žive Goranci, muslimani srpskog porekla, koji se pod komunističkim režimom pišu kao posebna nacija "muslimani", ali šiptarski vlastodršci od 1971. ni to im ne priznaju, nego ih nasilno pišu kao "Albance", još od 1971. prisilno je uveden u njihove škole albanski jezik. Međutim, posle događaja od 1981. neki Goranci traže za svoju decu maternji, srpski jezik u školi. To je tek ovih dana (novembra 1988) u selu Skorobištu kod Prizrena uspeo da dobije, na lični zahtev roditelja, mali Ervin Alija (7 god.), koji je inače od početka ove školske godine pa do 17. oktobra 1988. morao da pohađa nastavu na nematernjem albanskom jeziku. Njemu je u osnovnoj školi "Nefit Jusufi" u Skorobištu, na izričitu žalbu roditelja, konačno nađen učitelj za maternji srpski jezik. Inače, u ovom selu i drugim naseljima Goranaca, šiptarski fašisti pokušali su da mnogim muslimanskim porodicama albanizuju čak i prezimena (napr. Alija je postajao Aljiju) i da im nametnu nematernji albanski jezik. Sve ovo mnogo liči na ustaški fašizam i nacizam.

- 28. oktobra 1988. (a saznalo se tek početkom novembra) maloletni Šiptar B. H. (14), sin jednog Arbanasa iz Orahovca kod Prizrena, napao je u blizini prodavnice "Nišpromet" u Orahovcu dvoje srpske dece, đaćića prvog i trećeg razreda Osnovne škole u Orahovcu iz porodice Ilije Bokića u Orahovcu. On ih je napao zarđalim špricom i izbo po telu! Ovaj šiptarski dečak i ranije je pravio slične izgrede u Orahovcu. Ali, pitanje koje se i ovom i u drugim prilikama nameće jeste: čemu to šiptarski roditelji i učitelji uče svoju decu i omladinu kad čine ovakva i slična zlodela - da tuđu decu napadaju i bodu zarđalom

iglom!? Kakav je to narod kad su mu deca tako zločesta da se sadistički izživjavaju nad susednom decom? Naravno, krivi su pre svega roditelji i učitelji, jer dete je kao vosak: što mu utisneš u mlado biće, to uglavnom i prihvata. Ali, kako da šiptarska deca na Kosmetu budu drugačija u ponašanju prema Srbima kad su im i roditelji i učitelji još zlobniji i tiranskiji u ponašanju prema svojim susedima Srbima, starosedecima Kosova.

- Početkom novembra 1988. u Opštini Peć konstatovano je, po ko zna koji put, da se vrši pohara društvenih šuma (tj. nezakonita seča i uništavanje) na području ove opštine, naročito u Rugovi, gde su poznate najbolje i najpoznatije četinarske šume. Godinama privatnici Arbanasi uzurpiraju delove državne šume. Mnogi od njih imaju svoje privatne pilane i cirkulare i trguju građevinskim i drugim drvnim materijalom. Inspeksijske službe ne preduzimaju skoro nikakve mere, a i kako bi, kad na Kosmetu odavno vlada pravilo da "vrana vrani oči ne vadi".

- Dva šumara Šiptara, Mustafa Jašari i Hajrudin Krasnići su 30. oktobra 1988. pucali u zaprežna kola dvojice Srba, Branislava Markovića i Momčila Nedeljkovića, koji su vozili na kolima 7 komada hrastovih stabala od po 4 metra, debljine 10 cm. Njih je kod otkopa rudnika "Ajvalije", kod Badovca, zatekao šumar Hajrulah Krasnići, zato što je bio obavешten da su navodno isekli šumu tog rudnika, ali kada je Krasnići tu optužbu preneo svom komandiru Božidaru Zdravkoviću, ovaj je izvršio proveru u šumi i nije našao da je rudnička šuma sečena šiptarski šumari i pored toga su presreli ove Srbe i terali ih sa uperenim puškama na saslušanje, a kada Branislav Marković nije pristajao da pođe, jer se osećao nevinim, šumari su im pucali u kola i izbušili gume, a zatim pucali još dvaput u zemlju pred njih i iznad njih. Iz ovoga se vidi kakav je odnos šiptarskih vlasti prema svojim Šiptarima i "tuđim" Srbima na Kosovu i Metohiji. ("Jedinstvo" 1. 11. 1988).

- Tek 9. novembra 1988. objavljeno je da je Šiptar Isuf Uka, iz lipljanskog sela Velike Dobrnje, inače predsednik Mesnog udruženja SUBNOR-a, dana 24. oktobra 1988. pustio svoje bivolice u njivu Srbina Božidara Maksimovića, iz sela Lepine, u kojoj je bio zreo kupus, koji su bivolice potpuno uništile.

- 9. novembra 1988. u SUP-u Kosovske Vitine podneta je prekršajna prijava sudu protiv Šiptara Sabrija Ismailjija (38), zemljoradnika iz sela Čerkez Sadovina, zato što je dopustio da njegova 4 psa napadnu na ulici ispred kuće, Srpkinju trudnicu Gordanu Momčilović (29) iz istog sela. Ona je noseća u devetom mesecu trudnoće i išla je mirno putem, a kada su psi ovog Šiptara nasrnuli na nju i jurili je putem, sinovi ovog Sabrija, Pekir i Barija, mirno su to posmatrali i smejali se. Trudnica Gordana je bežeći pala i uganula nogu i zadobila lakše telesne povrede, zbog čega je bilo potrebno da zatraži lekarsku pomoć. (Inače, poznato je da je porodica Momčilović, kao srpska i bogata, stalna meta albanskih šovinista, pa je jula ove godine Radivoja Momčilovića, starca od 70 godina, napao na njegovoj livadi Šiptar Ahmet Musliju). - I ovaj primer zlobnog i zločinačkog ponašanja ovog Šiptara i njegovih sinova prema Srpkinji trudnici više je nego karakterističan za mentalitet Šiptarskog naroda.

- P. novembra 1988. u Srednjoškolskom centru "Mileta Vuković" u Peći, stariji maloletnik musliman M. A. iz Vitimirice, fizički je napao srpsku učenicu J. P. iz Prekala, dok se nalazila u svlačionici za fizičko vaspitanje, pri čemu ju je i psovao i vređao. Ovo je samo jedan od niza smišljeno organizovanih napada na porodicu Jevrema Petrovića iz Prekala, jer je od prošle godine do sada bilo nekoliko napada i pokušaja silovanja, na

dečake i devojčice ove srpske familije od strane Šiptara, uglavnom starijih maloletnika. Zato je otac familije Jevrem bio prinuđen da svoju decu odvede u Titograd na školovanje, ali je ipak, na ubeđivanje vlasti, pristao da ih vrati u školu u Peć.

- Tek 14. novembra 1988. u Okružnom sudu u Peći izrečena je presuda Šiptaru Imeru Ljokaju (48), iz sela Prilipa kod Dečana, zato što je maja 1988. godine izorao srpsko pravoslavno groblje u ataru Drenovačke šume i tu posejao svoju detelinu i zob. On se pravdao da tobože nije video grobove, a Srbi su seljaci odavno protestovali, Jer je isti Šiptar i ranije činio slična nedela. Sada je kažnjen na 3 godine zatvora zbog otimačine i skrnavljenja groblja.

- U sovjetskoj novini "Literaturnaja gazeta" od 16. novembra 1988. napisao je njihov dopisnik Sergej Grizunov članak pod naslovom "Tragedija Kosova", u kojem govori o tragediji poniženog Srpskog naroda na svojoj matičnoj zemlji Kosovu: "Kosovo je bilo centar Srpske nacije i Kosovo je ostalo simbol snage srpskog duha". Ruski novinar zatim ukratko iznosi sadašnje probleme na Kosovu i navode izjave pojedinih zvaničnika o problemu Kosova. Ovo je jedna od inače retkih podrški stradalnom Srpskom življu na Kosovu koja dolazi iz inostranstva. Inače, većina strane štampe u Evropi slepa je da vidi srpsku tragediju na Kosovu i Metohiji i podržava albansku šovinističku politiku. U tome čak prednjače rimokatolici Zapadne Evrope, kao uostalom i naših zapadnih krajeva.

- Polovinom novembra 1988. u Klini, Metohija, oko 500 Srpskih đaka tražilo je da se promeni ime Srednjoškolskog centra u Klini, koji se od pre nekoliko godina zove po šiptarski "Luić Gurakući", i da mu se da ime heroja iz oslobodilačkog rata Bore i Ramiza (prvi je Srbin, drugi Albanac) Na to su reagovali roditelji oko 200 šiptarskih đaka i pretili da, ako se ime sada promeni, neće svoju decu slati u školu. Šiptarski duhovni terorizam i ovde je vidan, jer je svima poznato koliko su do sada po Kosmetu nasilno i jednostrano promenili naziva škola i drugih kulturnih ustanova, sa ciljem da zatiru sve što je srpsko i izvorno kosovsko.

Na Kosovu se vode već neko vreme razgovori i diskusije o promenama Ustava SR Srbije, tj. o amandmanima, da bi se Srbiji povratila oduzeta joj prava koja joj pripadaju. Sve to nailazi na veliki otpor Šiptarskog rukovodstva, koje organizuje proteste i bojkote bilo kakvih promena, jer su uzurpirali svu vlast na Kosmetu naročito od 1974. godine Tako su 18. novembra 1988. organizovane velike demonstracije u Prištini i još nekim mestima Kosmeta, kojima Šiptari hoće da pokažu da neće nikakve promene i da brane po svaku cenu šiptarsko rukovodstvo na Kosovu, oličeno u licima Azema Vlasija i Kaćuše Jašari, koji već godinama podržavaju teror arbanaške većine nad srpskom manjinom, iako je Srpski narod na Kosovu i Metohiji u svojoj vekovnoj otadžbini. Ove demonstracije još jednom su pokazale da Šiptarima Kosova pomažu i komunistički rukovodioci iz zapadnih krajeva Jugoslavije, kao Stipe Šuvar, Janez Stanovnik i drugi Hrvati i Slovenci. Na ovim skupovima ispoljena je haotična mržnja Šiptara prema Srpskom narodu i izvikivane su svakojake parole protiv svega što je srpsko Srpski narod na Kosovu i Metohiji opet je u velikom strahu, jer ovakvi neredi šiptarske mase uvek završavaju terorističkim napadima i šikaniranjima nedužnog Srpskog življa po Kosovu.

- 19. novembra 1988. održan je u Beogradu, na Ušću, milionski miting solidarnosti sa Srbima na Kosovu i Metohiji. Došli su uglavnom Srbi iz svih krajeva Jugoslavije, a najviše sa Kosova i Metohije i iz Beograda Na mitingu je govorio Slobodan Milošević,

koji je jasno rekao da Srbija i Srpski narod neće više da trpe poniženja i nepravde. "Ako Partija, rekao je on, ne reši pitanje Kosova, Srpski narod, sa ili bez Partije, rešiće ga i neće dati svoje vekovno Kosovo". Govorilo je i nekoliko predstavnika sa Kosova i iz Beograda. Miting na kome je bilo preko milion ljudi, protekao je sasvim mirno, bez vređanja bilo koga. Imao je veliki odjek u zemlji i svetu, ali je bilo i zlobnika, u zemlji i svetu, koji su ga "tumačili" po sebi i svome mentalitetu, previđajući glavni razlog njegovog održavanja - tragediju Srpskog naroda na Kosovu. Pariski list "L'Puen" pisao je (28. 11. 1988) da je miting bio znak "kad se Srbin budi". Uporedio ga je sa 27. martom 1941. godine - Toga dana, u nekim mestima na Kosovu, sprečavani su oni koji su hteli da dođu u Beograd na miting solidarnosti. - U međuvremenu, po Kosovu su nastavljena masovna skupljanja Šiptara, gde je samo u Prištini bilo nekoliko hiljada demonstranata, a u drugim mestima po nekoliko stotina Demonstranata podržavaju, svoje "vođe" Azema Vlasija, Stipu Šuvara i slične. Nasrtali su i na pojedine Srbe jer Šiptari, kad god, su u masi, uvek su agresivni.

- U petodnevnom demonstracijama (završenim 22. 11. 1988) u Prištini i drugim mestima Kosmeta, šiptarski organizatori, koji manipulišu radnicima i omladinom arbanaške narodnosti, uvukli su u tu antisrpsku igru i neke rudare Starog trga u Trepči, koji su "štrajkovali" u dubini rudarskih jama, ucenjujući tako svoja rukovodstva i vlasti, sve u korist Azema Vlasija i ostalih vođa šiptarske antisrpske agresije na Kosovu. U organizovanju demonstracija učestvovala je ponegde i šiptarska milicija, koja je napr. u Suvoj Reci izgonila putnike iz autobusa da bi isti prevozili šiptarske demonstrante za Prištinu i druge gradove. Svi ti neredi bili su ustvari samo nova i opasnija vrsta pri tiska na Srbe na Kosovu i Metohiji, kojima su i poslednji ostaci bezbednosti ugroženi. Šiptarski demonstranti su uzvikivali "Čuvajmo kadrove" braneći time svoje vlastodršce pod čijim okriljem neometano teroristi Srbe na Kosovu, dok jadni Srbi na to uzvraćaju: "Ne rušite nam domove i grobove".

- 22. novembra 1988. u selu Gornjem Nerodimlju kod Uroševca napadnute su dve srpske učenice, O. K. i R. Ž. iz sela Stojkovića, kada su se negde oko podne vraćale iz škole. Napao ih je Šiptar Miljaim Nuhija (18) iz Gornjeg Nerodimlja. On ih je jurio putem dok su se vraćale iz škole i sprečavao da tuda prođu i odu svojim kućama. Nije potrebno posebno naglašavati koliko je uznemirenje upravo u ove dane izazvalo ovo nasrtanje na slobodu i čast srpskoj nedužnoj deci od strane obesnih mladih Šiptara, koje njihovi učitelji i vođi tome uče i podstiču na nasilje i teror.

- Poodavno se žale Srbi sa Kosova i Metohije, ali i drugi građani nealbanske narodnosti, kao napr. Goranci, da im TV Priština i "Elektroprivreda" Kosova uskraćuju mogućnost da vide neke beogradske TV emisije. Tako je bilo u Gračanici, selu kraj Prištine, nemoguće pratiti beogradski prenos mitinga na Ušću, a u Dragašu je Gorancima bilo uskraćeno gledanje beogradske TV emisije o Gorancima. To je ustvari uskraćivanje i ljudske slobode i nacionalne kulture. Ali, zar je Šiptarima stalo do takvih "sitnica".

- 23. novembra 1988. Šiptar Bajruš Ahmeta, radnik rudnika "Kišnica" kod Prištine, napao je u osnovnoj školi u Kišnici srpske nastavnike, a takođe je i čistačicu Stojanku Videnić uhvatio za grlo i psovao radnicu Valentinu Batlovu. Kažnjen je sa 60 dana zatvora i 20 hiljada dinara.

Decembar

- 7. decembra 1988. oko hiljadu građana Srpskog sela Pasjane kod Gnjilana protestovalo je zbog namernog zapostavljanja ovog pretežno srpskog naselja, koje ima oko 500 srpskih domova, jer selo nema još ni vodovod, a zbog loše vode povećan je broj raznih bubrežnih oboljenja, naročito kod dece. Isto tako problem je i nezapošljavanje srpskih radnika iz ovog sela, zbog čega su neki prisiljeni da se iseljavaju, jer nemaju od čega da žive. Seljaci Srbi takođe su protestovali i zbog fizičkog nasrtaja delegata Redžepa Hamitija, Šiptara, na Srbina Aleksandra Vasića nedavno u Gnjilanu.

- Šiptarski učenik, Naser Arifi star 18 godina, iz sela Lještar, napao je na autobuskoj stanici u Kosovskoj Kamenici Srbina Miodraga Stevića i bez ikakvog razloga i povoda udario pesnicom. Zbog toga je kažnjen sa 15 dana zatvora od sudije za prekršaje u Kosovskoj Kamenici.

- U subotu 10. decembra 1988. uveče u srpskom selu Babljaku kod Uroševca, napadnut je Srbin Rajko Denić od nepoznatog Šiptara. Na ovu srpsku kuću Šiptari su i ranije napadali: ukrali mu kravu i tele iz štale pre 3 godine, zatim mu izboli svinju, a prošlog leta mu zapalili strnjiku oko kuće. Sada ga je napao nepoznati Šiptar i nožem mu izbo psa, pa pobjegao. Milicija nije htela da pođe u potragu za napadačem iako su tragovi u snegu još bili sveži. Zbog ovog napada Srpski narod iz sela Babljaka i obližnjeg Srpskog Babuša okupio se 12. decembra 1988. u Osnovnoj školi u Babljaku da bi time izrazio svoj protest protiv sve češćih nasrtaja Arbanasa na Srbe u ovom kraju. Sam napadnuti Denić rešio je zbog svih ovih nasilja da se sa porodicom iseli sa Kosova, jer ga vlasti ne štite, a nema kome da se žali.

- Tako isto je rešila da se iseli sa Kosova Srpkinja Dostana Šmigić, socijalna radnica u Srbici, koju stalno šikanira sekretar Selman Mehanija i pravnik Hasan Jašari u Srbici. Sve žalbe njene nisu pomogle, jer već dve godine ne može da nađe zaštitu kod organa Opštine u Srbici. Inače, sva akta Šiptari vode samo na albanskom jeziku, pa je njoj i to otežavalo posao traženja pravde i zaštite.

- Početkom decembra 1988. u selu Nevoljane kod Vučitrna napadnute su srpske kuće Miše Milunovića i Toze i Zdravka Panića. Pretpostavlja se, s razlogom, da su napadači Arbanasi, ali još nisu otkriveni, jer po običaju šiptarski SUP takve napade ne istražuje ažurno. Zbog tih napada seljaci sela Nevoljane okupili su se na protest i zatražili da se u zaštitu Srba angažuje posebni Združeni odred saveznog SUP-a koji boravi na Kosovu.

- Srbi Dečanske opštine protestuju što se albanskim emigrantima, koji nemaju jugoslovensko državljanstvo (a takvih, smatra se, ima par stotina hiljada na Kosmetu), daju privilegije, imanja, stanovi (bez kirije) i pukućstvo, dok Srbi starosedeooci ne mogu da dobiju ništa od toga, čak ni zaposlenja. Isto tako protestuju i Srbi u Dušanovu kod Prizrena, što Šiptari nezakonito prisvajaju društvena imanja industrijskog kombinata "Progreseksport". Šiptari sebi prisvajaju čitave njive i vinograde, a vlast o tome ćuti.

Srbin pretučen od milicije, koja kordonom sprečava masovnu seobu Srba iz Batusa, Kline i Kosova Polja (20. juna 1986).
Snimio D. Jovanović

- Šiptar Jakup Sefedini iz Uroševca pokušao je 12. decembra 1988. da siluje Srpkinju V. V. (24 godine) iz Uroševca. Za taj nasilni čin, koji je krivično delo, sudija Šiptar Isuf Hakija kaznio ga je sa samo 30 dana zatvora, i to sa pravom žalbe. Ovo je izazvalo veliko ogorčenje uvređenih i poniženih Srba, kad su čuli za takav odnos sudova na Kosovu prema tako osetljivom pitanju, zbog kojeg su Srbi najviše do sada i patili i selili se sa Kosova.

- 22. decembra 1988. došao je u Opštinu Zubin Potok da se žali Srbin Radonja Ilić, sin Đorđa Ilića, iz sela Gornjeg Jasenovika, zato što im je Šiptar Agim Bekteši uzurpirao jedan deo imanja i posekao nekoliko stabala. Taj Agim Bekteši je uzurpirao i deo društvenog imanja, a inače je ranije bio član štaba za iseljavanje Srba sa područja jezera Gazivode, a sada je član u predsedništvu Soc. Saveza u Prištini. Isti Šiptar je izgradio svoju vikendicu na obalama jezera Gazivode, odakle je iseljeno 55 srpskih porodica. Srbinu Đorđu Iliću tada je eksproprisano dva i po hektara zemljišta, a isplaćeno mu je tada samo za 70 ari i to u vrednosti od jedva tri % prave cene. Evo samo jednog primera kako radi i kome služi komunistička vlast na Kosmetu i kako jadni Srbi na Kosovu žive već više od 40 godina.

- U skupštini Jugoslavije, krajem decembra 1988. konstatovano je da je u prvih sedam meseci 1988. godine povećan za oko 20 % broj napada na Srbe na Kosovu u odnosu na prošlu godinu. Za ovaj period zabeležen je 401 slučaj napada na Srbe, zatim 87 krivičnih prijava zbog štete srpskim licima, kao i 376 prekršaja protiv lica druge nacionalnosti, od čega 240 slučajeva su prekršaji na štetu Srba. Isto tako je konstatovano da je veliki broj sudskih sporova na štetu Srba, tj. na njihove žalbe i molbe, "zastareo", jer ni SUP ni sudski organi po Kosovu ne rade kako treba svoj posao, te su oštećeni Srbi bez stvarne pravne zaštite i pravičnosti na sudu.

- U selu Prekale kod Istoka desio se krajem decembra 1988. ovakav slučaj: Srbin Nikola Dimić je otišao kod komšije Avdulja Hasanija da se izvini i da nadoknadi štetu što su njegove svinje prčinile ovom susedu Arbanasu. Na to je Šiptar sused fizički napao komšiju Srbina i pretio mu, govoreći da "ni milicija ni vlast ništa mi ne mogu". Pre nešto više od godinu dana unuci ovoga Hisenaja napali su ćerku Nikole Dimića L. D., učenicu

osnovne škole. Za to se Šiptar Hisena nikada nije izvinuo poniženom susedu Srbinu.

- Širom Kosova i Metohije, krajem 1988. godine, Srbi radnici i ostali Srbi članovi komunističke partije, vraćaju partijske knjižice, jer su ogorčeni svim onim što komunistička partija radi na njihovu štetu. Jer, dok partijski organi "drže sednice i vode diskusije", dotle jadni Srpski narod, desetkovan na svojoj matičnoj zemlji Kosovu i Metohiji, ne može da dođe ni do elementarnih ljudskih prava, do slobode i sigurnosti, pa se, i pored sve veće proređenosti Srpskog življa, još uvek sve više Srba seli, bežeći ispred terora i zuluma šiptarskih izmećara, komunista i fašista.

- Crna je hronika kosovskog stradanija srpskog naroda, evo već više od pet vekova. Jedina je svetla tačka - očekivanje proslave 600. godišnjice Kosovskog boja i mučeničkog spomena Sv. Velikomučenika Lazara i ostalih Kosovskih mučenika koja se priprema za Vidovdan 1989. godine u manastiru Gračanica i na Gazimestanu na velikomučeničkom Kosovu.

Godina 1989.

Januar

Tokom novogodišnjih praznika 1989. godine u sanduče pošte u Istoku ubačeni su od strane šiptarskih fašista i separatista leci, u kojima se Albanci pozivaju na oružani ustanak, a Srbima na Kosmetu pretili se da što pre beže sa Kosova. Ovo je ponovo uznemirilo ionako nespokojne kosovometohijske Srbe. Organi bezbednosti, po običaju, kažu da "intenzivno rade" na otkrivanju - i nikome ništa!

- 30. decembra 1988. Šiptar, komunistički omladinac, Naim Nišori napao je srpskog đaka Đuru Jovičića u Prizrenu i tom prilikom ga udario i psovao mu srpsku majku. Inače, u ovoj i drugim školama Prizrena česti su slučajevi nasrtaja na srpsku decu od strane đaka Šiptara. O tome svedoče nastavnici škole "Gani Čavdarbaši", koji tvrde da su srpski učenici u stalnoj opasnosti od nasrtaja učenika Albanaca. Đak Mićo Kulić pri jednom takvom šiptarskom napadu umalo da nije izgubio oko, jer je gađan većom iglom pravo u oko. Izgleda da šiptarski učitelji i vođi dobro "vaspitavaju" sebi naslednike u produžavanju zuluma i terora nad Srpskim hrišćanskim življem na Kosovu i Metohiji.

- 2. januara 1989. godine u selu Rogačici kod Kosovske Kamenice nepoznati šiptarski šovinisti i nacisti pocepali su 5 zastava, tj. sve osim albanske: 2 jugoslovenske, 1 srpsku, 1 tursku i 1 partijsku. Tako su radile nekad i ustaše.

- 3. januara 1989. oko 15:30 sati, na pruzi naspram Vučitna kamenovan je poslovni voz koji je išao iz pravca Skoplja za Beograd. Voz su kamenovali zasad nepoznati (zasigurno mlađi Arbanasi, jer oni to godinama rade), i više lica u vozu je bilo povređeno. Šef SUP-a u Vučitnu Enver Maćuni je izjavio da "ne raspolažemo tačnim podacima o broju voza niti o šteti, niti o broju povređenih. Kad budemo imali podatke o ovom ekscesu, blagovremeno ćemo obavestiti javnost!" ("Jedinstvo", 5.1. 1989).

- 5. januara 1989. medicinska sestra iz Vitine na Kosovu, Srpkinja Nataša Stojmenović, koju je jula 1988. godine na putu Trpeza-Klokot kod Vitine pokušao da siluje nepoznati Šiptar, iselila se sa Kosova. A evo zašto, kako sama piše: "I pored osećaja straha i nesigurnosti posle napada na mene, i to na otvorenom putu danju, želela sam ipak da ostanem u Vitini uverena da će organi SUP-a brzo pronaći drske napadače i da će oni biti adekvatno kažnjeni. Međutim, umesto da ja budem zaštićena i da primam reči utehe i ohrabrenja, ja sam postala žrtva nasilja i od strane samih organa bezbednosti (u Vitini), koji su me često pozivali u SUP, i provocirali da kažem čak i to da je napadač bio Srbin, umesto da se potrude da pronađu pravog krivca. Najpre su priveli neko psihički poremećeno lice iz Trpeze, a zatim su sve učinili da istragu usmere u drugom, pogrešnom pravcu, pa nije ni čudo što ni posle 6 meseci moj slučaj nije rasvetljen". Eto kako funkcioniše komunistička i šiptarska vlast na Kosovu, koja je u antisrpskoj sprezi već pola veka!

- U opštini Mitrovica konstatovano je da se od januara do novembra 1988. godine iselilo pod pritiskom 206 Srba, a vratilo se samo 41 lice. Kako i ne bi jadni Srbi bežali sa Kosova kad su skoro svakodnevno ugroženi: pritiscima usmenim i pismenim, fizičkim i psihičkim napadima, zlodelim i zulumima kakve samo arnautska narav može da smisli i učini. Tako je konstatovano da je protiv Srba učinjeno, za to vreme, pet krivičnih dela, u kojima je oštećeno 7 Srba od strane Šiptara zatim je od 11 prekršaja bilo 9 na štetu Srba, a počinioci prekršaja su Albanci. U mesnoj zajednici Zvečan, gde je preko 90 % stanovništva Srba, najučestaliji su napadi na srpski živalj, zato da ih prisile da se iseljavanjem smanje i postanu slabiji i još nezaštićeniji. Mnoge srpske žalbe vlastima i sudovima na ovakve šiptarske zulume, uglavnom ostaju nerešene.

- 6. januara 1989. uveče, posle 5 sati, napadnuta je Srpkinja Slobodanka Vujović (40), prodavačica u Đurakovcu, od nepoznatog Šiptara. Napadač joj je s leća zatvorio oči, oborio je na zemlju i zadao joj nekoliko udaraca nogom po telu i glavi, a zatim je sa njenom tašnom pobeo. U tašni su bili ključevi od "Supermarketa" gde radi, nešto novca i ličan dokumenta. Odeljenje javne bezbednosti u Istoku "intenzivno traga za napadačem", a sam napadač je sutradan telefonom zvao napadnutu Slobodanku i pretio joj govoreći: "Ništa ti sinoć nisam uradio, što ću ti uraditi danas". Njen suprug i ostale 4 porodice Vujovića u Đurakovcu smatraju da je ovaj napad delo šiptarskih siledžija, srpskih neprijatelja koji time hoće da ih nateraju na iseljavanje sa Kosmeta.

- Savez advokatskih komora Jugoslavije uputio je Vladi i Skupštini SFRJ protest zato što "na Kosovu ne postoji i ne funkcioniše pravni sistem". Beogradski advokat Veljko Guberina tim povodom izjavljuje: "Ne mogu da se pomirim s tim da 40 godina posle oslobođenja, u drugoj polovini XX veka, u Pokrajini Kosovo ne postoji pravni sistem... Evo, samo jednog od drastičnih primera: Porodica Brnović u selu Donji Ratić kod Dečana: "Sin obavešten od svoje majke da je došao Albanac, ušao u kuću i iselio staru majku, uz reči: "Ovo je moje". Sin doleteo, nalazi majku da sedi na panju, a Albanac u kući. I umesto da milicija odmah reši to pitanje, sin se dve godine sudi, i kada dobije presudu dolazi sa izvršiteljem da iseli Albanca, a ovaj iza cevi mitraljeza preti: "Ko pride, biće pokošen". Taj slučaj ni do danas nije rešen. Kakva je to zemlja u kojoj je tako nešto moguće?! ... Kao pravnik sam 1981. godine smatrao da je na Kosovu najvažniji zadatak restitucija povređenih dobara i ličnosti. Ni slutio nisam da će doći do ovakvih novih povreda", kaže Guberina.

- 12. januara 1989. uveče u selu Koretištu kod Gnjilana, gde žive većinom Srbi, održan je skup građana u znak protesta zbog nasilja Šiptara, i zbog gorkog iskustva seljaka Srba sa opštinom, kojom vladaju šiptarski uzurpatori. Srbi su na tom skupu izneli nepravde učinjene im prilikom eksproprijacije njihovih placeva. Zatim su vlasti tom selu oduzele staru zgradu škole i plac od 24 ara i dale ih Tekstilnom kombinatu. Orbi se naročito žale zbog maltretiranja njihove dece kada prolaze kroz novostvoreno naselje Gavran, gde decu srpsku izruguju i izlažu raznim neprijatnostima. Otežan je i rad Srbima na okolnim njivama kraj tog naselja, a posebno im se pričinjavaju velike poljske štete. Najteže ipak Srbima padaju pokušaji silovanja maloletnih srpskih devojčica i žena ovoga sela, kao i to da organi bezbednosti sporo ili nikako ne reaguju na sva ova nasilja.

- 14. januara 1989. oko 6 sati uveče u Kosovskoj Kamenici obijena je kuća Srbina Petra Novkovića, iz koje su nepoznati odneli tehničku robu, nakit i novac. U kući je razvaljen regal i oštećen drugi deo nameštaja. Sve se to dogodilo na stotinak metara od stanice milicije u Kosovskoj Kamenici. Srbi smatraju da ovo nije obična pljačka, nego napad na ovu srpsku porodicu koju žele zastrašiti, jer se ista bori za srpska prava i slobode na Kosovu.

- Tek polovinom januara 1989. podneta je krivična prijava protiv maloletnika Albanca A. R. (11) iz škole "Aca Marović" u Prištini zbog osnovane sumnje da je 11. septembra 1988. bacio staru ručnu bombu ispred servisa "Obodin" u Prištini. Bomba je prethodno bila pripremljena za aktiviranje (što mu je verovatno neki stariji Šiptar udesio i nagovorio ga). Bomba srećom nije odmah eksplodirala, a ovaj maloletnik je uhvaćen tek posle dužeg traganja.

- Polovinom januara 1989. Stanojku Mihajloviću, radniku iz Novog Sela kod Kosovske Vitine, koga je nedavno ranio lovačkom puškom Albanac Hisena Haljilji, pa je od toga on postao invalid, a uz to je i socijalno ugrožen, konačno je dodeljena pomoć sakupljena od mesnog samodoprinosu, da bi mogao da uvede struju u svoju kuću. Ovo je jedan od redih slučajeva opštinske pomoći ugroženim, oštećenim i ranjenim Srbima na Kosovu i Metohiji.

- 19. januara 1989. na sednici Predsedništva u Peći iznet je sledeći podatak: Pre dva dana supruga Blagoja Petrovića, direktora fabrike obuće u Peći, našla je na vratima stana preteće pismo napisano ćirilicom, u kom piše: "Preći opasnost po život tebi i celoj porodici ukoliko se ne odselite iz Peći i sa Kosova, možda i Srbije i zemlje, zato što si nacionalista i šovinista za sve druge nacije osim za Srbe. Rok 1. februar 1989. godine". U potpisu: "Porodica iz Preoca i Istinića - dve etnički čiste sredine". I dodaje se: "Predaj ono oružje što imaš, za dva dana. Ukoliko ne predaš, biće ti pretres u stanu". Ovakva drska pretnja, u kojoj su očigledno umešani šiptarski vlastodršci, uznemirila je mnoge srpske porodice u Peći. Na ovoj sednici je bilo reči i o pismu srpske porodice Garić iz sela Breženika kraj Peći koja navodi da je nakon ranjavanja Zorke Garić 1982. godine njena porodica prestano uznemiravana od Šiptara.

- Novinar S. Stolić piše u prištinskom "Jedinstvu" (23. 1. 1989) o zulumu jednog Šiptara, uz podršku opštinskih vlasti. Takvi su zulumi poznati samo iz turskog doba u nekom od pašaluka. Naime, u selu Radovojece kod Vitine srpski živalj nema više vode za piće, jer je jedini bunar u selu, koji se nalazi na seoskoj utrini, sebi lično prisvojio Šiptar Isuf Šaćiri i oko bunara ogradio još 15 ari visokim zidom Bunar postoji u selu više od sto godina i bio

je svojina svih meštana, jer drugog sa pijaćom vodom u tom selu nema. Već godinu dana uzurpirao ga je ovaj Arnaut paša i kabadahija. Srbi meštani punih 7 meseci uporno traže od opštinskih vlasti da se uzurpirani bunar oslobodi, no opština, u kojoj vladaju Šiptari, potpuno se oglašuje o njihove molbe i žalbe.

- 21. januara 1989. uveče u samom centru Vučitrna napadnut je srpski dečak Vladimir Petrović i tučen od jednog punoletnog Šiptara. Pre toga je tu bila i grupa srpskih dečaka i razgovarala sa dve albanske devojčice, od kojih je jedna iz Vučitrna, a druga je njena gošća iz Prilepa. Njima su tada prišla dva punoletna mladića Albanca i provocirala ih i želeli da ih odvoje od devojčica. Devojčice su zamolile srpske dečake da ih otprate kući, što su ovi i učinili, a pri povratku je jednoga od njih, Vladimira Petrovića, napao odrasli Šiptar i vređao ga, a onda ga i udario pesnicom u leća i tako ošamario jako da je dečak pao na zemlju. Bežeći sa lica mesta, napadač je dovikivao: "Ne plašim se tvoga oca, iako radi u SUP-u". Niko od prolaznika u osvetljenoj ulici nije prišao da zaštiti srpskog dečaka, niti da napadača identifikuje ili ga uhvati.

- U Đurakovcu kod Istoka za poslednje dve nedelje (sredinom januara 1989) bilo je 4 šiptarska napada na Srbe. Već smo spomenuli napad na Slobodanku Vujović (6. januara); Zatim je napadnut i vređan direktor škole u Đurakovcu Babović od profesora Šiptara Vazima Hesenija, a noću 22. januara 1989. na terasi istog Babovića ostavljena je pismena poruka ispisana latinicom sa flomasterom crvene boje: "Gotov si do 25. januara" U noći 23. januara, negde oko ponoći, nepoznati napadač razbio je kamenom, veličine pesnice, staklo na prozoru stana Miuića Krasnića u Đurakovcu. Sve je ovo veoma uznemirilo srpski živalj u Đurakovcu i Istoku.

- Časopis "Obeležje", koji na srpskom jeziku izlazi u Prištini, organizovao je naučni skup na temu "Zašto kosovska kriza traje toliko dugo" (26-27. 1. 1989). Na skupu je učestvovalo oko 50 naučnih i javnih radnika Dr Dragomir Drašković je na skupu rekao sledeće reči o upotrebi pojma genocid: "Devedeset % indikatora iz rezolucije OUN, kojima se definiše pojam genocida, može se primeniti na stanje na Kosovu. Govoreći, dakle, o genocidu nad Srbima i Crnogorcima na Kosovu mi to govorimo s potpunim pravom".

- Meštani novobrdskog sela Prekovce održali su 29. januara 1989. godine zbor protesta protiv opštinskih vlasti Prištine, kojoj pripadaju, zato što se srpski kraj, Novo Brdo, u kojem je oko 80 % srpskog stanovništva, kao i njihovo selo Izvor, naročito zapostavljaju, a na Srbe toga kraja se vrši perfidni pritisak radi raseljavanja. U obližnjem rudniku "Novo Brdo" i drugim okolnim rudnicima zaposleno je samo do 25 % radnika Srba a to je kraj kao što navedosmo, sa oko 80 % srpskog življa, a pri tom je i jako siromašan i zaostao.

- Već pune dve godine Srbinu Radoslavu Jevtiću iz sela Ljutoglava kod Prizrena stižu anonimne pisane pretnje da bi ga prisilili na iseljavanje iz svog rodnog kraja. Nepoznati anonimni zastrašivač potseća Jevtića na 1941. godinu kako su tada srpske kuće pljačkane i paljene, i preti mu da će sada biti mnogo strašnije, pa mu savetuje da što pre proda imanje i ode sa Kosova. Jevtić je ova anonimna pisma predao nadležnim organima, ali od toga najverovatnije nema ništa, Jer u sličnim hajkama na Srbe po Kosmetu često učestvuju baš Šiptari na položajima i u vlasti.

- 18. januara 1989. godine u Uroševcu je došlo do bezazlene dečje prepirke između

sinova Šiptara Avni Ljatifija i šestogodišnjeg sina Srbina Momčila Nikolića, u ulici Lenjingradskoj br. 9, oko pola jedan u podne Tada je deci prišao Avni Ljatif i brutalno išamarao srpsko dete. Kada je taj napad otac Nikolića prijavio miliciji, posle sat vremena na njega je nasrnuo brat Avnije - Agim Ljatif i pokušao da ga bije, ali je to sprečio milicionar Ajvaz Demija. Oba napadača Šiptara potom su kažnjeni sa jednomesečnim zatvorom od sudije za prekršaje.

Februar

- 3. februara 1989. oko ponoći u hotelu "Kosovo" u Kosovu Polju Šiptar Agron Ademi je s uperenim pištoljem prišao stolu za kojim je sedeo Milan Jovanović sa svojim sestrama Snežanom i Miroslavom, rodom iz sela Orlane. Uz ove je sedeo i Jusuf Kamberi, milicionar, obučen u civilno odelo, pa je on sprečio krvoproliće i pripitom Ademiju oduzeo pištolj, za koji inače nije ni imao dozvolu, zbog čega je posle i kažnjen.

- Krajem januara 1989. Rahim Mustafa (39) iz sela Klobukare kod Prištine pretukao je maloletnika Srbina 3. B. iz istog sela i zato je kažnjen od sudije za prekršaje u Prištini. Razlog napada, tj. tuče ovog maloletnika od strane odraslog Šiptara bio je, veli milicija što je ovo srpsko dete prethodno bilo napalo sina Rahima Mustafe, pa je to šiptarsko dete odmah javilo ocu koji je izišao i pretukao srpsko dete. Razumljivo je da između srpske i šiptarske dece ima međusobnih dečjih čarki i tuča, ali nije bilo slučaja da roditelj Srbin zbog toga pretuče šiptarsko dete, dok ovakvih nasrtaja i siledžijstva, kao što je ovo navedeno, ima vrlo mnogo sa strane Albanaca prema srpskoj deci na Kosovu.

- Sredinom februara 1989. srpska porodica Uroša Lazića iz Novog Sela kod Vučitrna rešila je da se iseli sa Kosova zbog velike nepravde koju im je učinila vlast Šiptara na Kosmetu. Naime, prilikom komasacije zemljišta njima je, od 10 hektara zemlje od koje je živela mnogočlana porodica, oduzeto 7 hektara, a onda su vlasti od te njihove zemlje dodelile Albancima 2,5 hektara? Uzalud se Lazić žalio svima vlastima, "od Opštine do Federacije", samo je džaba trošio vreme i pare na žalbe. "Ovakvim i drugim raznim psihološkim pritiscima, nekome (tj. Šiptarima) je stalo da se mi iselimo sa Kosova", veli Urošev sin Miroljub Lazić. I drugi Srbi iz ovog sela kažu da, ako se iseli najbrojnija i najjača porodica Lazić, onda ćemo i mi malobrojni preostali Srbi morati da napustimo naše selo i naše Kosovo. To kaže i Srbin Janačko Janačković, kome je u tom programu komasacije šiptarska vlast dodelila 20 ari na srpskom pravoslavnom groblju! - Eto kako nezakonito i podmuklo deluje vlast na Kosmetu, ove protiv Srba, na jedan ili drugi način.

- Prema izveštaju Komisije Opštine Priština, tokom prošle 1988. godine iz Prištinske opštine se iselilo zvanično 489. Srba, tj. 24 porodice sa 78 članova i 411 pojedinaca, što je za 30 lica više nego prethodne 1987. godine. Među prisilno iseljenima ima 75 lica sa visokom i višom spremom i 149 lica koja su bila u stalnom radnom odnosu. Prema tome, jasno je da razlozi iseljavanja nisu neki "ekonomski uzroci", nego brutalni pritisci Šiptarske većine i bezvlašće. Kao razlozi iseljavanja Srba navode se: ugrožavanje lične i imovinske sigurnosti, fizički napadi, pokušaji silovanja, sknavljenje srpskih grobova i spomenika, a posebno pretnje Srbima od ilegalnih šiptarskih organizacija. Inače, prema zvaničnim podacima Komisije za tzv. Jugoslovenski program o Kosovu, tokom protekle

1987. godine sa čitavog Kosova se iselilo 2.828 Srba, a prethodne 1986. godine 3.291 srpsko lice. Ima nešto malo povratnika na Kosovo, ali je njihov broj vrlo mali.

- Polovinom februara 1989. takođe izveštavaju iz Prizrenske opštine: da su "konstatovali" da su veliki delovi šuma i oranica i čak puteva na društvenom zemljištu, tj. državnom, jednostavno uzurpirali, komad po komad, mnogi Šiptari otimači, koji su na istima podigli svoje privatne kuće, vinograde i voćnjake. Najviše je, npr. uzurpirao Binak Taći, čuvar spomenika Bore i Ramiza u Prištini, koji je sebi prisvojio 2,5 hektara državne imovine. Inače, uzurpacija ima u selima: Žur, Koriša, Dušanovo, Landovica i Donja Srbica. Ukupno je do sada uzurpirano 375 hektara, a zvanični organi su uzurpatorima "oduzeli" 219 hektara, ali su sva ta imanja i dalje ostala u rukama uzurpatora, od kojih neki drže uzurpiranu zemlju i 20 godina, ne plaćajući nikome porez ni ostale dažbine.

- 17. 2. 1989. u selu Opraškama kod Istoka, oko 14 sati, napadnuta je Srpkinja Dara Vučković (56), domaćica iz Koša. Dok je čuvala svoje koze u šumi, njoj je prišao nepoznati Šiptar i zapitao je za put do Koša i za nekog Idriza Nezirija, što je njoj bilo sumnjivo pa je ćutala. Onda ju je nepoznati Šiptar iznenada napao, uhvatio je za lice i oborio na zemlju. Ona je stala da zapomaže, pa je dotrčala Nikoleta Milovanović, a napadač je pobjegao. Napad je prijavljen miliciji u Istoku, i za napadačem se, kao i obično, "intenzivno traga". Sama Dara Vučković je rekla da: "Sve što imam od imovine, to su mi ove koze, i malo posne zemlje. Nas četvoro ukućana uglavnom se hranimo mlekom i hlebom. Posle ovog poniženja koje mi se dogodilo, prinuđena sam da prodam koze". Na protestnom skupu Srba sela Koša rečeno je da su ovde bili i mnogi drugi napadi na Srbe u poslednje vreme. Tako je Raci Gašiću ukraden vo iz štale, a Radoslavu Obradoviću svinja. Radoje Popović je prinuđen da svoju zemlju obrađuje tek uz prisustvo milicije. Svi Srbi u selu govorili su o izgubljenom poverenju u "legalne organe vlasti", jer su to uglavnom Šiptari, a iz turskih vremena je poznato da "kadija te tuži, kadija ti sudi". Posebno su uplašene žene Srpkinje, koje ne smeju slobodno ni da se kreću. Jovan Popović je rekao da ga stalno maltretira Šiptar Martin Fokaj i da mu često preti.

- Prištinsko "Jedinstvo" od 20. 2. 1989. piše da se u Podujevskoj opštini iseljavanje Srba i dalje nastavlja, mada opštinski funkcioneri (Šiptari) tvrde da je "iseljavanje manjeg intenziteta u odnosu na prošlu godinu", ali to je samo zato što je u Podujevu i okolini ionako Srba sve manje i manje. Nedavno su iseljavanje, zbog raznoraznih pritisaka, najavile još nekoliko Srpskih porodica iz samog Podujeva i okolnih sela. Inače, poznato je da su Šiptari u Podujevu najzagriženiji protiv Srba.

- 23. 2. 1989. oko tri sata popodne u Prištini, kod Zelene pijace i TV Prištine, fizički je napadnut Srbin Jovan Vitković (46), penzioner iz Prištine. Napao ga je nepoznati Šiptar i čvrstim predmetom mu naneo teške telesne povrede po glavi i telu. Napadač je pobjegao u nepoznatom pravcu, a Vitković je prenet u Neurološku kliniku u Prištini u vrlo lošem zdravstvenom stanju. Vlasnica kafane "Sport", pred kojom je ovaj Srbin napadnut, kaže da ga je napao gost ove kafane po imenu Fatmir, ali da nije bilo nikakvog razloga za taj napad na nedužnog čoveka. Ona još kaže da je ovaj napadač i ranije uznemiravao i pretio osobljn njene kafane i drugima.

- Oko 25. 2. 1989. Srbin dr Dragoljub Živković, profesor na Filozofskom fakultetu u Prištini, dobio je preteće pismo od ilegalne Šiptarske organizacije, posle svog prethodnog nastupa kao gost Radio Prištine ("Jutarnji magazin" II programa, 14. 2. 1989). Profesor je

na radiju odgovarao na pitanja slušalaca, među kojima je bilo i Albanaca, koji su ga pitali o problemima na Univerzitetu, o zapošljavanju, o nacionalizmu na Kosovu itd. U pretećem pismu vređan je on i sav Srpski narod, kome je prorečen "skori sigurni kraj", što će i "dočekati Albanci (ucenjivači) za još nekih 5-6 godina"! Od pisma se profesor Živković nije uplašio, ali veli: "Kao čovek, kao filosof i humanista posle ovoga ostajem u dilemi da li postoji šansa da kao takav učestvujem u menjanju stanja na Kosovu". Inače, preteća pisma Srbima već decenijama sprovode kao metod nasilja Šiptari okupatori na Kosovu i Metohiji, ne samo u gradovima, nego i po selima. I dolepotpisani hroničar dobio je prošle godine jedno šiptarsko-ustaško preteće pismo.

- 25. 2. 1989. oko jedan sat popodne u Dečanima, u Fabrici masivnog nameštaja, izbio je požar u kotlarnici, dok su radnici bili na sastanku. Požar je brzo ugašen, ali je ostalo dosta nejasnih pitanja: Kako je uopšte došlo do požara kad se u ovoj fabrici već danima ne radi zbog "obustave rada" u znak podrške Šiptarskim štrajkačima u rudniku Stari Trg kod Trepče. Zatim, kako je i ko ugasio požar, kad su radnici u to vreme bili na sastanku sa političarima? Ovakvih i sličnih sabotaza, ali i manipulacija sa njima i oko njih, ima vrlo često po Kosmetu, a cela Jugoslavija dnevno daje oko milion i po dolara za pomoć Kosovu! Najviše daje, naravno, sama Srbija.

- Upravo tih dana (sredina februara 1988), u strahu za svoju slobodu i sigurnost, zbog većih nemira u Dečanima oko šiptarskih "obustava rada" i masovnih okupljanja u znak podrške rudarima u Trepči, iz dečanskog sela Ljumbarde iselile su se dve Srpske porodice: Šiško Perović, radnik u "Đeravici" u Dečanima, sa 5 članova porodice, i Mladen Labović, radnik u fabrici u Dečanima, takođe sa 5 članova porodice. Oni su "otišli u Srbiju da potraže slobodu". Miškov otac Batrić Perović, teško bolestan, ostao je u selu, ali kaže: "Ne želim da moj najmlađi sin i njegova deca dožive ono što je porodica Perović doživljavala 1941. godine na ovim prostorima". - Eto, takva je sudbina Srba na Kosmetu, da se Šiptarske siledžije šire i šepure, izigravajući umišljenim "štrajkovima" neke "žrtve", a ustvari grubo ucenjujući ionako ugroženo Srpsko stanovništvo Kosova i celu Srbiju, pa i celu Jugoslaviju.

- Naime, slično događajima u novembru 1988. i sada u februaru 1989. (počev čak, kao neku vrstu "probe", od 3. i 4. februara pa nastavivši od 21. do 27. februara 1989), Šiptari su započeli masovne "štrajkove" i pobune u rudnicima Trepča i Stari Trg, zatim u Golešu i "Kišnici" kod Gračanice, pa onda u niz fabrika i radnih kolektiva: Uroševca, Kačanika, Đakovice, Dečana i po drugim mestima Kosmeta. Epicentar je bio u rudniku Stari Trg, gde je od 21. 2. 1989. sišlo u rudarske jame navodno oko 2.000 rudara (ustvari samo par stotina, koji su se smenjivali, ali tajno, jer pristup nisu dali nikome osim svojih poverljivih Albanaca) i nisu hteli da izađu dok im se ne ispune postavljeni "politički zahtevi". Njima u podršku pridružili su se i mnogi drugi Šiptari, radnici i studenti, iz drugih krajeva Kosova, a dobili su podršku i od mnogih Hrvata i Slovenaca (čak i od Rimokatoličke crkve Hrvatske i Slovenije, koja se inače nikad nije setila da protestuje protiv šiptarskog genocida nad Srbima, sprovedenog već decenijama na Kosmetu). Rudarima u Starom Trgu pokušali su da pomognu i da razgovaraju sa njima mnogi državni i partijski funkcioneri iz Srbije i Jugoslavije, ali su oni ostajali uporni. Celo Kosovo i Metohija bili su tih dana pod opsadnim stanjem, a naročito su bili uznemireni Srbi, jer se iza tih nereda njima spremalo samo veće zlo. Najzad, Jugoslovenska vlast je naredila zavodjenje "vanrednog stanja na Kosovu", izlazak vojnih jedinica na puteve Kosova, a rudari su izašli iz jama 27. 2. 1989. uveče. Novinari, kojima, osim šiptarskih i

slovenačkih, nije bilo dozvoljeno ni približavanje Starom Trgu, već su tokom tih dana "samozatočenja" trepčinih rudara Šiptara (kojima su odgovorili Srbi rudari u Leposaviću, sišavši u jame i radeći bez hrane i bez prekida, da pokažu da je to samo kamuflaža, Jer su Šiptari rudari tražili i "lekarsku pomoć"), - otkrili su da je po sredi neko manipulisanje rudarima i neka "velika gluma", i farsa, što je, posle izlaska rudara i silaska specijalne komisije u jame, zaista i potvrđeno.

- U noći između 27. i 28. februara 1989. pred Skupštinom Jugoslavije u Beogradu, počeli su se okupljati najpre beogradski studenti, a zatim i radnici i sve veći broj građana - na protestni skup protiv šiptarskih podvala u Starom Trgu i na Kosmetu i protiv podmukle podrške Slovenije šiptarskim fašistima protiv stradajućeg Srpskog naroda na Kosovu i Metohiji. Naime, 27. 2. 1989. uveče, dok su šiptarski "rudari-glumci" izlazili iz rudarskih jama Staroga Trga (pri čemu su skrivene kamere nekih Nemaca i jednog beogradskog novinara, Plevnika, koji je inače rodom iz Slovenije, pa je kao takav bio pušten u rudnik Stari Trg, pokazale su da je sve to bila montirana farsa, jer su rudari u jamama leškari, jeli banane i južno voće i smenjivali se u toj prestavi preko tajnih izlaza iz rudnika), u Ljubljani su, u Cankarjevom domu, Slovenački rukovodioci i drugi javni radnici održali skup "za podršku Šiptarima", a protiv Srba i Srbije. Na ovom skupu izrečeno je mnogo ružnih kleveta protiv Srbije i Srpskog naroda, što je zatim, prilikom prenosa na TV Beograd, izazvalo opšti revolt i ogorčenje čitavog Srpskog naroda, pa je još tokom noći počelo protestno okupljanje pred Skupštinom SFRJ, tako da je sutradan (28. 2. 1989) sve do uveče bilo pred Skupštinom oko milion ljudi. U isto vreme u Skupštini je zasedalo državno i partijsko rukovodstvo, koje je tek uveče donelo odluku o "zavođenju vanrednog stanja" na Kosovu i o izlasku vojske iz kasarni na puteve Kosova. Tom prilikom je narodu pred Skupštinom govorio i Slobodan Milošević, rekavši da je "sam Srpski narod najveća sila i garancija za Kosovo" i da će "Srpski narod, sa ili bez Partije (komunističke), braniti i odbraniti Kosovo". Ovaj svenarodni srpski skup upoređen je od srpskih književnika, koji su takođe uputili protest Jugoslaviji i Sloveniji zbog vređanja i ponižavanja Srpskog naroda, sa 27. martom 1941. godine. Istovremeno su počela i protestna okupljanja Kosovometohijskih Srba širom Kosmeta, kao i protesti Srba u Podgorici, Novom Sadu, Kninu, Nišu, Sarajevu i drugim mestima Među mnogim pred Skupštinu u Beograd stiglo je par hiljada Srba sa Kosova. Bilo je više protestnih parola, a među parolama pred Skupštinom u Beogradu ("Ne damo Kosovo", "Dole lažno bratstvo i jedinstvo", "Idemo na Kosovo", "Kletva Srpske majke neka stane sve one koji podržavaju teror na Kosovu"), možda je najkarakterističnija ova: "Sve je jasno"!

- Na protestnom skupu Srba u Uroševcu, 28. februara 1989. gde se okupilo nekoliko hiljada ogorčenih Srba radnika i naroda, i gde šiptarski funkcioneri nisu hteli dati ni ozvučenje, Srbin Dragan Živić, koji radi u Opštinskom sudu kao sudija za prekršaje, rekao je sledeće svedočenje o nefunkcionisanju sudstva na Kosmetu, gde Šiptari imaju glavnu reč: "Predsednik Opštinskog suda za prekršaje u Uroševcu, Isljam Musa, strogo vodi računa ko će suditi Srbima i Crnogorcima. On je oko sebe okupio nekoliko sudija albanske narodnosti i sa njima praktično sudi u veću, jer se nijedna presuda ni kazna ne izriče bez njegovog znanja. U Opštinskom sudu predsednik Rifat Abdulahu takođe ima slične aršine, a zna se da je on završio medresu i da je proletos proteran sa dužnosti predsednika u Štrpcu, baš zbog grešaka koje je počinio narodu Siriničke župe (Srbima) kao sudija i predsednik suda". - Eto samo jednog primera o sudstvu na Kosmetu, kako ono funkcioniše, kada uopšte funkcioniše.

Masovni protest Srba (jedan od mnogih) protiv nasilja Šiptara na Kosovu

- Zbog organizovanja onih poznatih manipulacija sa rudarima u Starom Trgu kod Trepče, koje su njihovi šiptarski rukovodioci lagali i obmanjivali, usledilo je zatim hapšenje nekih od rukovodioca rudnika Trepče i još nekih, a takođe i šiptarskog šefa Komunističke partije na Kosovu Azema Vlasija, za koga se otkrilo da je tajno posećivao rudare u jami Stari Trg i manipulisao čitavim tadašnjim pokretom Šiptara na Kosovu čiji je cilj bio otcepljenje Kosova od Srbije i Jugoslavije. Ova hapšenja nisu smirila situaciju, a Srbima su samo donela mnoge nove nevolje, kao što su: poznate šiptarske osvete i novi arnautski zulumi, pojedinačni i kolektivni.

- Za vreme ovih tragikomičnih postupaka Šiptara rudara i njihovih vođa i dirigenata iz pozadine, tokom februara 1989. šiptarski rukovodioci su u mnogim mestima terali radnike i narod, pa čak i đake, da okupljaju "pomoć za ugrožene rudare" (što su licemerno činili i rimokatolici iz Hrvatske i Slovenije, koji se inače nikada ranije nisu setili ugroženih i progonjenih srpskih porodica na Kosmetu). Pri ovome je čak bilo prisiljavanja na "davanje pomoći" i samih Srba i srpskih đaka. Tako je u Zemljoradničkoj zadruzi u Dečanima, 25. 2. 1989. Šiptar Idriz Cakaj terao radnicu Srpkinju Stanku Stijović da da "novčanu pomoć" rudarima Starog Trga, a kada je ona to odbila, Šiptar je nju i Miška Blagojevića i Boška Birića brutalno napao i vređao najpogrdnijim rečima i njih i ceo Srpski narod. Posle razobličenja čitave ove farse, Idriz Cakaj je kažnjen sa 60 dana zatvora.

- Usled opšteg uznemirenja na Kosovu i Metohiji u ove februarske dane 1989. godine, mnoga srpska naselja u Uroševcu, Peći i drugim mestima, a takođe i mnoga sela oko Peći i Istoka, opet su uvela noćne straže, zbog straha od šiptarskog terora iz osvete što im farsa sa rudarima nije uspela kako su očekivali. Ali, pod pritiskom tih šiptarskih brutalnih demonstracija i direktnih pretnji Srbima na Kosmetu, ovih dana (krajem februara i početkom marta 1989) sa Kosova i Metohije pod pritiskom se iselilo nekoliko srpskih porodica, kao: porodica Ajdanić sa snahom i dva unuka iz Velikog Istoka (otišla je u Arandelovac) i tako isto Velizar Padžanin, nastavnik iz Đurakovca (u Ivangrad) i Goran Burić, agronom iz Istoka (u Svetozarevo). Pojedinačne i grupne seobe sa Kosova i Metohije najavili su i drugi Srbi iz sela Koša, Osojana, Đurakovca, Istoka i Prekala a još nekih mesta, jer nemaju mira ni sigurnosti od svojih razjarenih suseda Šiptara, naročito

kada izađu masovno na ulice i među njima zavlada duh rulje i čopora ili, da kažemo, psihologije infantilizma, koji se kod Šiptara pojavljuje u masi.

- 28. februara 1989. uveče oko 6 sati u Prizrenu napadnuta je Srpkinja Slađana Kostić (23). Napad je bio u samom centru grada, kod hotela "Turist". Pre toga nju su pratila 3 mladića Šiptara i međusobno razgovarala šiptarski. Onda su joj dvojica stala sa strane a treći je prišao spreda, uhvatio je za grlo, pokidao joj ogrlicu i počeo je šutirati nogama. Rekli su joj glasno: "Ti si ćerka onog novinara i tebi nema mesta na Kosovu". Slađana je inače kći novinara srpskog lista "Jedinstvo" iz Prištine, a sama radi u Prizrenu. Ona se nekako istrгла i pobjegla u zgradu "ZOIL Kosovo" gde radi i o napadu ispričala svom kolegi Saši Vasiljeviću, koji je obavestio miliciju, te je ova došla i napadnutu Srpkinju saslušala. Milicija, po običaju "traga za napadačima". A Slađanina majka Ljubica kaže: "Duboko sam zabrinuta što nam se sve događa od šiptarskih nacionalista i separatista. Sinoć su mi ćerku fizički napali i maltretirali, a sutra nam se može desiti nešto još teže".

Mart

- U Prizrenu su, tokom masovnih šiptarskih nemira i štrajkova (kraj februara - početak marta 1989) mnogi Srbi maltretirani od šiptarske rulje, naročito đaci i radnici, jer su Srbi radnici redovno radili, a srpski đaci redovno išli u školu, pa su ih u tome sprečavali i lično maltretirali daleko brojniji šiptarski nasilnici. Slično maltretiranje Srba bilo je i po drugim mestima na Kosmetu", jer agresivni Šiptari hoće da Srbe nateraju da i oni služe njihovom separatizmu, rušeći sada onu istu vlast pomoću koje su oni, Šiptari, do sada maltretirali i proganjali Srpski živalj sa svojih vekovnih ognjišta. Dok im je komunizam koristio, Šiptari su bili prvi komunisti, a sada su i protiv te komunističke vlasti na Kosovu, u Srbiji i Jugoslaviji, mada ni reči protesta ne upućuju protiv komunističko-staljinističke tiranije u svojoj matičnoj zemlji Albaniji!

- U toku poslednjih nemira na Kosovu, Srbi sela Zupče kod Zubinog Potoka kod Mitrovice uveli su sopstvene noćne straže, jer su ih stalno uznemiravali obesni Arbanasi iz susednog sela Čabra, koji su pucali iz vatrenog oružja u ovom srpskom selu, takođe su Srbima obili i opljačkali dve radnje, a Tomislavu Peroviću iz Zupča ukrali su 2 krave. Slično je bilo i u drugim mestima po Kosmetu, gde su Srbi takođe uveli svoje noćne straže, kao napr. u selu Novake kod Prizrena, jer su i tamo Šiptari napadali i šikanirali nedužne Srbe.

- Tek početkom marta 1989. većinski šiptarski rukovodioci u Radio Prištini pristali su da prihvate zahtev Srba da se u Radio Prištini uvede celodnevni program na srpskom jeziku. ("Jedinstvo" 4-5. marta 1989).

- Srbi u opštini Kosovska Kamenica na više svojih protestnih skupova traže "ostavke svih čelnih ljudi" svoje opštine, jer je u njoj stanje nepodnošljivo za srpski živalj. Opština ima 16 mesnih zajednica a u većini njih je dalji opstanak Srba sve više ugrožen šiptarskom agresijom. Da je to tačno kazuje i podatak da se samo za 2 meseca ove 1989. godine iz Kosovokameničke opštine iselilo pod pritiskom 29 Srba. U selu Titanos ove opštine, od 80 srpskih porodica ostalo je još samo 26. Srbima su u ovom šumovitom brdskom selu Šiptari još od 1963. godine uzurpirali šume, a na sve žalbe vlastima nema pravog odgovora do danas, jer do marta 1989. nijedno rešenje nije doneto u korist oštećenih Srba.

- Spasić Milorad iz sela Sibovca kod Obilića piše nedavno (pismo objavljeno u prištinskom "Jedinstvu" 4-5. 3. 1989) i žali se na teško stanje Srba u ovom selu, u kojem je među 400 šiptarskih kuća ostalo još samo 7 srpskih, jer su se ostala srpska domaćinstva iselila usled raznih arbanaških pritisaka. Srbi sela Sibovac nemaju prohodan put za Obilić, a i most na Sitnici nije prohodan ni za pešake, jer je sklon padu i nebezbeden, pa meštani moraju da obilaze po 30 km da bi prešli reku Sitnicu. Šiptari bacaju svoje smeće na srpski seoski put i sade bagreme pokraj **** zauzimajući ga tako i sužavajući. Mladi Srbi u selu nemaju zaposlenje i ne mogu da ga dobiju na Kosmetu, pa je i to razlog iseljavanja. Vlasti, po običaju, samo sastañe i izdaju "saopštenja", i to je sve.

- Krajem februara i početkom marta 1989. Šiptar Sejdi Krasnići, zemljoradnik iz Gornje Brnjice kod Prištine, tri **** je prekinuo vojne telegrafsko-telefonske veze na liniji Priština-Niš (pokidao je oko 600 m žice TT mreže), čime je sam hteo, ili je podmetnut, da prekine vojne veze Prištine sa centrom vojne oblasti u Nišu, Zbog ove sabotaze je pritvoren.

- U Štimlju na Kosovu, početkom marta 1989. u Osnovnoj školi "Emin Duraku" i u Specijalnom zavodu, Srbi su u većem broju podneli ostavke na sve funkcije u upravi i vratili partijske knjižice, zbog opšte sabotaze ovih Šiptara, i funkcionera na vlasti i ostalih, svega onoga što se od strane Srbije preduzima na Kosovu i Metohiji radi poboljšanja stanja i zavođenje mira, slobode i pravde za sve podjednako. Slično su učinili i mnogi Srbi u Vučitrnu i drugim mestima na Kosmetu.

- 10. marta 1989. u privatnoj ugostiteljskoj radnji "Turist" u Orahovcu, Šiptar Hidajet Redža (24) nožem je nasrnuo na Srbina Miodraga Đonovića (28). Veću nesreću je sprečio vlasnik radnje, oduzevši nož napadaču, na što je siledžija Šiptar nastavio da rečima vreća napadnutog Srbina. U istom mestu, u ulici Drvarskoj, tih dana je drugi jedan Šiptar, Mehmet Hodža (33), napao maloletnog Srbina M. S., đaka V razreda Osnovne škole. Oba napadača su pozvana na odgovornost.

- 11. marta 1989. u selu Bresaljcu kod Gnjilana osvanule su šiptarske parole na zgradi Zdravstvene ambulante i zgradi prodavnice. Bilo je ispisano desetak većih parola, po nekoliko metara dužine, kojima se Šiptari pozivaju na oružanu pobunu protiv Srba i Srbije. Interesantno je da su parole ispisane na zgradama neposredno kod stanice milicije.
- Slične antisrpske parole ovih dana ispisivali su Arbanasi i u Uroševcu, Đakovici i drugim mestima Kosmeta, uvek sa nacifašističkim porukama protiv Srba.

- Istoga dana, oko pola deset uveče, u Uroševcu, u ulici "Emin Duraku" br. 3, nepoznati Šiptar pokušao je da podmetne požar u kući Srbina Slobodana Jankovića. Naime, sa još nekim je nepoznati palikuća Arnaut doneo veću količinu kartonskih kutija i zapalio ih pred vratima ovog Srbina. Požar je srećom sprečen nailaskom milicijske patrole, a inače je pretio da zahvati i kuće Srba Zlatka i Miloša Stefanovića, koje su pod istim krovom.

- Istoga dana u selu Juniku kod Dečana, oko 11 sati uveče, u kafani "16. novembar", Šiptar Ibiša Krasnići (29) vređao je Srbe goste i fizički napao na Vukmira Mirdžića iz službe bezbednosti u Dečanima. Zbog nasrtaja je kažnjen sa 60 dana zatvora.

- U Uroševcu je tek 11. marta 1989. kažnjen Šiptar Šefčet Rekaj, šef radničkog restorana,

koji je još 23. februara, za vreme doručka radnika u Fabrici alata u Uroševcu, Srbe radnike sprečio da doručkuju, jer im je iz ruku pobacao hleb i ostalo, a šolje i tanjire prevrtao i bacao, a zatim fizički nasrnuo na radnicu Jovanku Zelenović. Pošto su Srbi radnici potom protestovali i tražili da se siledžija Šiptar kazni, šiptarski rukovodioci u fabrici su ovoga unapredili, premestivši ga u službu plana i analize! Sledećih dana su Srbi radnici odbijali da prime topli obrok u tom restoranu, pa je najzad usledila kazna siledžiji Šefćetu sa 30 dana zatvora.

- 12. marta 1989. posle ponoći u okolini Vučitrna, "nepoznati nasilnici" napali su na kuće Srba: Mladena i Spasoja Milkovića u selu Pantina, pa na kuću staraca Đure i Andrije Jokanovića u selo Hercegovu, i takođe na kuću Miroljuba i Ljubinke Premasunac u samom Vučitrnu, gde su bila i mala deca ove srpske porodice, koja su se preplašila kada su nasilnici (Šiptari) lupali prozore na kući. Prilikom napada na kuću starca Jokanovića, istovremeno je porušeno u selu Hercegovu i srpsko groblje, tj. potpuno je srušeno sa zemljom. Vučitrnski SUP, čiji je šef Šiptar Enver Maćuni, saopštio je da "organi bezbednosti tragaju za napadačima" - to je sve. Ovakav je život Srba na Kosovu bio i u vreme turskog ropstva, kada su takođe arnautski zulumčari zlostavljali Srpski narod "u prisustvu vlasti", kao i danas, to od 1941. g. do danas, pod komunističkom okupacijom.

- 14. marta 1989. u Prištini, ispred stana br. 9 u zgradi "Kičma", nestalo je, negde oko podne, srpsko dete Nikola - Aleksandar Biševac. Roditelji su odmah obavestili miliciju i dete je pronađeno posle 2 i po sata, čak kod Gradskog stadiona u Prištini,

dosta udaljenog od naselja "Kičma". Teško je pretpostaviti da je samo dvogodišnje dete moglo otići tako daleko. Pri tome, dete je pri nestanku imalo na sebi džemper, pantalonice i patofne, a kada je pronađeno bilo je boso i bez džempera i pantalona, a imalo je i lakše telesne povrede tupim predmetom po licu i krvne podlive iznad gornje usne, što je ustanovljeno pregledom na Institutu za sudsku medicinu u Prištini. ("Jedinstvo", 16. 3. 1989). Nekoliko dana kasnije organi bezbednosti su saopštili da je srpsko dete odveo neki "maloletni Rom", koji ga je i opljačkao... Uznemirenje roditelja i drugih suseda Srba bilo je veliko, s obzirom na opštu klimu nesigurnosti za Srpski živalj na Kosovu.

- 14. marta 1989. oko 10 sati uveče u Vučitrnu, u samom centru grada, u privatnoj pekari Alije Čibukčije, Šiptar Skender Hasan Bušinca (23) pretio je Srbinu Tihomiru Krivokapiću (26) iz Vučitrna, kad je ovaj ušao u pekaru da kupi hleb, i rekao mu: "Kad dođe moje vreme, prvo ću pucati u tebe". Posle tužbe, siledžija je kažnjen zbog pretnje.

- 17. marta 1989. na pruzi Kosovo Polje-Peć, između Drenice i Dobroševca, nepoznati Šiptari su na prugu nabacali krupno kamenje, zbog čega je, oko 15 časova, sa koloseka iskočila motorna dresina, koja je naišla nešto pre poslovnog voza Priština- Peć, kojem je i bila namenjena kamena prepreka na pruzi! Istoga dana je nepoznati saboter (Šiptar) kod železničke stanice u Metohiji prekinuo i telefonske linije ove pruge, pa je prekid veza trajao ceo dan.

- 17. marta 1989. Šiptar Redžep Kriještarac iz Peći, na gradskoj pijaci u Peći, javno je pretio Srpkinji Bosi Stanišić, govoreći joj da ide u Srbiju! - Ovakvim arnautskim pretnjama Srbima i Srpkinjama ispunjena je na Kosmetu naša svakodnevnica evo već pola veka.

- 18. marta 1989. oko 16 časova na periferiji Vučitrna, na visećem mostu na Sitnici, Šiptar Dževdet Ahmeti (18) napao je Srbina Draga Božovića, starca od 80 godina, iz sela Kolo kod Vučitrna, oborio ga na zemlju, bacio mu štap i naočari i onda ga opljačkao i pobegao. Posle je napadač uhvaćen i određen mu je trodnevni pritvor.

- Srpska porodica Martinović iz sela Klinčine kod Peći već čitavu deceniju tlačena je i zlostavljana od suseda siledžija Šiptara iz porodice Nezira i Bećira Hisenaj. Oni su Martinovićima još 1981. g. bespravno i nasilno posekli šumu i otvorili put preko poseda braće Tomislava i Dragoljuba Martinovića. Kad je, po tužbi oštećenih Srba, došlo do suda, otmičari i nasilnici su formalno kažnjeni, ali se stvarno stanje za Martinoviće nije izmenilo, jer šiptarske vlasti i dalje štite uzurpatore na račun oštećenih Srba. Ovih dana, polovinom marta 1989. po neznano koji put, opet su činjeni razni pritisci od istih Šiptara Hisenaj na Martinoviće: lupano im je noću po prozorima kuće, činjena im je opet poljska šteta i drugi zulumi. Dragoljubovoj supruzi Milijani Šiptar Ramiz Zećiraj je 23. marta 1989. odbio da u Osnovnoj školi, gde oboje rade već 20 godina, overi dokumenta za potrošače, što je inače bio dužan kao službenik da uradi. Sudeći po svemu ovome, i ova srpska porodica je prisiljena na skoro iseljavanje iz Metohije, jer pravde ni mira za nju nema.

- Tokom 24. marta 1989. g. i nekoliko sledećih dana u mnogim mestima na Kosmetu, u Uroševcu, Đakovici, Suvoj Reci, Gnjilanu, Podujevu, Prištini, Žuru kod Prizrena i drugde, Šiptarski separatisti izišli su na masovne agresivne demonstracije protiv Srba i Srbije, jer je tada izglasavan jedinstveni Ustav za celu Srbiju, koji je zatim i izglasan i usvojen na celoj teritoriji Republike, čime je Srbija ponovo stekla integritet i suverenitet na celoj svojoj državnoj teritoriji. Otpor šiptarskih agresora imao je za cilj otcepljenje Kosova od Srbije i pripajanje "Velikoj Albaniji", bez pitanja samih Kosovometohijskih Srba i matične Srbije. Prilikom ovih nereda, naoružani šiptarski teroristi su pucali na ovu (tj. šiptarske pobune), bila i sama fizički napadnuta na svom radnom mestu, od više osoba. Od tada je u stalnom strahu i stresu koji će imati teških posledica po ovu mladu devojkicu". - Roditelji njeni Cveja i Nada Vitošević očajni su i kažu da je Gordana ostala trajni invalid, nesposobna ni da se sama oblači i hrani. - Ovaj napad obesnih Arnautkinja radnica, među kojima je bila i jedna Makedonka udata za Šiptara, bio je sa ciljem da i Srpkinju radnicu nateraju da sarađuje sa pobunjenim Šiptarima, s kojim ciljem su je napadali i nekoliko dana ranije. Otac teško povređene devojkice kaže da u fabrici niko od Šiptara nije hteo da potvrdi ono što se sa Gordanom desilo. Dodaje: "Pre 2 godine moj šurak Jovan Matić, iz Bragotine, morao je da se odseli sa Kosova. Dobro je uradio, mada ga ja tada nisam podržavao. Sada, nakon demonstracija Šiptara i pucanja u centru Orahovca i uništavanje imovine od strane demonstranata, i nakon tragedije koja se dogodila mojoj Goci - rešio sam i ja da odem", kaže sa suzama penzioner Cvejo Vitošević, koji je za ovo kratko vreme više ostario nego za poslednjih 20 godina. - Na žalost, ovoj su sudbini slične sudbine i mnogih Srpkinja po Kosovu i Metohiji za vreme ove poluvekovne komunističko-šiptarske okupacije.

april

- 2. aprila 1989. u popodnevnom časovima, blizu sela Repe, Popove i Turučice kod

Podujeva, izbili su gotovo istovremeno požari, iako su ova sela međusobno udaljena skoro 30 km. Sva tri požara izbili su skoro istog časa. Žitelji tih sela uspeali su da požare ugase blagodareći i kiši koja je počela padati. Svima je jasno bilo da su ovi šumski požari podmetnuti od šiptarskih terorista. - I prethodnog dana došlo je do velikog požara u šumi kod Kline u Metohiji, u ataru sela Svrke na mestu zvanom Čuke. U požaru je izgorelo oko 400 kubika ogrevnog drveta i deo parcele sa mladom šumom. - Uopšte, za poslednjih nekoliko dana došlo je do više požara na Kosmetu u Uroševačkoj opštini zabeležena su tri požara, i to u selu Grebno i takođe u selima Plešina i Zaskok. Izgorelo je oko 10 hektara šume. Isto tako, 3. aprila 1989. podmetnut je požar i u šumi u selu Letnice kod Vitine, u kome je izgorelo oko 5 hektara društvene šume. Takođe, 5. aprila pojavio se veliki šumski požar na Mokroj Gori, u Brnjaku i Zubinom Potoku, u kojem je izgorelo oko 50 hektara šume. Iz ovoga je svakome jasno da Šiptari agresori ne prezaju niotčega samo da preostale Srbe proteraju sa Kosova i Metohije.

- 2. aprila 1989. uveče oko 22 časa u selu Boževcu kod Kosovske Kamenice Šiptar Daut Malići zapalio je plevu za stočnu hranu Srbinu Trifunu Arsiću iz istog sela. Požar je mogao izazvati daleko veće posledice, ali je srećom sprečeno njegovo širenje. Palikuća Arnaut otkriven je i uhapšen tek posle mesec dana.

- 3. aprila 1989. u selu Rudnik kod Srbice, po podne oko pola šest, nepoznati Šiptari teroristi podmetnuli su požar u ambar srpske porodice Miloja i Milosave Vasiljević. Požar je uništio 1.000 kgr. pšenice i 600 kgr. kukuruza, tj. svu godišnju hranu. Potom je požar zahvatio i 40 ari susedne šume jednog Albanca, pa su u gašenju požara uzeli učešće i susedi Arbanasi. Ovo je već drugi podmetnuti požar u ovom kraju u toku poslednjih 48 sati. Naime, pre 2 dana, u selu Banje su opet nepoznati Šiptari podmetnuli požar u skladištu stočne hrane srpske porodice Miloša i Milosave Kovačević. Jasno je svim Srbima ovoga kraja da je to već uobičajeni teror obesnih Arnauta, kojima je izgleda na Kosmetu sve dozvoljeno u organizovanoj agresiji protiv Srba i svega što je srpsko kosovsko.

- 4. aprila 1989. uveče, nepoznati (Šiptari) su u selu Đurakovcu kod Istoka uznemiravali Srbe Milića Krasića i suseda mu Dragana Radojevića time što su im jako lupali na ulaznim vratima kuće. Na ovo nasilno i provokativno lupanje Radojević je odgovorio time što je kroz prozor ispalio u vazduh dva metka iz puške, našto su napadači pobešli. Napadnuti Srbi su napad prijavili miliciji, ali šta вреди, kad je i 23. januara 1989. oko ponoći kamenovan stan Milića Krasića, pa od tada do danas napadači nisu otkriveni. Na ovog Srbina i njegove ukućane, za manje od godinu dana, ovo je već treći napad šiptarskih siledžija u Metohiji, a da vlasti ništa nisu preduzeli da ove i druge progonjene Srbe zaštite.

- List "Jedinstvo" od 6. aprila 1989. donosi opis jedne sudske nepravde, učinjene Srbinu Todoru Deniću iz sela Prilepnice u Novobrdskom kraju (rodnom mestu Sv. kneza Lazara, Kosovskog Mučenika). Ovog Srbina je na poljskom putu u Prilepnici vređao komšija Šiptar Ibrahim Redžepi i pretio mu: "Tebi nema mesta u Prilepnici. Da znaš da sam ja za Veliku Albaniju i Kosovo republiku", na što mu je Denić odgovorio da, ako je za Enver Hodžu, neka ide kod njega! - Da bi se ipak zaštitio od eventualnog daljeg uznemiravanja, Denić je ovo prijavio organima bezbednosti u Gnjilanu, ali umesto zaštite, sudija za prekršaje u Gnjilanu, Šiptar Ramuš Ademi (ranije smenjen sa drugog javnog položaja zbog svog nepravilnog rada), kaznio je obojicu istom kaznom - po 50 dana zatvora!

Ovakva presuda je samo ohrabrila napadača Šiptara, a obeshrabrila napadnutog Srbina. I ne samo njega. Inače, porodica Denića je jedina preostala srpska porodica u Prilepnici, a sve ostalo su "etnički čisti" Arnauti.

- 6. aprila 1989. u Đakovici uhvaćen je Arbanas Hasan Demaj (21), iz susednog sela Omoljice, koji je u šumi Srbina Slobodana Vuksanovića posekao i odneo 82 stabla. Isti je pre toga iz šume Srbina Rajka Pindovića iz sela Vranića ukrao više stabala hrastove šume. - Ovakvih i sličnih šumskih zuluma i pljački, koje Šiptari čine Srbima, ima skoro svakodnevno na Kosovu i Metohiji već decenijama. Naročito stradaju manastirske šume u Dečanima, Deviču, Gorioču, Svetoj Trojici i u drugim srpskim manastirima.

- U noći između 7. i 8. aprila 1989. na srpskoj kući Velimira i Jelisavke Knežević (starih oko 60 godina) u selu Ereču kod Đakovice. Šiptari su noću, i to u vreme kad je zbog vanrednog stanja kretanje zabranjeno, ispisali veliku preteću parolu: "Selite se, ili ćemo vas pobiti" (pri čemu su slova l bila ispisana kao lj). - Inače, u ovom metohijskom selu ranije je bilo 50 srpskih domova, a sada je ostala samo kuća Kneževića. Jer su komunističke vlasti na Kosmetu, kada su još pre 1968. godine stvarale na ovom terenu Poljoprivredni kombinat "Erenik", oduzele samo zemlju od Srba i time ih proterali sa Kosmeta. Posle šiptarske agresije, ispoljene 1968. godine, učestali su pojedinačni šiptarski pritisci na Srbe ovoga kraja, kao uostalom i svuda po Kosmetu, kao što su: fizičke tuče, pretnje, silovanja, razne otimačine i nasilja. - Ovo dvoje preostalih Srba Kneževića pričaju da pamte kako su se najpre iselile srpske porodice Vukadinovića i Vukovića, pa onda i sve ostale osim njih. "Kad bih vam pričala šta sam sve doživela, kaže Jelisavka Knežević, ne bih do sutra završila. Pre godinu dana usred noći upali su (Šiptari) u našu šumu pored kuće. Čuli smo udarce sekire, izašli i videli: seče čovek našu šumu kao da mu je od baba ostala. Napadali su me i neki mladići (Arbanasi) iz Babolića. Svakakve pritiske vrše na nas. Koliko su me samo maltretirali, vređali, pokušali da me siluju. Naše komšije (Srbi) prodavali su imanje budzašto i bežali. Mi nećemo. Ostaćemo na dedovini. Tu sam tri sina rodila, odgajila ih i školovala. Odavde sam ih u vojsku poslala i posle otpratila u svet. Imamo i šestoro unučadi... Sinovi bi se vratili kad bi se stanje ovde poboljšalo".

- Polovinom aprila 1989. pred Vojnim sudom u Beogradu optuženo je 9 vojnika Šiptara sa Kosova, koji su članovi ilegalne albanske separatističke grupe, deo šire albanske organizacije "Marksista-lenjinista Kosova". Slična grupa "Marksista-lenjinista Kosova" uhvaćena je i u Prizrenu. Već sam naslov ovih zavereničkih terorističkih grupa Šiptara govori jasno i dovoljno za sebe. Ako ovome dodamo da se ovih istih dana po Kosmetu ispisuju šiptarske antisrpske parole, među kojima su vrlo česte: "Tito je rekao da se ustave ne menja" (onaj iz 1974. kojim su Šiptari povlašćeni protiv Srba i Srbije) i "Titov put nećemo napustiti", kao i to da su šiptarski demonstranti nosili ispred sebe velike Titove slike - onda postaje jasno da nije salto priča da je Tito obećao srpsko Kosovo Albaniji. Sva posleratna Titova komunistička politika na Kosmetu bila je u tom smeru, dakle antisrpska, i ona je i dovela do današnje Kosovske Golgote Srpskog naroda.

- Polovinom aprila 1989. u selima Lauši i Bajčini kod Podujeva šiptarski teroristi su podmetnuli eksploziv pod dva metalna stuba visokonaponskog dalekovoda električne struje, koji su eksplozijom oštećeni. Slične diverzije činili su Šiptari ovde i ranije.

- Noću između 22. i 23. aprila 1989. negde između 1 i 3 sata po ponoći, nepoznati Šiptari

uznemiravali su Srpkinju Stojanku Perović (64), koja živi u samom centru varoši Đakovice. Napadači su joj toliko jako lupali na vrata, da je Stojanka te sate i ostatak noći do zore provela u velikom strahu, sa kuhinjskim nožem u ruci. Ovu Srpkinju su Šiptari više **** do sada uznemiravali, naročito od poslednjih martovskih demonstracija. Ona kaže: "Od marta meseca ne smem ni da zaspim. Sada mi je teže nego za vreme najsirovijih dana rata. Ono što mi se poslednjih dana događa, teže je od ovih nedaća koje je život na Kosmetu mogao da mi nanese. Gotovo svake noći neko mi lupa na vrata da ih izbije iz zida. Niko od komšija (Šiptara) da čuje tu lupu i da mi pritekne u pomoć". (Jedinstvo" 27. 4. 1989).

- 26. aprila 1989. u selu Balovcu kod Podujeva podmetnut je požar na gumnu blizu kuće Srbina Pauna Milačića. U požaru su izgoreli stogovi slame i sena, a lako je mogla da mu izgori i staja i kuća. Inače, ovo je jedina srpska kuća u tom selu, pa su zato svi uvereni da su Šiptari tako agresivni prema Milačiću da bi i poslednjeg Srbina proterali.

- 27. aprila 1989. u Beogradu, u Knez Danilovoj ulici, Šiptar Hesad Seljaj (25), iz sela Zjum u Dragašu, koji je zaposlen u Gradskoj čistoći, ubio je na monstruoan način Srpkinju Živku Mijatović - dletom joj je više **** rasporio stomak i rastrgao utrobu, pa onda pobeo. Uhvaćen je skoro slučajno i izveden pred sud, na kojem je priznao ubistvo.

- 29. aprila 1989. grupa Srba iz sela Belice kod Istoka došla je u Opštinski komitet Istoka da protestuje zbog zuluma koje im čine Šiptari i zbog potpune nebrige vlasti prema ovom srpskom selu. Iz sela Belice već se iselilo 10 srpskih porodica zato što na njih fizički nasrću Arbanasi, otimaju im imovinu, krađu im šumu, čine mnoge poljske štete i na razne načine ih maltretiraju. Vlasti ništa ne čine da proganjane Srbe zaštite, a u selu nema ni puta, dok im električna struja neredovno dolazi itd., što sve traje već decenijama. Ko je bio na Kosovu i Metohiji, zna da slučaj ovoga srpskog sela nije neki izuzetak, već skoro redovno pravilo za srpska naselja.

Maj

- U Osnovnoj školi "Jedinstvo" u Miloševu, na samom Kosovu, šiptarski učitelj Besnik Istrefi (koji je pre toga isteran iz škole u Strugi u Makedoniji kao nepodoban, a u Miloševu je odmah dobio posao zahvaljujući šiptarskom upravniku škole) pretukao je srpskog đaka Ivana Popovića (13), i to pred svim đacima. ovog srpskog đaćića, inače siroče bez oca, progone i maltretiraju i drugi arbanaški učitelji u toj školi. ("Jedinstvo" 3. 5. 1989). - Ovakvi slučajevi proganjanja i šikaniranja srpske dece na Kosmetu nisu retka pojava, što i lično znamo i iz štampe.

- Za prvomajski praznik u Kosovskoj Vitini Šiptari su popisali parole ispred kuće Srbina Božidara Mihailovića, u kojim mu prete: "Ako se što pre ne iseliš, ubićemo ti tri sina"! U selu Kabašu kod Vitine, tih istih dana, Šiptar Haljilj Misina napao je Srbina Radoslava Vukašinovića ispred njegove kuće i pretio mu da se "što pre iseli sa Kosova". Srbima u susednom selu Požaranju takođe su pretili nepoznati Arnauti. Nije onda čudo što se iz Opštine Vitina za samo 3 meseca ove godine iselilo pod šiptarskim pritiskom 46 Srba, od čega 7 porodica sa 23 člana, i to uglavnom poljoprivrednika.

- Tokom prvomajskih praznika 1989. godine šiptarski rušioци po Kosovu izvršili su niz diverzija: oborili su stub dalekovoda kod sela Dobrotana ispod Lipljana; pokidali telefonske žice kod Mališeva, kao i na liniji Vučitrn-Priluzje; minirali su i srušili stub dalekovoda kod Podujeva,

razbili su Veterinarsku stanicu u Istoku, u Đakovici su zapalili novinski kiosk beogradske "Borbe", a isto to neki dan kasnije su uradili u Prištini,

u Gnijlanu je u Kombinat "Inteđ" neki šiptarski zlikovac priključio struju za radni metalni orman jednog Srbina radnika, koga je zbog toga pogodio strujni udar i zamalo da nije poginuo! - Ovakvih i sličnih sabotaza prepuna je kosovometohijska svakodnevnica, i to već više decenija, a Srbija Kosovu svakodnevno šalje milion i po dolara!

- 3. maja 1989. u Đakovici Šiptar milicajac Ibrahim Kući zaustavio je kola "Zastava 750" studenta iz Beograda Zvonka Antića i Dragoslava Ščekića i najpre im skinuo tablice sa beogradskom registracijom, a zatim ih je i fizički napao. Posle tužbe, Šiptar milicajac je suspendovan.

- 4. maja 1989. u Osnovnoj školi sela Brznice kod Dečana napadnut je u učionici za vreme nastave srpski nastavnik Slobodan Vlahović. Njemu je za vreme časa neko jako lupao kamenom u vrata i onda je pred vratima odjeknuo jak pucanj od petarde ili pištolja. Na ovog Srbina nastavnika poznato je da Šiptari vrše pritisak da ga oteraju, tj. da se iseli sa Kosova. Školske i ostale vlasti su potpuno ravnodušne za njegovu sudbinu, kao i ostalih Srba.

- U nedelju 7. maja 1989. oko 11 sati, u centru Vitine, troje Šiptara je kidnapovalo srpsku devojčicu od 9 godina, đaka, Slivu Novičević. Ona se vraćala iz prodavnice kada su joj iznenada prišli otmičari i nasilno je ubacili u crveni kombi pa pobjegli u nepoznatom pravcu. Roditelji su otmicu odmah prijavili organima bezbednosti, a dete je nađeno toga dana popodne skoro slučajno, zahvaljujući ocu njene drugarice Albanke, Đemailju Demiriju, koji ju je slučajno primetio samu na ulici čak u Pečkoj Banji! On je brzo prijavio SUP-u i tako je devojčica spasena. Dete je zatim reklo da su je oteli 2 muškarca i 1 ženska, koji su među sobom razgovarali šiptarski i srpski, a njoj su pri hvatanju opalili jak šamar. "Istražni organi tragaju za počiniocima". Nije potrebno naglašavati koliki je strah obuzeo Srbe roditelje i druge Srbe iz susedstva, kad su čuli za ovakvu vrstu šiptarskog nasilja nad Srpskim življem, koje potseća na turska vremena ili na mafije kriminalaca na Zapadu.

- 13. maja 1989. u Novom Selu kod Peći Srbinu Milovanu Jokiću su šiptarski zulumčari posekli čitav red mladih šljiva, koje je bio zasadio u martu ove godine. Ovo je već treći put, u toku nekoliko meseci, kako arbanaški okupatori uništavaju stabla voćaka ovoj srpskoj porodici u Metohiji.

- 15. maja 1989. u Fabrici alata u Uroševcu Isuf Džema, šef montaže, napao je i vređao srpsku radnicu Mirjanu Džudović, a pogrđnim rečima i netrpeljivim postupcima maltretirao je i druge Srbe radnike. Ovaj inače poznati kolovođa u martovskim neredima, na tužbu napadnute radnice, bude prvo opravdan od sudije Šiptara i oslobođen krivice, ali je po naknadnoj tužbi i drugih najzad osuđen na 50 dana zatvora, verovatno više zato što

je bio vođa demonstranata negoli što je vređao Srbe radnike i radnice. Jer ovom komunističkom sistemu izgleda, više je stalo do "odbrane države" nego do stvarne zaštite obespravljenog ostatka Srpskog naroda, koji je, zbog raznoraznih fizičkih i psihičkih progona i tiranisanja od šiptarske većine na Kosmetu, morao, evo već decenijama, da beži sa Kosova i Metohije. Nedavno je i zvanično objavljeno da su Šiptari samo od 1981. godine proterali oko 40.000 Srba sa svojih ognjišta na Kosmetu.

- 16. maja 1989. u selu Babin Most na Kosovu, ujutro rano, napadnut je Srbin Vojislav Petrović (25). Napao ga je podebljom motkom Šiptar Rahman Beriša (49) iz istog sela i naneo mu teške povrede po glavi. Rahman je to jutro sa dvoje svoje dece isterao stoku na pašu na livadu Petrovića, sa koje je pri tom uzimao i gotove svežnjeve trave. Petrović je tog jutra poterao svoju stoku na pašu i, primetivši šta Beriša radi, pošao mu je u susret da ga opomene, a Šiptar ga je, uz psovanje srpske majke, napao motkom po glavi, od čega je Petrović pao obliven krvlju onesvešćen. Kada je došao sebi, priča on, video je Berišu kako ga hladnokrvno posmatra. Petroviću je potom ukazana prva lekarska pomoć u ambulanti u Obiliću, a onda je morao ići na zašivanje rana u Hiruršku kliniku u Prištinu. Opštinski sud u Prištini kaznio je Šiptara napadača sa 60 dana zatvora.

- 24. maja 1989. šesnaest Srba, prisilno iseljenih ranije sa Kosmeta, iz sela Prekale i Kline u Metohiji, došli su u Skupštinu Jugoslavije tražeći da im se omogući povratak u svoj rodni kraj iz kojeg su pritiscima Šiptara i njihovih vlasti proterani. Božidar Kozić iz Prekala rekao je u Skupštini SFRJ: "U Prekalu su nas napadali, naročito našu decu, a đake su (srpske) roditelji morali da prate do škole i sačekuju ih iz škole... U mom selu, od rata do danas, nemamo ni narodnog sabora, a ni drugog slobodnog kulturnog života. Na Kosovu i Metohiji stanje za Srbe ni danas nije dobro". Goran Nikolić iz Prekala rekao je: "Motiv našeg povratka na Kosovo nije materijalni, već želja za rodnim krajem. Hoću da se vratim na Kosovo, jer sam tamo rođen i volim ga".

- U Skupštini opštine Peć konstatovano je (23. 5. 1989) da je u toj opštini uzurpirano preko 600 hektara društvene zemlje, a krajem prošle godine i početkom ove nezakonito je prisvojeno još 50 hektara poljoprivrednog i građevinskog zemljišta. Uzurpatori su uglavnom Arbanasi, koji su samovoljnim proširivanjem i zaposedanjem zauzimali njive, utrine, delove puteva i čak ulice i saobraćajnice! Najviše zemlje uzurpirali su Šiptari iz vlasništva Poljoprivrednog kombinata "Dušan Mugoša" iz Peći, a ta zemlja je bila najviše srpska, oduzeta od srpskih porodica kad je Kombinat stvaran, te su vlasnici Srbi zbog toga morali da se sele sa Kosmeta.

- U subotu 27. maja 1989. predveče neki je Šiptar otkinuo tablu sa natpisom na srpskom (ćirilicom) sa Prirodnomatematičkog fakulteta, Odseka za biologiju, u Prištini. Šiptari agresori i okupatori već decenijama ne trpe ništa što je srpsko po Kosovu.

- Krajem maja 1989. uhvaćen je i pritvoren Šiptar Bajram Alija (36), iz sela Strovce kod Vučitna, koji je samo u prvim mesecima ove godine izvršio desetinu provala i pljački po prodavnicama, privatnim stanovima, privatnim vozilima, i u preduzeću u Obiliću gde radi. Opljačkane stvari Alija je prevezio čak svojim traktorom i slagao ih u tajnom skrovištu. Ovo je samo jedan od mnogih slučajeva pojedinačnih šiptarskih lopova i otimača po Kosmetu, a postoje i čitave provalničke i pljačkaške grupe i mreže slične mafijama na Siciliji i u Čikagu.

Juni

- 2. juna 1989. oko 13 časova u centru Prizrena, ispred Skupštine opštine, grupa Šiptara demolirala je kamenicama autobus iz Vranja koji je u Prizren dovezao đake (Srbe) na ekskurziju. Organi bezbednosti "tragaju za počiniocima", a za strah koji su pretrpela srpska deca - nikom ništa! Da li je ova zemlja Južna Afrika, ili možda Turska?!

- 7. juna 1989. u Prizrenu neki Šiptar je komadom slomljenog betona razbio prozor na spavaćoj sobi Srпкиnje Savete Gatić. Srećom, ona nije povređena. - Istoga dana jedna grupa mlađih Šiptara pokušala je, u Gnĵilanu, da od stražara preduzeća "Napred" oduzme pušku i sve metke, ali u tome nisu uspeli.

- 12. juna 1989. u selu Ljubiždi kod Prizrena drski arbanaški okupatori obesili su crveno-crnu albansku zastavu sa dvoglavim orlom na glavnu kapiju Srba seljaka Božidara i Dobrivoja Mojsića! Ova provokacija sračunata je na zastrašivanje ovih čestitih Srba da bi oni, i još preostali Srbi, pobeđli sa svoga pradedovskog ognjišta.

- U Peći je tokom prvih 10 dana juna 1989. zabeleženo 6 fizičkih napada Arnauta na Srbe, kao i nekoliko napada na ličnu i državnu imovinu. Inače, u Peći je nedavno otkrivena tajna prodaja vatrenog oružja među Šiptarima, kao i ispisivanje brojnih parola sa pretnjama Srbima. - Pošto se na Kosovu priprema svesrpska proslava 600-godišnjice Kosovskog boja, neki izbezumljeni Arbanasi prete Srbima nekim svojim "ustankom"!

- 13. juna 1989. noću oko dva sata nepoznati Šiptar napao je nemoćnog starca Srbina Milovana Jokanovića (83), u njegovoj kući u selu Braović kod Peći. Napadač je ušao kroz nezaključana spoljna vrata, u drugoj sobi je našao i uzeo lovačku pušku i revolver, a onda je upao u sobu gde spava Milovan i probudivši ga uperio pušku u njega tražeći novac. Milovan mu je predao sve što je imao (850 hiljada dinara), a onda je nekako uspeo da uhvati za cev puške i da se odupre napadaču. Ovaj je tom prilikom potegao pištolj i ispalio metak u starca, ranivši ga u rame. Zatim ga je kundakom puške tukao po telu, pa pobeđao, sa pištoljem, zavezavši žicom spolja vrata od kuće da starac ne bi mogao da izađe! - Starac je potom nađen i prenet na Hirurško odeljenje bolnice u Peći, gde je i operisan. Svim Srbima u Peći i okolini jasno je kakav je cilj ove najnovije arnautske agresije na nedužne Srbe. Milovan Jokanović inače ima oko 10 hektara plodne zemlje, a sinovi su mu otišli sa Kosova. Posle tri dana milicija je otkrila i uhapsila napadača. To je Šiptar Esat Šalja (22) iz istog sela Brolića kod Peći.

- 16. juna 1989. oko ponoći u Prizrenu je kamenovan stan Srbina Vekosava Ristića, penzionera, koji stanuje u prizemnoj zgradi br. 10/2 u ulici Hazi Imera. Napadači (Šiptari) su kamenjem polomili velika stakla na terasi i jedan kuhinjski prozor. Vekosavljev sin Siniša, pre mesec dana je napustio Kosmet zbog raznih pritisaka albanskih fašista i separatista. Bio je nastavnik srpskog jezika u Žuru kod Prizrena, i nije u tom osinjem gnezdu nacifašističkog marksizma mogao dalje da opstane.

- 18. juna 1989. Srbi sela Crkvena Vodica kod Obilića grupno su protestovali zbog grubog napada Šiptara Sefera Osmanija na Srbina Branka Đorđevića. Srbina je bio otišao na reku Sitnicu da naseče kolje za povrtnjak i tamo ga napao ovaj Šiptar siledžija i

pretukao, tvrdeći da je to "njegova zemlja". Srbi su jednoglasno tražili hitno iseljavanje porodice Osmani, koja je i drugima činila razna nasilja.

- 26. juna 1989. oko 7 sati uveče trojica arbanaških dečaka: S. M. (13), Ž. S. (13) i M. M. (14) kod naselja Dušanovo kamenovali su putnički voz koji je iz Prizrena išao za Beograd. Kamenjem su polomili nekoliko prozora na vozu, ali srećom niko nije povređen. - Ovih dana, oko proslave šeststotog Vidovdana na Kosovu, ima učestalih ovakvih i drugih zloba i zuluma obesnih Arnauta, koji mrze sve što je srpsko i kosovsko, pa tom mržnjom truju i svoju decu.

28. juna: Proslava 600. godišnjice Kosovskog boja

- U ponedeljak 19. juna 1989. pred 600-ti Vidovdan, stigle su na Kosovo Svete Mošti Sv. Velikomučenika Kosovskog Kneza Lazara. Dopratio ih je vladika, sveštenstvo, monaštvo i narod Žičke eparhije, a vladika, sveštenstvo, monaštvo i narod Kosovski dočekali su ih na granici Kosova i sa njima išli najpre na polje bitke, Gazimestan, gde je otslužen opšti pomen svim Kosovskim Žrtvama i opevani tropari Sv. Velikomučeniku Lazaru i Kosovskim Mučenicima i Novomučenicima, a odatle su Svete Mošti prenete u manastir Gračanicu, gde su ih dočekali na desetine hiljada Kosovsko-metohijskih Srba. Bilo je potresno videti suze u očima Episkopa Raško-prizrenskog i Kosovo-metohijskog Pavla, koji je ispred mučeničkog Srpskog Kosovskog naroda pozdravio Čestitoga Kneza i podneo mu tužni raport o stanju Srba i Srpskih svetinja na Kosovu. Sveti Velikomučenik Knez Lazar došao je na Kosovo da izvrši duhovnu i narodnu smotru i da mu se Srpski napaćeni narod pokloni i time potvrdi svoju vernost i odanost svetom zavetu i opredeljenju Kosovskom za Carstvo Nebesko i Pravdu Božiju. (Slovo ovoga hroničara videti na kraju knjige, Prilog 4).

Paljenje sveća Kosovskim žrtvama u Gračanici (600-ti Vidovdan 1989.)

- Tokom sledećih dana, do 600-tog Vidovdana, pravoslavni Srbi iz svih krajeva Kosova i Metohije, i iz drugih Srpskih krajeva sa sve četiri strane zemljine kugle, dolazili su u hiljadama na poklonjenje Svetom Telu Svetog Velikomučenika Kosovskog Lazara u Gračanicu. Tih istih dana, svakodnevno je u većim mestima i naseljima po Kosovu i

Metohiji slavljen 600-ti Vidovdan, u kojim proslavama je naročito uzela učešća Srpska omladina i đaci, uz svoje sveštenstvo i monaštvo. - Pojedini šiptarski zlobnici i srbo mrsci, kao napr. Ibrahim Rugova i drugi njemu slični, dosadašnji komunisti i tirani Srpskog življa po Kosmetu, širili su usmeno i pismeno razne laži i klevete, pa i pretnje, povodom ove svesrpske proslave šestogodišnjice Kosovskog boja i zatočništva pravde i slobode, pokušavaju na svaki način da tu proslavu bojkotuju (isto kao što su komunisti i Arnauti pokušali da bojkotuju i proslavu 550. godišnjice Kosova 1939. godine). Ibrahim Rugova je u nekom stranom listu (nemački "Špigl") zlobno i klevetnički govorio da je ova proslava "srpska provokacija" i čak je pretio "oružanim ustankom" i sličnim šiptarskim "junaštvima", pokazujući da je "zaverenik mržnje" i nečoveštva, kako neki Srbin Kosovac reče.

- 30. juna 1989. ujutru u selu Zaskok kod Uroševca Fazli Ćerkini je napao, vređao, psovao i po licu udarao ovog suseda Srbina Petka Tasića, starog 63 godine, dok je ovaj mirno napasao svoje ovce na svojoj njivi.

- U odgovor na sve te šiptarske zlobe i nečoveštva, radost svesrpske proslave 600-tog Vidovdana na Kosovu izrazila je ovako mlada Srpkinja Kosovka, Silvana Marković: "Ostaću ovde, jer Kosovo je moja kolevka, moja ljubav i moja budućnost.

Kosovo, ti si suza Bogorodice Ljeviške, Lazareva mudrost, Obilićeva snaga. Ti si zakletva u vinu, pričest u Samodreži, hrišćanstvo u Dečanima... Ti si usirena krv kosovskih božura, molitva i duša Srbinova, srce Lazarevo, otadžbina Nemanjića, kolevka Srbinova. ... Obećavam da ću ostati ovde, na tvom tlu, i da ću svojom voljom grliti svoje vreme, bez granica, u hrišćanskom nadahnuću, isto onako kako su te moji preci grlili i ljubili. Obećavam da ostajem ovde, jer samo ovde istok je istok, i zapad zapad. Ostajem ovde gde sam, odvojivši se od majke, posejala prvi plač i progutala delić čistog neba... Ostaću bez suza, sa verom u budućnost, sa nevinom dušom, čistom savešću i nepokolebljivo očekujući da ćeš me zadržati, zaduženu da ostanem u tebi, sveto Kosovo!"

- Uoči 600-tog Vidovdana i na sam taj Svesrpski Kosovski Praznik bilo je na Srpskom Kosovu oko dva miliona Srba, svi Srbi odasvuda sa Planete U manastiru Gračanici i na samom Kosovu Polju, na Gazimestanu, proslavljen je šeststoti Vidovdan "kako carski valja i treba" Na toj svesrpskoj, hrišćanskoj i pravoslavnoj, Kosovskoj proslavi "sve je sveto i čestito bilo i milome Bogu pristupačno" . Otslužena je saborna patrijarška Liturgija u Svetoj Gračanici i sutradan sveopšti Kosovski Pomen na Gazimestanu. Narodu je govorio Srpski Patrijarh i po tom predsednik Srbije Slobodan Milošević. - Na pitanje tada novinara, ovaj hroničar je rekao sledeće "Tekst na mramornom stubu na Kosovu, da kažem na krstoobraznom stubu, kao živo biće govori nam i svedoči o događajima koji su se zbili na Kosovu Polju. Taj tekst despota Stefana Lazarevića je odrazavnog momenta istorije, ali on svojim značenjem nadilazi istoriju i zalazi u metaistoriju, u eshatologiju. Kosovo je za Srpski narod ostalo do danas jedno krstoliko znamenje, istovremeno istorijsko i duhovno, to jest metaistorijsko. Kosovo je stožerno mesto u istoriji i duhovnosti Srba. Tačka oko koje je sadenuto, to jest izgrađeno celokupno biće i pamćenje Srpskog naroda. Zato je ono tako živo u duši i svesti Srba, svih i svuda od Kosova do Jadovna, naročito u krucijalnim momentima naše novije istorije. Događanje u našem vremenu na Kosovu i oko Kosova, svedoči koliko je ono svojom uzvišenom tragikom živo i živonosno za Srpski narod Poruka Kosovske žrtve,

njenog pamćenja i slavlja, nije drugo do opredeljenje za Pravdu božiju i ljudsku, "za Krst časni i Slobodu zlatnu" Za slobodu koja je ljudsko dostojanstvo svakog čoveka i naroda koji živi na ovim prostorima zemlje Obeležavanje Kosovskog boja i prenos Moštiju Svetog kneza Lazara jeste civilizacijski dug našoj istoriji i poruka da ćemo svoje braniti, i biti uvek svoji na svome". ("Jedinstvo", 28. juna 1989)

Kosovo posle Kosovske proslave: Godišnjica kosovskog Krstovdana Srba

Na Krstovdan prošle godine (27. septembra 1988) u selu Grace kod Vučitrna, pet zlikovački nesrećnih Šiptara raskopali su grobiće braće Petrovića blizanaca, sinčića Radojka i Dragice, a unučića Stanka i Ane Petrović, i izvadiвши njihova telašca iz kovčežića rastrgli su telo jednoga od njih i razbacali po okolnom šipražju. Dečica su bila umrla odmah po porođaju ("Tek su zaplakali, veli mi njihova baka Ana, i već su izdahnuili", promenuvši ovaj kosovski svet na onaj drugi - Carstvo Nebesko), a u grobićima su počivali jedva mesec dana.

Kao što je poznato, ovaj stravični zločin odjeknuo je širom Kosova i Srbije, a čuo se ponegde i u svetu, kao nečuven u istoriji primer sknavljenja svetinje detinjih tela i grobića. Počinioci, Šiptarski mladići od 12 do 15 godina uhvaćeni su i osuđeni kao maloletnici. Trebalo je, ustvari, osuditi njihove roditelje, učitelje i podstrekače, sve one pozadinske "vođe" arnautske agresije protiv Srba na Kosovu.

O tome smo pisali i mi i drugi, sa bolom i velikom žalošću, a od Albanaca na Kosovu samo je iskreno zažalio novinar Maksut Šehu iz Prištine (u "Rilindji").

Ove godine (1989) na Krstovdan otišao sam na to dečje groblje u Grace i, zajedno sa porodicom Petrovića i još stotinak pravoslavnih Srba iz sela Grace i sa Kosova, postavili smo drveni Krst i odslužili godišnji pomen na groblju ove velikomučeničke Dečice, urezavši i natpis na krstu: Braća Petrovići + Mučenici + Krstovdan 1988. (Krst je uradio arh. Predrag Ristić).

Potom smo bili u kući Petrovića na podušju, gde mi je mali devetogodišnji Nenad ispričao da im je neki Šiptar iz susednog sela Breznice, star dvadeset i neku godinu, pre jedno dva meseca pokrao dvadeset kokošaka i ćurku, pa kad su krađu prijavili miliciji, pronađeno je da u kući tog lopova svakodnevno kolju i jedu pokradenu živinu ožalošćene familije Petrovića.

Nije ovo ni jedina krađa na Kosovu ovih dana i meseci, posle Kosovske proslave, niti je to jedini zulum nad Srpskim življem Kosova i Metohije posle svih "političkih promena", o kojima se toliko trubi i zamajava Srpski narod na Kosovu i svi mi.

Evo, kao dokaz, samo nekoliko primera. Uoči Krstovdana otišli smo u manastir Devič, radi službe Božije. U Deviču smo mogli da čujemo da im je zadnja dva meseca od suseda Šiptara pokradeno šest ovaca, najpre jedna, pa dve, pa tri uzastopno. Sva izveštavanja miliciji bila su bez rezultata. Kad im je, najzad, pre nekoliko nedelja, odjednom nestalo 20 ovaca i jedna koza, onda je po prijavi milicija pošla u potragu i, za čudo, istoga dana popodne, odjednom se iznad manastira, na brdu kod sela Vojvodića (gde žive samo Šiptari), pojavilo tih nestalih 20 ovaca i koza. Iznikle iz zemlje!? Zato je sasvim u pravu

igumanija devička Paraskeva kada se pita, i sve nas pita: "Gde je ta sloboda na Kosmetu, kada je mi od 1941. godine do danas nismo još osetili?"

Dalje: u selu Donja Bitinja kod Štrpca, u crkvi Sv. Teodora, neki Šiptar je provalio u hram i opljačkao ga, ispreturivši i razbacavši sve po crkvi, a u zgradi kraj crkve, gde je takođe provalio, opoganio se unutra i svetinji narugao. Bilo je to noću 8. septembra ovog Kosovskog 1989. leta. Šiptar se zove Iljim Bitići čak iz sela Nišora kod Suve Reke. Nije prošlo par dana, opet je provaljena i opljačkana crkva u Batusu kod Prištine, hram Sv. Velikomučenice Nedelje, noću 12/13. septembra, a kradljivac je ušao kroz razbijen oltarski prozor i uzeo samo nešto malo novca, peškira i zejtina. Tih istih dana, oko 16. septembra, i u Lapljem Selu kod Lipljana, opet je neki šiptarski zulumčar noću provalio i opljačkao crkvu Svete Petke, presekavši pri tom i gromobran na crkvi, što očigledno nije u sklopu krađe iz koristi, nego iz pakosti i zuluma prema Srbima na Kosovu. Jer i sve ono što je do sada krađeno po srpskim crkvama na Kosovu - uglavnom nešto sitnijeg novca i poneki peškir - nije bilo iz koristoljublja nego iz zlojljublja, u sklopu šireg plana pritiska i terora na Srpsko stanovništvo: da beži što pre sa već ionako uzurpiranog i albaniziranog Kosmeta, usprkos svim "političkim promenama" i "reformama sistema", sa čim jadne Kosovometohijske Srbe već dugo zamajavaju, pre i posle Kosovske proslave 600-godišnjice Kosovskog boja, boja za Srbe još ne završenoga ni do danas.

Da ove naše konstatacije ne ostanu samo na golim rečima, i da nije po sredi samo "još poneki" napad na srpske crkve i manastire po Kosovu i Metohiji, navešćemo ovde još nepoznatih, najnovijih zuluma i nasilja nad Srbima po Kosmetu činjenih stalno od strane šiptarskih fašista i ustaša, i to sve posle Kosovske proslave 600-tog Vidovdana.

Ostavljamo po strani sve one "ekscese", tj. napade i izlive nemoćne zlobe svih onih Šiptara koji su u vreme proslave 600-tog Vidovdana na Kosovu kamenovali autobuse i vozove sa Srbima učesnicima Kosovske proslave (kamenovani su autobusi: u Gnjilanu, Rožaju, na putu između Vučitrna i Prištine i Prištine i Peći, pa nekoliko privatnih kola, i kola hitne pomoći iz Istoka, pa vozovi na izlazu iz Prištine i kod Podujeva; pa je pucano na jedan helikopter saobraćajne policije, i pri svemu tome povređeno je desetak Srba). Ostavljam po strani i sva ona huliganska "kamenovanja", tj. izrugivanja i potsmevanja nad srpskom proslavom 600. godina Kosovskog boja u Gračanici i na Gazimestanu, koja su danima i nedeljama priređivali i političari i novinari iz "kulturnih" zapadnih krajeva Jugoslavije, koji su time prema Kosovskim Srbima ispoljavali samo svoju duhovnu bedu i zlosreću, svoju (ne)ljudsku uskogrudost i nedemokratsku, koju su zatim dobro pokazali posle srpske proslave i na Dalmatinskom Kosovu.

Ostavljam po strani i sve one sabotaže šiptarskih vlastodržaca na Kosovu, koji su i na sam dan Vidovdanske proslave uskratili žednom dvomilionskom skupu Srpskog naroda čak i vodu za piće, a i u Prištini su pokvarili i "zamutili" vodovod i sutradan, kada je ispraćen iz Prištine Sv. Knez Lazar. Izostavićemo, takođe, i sve one raznorazne šiptarske bojkote i sabotaže, kvarove i požare, raznovrsne opstrukcije i destrukcije, kojih po Kosmetu ima skoro svakodnevno i za koje niko nije okrivljen niti je odgovarao bilo kome. Jer, Arnautima je "sve dozvoljeno", još iz turskih vremena.

Juli

- Trinaestog jula 1989. u selu Zočištu kod Orahovca grupa od sedam-osam obesnih Šiptarskih mladića napala je i pokušala da siluje 15-godišnju Srpkinju B. J. iz Kragujevca koja je došla u Zočište kod svoje bake na letnji raspust. Kada je uveče pošla sa jednim mladićem Srbinom na seoski sabor, na nju su nasrnuli Arnauti siledžije i potezali na nju i mladića noževe i pištolje. Spašena je, srećom, nailaskom jednog mladića Srbina, koji je napad video i pobeživši javio miliciji, ali dok je SUP došao napadači su pobjegli i SUP je potom mesecima "intenzivno radio na otkrivanju napadača"! Devojčica Srpkinja ostala je sa modricama po telu i pokidanim mindušama na mestu gde je napadnuta.

- Četrnaestog jula 1989. u Prizrenu je Šiptar Ramadan Redžepi zaveo noću Srpkinju V. B. i odvevši je u svoju kuću silovao, što je posle i sam priznao, kada je osuđen.

- Tokom jula 1989. šiptarska porodica Hasana Dervišaja nastoji da nasilno sagradi kuću između dvojice Srba, braće Šmigića, u selu Leočane kod Srbice, s ciljem da ih protera sa Kosova, kao i preostale malobrojne srpske porodice iz tog sela. Srbin Golub Šmigić je tim povodom izjavio: "Ako se Dervišajima ne stane na put, onda će devet porodica Šmigića sa 70 članova reći zbogom i selu Leočani i Kosovu". Svi u tom selu, pa čak i predsednik Hajdin Miftari, tvrde: "Reč je o smišljenom pritisku Dervišaja na Srbe". Dervišaj je nedavno uperio pušku pod grlo srpskom dečaku Predragu Šmigiću, samo zato što je izgonio stoku ovog siledžije iz svoje njive.

avgust

- Tokom jula i avgusta 1989. nastavlja se agonija srpskih žitelja sela Stari Badovac zbog stalne pretnje od novog izlivanja jalovine iz deponije rudnika Kišnica iznad sela.

- Znamo svi, bile su sprovedene mere izolacije nad nekim "kolovođama" Arbanasima na Kosovu (mi srpski pisci prvi smo protestovali protiv toga), ali to ograničenje njihovih ličnih i građanskih sloboda otkrilo je drugu stranu medalje: kod mnogih od njih pretresom je pronađena veća količina oružja nezakonito posedovanog: oko 100 pušaka, dvadesetak pištolja i nekoliko hiljada metaka municije, kao i to da su mnogi od njih bili pomagani od albanske antisrpske emigracije. ("Jedinstvo", 26. jula 1989). Letos su i te izolacije ukinute. Sada ti isti neometano vršljaju po Kosovu, Jugoslaviji, Evropi i Americi i šire klevete i zavere protiv Srba i Srbije.

- Noću 2/3. avgusta 1989. u centru Peći kamenovana je kuća Srbina Gojka Zečevića. Kamenicama su razbijena stakla na prozorima kuće. Susedi su videli da tri mladića posle toga beže u mrak. Na Kosmetu svi znaju ko kome kamenuje kuće.

- Sredinom avgusta 1989. u Gnjilanskoj klanici je otkrivena prava zločinačka diverzija u mesu namenjenom tržištu Beograda pronađeni su ubačeni sitni komadići stakla!

- Petnaestog avgusta 1989. Šiptar Sokolj Iseni (21) iz Ajvalije kod Prištine silovao je Srpkinju maloletnicu J. B. od 14 godina, učenicu škole za retardiranu decu u Nišu, koju je prisilno odveo u Ajvaliju. Šiptari siledžije zaista ne prezaju ni od čega.

- Šesnaestog avgusta 1989. uveče u Kosovskoj Vitini, u svom dvorištu, napadnut je Srbin

Milivoje Đorđević, inače predsednik opštine, a napao ga je Šiptar Raif Gaši iz Kačanika samo zato što je Đorđević bio primetio u svome dvorištu dva šiptarska mladića gde mu beru jabuke, pa povikao na njih. Napadač je na to skočio sa svog traktora i napao na ovog Srbina domaćina u njegovoj avliji, a susedi su sprečili da ne dođe do najgorega.

- Tokom avgusta 1989. u Vučitrnu i okolini učestale su provale po srpskim kućama: bile su tri provale u kućama Bura Jokanovića, Desanke Grubišić i Stojana Jovanovića. Napadnuti, i ostali Srbi, uvereni su da nisu po sredi krađe, nego šiptarski metodi zastrašivanja Srba s ciljem da ih nateraju na brže iseljavanje sa Kosova, jer prilikom kućnih provala malo šta je iz tih kuća odneseno.

- Osamnaestog avgusta 1989. ponovo je napadnuta na svom imanju u Samodreži sirota starica Danica Milinčić (majka mučki ubijenoga Danila), od Šiptara. Napala ju je Šiptarka Sahara Bunjaku, jurnuvši na nju sekirom samo zato što je Danica oterala njene ćurke iz svoga imanja. Šiptarka je pri tom i vređala ovu ionako ožalošćenu srpsku majku i pretila joj da će njena "kuća i sve ostalo uskoro biti naše", tj. arbanaško.

- Nad oronulom kućicom sirote starice Božane Stojić u Peći, prvi komšija Šiptar, Škeljzen Hiseni, podigao je terase svoje kuće i tako joj "oteo sunce", kako reče ova 90-godišnja starica, tj. njenu kuću je skoro sasvim poklopio svojom. Kome da se žali jedna srpska starica?

- Krajem avgusta 1989. u Vitini je Mustafa Drena iz Mogile, bez ikakvog razloga napao i pretukao maloletno Srpče S. B. iz istog mesta.

Septembar

- Prvog septembra 1989. oko podne, u autobusu na liniji Istok - Peć, Šiptar kondukter Redžep Bečaj pretukao je i izbacio iz autobusa srpsko đaće, sina Vukoja Racića iz Prekala i one čuvene Srpkinje Vere Racić sa poznate fotografije iz Prekala (Žena sa puškom i odojčetom). Isti Šiptar siledžija isterao je iz istog autobusa toga dana i još 19 srpskih đaka.

- Samo nekoliko dana kasnije, 12. septembra po podne, oko pola pet, došao je u selo Prekale sa svojim kamionom Šiptar Salko Rastoder i parkirao ga u neposrednoj blizini kuće Racića. Kada je Vera Racić, poznata već svima pa i Šiptarima, izišla sa svojom komšinicom da zapiše broj parkiranog kamiona, jer je tu nešto posumnjala, naročito posle napada na njeno dete, ovaj šiptarski siledžija izružio ju je i ispsovao, zapretivši joj rečima: "Zapamtiće vaša porodica mene, a upamtiću i ja vas. Srešćemo se mi ponovo". Potom je siledžija Rastoder fizički napao i Verinog muža, Vukoja Racića. Sve to je od svih Srba u Prekalama i po Kosovu i Metohiji shvaćeno kao novi osvetnički napad na ove srpske mučenike koji su i po pomenutoj fotografiji postali poznati kao nevini stradalnici od šiptarskih zulumćara.

- Isto tako, 1. septembra 1989. oko podne, u centru Uroševca dva su Šiptara, Ekrem Makreši i Samedin Ašani, bez ikakvog povoda brutalno napali nožem na Srpkinju Sonju

Bovan i još dvojicu Srba koji su bili sa njom. Jedan od nasilnika uvukao je Sonju u ulaz zgrade i prisionio joj nož pod grlo, preteći joj, a drugi je gvozdenim bokserom udario u lice Slavišu Budrića. Potom su obojica siledžija pobjegli i tek kasnije su otkriveni.

- Samo neki dan kasnije, 5. septembra 1989. u selu Tankosiću kod Uroševca, opet je neki nepoznati Šiptar napao Srpkinja Ružu Stamenković, domaćicu, dok je na svojoj njivi brala pasulj. Istoga dana u selu Donje Nerodimlje šiptarske siledžije lupale su celu noć na dvorišna vrata srpske porodice Đorđević.

- Početkom septembra 1989. u selu Šeremetu kod Đakovice na imanju Srbina Sretena Cemovića, susedi Šiptari uništili su sav rod kukuruza na preko hiljadu kvadrata, a nešto ranije uništili su mu i pšenicu i sekli mu šumu.

- Dvanaestog septembra 1989. Avdulah Jašari iz sela Breca kod Podujeva napao je Srbina Radoslava Drenovca u selu Štedimu kod Podujeva na njegovoj njivi i pretio nožem, a to mu nije prvi put, jer se i ranije nasilnički ponašao prema ovom Srbinu i prema drugima.

- Noću 12/13 septembra 1989. u centru varošice Štimlje izvršena je oružana pljačka benzinske pumpe "Jugopetrol", gde su četiri Šiptara iz Podujeva obili pumpu i pokušali da odnesu čeličnu kasu. Kad je neko javio miliciji i ona stigla, došlo je do pravog vatrenog okršaja u varošici, što je Srbima zadalo nemali strah.

- Šesnaestog septembra 1989. Šiptar Faik Dedinci napao je Srbina Svetu Milovanovića iz Obilića, uhvatio ga za grlo i trzajući ga psovao mu srpsku majku. Ovaj siledžija Albanac i njegovi srodnici poznati su u Obiliću i okolini po nasrtljivosti na Srbe, a štite ih šiptarski rukovodioci na kosovu. I njegov brat se slično ponaša, a njegov sin je nedavno jurio po selu srpsku decu sa srpom u ruci i psovao ih.

- Sedamnaestog septembra 1989. u selu Glavotini kod Vučitrna, obesni albanski svatovi Imera Alije iz sela Strovca pucali su iz pištolja na dvojicu Srba: Živojina Dejanovića i njegovog sina Svetislava iz Priluzja. Ovi su toga dana bili na svojoj njivi u Glavotini, a obesni šiptarski svatovi ispalili su na njih sa udaljenosti od 20 metara dva metka, koji su se zarili u zemlju blizu njihovih nogu. Kad su oni brzo poredili po zemlji, šiptarski svatovi su otišli dalje sa ciničnim grohotnim smehom.

- Dvadesetog septembra 1989. uveče, oko pola sedam, usred Prištine napadnuta je srpska učenica K. Martić, dete od 10 godina. Nju je i pre dva dana, kao i ovoga dana, napao i motkom tukao jedan dečak Šiptar, očigledno natutkan od nekoga. Majka pretučene devojčice doznala je da je maloletni napadač sin Gazima Šlakua, inženjera iz Prištine.

- U zadnjih deset dana septembra 1989. u selu Ereču kod Đakovice bilo je nekoliko šiptarskih napada na Srbe Velimira i Jelisavku Knežević. Najpre su neki Šiptari blizu Velimirove kuće uhvatili mu jagnje i vezali ga debelim konopcem, da bi ga potom zaklali, a zatim su dvojica šiptarskih mladića vređali i psovali šezdesetogodišnju Jelisavetu dok je čuvala svoje ovce. Ovoj Srpskoj porodici Šiptari su proletoš ispisali parolu na kući: "Selite se ili ćemo vas poklati". Velimirova tri sina već su se pod pritiskom iselili sa Kosova.

- Dvadeset prvog septembra 1989. Šiptar Cak Rustemi iz Prištine napao je bez razloga

Srbina doktora Spasoja Radulovića na svom radnom mestu. Rustemi je tog dana dežurao u Hirurškoj klinici u Prištini, a Spasoja je napao neočekivano, a onda pobjegao, pa je tek posle nedelju dana uhvaćen. U momentu napada na Srbina lekara niko od medicinskog osoblja u bolnici, niti prisutni portir, svi naravno Albanci, nije pritekao napadnutom Srbinu u pomoć. Kad tako rade Albanci zaposleni u bolnici kao humanoj ustanovi, šta onda reći za one druge Šiptare na mnogim drugim radnim mestima i ustanovama po Pokrajini, koji su svugde i uvek u većini?

- A šta za šiptarski mentalitet na Kosovu znači većina, evo jednog primera koji se desio sutradan po Krstovdanu 1989. U Osnovnoj školi u Kosovskoj Vitini, za vreme školskog odmora, došlo je do masovne tuče između srpske i šiptarske dece. Pošto su albanski đaci bili daleko brojniji, u tuči su povređena trojica srpskih đaka. Za sve vreme te tuče, četiri nastavnika Albanca stajali su ispred škole i mirno posmatrali tuču i povređivanje srpskih đaka, jer su, jasno, njihove bili brojniji i jači.

- Noću između 27. i 28. septembra 1989. na telefonskoj liniji između Lipovca i Grčina kod Đakovice neki je Šiptar prekinuo telefonsku liniju JNA armije, u dužini od 90 metara, a to je linija koju koriste vojnici graničari. Na ovoj" su se liniji i ranije dešavali prekidi veza, tj. diverzije od strane arbanaških diverzanata.

- Kad sam se, noć po Krstovdanu (28. 9. 1989) vraćao autobusom iz Prištine za Beograd, iste te noći u selu Nedakovcu kod Vučitna, nedaleko od sela Grace, Šiptarske siledžije su provalile u kuću Bogdana i Olge Mrkić, kada su ukućani bili odsutni, i po kući su sve stvari ispreturali, ali skoro ništa nisu odneli. Očigledno je svima da se radi o šiptarskim provokativnim nasiljima, kako to i sami napadnuti Srbi smatraju. Jer šiptarski fašisti i teroristi time žele da Srbe nateraju na brže iseljavanje sa Kosova.

- A da se Srbi pod pritiskom svakodnevno iseljavaju, i to i posle "političkih promena", to čak priznaju i vlasti, ali izgleda ipak neće da priznaju ono što svi Kosovometohijski Srbi znaju: da na Kosovu upravo izgubljeno poverenje u vlasti i podstiče iseljavanje Srpskog naroda, je, donekle probuđena nada na pravdu i slobodu opet zgasnula, jer i "nove promene" i "novi ljudi" na Kosmetu Srbima ništa bolje stanje ne obećavaju. A kako da Srbi imaju poverenje u vlast koja ni za 5 meseci ne može da pohvata grupicu Šiptara odmetnika kod Podujeva (koji su se, naoružani, odmetnuli u šume, maja 1989) ili tolike druge svakodnevne siledžije i zulumčare po Kosovskom razboju? Na Kosovu "ništa novo". Samo "godinama ista priča."

- Jedino što je u poslednjim godinama novo to je što Kosovskometohijski Srbi, i pored svih svojih stradanja, ili upravo zato, sve više obnavljaju svoje crkve i češće posećuju svoje manastire. Samo u toku ovoga leta obnavlja se nekoliko crkava, iako je Srpski narod na Kosovu valjda najsiromašniji u Evropi. Ali duhovno je bogat, ima vere i strpljenja, i to je zalog budućnosti srpskog Kosova i svijuu nas. Jer jevandelska te i kosovska je istina: da krst i Krstovdan vode vaskrsenju i Uskrsu.

Oktoibar

- 3. oktobra 1989. Šiptar Naser Šatri (32), rodom iz sela Tomanca kod Istoka, koji privremeno radi u Švedskoj, kada je bio pozvan u Stanicu milicije u Istok i dok je s njim razgovarao inspektor SUP-a Srbin Tomislav Babović (37), najpre je zamolio inspektora da može otvoriti prozor, jer mu je navodno teško, a onda je iznenada izvadio revolver iz džepa i rekao ovome: "Sad si mrtav", i u njega sručio 6 hitaca, kojima mu je naneo teške rane. Zatim je zločinac Šiptar skočio kroz otvoren prozor i pobjegao preko starog pravoslavnog groblja u obližnje čisto arbanaško naselje. Kasnije je svojim automobilom pobjegao i prešao granicu vrativši se u Švedsku (gde je švedska televizija imala intervju sa njime, a švedske vlasti su potom odbile da izruče Jugoslaviji ovog teroristu!). Teško ranjeni inspektor Babović prenet je u bolnicu i jedva je izbegao smrt. Mnogi detalji ovog terorističkog akta ukazuju na to da je ovaj zločin bio od ranije isplaniran, uz saučešće i nekih lica iz familije i Šiptara iz samog SUP-a u Istoku (Šatri napr. nije uopšte pretresan kad je ušao u Stanicu milicije). U kući njegovog oca i brata pretresom je pronađen nezakonito posedovani pištolja sa 4 metka u šaržeru.

- 12. oktobra 1989. u Osnovnoj školi "Aca Marović" u Prištini, za vreme školskog odmora u dvorištu, došlo je do masovne tuče arbanaških i srpskih đaka. Kamenice su letele na sve strane, pa je i milicija morala da interveniše. Čarke su počele još prethodne večeri, na ulici pred hotelom "Grand" u centru Prištine, gde se sukobila manja grupa šiptarskih i srpskih đaka, što su videli i neki roditelji i nastavnici.

- 17. oktobra 1989. uveče oko 10 sati pretučen je u Gnjilanu Srbin Zvonko Savić, radnik Poljoprivredne stanice u Gnjilanu. Njega su po izlasku iz kafane "Lovac" presrela tri milicionara (svakako Šiptari) i ništa mu ne govoreći, bez ikakvog povoda i razloga, bukvalno ga prebili, razbili mu zube palicom i onako unakaženog i onesveštenog ostavili na ulici i udaljili se! Kada je teško povređeni Savić došao svesti primetio je da su mu prišla dva mladića (Srbina), koji su ga onda odveli u Gnjilansku bolnicu. Srbi u Gnjilanu i okolini ogorčeni su ovim terorom šiptarske milicije i tražili su hitno rasvetljenje ovog slučaja". Jedan od Srba je rekao: "Ispada da nas Srbe na Kosovu napadaju uvek nepoznati ljudi. Dokle više da budemo žrtve nasilja i terora? Kad smo mi Srbi žrtve napada, vinovnici kao po pravilu ostaju neotkriveni".

- Prištinsko "Jedinstvo" od 20. 10. 1989. piše da su u Okružnom sudu u Prištini jednostavno "isparili" mnogi sudski predmeti, tj. izgubljeno je 196 krivičnih sudskih predmeta, a 517 predmeta je apsolutno zastarelo, a to je takođe 517 krivičnih dela, od kojih su većina bili za izdržavanje kazni zatvora od 1 mesec do 1 godinu, od toga pak 272 slučaja su Albanci. Drugi sudski predmeti su bili za plaćanje novčane kazne, i to opet u velikoj većini (160 predmeta) Albanci. - Ovakvo, i još gore je stanje i po drugim sudovima manjih mesta na Kosovu i Metohiji. Za Šiptare na Kosmetu više važi "kanun Leke Dukadžina" negoli pravo, sudstvo i zakoni jedne pravne države u XX veku.

- Isti list istoga dana donosi i vest da će, konačno, Okružni sud u Peći pokrenuti sudski postupak protiv Ilijaza Kurtešija, bivšeg predsednika Skupštine Kosova i Skupštine SFRJ, i protiv još desetak Šiptara rukovodilaca iz Pokrajine i Opštine u Dečanima, koji su ranije (1972-1973. god.), sa pozicija svemoćne šiptarske vlasti, sistematski radili u Dečanskoj opštini na proterivanju srpsko-crnogorskih porodica sa njihovih imanja i prepuštanja istih

imanja albanskim porodicama Ukhaća i Hasanaj. Ovu nasilnu otimačinu i nepravdu doskoro su dokazivali sada već pokojni Srbi Stanica Pešić i Dušan i Momčilo Đurišić i porodica Lazarević, koje su sa njihovih imanja tada proterali okupatori Šiptari. Ovaj sudski postupak biće tek sada poveden pošto je Srbija i Jugoslavija počela da stiće izvestan uvid u pravo stanje sudstva na Kosovu.

- Noću između 20. i 21. oktobra 1989. obijena je i opljačkana srpska crkva u Babinom Mostu na samom Kosovu. Nepoznati pljačkaš (Šiptar) razbio je prozor i iz hrama odneo neke stvari (rešo, peškire, čarape, marame, flaše zejtina i dr. narodne priloge). Šteta nije tako velika, ali je ovo već sedmi slučaj obijanja srpskih crkava na Kosovu za poslednjih mesec i po dana (Batuse, Bitinja, Laplje Selo, Priluzje, Plemetina i Podujevo).

- 22. oktobra 1989. uveče u devet sati u Uroševcu je javno kamenovana srpska kuća Desanke Nikšić, u ulici Veljka Vlahovića. Dva dečaka Šiptara, komšije, najpre su bezobzirno lupala motkama po zidu njene kuće, a onda su počeli gaćati kuću kamenicama i lomiti crep. Zoran Nikšić iz kamenovane srpske kuće kaže: "Ovo je deseti put u poslednjih 6 meseci da nam komšijska deca (Šiptari) kamenuju kuću. Prilikom jednog od tih kamenovanja, ranjen je i moj petogodišnji sin Aleksandar. Njega je kamenica udarila u slepoočnicu, ali, na sreću, prošao je bez težih posledica. Počinioci su brzo otkriveni, ali šta to вреди kad ih kažnjavaju blagim novčanim kaznama. U poslednje vreme se napadači više i ne kriju od nas. Uglavnom su to maloletna deca, od 10 do 14 godina, naših prvih komšija Hazira i Bejte. Već 6 meseci živimo u strahu, u napetoj situaciji, u stalnom iščekivanju da će nas neko brutalno napasti". - Možemo slobodno dodati da Šiptarski agresori na srpskom Kosovu i Metohiji to ustvari i hoće: da Srbe stalno drže u strahu i bezperspektivnosti, dok se i poslednji Srbin ne odseli i Kosovo postane "etnički čisto" albansko. "Al' ne reče Ture akobogda", kaže stara srpska narodna pesma sa Kosova.

- 25. oktobra 1989. oko podne u centru Uroševca, u dvorištu stambene zgrade br. 56 u ulici M. Tita, bez skoro ikakvog povoda i razloga pretučen je srpski đak Miodrag Đorđević, učenik 6. razreda Osnovne škole, a povređen je kamenicama i njegov školski drug Ivan Bošković (11). Pretukli su ih i povredili maloletni Adnan Isljami (12) i njegova majka. Srpska deca su se prethodno igrala lopte, kao i ranije, u dvorištu te zgrade, pa je oko lopte došlo do prepirke i koškanja između malog Miodraga i komšije Adnana. Tada je sa terase zgrade sišla Adnanova majka i stala da tuče Miodraga, a kad je se ovaj oteo i pobegao, Šiptarka i njen sin stali su kamenicama da gađaju srpsku decu i kamenom su pogodili u čelo đaka Ivana Boškovića, koji je pao onesvešćen i obliven krvlju. Šiptarska majka na to se nije ni osvrnula, a Ivanova majka Ružica i drugi Srbi preneli su ranjeno dete odmah u Dom zdravlja u Uroševcu, a odatle u Prištinsku bolnicu. - Ovo je samo jedan primer koji pokazuje ne toliko "odnos snaga" na Kosmetu, nego pre svega šiptarski mentalitet, koji i običnu dečju svađu oko lopte pretvara u krvavu agresiju. Čemu li to Šiptari uče svoju decu i kakvu im to budućnost spremaju?!

- 25. oktobra 1989. oko pola tri popodne pred Domom štampe u Prištini, jedan Šiptar koji radi u "Elektroprivredi Kosovo", fizički je napao jednog Srbina, radnika "Autotransporta" iz Prištine, bez povoda i razloga. Nismo mogli doznati imena napadača i napadnutog, ali je napad bio usred bela dana usred glavnog grada Pokrajine, na oči mnogih.

- 30. oktobra 1989. oko 15 sati u Uroševcu je Šiptar Nezir Muslija, civilni stražar na gradilištu nove robne kuće, teško ozledio kamenicom srpskog dečaka Marka Spasića (8),

učenika 2. razreda osnovne škole. Dete se igralo sa decom na gomili zemlje, a stražar ih je opomenuo da se udalje, pa je onda povećom kamenicom pogodio u slepoočnicu malog Marka. Povređeni dečak prebačen je u bolnicu i van je životne opasnosti, a šiptarski stražar nije mario za dečji život i zdravlje.

- 30. oktobra 1989. uveče oko pola osam pojavio se požar u avliji Srbina Đoka Maljevića u selu Dubnica kod Podujeva. Požar se najpre pojavio na krovu plevnje, nad štalom, i zahvatio je ceo krov zgrade, koji je izgoreo u dužini od 24 metra. Izgorelo je i 24 kola suve deteline. Uz pomoć suseda sprečen je dalji požar, koji bi sigurno zahvatio i kuću Maljevića. - Inače, u Podujevu i okolini tih dana je bilo više podmetnutih požara: u dvorištu Srbina Pavića Milačića u Sportskoj ulici u Podujevu; zatim istovremeno na više mesta na terenu između sela Velika Reka i Bradaš kod Podujeva.

Novembar

- Krajem oktobra i početkom novembra 1989. a povodom početka suđenja Azemu Vlasiju, bivšem šefu komunista Kosova, i grupi drugih šiptarskih vlastodržaca i kolovođa antisrpske agresije na Kosmetu, u nekim mestima po Kosovu, u Starom Trgu kod Mitrovice u Prištini, Uroševcu, Podujevu i drugde, opet su Šiptari izišli na brutalne demonstracije po ulicama, lupajući pred sobom ove: izloge radnji, automobile, autobuse, milicijska kola, i naročito napadajući nedužne Srbe usput i po kućama. Oko Podujeva su sasvim polupali 3 autobusa "Nišekspresa", a 4. novembra uveče kamenovali su autobus "Kruševac-prevoza" i tom prilikom povredili oko 40 putnika u autobusu. U Goleškoj ulici u Prištini demonstranti su napali pedesetogodišnju Srpkinju dok se mirno vraćala kući s posla i ona se jedva spasla veće napasti. U selu Kobanji kod Žura, kod Prizrena, grupa šiptarskih đaka kamenicama je zasula svog nastavnika srpskog jezika. U Osnovnoj školi "V. I. Lenjin" u Prištini pretukli su srpsku učenicu 5. razreda, a njeni vršnjaci đaci Šiptari su joj istresli knjige iz đачke tore i zapalili! 1. novembra uveče grupa demonstranata u Prištini lupala je po vratima srpske crkve Sv. Nikole i kamenicama polupala prozore na novoj crkvenoj stambenoj zgradi, a iz dvorišta crkve nestalo je 40 džakova cementa i skidan je crep sa ogradnog zida. 4. novembra Šiptari demonstranti u Uroševcu, njih oko 50, vraćajući se popodne kućama sa demonstracijom, kamenovali su usput srpske kuće. Najpre su nasrnuli na Srbe Vukašina i Milku Dević, ali su ovi brzo pobegli i zaključali se u svoju kuću. Onda su susreli Srbina Vladu Milovanovića sa sinom, kojeg je vodio iz škole, i tačno pred njegovom kućom tukli su ga motkom po vratu dok je on telom štitio svoje dete. Od udaraca motkom čovek je pao na zemlju, pa su ga supruga i snaha unele u kuću, a potom je, zbog povreda, prebačen u bolnicu u Skoplje. Inače, u Uroševcu je tih dana bilo i drugih napada na Srbe, srpske kuće i radnje. Zaplašeni Srbi najvećim delom su se zabarikadirali u svoje kuće i stanove. U Uroševcu, a i drugim mestima na Kosovu, primećeno je tih dana i sledeće: Šiptari demonstranti okupljali su se ili razilazili upravo u času kada su njihovi mujezini sa džamija počinjali uzvikivati islamsku molitvu, pa se dobijao utisak kao da hodže usmeravaju demonstrante.

- 6. novembra 1989. u selu Duboček kod Peći, u toku noći, neki obesni Šiptar traktorom je porušio oko 10 metara drvene ograde na avliji srpske porodice Cokić, dok su po drugim srpskim ogradama tog sela iste noći ispisane preteće za Srbe šiptarske parole.

- 10. novembra 1989. na jednoj Pokrajinskoj konferenciji u Prištini, rekao je srpski pesnik sa Kosova Radoslav Zlatanović sledeće karakteristične reči, koje predstavljaju sažetu hroniku srpskih kosovskih patnji u poslednjim decenijama: "Na Kosovu su naročito stradali Srbi i Crnogorci, protiv kojih su od oslobođenja naovamo stratezi konstantne separatističke agresije preduzeli na hiljade akcija, metoda i radnji, kako bi ih proterali sa vekovnih rodnih ognjišta... S Kosova je, usred slobodne Evrope, a u "samoupravnoj socijalističkoj" Jugoslaviji, proterano preko 250.000 Srba i Crnogoraca. Na Kosovu i Metohiji je stvoreno već oko 800 "etnički čistih" albanskih naselja. Opustošene su srpske kuće, posečeni su njihovi voćnjaci i vinogradi, nestale bez traga vesele pesme i igre njihovih sinova i kćeri, srušeni su i preorani grobovi njihovih najmilijih. Svi su se oni (Kosovski Srbi) našli u beskrajnoj, tužnoj reci iseljenika, i okretali su se ka zavičaju koji im neprijatelj oduzima, i pri tom su glasno ridali. Ali, Jugoslavija je nemo ćutala, niko nije hteo da pruži reč utehe i ruku prijateljstva ljudima na koje je udarila tuga i nesreća... Na napuštenim naseljima i kućama Srba i Crnogoraca nicala su kamena utvrđenja sa visokim zidovima (tj. obzidane kuće - tvrđave Albanaca); podignuto je na stotinu novih džamija (često na srušenim srpskim crkvama), više nego u Libijskoj džamahiriji! Albanska omladina širom Kosova ne bavi se pravim delatnostima, ne živi mladalački život, već su njihovu energiju iskoristili organizatori agresije i separatizma, gurnuli ih u opasnu igru, u mržnju i prljavi rat protiv Srba i Srbije". ("Jedinstvo", 11. 11. 1989).

- 7. novembra 1989. Srbin Radoje Živković, radnik "Produkta" u Srbici, podneo je Predsedništvu Srbije žalbu na dugogodišnje nepravde i nasilja koje su mu činili šiptarski totalitaristi na Kosovu, evo već pune 22 godine. Još 15. avgusta 1967. premešten je sa mesta poslovođe na mesto običnog fizičkog radnika, iako je imao školske kvalifikacije. Na radnom mestu su ga 1. marta 1971. god. pretukli četvorica Šiptara i naneli mu težu telesnu povredu. Tada i kasnije pisao je na desetine predstavki i žalbi organima vlasti u Pokrajini i Republici, i sve je bilo uzaludno. Usled pritisaka na njega i njegovu familiju, njegova braća Miladin i Nikola napustili su Srbicu i otišli sa Kosova. Pre toga, njima je vlast oduzela, bez ikakvog obrazloženja, 5 hektara zemlje u selu Kraljici kod Srbije. Naročito je doživljavao maltretiranja od agresivnih Šiptara posle 1981. godine. Dana 23. marta 1986. Arbanasi su izvršili oružani napad na njegovu kuću, a kasnije je od nadležnih organa rečeno da su samo "hteli da mu krađu živinu"! I pored svega, on je ipak izjavio: "Sve trpim i trpeću, ali se neću iseliti sa Kosova".

- Celu prvu polovinu meseca novembra 1989. svi srpski đaci u Podujevu, njih oko 200, iz straha za život ne idu u školu, jer ih od šiptarskih agresivnih demonstiranja niko od organa vlasti ne obezbeđuje, niti im garantuje mir i bezbednost. Zbog ovoga su Srbi iz Podujeva održali protestni zbor (14. 10. 1989), na kojem su rekli da srpskim đacima i svemu srpskom življu u Podujevu "svakog trenutka preti vulkan", tj. eksplozija divljanja arbanaških masa. Vlastimir Lekić iz Podujeva rekao je na tom skupu: "Nikada se nećemo pomiriti sa tim da na svojoj očevini živimo kao tuđinci!"

- Prištinsko "Jedinstvo" (od 28-30. novembra 1989) navodi reči koje je o Kosovskom stradanju Srpskog naroda, prilikom svoje nedavne posete Kosovu i Metohiji, izrekao proiguman manastira Hilandara otac Nikanor (koji već 63 godine živi u Svetoj Gori): "Manastir Sv. cara Uroša u Nerodimlju, na žalost, prepušten je zubu vremena. Manastir je bez krova, nije pod zaštitom države i, što je najgore, ne vodi se kao crkva, nego je u njemu smešteno šumsko gazdinstvo! ... U Prizrenu sam video porušeni srpski manastir

Sv. Arhangela i Sinan-pašinu džamiju. Na delu sam video velikodušnost Srba iz 1918. godine. Kada je ranije srušena Dušanova zadužbina, ovo kamenje tog hrama odneto je da bi sazidala Sinan-pašina džamija. Posle oslobođenja trebalo je vratiti kamenje odakle je i uzeto... Agresija albanskih separatista oteraće i ovo malo Srba što je ovde ostalo. Ali, proterati ljude sa njihovih pradedovskih ognjišta jeste najveće zlo pred Svevišnjim. To zlo su posejali i negovali oni koji su slobodno došli u našu zemlju i potom su rovarili na ovim prostorima. Teško zameram Albancima zbog nedela koja čine njihovi ljudi. Zgražavam se nad sknavljenjem srpskih grobalja i svetih mesta. Srbi na Kosovu ispijaju gorke čaše. Mnogo pate, a njihove patnje još niko neće da čuje ni razume".

Decembar

- Majke, supruge i sestre srpsko-crnogorske nacionalnosti iz Dečana uputile su početkom decembra 1989. Otvoreno pismo majkama, suprugama i sestrama u Sloveniji, u kome se kaže: "Uz ono što je napisano poslednjih dana povodom zabrane održavanja mitinga istine u Ljubljani, moramo i mi kao majke; supruge i sestre u ovom otvorenom pismu da postavimo nekoliko pitanja majkama, suprugama i sestrama iz dežele (Slovenije). Na to nas obavezuju borba za život, dug prema žrtvama kontrarevolucionarnih separatističkih terorista (Šiptara) i iskrivljena slika o Kosovu.

Obraćamo vam se kao zatočenice na svojim ognjištima, izložene svakodnevnim strahovanjima za svoje najbliže i za sebe. Nećemo da navodimo citate, niti da svoje reči oslanjamo na autoritete, već vas podsećamo na jezivu kosovsku stvarnost.

Pitamo vas, drugarice iz dežele, kao majke, supruge i sestre, pa pred svojom savešću i javnošću odgovorite na sledeća pitanja:

Prvo, zašto se niste obratile Predsedništvu SFRJ, drugim rukovodiocima i saveznim organima za čuvanje ljudskih prava povodom naše dugogodišnje izolacije, upravo zbog zatočeništva i progona Srba i Crnogoraca s Kosova, o njihovim patnjama, proterivanju iz zavičaja itd.?

Srpska majka s Kosova protestuje u Skupštini u Beogradu

Drugo, zašto protiv onih koji traže aboliciju za Azema Vlasija niste digle svoj glas, i onih kojima je abolicija preča od svakodnevnih ucena, pretnji, pljački, paljenja imovine, pa i potpaljivanja devojčice, u po bela dana, na sred ulice u Prištini?

Treće, kako ste mogle da kao majke, supruge i sestre oćutite zloćine nad srpskom decom, gnusna silovanja devojčica, žena, pa i starica na Kosovu i Metohiji?

Ćetvrto, šta ste učinile za zaštitu žena i devojaka srpskih i crnogorskih, ovde na Kosovu, kada ih je Fadilj Hodža izložio porugama? Nije, valjda, da i vi iznalazite pravdanje za Hodžina nedela poput Sergeja Krajgera i drugih pojedinaca?

Peto, zašto kao majke supruge i sestre, niste izrazile saosećanja i ljudski stav povodom ubistva mladog Danila Milinćića, pred majčinim očima na kućnom pragu u Samodreži kod Vućitrna? Niste ni reagovala na ubistvo domaćina kuće Šarić u Đakovici. Zašto bar vas nije dirnulo ni to da se ni mrtvi ne ostavljaju na miru, već im se ruše grobovi po Kosovu ili preoravaju kosti, kao kod Dećana? Zar vas nije ganulo iskopavanje nedavno sahranjenog deteta?

I šesto, da li se slažete sa mišljenjem Spomenke Hrabar povodom zloćina u paraćinskoj kasarni i s mnogim drugim predlozima, ili joj samo ćutanjem odobravate stavove itd.?

Možda ćete reći da niste o svemu ovom obavešteni. Moglo bi se čak i poverovati s obzirom na (ne) informisanje u vašoj deželi. No, ipak, svi znaju da su ćitavu zemaljsku kuglu obišle fotografije zabrinute srpske majke iz Prekala s detetom u narućju i puškom o ramenu. Slično je sa snimcima protestnih okupljanja hiljada utvrđenih i zabrinutih srpskih žena na Kosovu. Daleko su stigle vesti o zlodelima ovde. Nisu doprle jedino do srca onih koji se prave slepi kod oćiju i više saosećaju sa zulumćarima, nego sa žrtvama terora.

Možda na sve ovo gledate kao na stvari "južnjaka", ili imate neka drugaćija objašnjenja? Ako razmišljate kao Milan Kućan i njemu slični možda i vi u zlodelima separatista vidite "borbu za odbranu avnojevske Jugoslavije"? Ipak, ćinjenice su nepobitne. Istina prodira i mora pobediti, a u njenom svetlu će se videti svaćiji pravi lik".

(Tekst ovog Otvorenog pisma objavljen u "Većernjim novostima" 9. decembra 1989).

- Srpske monahinje manastira Svete Trojice kod Mušutišta žale se, početkom decembra 1989. na nova nasilja i zulume susednih Arbanasa. Igumanija Ilarija kaže: "Imamo mnogo nevolja, ali najteže nam je što nas napadaju Albanci iz susednih sela. Naoćigled nam seku šume, krađu letinu. Ubili su nam nekoliko svinja, biku su zabolili iglu u stomak... Suvorećka opština se maćehinski odnosi prema ovom srpskom manastiru". - Inaće, same sestre monahinje bile su više **** fizićki napadane od siledžija Arnauta, a sve žalbe na raznovrsna nasilja, kao i traženja zaštite od organa vlasti - ostaju bez odgovora.

- 14. decembra 1989. u Đurakovcu kod Istoka siledžija Šiptar, Kujtim Hamza iz sela Dobruna, bez ikakvog povoda fizićki je napao Srbina Miomira Savića (21) iz sela Prekale i naneo mu telesne povrede po glavi. Ovo je samo jedan od najnovijih "ekscesa"

šiptarskih agresora, protiv Srpskog življa u opštini Istok u Metohiji, gde je nedavno ponovo konstatovano da se "nastavlja iseljavanje Srba", jer je "svakodnevica teža od statistike" (u poslednje 3 godine, po zvaničnoj statistici, iz opštine Istok iselilo se pod pritiskom 18 srpskih porodica i 532 pojedinca, a samo u poslednjih 9 meseci ove godine iselile su se pod pritiskom 4 srpske porodice i 50 pojedinaca).

- 15. decembra 1989. ujutru rano dvojica obesnih Šiptara, Naim Raima Ljatifi (24), radnik "Elektroprivrede Kosovo", i Haljilj Mustafa (26) iz Prištine, lažno su se predstavljali kao inspektori SUP-a i kao takvi su, u ulici Ramiz Sadiku u Prištini, blizu Studentske menze, bez povoda i razloga zlostavljali i pretukli Srbe studente Ivana Radovanovića (24) sa Tehničkog i Miladina Dabetića sa Pravnog fakulteta. Oni su najpre legitimisali ove studente, a onda su ih pretukli, nanevši im telesne povrede. Miladinu Dabetiću su nožem naneli posekotine iza oba uva.

- 15. decembra 1989. uveče oko 6 sati, u prištinskom naselju "Aktaš", u Dubrovačkoj ulici, napadnut je i pretučen Srbin Branislav Šemić, radnik "Elektroprivrede Kosovo" u Prištini. Dok se vraćao kući napali su ga tri zasad nepoznata Šiptara, koji su mu najpre psovali srpsku šubaru, koju je imao na glavi, a zatim i srpsku majku. Veći linč nad ovim nedužnim čovekom oprečila je grupa prolaznika Arbanasa. Šemić je zatim požurio kući i samo što je uzeo da telefonira miliciji da je napadnut, na njegovim ulaznim vratima odjeknuo je prasak bačene kamenice. Kada je potom izišao napolje, primetio je da su mu otkinuta i odneta metalna vrata na ulazu u dvorište. Kako mu je od šiptarskog linča povređeno levo oko, Šemić je zadržan na lečenju u očnoj klinici u Prištini.

- Polovinom decembra 1989. u selima Drenovačke Šume i Prilep kod Dečana, Srbi koji još tu žive i oni koji su se pod arnautskim pritiskom iselili, ovlastili su starešinu manastira Dečana, oca Justina Tasića, da nađe kupca i u njihovo ime proda šumu na njihovom zajedničkom groblju u selu Drenovcu, da bi tim novcem onda kupili žičanu ogradu i ogradili svoje groblje, koje im Arbanasi Imer i Idriz Ljokaj uzurpiraju i preoravaju. Kada je nađeni kupac došao da seče šumu, došao je i Idriz Ljokaj i sprečio ga. A evo o čemu je reč. Tokom 1973-1974. god. Šiptari braća Imer i Idriz Ljokaj iz sela Prilepa kod Dečana protivzakonito su uzurpirali srpsko seosko groblje i obrađivali ga kao svoju njivu, iako se tačno zna da su tu sahranjeni pokojnici srpskih porodica Samardžić, Roganović i Radović. Kad su Srbi iz Drenovca ove Šiptare okupatore tužili sudu, Okružni sud u Peći našao je da su krivi, mada su Šiptari na sudu lagali da na preoranom groblju "nije bilo grobova", iako je u to vreme bilo vidljivo preko 10 humki. Srbi su na sudu dokazali da je na njihovom groblju u Drenovačkim Šumama do 1941. god. bilo više od 30 humki, o čemu postoje i pisani dokazi u knjigama Dečanske parohije. Tada je Okružni sud u Peći Šiptare uzurpatore osudio na po godinu dana zatvora, ali na njihovu žalbu, Vrhovni sud Kosova je ukinuo ovu presudu. Tada su, ohrabreni time, Arbanasi otimači ponovo preorali ovo pravoslavno groblje i na njemu posejali detelinu "lucerku" i ovas, što je bila nova gorčina za ionako ogorčene i oštećene Srbe. Opet su Srbi tužili Lokaje sudu u Peći, ali je osuđujuću presudu Pećkog suda opet poništio prištinski Vrhovni sud, mada su oštećeni Srbi ponovo dokazivali da je sve do nedavno bilo sahranjivanje na tom groblju koje se kao pravoslavno groblje vodi i u katastarskim knjigama Geodetske prave Opštine Dečani (i to od 1963. god. do danas). Inače, ovih istih dana (polovinom decembra 1989), šiptarski vandali su oštetili u pravoslavnom srpskom groblju u samim Dečanima grobnicu porodice Zogović.

- Tokom decembra 1989. u Uroševcu, u Transportnom preduzeću "Fertrans", radnici Arbanasi na sve načine pakoste srpskim radnicima. Konkretno, sve što Srbi radnici napišu ćirilicom, Šiptari im odmah u svim dokumentima i spisima to precrtaju i čak im otvoreno prete da će ih isterati sa posla ako i dalje ne budu pisali "albanskim pismom"! Sve žalbe Srba radnika nadležnim organima u preduzeću i gradu samo je - uzaludno potrošeno vreme. Srbi su letos o tome uputili i pismenu peticiju organima Opštine, Pokrajine i Republike, ali odgovora nikakvog nije bilo niodakle Srbi radnici još tvrde, da i sad direktor Ibrahim Maljoku, sve Šiptare koji se vraćaju sa izdržanih zatvorskih kazni, odmah nagrađuje unapređenjem na bolje radno mesto. ("Jedinstvo", 21. 12. 1989)

- Srbi u Sredačkoj župi kod Prizrena, na svom skupu u Sredskoj, 19. 12. 1989. žale se na teško stanje u toj župi, koja je kao neko pastorče Prizrenske opštine. U selima i po zaseocima ovog pasivnog kraja ostalo je vrlo malo Srba, a ono nešto brojnijih muslimana (poislamljenih Srba) arbanaški agresori nasilno albanizuju, naročito od popisa stanovništva 1971. godine. Srbi iz Gornjeg sela ove župe žale se na Arbanasa Tahira Bećirija, čija im porodica čini mnoga nasilja i poljske štete i čak fizički nasrće na Srbe Na sve žalbe vlastima da se ova siledžijska šiptarska porodica obuzda, ništa nije učinjeno. Deci u školama ove župe, čiji je maternji jezik srpski, šiptarski učitelji, poslani iz Prištine, nameću kao obavezan albanski jezik, u čemu prednjači učitelj Abaz Sejdulahu, Šiptar, u selu Gornje Mušnikovo.

- 19. i 20. i 21. decembra 1989. opet su u Prištini i Podujevu divljali Šiptari po ulicama i putevima i u Studentskom domu. U Podujevu su grupe mlađih Arbanasa, svi maskirani, lupali izloge, napadali autobuse i automobile i miliciju kamenicama. Napali su Srbina Milovana Šćepanovića u selu Dubnici, kod Podujeva, a kod benzinske pumpe u Podujevu, potpuno su demolirali kamenicama auto novinara "Jedinstva" Božidara Šmigića, pri čemu je i sam on zadobio lakše telesne povrede. Takođe je kamenovan autobus "Niš ekspresa", u kojem je povređeno nekoliko putnika, i još je kamenovan jedan automobil iz Kruševca. Najgore je prošao Srbin kamiondžija Milovan Šukić iz Paraćina, kome su kamenovali kamion a njega nasilno izvukli iz kabine i pretukli letvama i šipkama, tako da su mu polomili vilicu i na više mesta povredili glavu. - U Studentskom pak centru u Prištini agresivni studenti Šiptari priredili su pravi haos. Najpre su uveče počeli horski ovi da zvižde, a onda su svi upali po zaštitnom limu na prozorima studentskih soba i da kao divljaci urlaju vičući: "Kosovo republika - milom ili silom, silom, silom" Srpski stanari u obližnjem naselju "Ulpijana", a naročito dečica, bili su prestrašeni i proveli su besanu noć u strahu od najgorega

- 21. decembra 1989. u Uroševcu Šiptar Ibuš Bitići, radnik fabrike "Mineks" u Uroševcu, kažnjen je sa 5 meseci zatvora zato što je u više navrata u fabrici vređao Srbe radnike psujući im srpsku majku i otvoreno preteći im.

- 21. 12. 1989. u selu Slatini kod Vučitrna Arbanas Ragip Bećiri (60) i njegov sin Medžit (37) fizički napali šesdesetogodišnjeg Srbina Slobodana Savića iz istog sela Ovi su Šiptari i inače već godinama činili i čine razna nasilja i poljske štete Srbima u tom selu. Sada su za ovaj napad kažnjeni od sudije za prekršaje sa po mesec dana zatvora, ali Srbi iz sela Slatine nisu zadovoljni time i na svom skupu su tražili da se ova šiptarska porodica iseli iz Slatine, jer se tu tek pre neku godinu doselila iz sela Trstene kod Mitrovice i otada stalno kinji Srbe susede. Velibor Apostolović je tom prilikom rekao na skupu, da su mu ti nasilnici iz porodice Bećiri nedavno hteli da ubiju sina na vučitrnskoj pijaci, a pokušali su

i da mu siluju ćerku.

- 31. decembra 1989. popodne u Đakovici, u ulici Dimitrija Tucovića, Srbina Borisava Vulića, dok je mirno stajao na balkonu svoga stana, trojica nepoznatih Šiptara su iznenada psovali i pretili mu kao Srbinu, bez ikakvog razloga i povoda sa njegove strane. Čovek je na terasi ostao zabezeknut i zaprepašćen, a onda je u tupom strahu od gore nesreće proveo novogodišnju noć u svome stanu. Njemu Nova godina nije obećavala bolje sutra.

Godina 1990.

Januar

- Negde početkom januara (oko 7-8. datuma) 1990. godine Srbinu Jovanu Živiću u selu Samodreži na Kosovu šiptarski zulumčari su uništili ceo mlad voćnjak (počupali su iz korena sve mlade sadnice). Ogorčeni čovek rekao je sledeće: "To su mogli da mi urade samo albanski nacionalisti i separatisti, jer oni žele da prisile na iseljavanje i preostalih 6 srpskih porodica iz našeg sela, slavne Samodreže, u kojoj je srpski knez Lazar pričestio svoju vojsku pred Kosovski boj".

- Početkom januara 1990. Srbinu Spasi Milenkoviću iz sela Gatnje kod Uroševca opet je posečen šumski zabran. Njegova odgajena šuma, u površini 2,6 hektara, već je treći put sečena od novembra prošle godine do sada od arnautskih šumokradica. "Posečeno mi je, veli Milenković, oko 100 stabala prvoklasne građe, tehničkog drveta. Milicija je dolazila u dva navrata i snimala teren, ali ništa nije postignuto. Počinioci još nisu pronađeni, ni oni raniji ni ovi sada, a prema mom dosadašnjem iskustvu, neće ih ni pronaći. Moj se zabran, očigledno, namerno uništava". ("Jedinstvo", 11. 1. 1990).

- Polovinom januara 1990. u šumi Orbina Vitomira Pečevića, u selu Drenovcu kod Dečana, Šiptari šumokradice napravili su veliku štetu: posečeno je i odneto više od 100 cerovih stabala. Ovo nije prvi put da se familiji Pečević, ima ih tri kuće, nanose slične štete u šumi i na poljima, od suseda Arbanasa.

- Boraveći u januaru mesecu u Prizrenu, doznao sam, u Zavodu za zaštitu kulturnih spomenika za Prizren i okolinu, da je tek nedavno otkriveno sledeće lukavo zlodelo šiptarskih agresora i okupatora na polju kulturnog genocida sprovedenog nad Srpskim narodom. Naime, na teritoriji Prizrenskog zavoda za zaštitu spomenika kulture, mada nije bilo slučajeva da je neka srpska crkva "džamijama", tj. upisivana u katastar kao "džamija", kako je to bilo u mnogim drugim mestima i opštinama po Kosmetu, ovde je međutim bila takođe upisana jedna druga podvala Srbima, jer su srpske pravoslavne crkve upisivane u katastar kao "privatno zemljište". Isto tako je nađeno da u istom Zavodu u Prizrenu imaju posedovne listove za srpske crkve koji nisu potpisani, što praktično znači da su nevažeći i da lako mogu biti osporeni. Ostavljamo po strani pitanje koliko se u Prizrenu i okolini, a i na čitavom Kosovu i Metohiji, stvarno poklanja pažnja očuvanju i zaštiti srpskih spomenika kulture, a to su pre svega srpske crkve i manastiri. Za primer je dovoljno navesti samo crkvu Sv. Nikole, zadužbinu Srbina Nikole Tutića iz

1332. godine, koja se nalazi u samom centru starog Prizrena, a pritisnuta je i pridavljena sa dve strane od šiptarskih kuća i radnji. Ova crkva je, zaista, vidljivi simbol pritešnjenosti Srpskog naroda i njegovih svetinja na ovim prostorima od arnautsko-komunističke tiranije i agresije.

- 25. januara 1990. u selu Kruševac kod Peći srpsko-crnogorskoj porodici Čedomira Stankovića Šiptari su podmetnuli požar u avliji i izgorelo je više stogova sena i slame. Bio je to treći po redu podmetnuti požar ovoj srpskoj kući za poslednjih par godina, a prošle godine, 4. februara, pucali su na Čedomira dvojica Šiptara, Enver i Ramadan Beriša iz sela Čelopeka. I umesto da budu kažnjeni, njima je izdat pasoš te su nesmetano otišli u Švajcarsku. Inače, u ovom selu je ranije bilo preko 120 srpskih kuća, a sada je ostalo svega 14 između 200 arbanaških. Zato agresori Arnauti nastoje da i požarima proteraju preostali srpski živalj iz ovoga sela plodne Metohije.

- Od kako je prekinut XIV vanredni kongres komunista Jugoslavije (23. 1. 1990. uveče), čime je praktično došlo do raspada Kompartije, već 24. januara 1990. ujutru i sledećih dana na Kosovu su ponovo izbile agresivne šiptarske demonstracije u Prištini, Uroševcu, Prizrenu, Mitrovici, Podujevu.

Šiptari, koji su se koliko do juče slepo držali kompartije i njenog totalitarizma, i kao svog najvećeg pokrovitelja Broza Tita, Hodže i Šuvara, odjednom su iskoristili raspad komunističke monolitnosti za svoje separatističke ciljeve (otcepljenje Kosova od Srbije i Jugoslavije), u čemu su sada našli potpuno saglasne i komuniste Slovenije i Hrvatske. Šiptarske demonstracije odmah su postale demonostracije, a pozivanje u parolama na "demokratiju" pretvorilo se ubrzo u "horor demokratiju" ili u demonokratiju. Sledeći zapisi ove crne hronike, koju sam delimično vodio i na samom Kosovu tih dana, dovoljno svedoče o tome.

Srušeno i oskrnavljeno od Šiptara srpsko groblje u Srbici

Kraj januara - februar 1990: Dani crno-crvene okupacije na Kosovu

Na Kosovu je oko Svetog Save i narednih dana bio pravi rat. Produžetak Kosovskog boja? Ne, nego mnogo gori, podmukliji i nepravedniji. Bilo je to vreme nove crveno crne fašističke okupacije. Jer Srbi na Kosovu i Metohiji, iako su već 50 godina pod tuđinskom okupacijom i agresijom, ovih dana, od Sv. Save naovamo, nalaze se pod pravom okupacijom kakva je bila nacifašistička pod "Velikom Albanijom". Ovo što Šiptari čine Srbima na našim vekovnim ognjištima, u zemaljskoj Kosovskoj domovini iz koje su poreklom svi Srbi, jeste okupaciona agresija crveno crnog terora, koja samo kameleonski menja boju, a ostaje ista ćud, namera i cilj - progon Srba sa Kosova i stvaranje "Velike Albanije" na tlu Srbije.

Šiptarske vođe na Kosmetu progonili su Srbe 4 godine kao okupatori-fašisti (1941-1944), a zatim su prešli u komuniste i 45 godina (1945-1990) nastavljaju progon Srba pod marksističko-lenjinističkim i enverovsko-titoističkim zastavama. Sada ti isti, pod istim vođom Fadilj Hodžom i njemu sličnim titoistima, jer i onda i sada nose Titove slike i u njega se zaklinju, "okrenuše ćurak naopako", te istim sredstvima nasilja i genocida, uz parole o "demokraciji", opet zlostavljaju i progone Srpski narod, njegovu decu i svetinje, ugrožavaju naše ukupno fizičko i duhovno biće ukorenjeno u Kosovu i Metohiji. O tome svedoči i sledeće.

Grupa od 500 Srba, okupljenih u zbegu u Goraždevcu kod Peći (dana 19. 2. 1990), ovim rečima opisuju ovu novu fašističku okupaciju muslimanskih Šiptara nad svetosavskim Srbima "Sve što se poslednjih dana dešava ovde (u Goraždevcu i na Kosmetu) podseća na okupaciju. Međutim, između sadašnje situacije i četvorogodišnje okupacije za vreme II svetskog rata postoji razlika. Tada su nam bar mrtvi bili pošteđeni. Na žalost, danas nisu, jer su albanski vandali na najdrskiji i najprimitivniji način nasrnuli na grobove naših predaka. Danas na Kosovu i Metohiji ni mrtvi nemaju mira, a živi moraju da izaberu ili ropsku poslušnost i da trpe sve što ih snađe, ili da sami ustanu protiv nasilja".

Šta Šiptarima na Kosovu i Metohiji nedostaje, osim stvaranja i druge svoje države, pored postojeće Albanije, ali sada na svetoj Kosovskoj zemlji Srbinovoj? Taj njihov cilj objašnjava i sav ovaj zadnjih dana ispoljeni agresivni, rušilački bes na sve što je srpsko, izvorno kosovsko i metohijsko. Takvo je oduvek bilo njihovo ponašanje, osvajačko i okupatorsko (Zato je neko pravilno primetio da je njihov trostruki cilj na Kosovu odavno bio Što više zemlje, što više dece, i što više oružja").

Tim povodom je primetio srpski pesnik Matija Bećković da mi Srbi i Srbija "Albancima nemamo šta dati što im nismo dali i što već nemaju. Uostalom, oni ništa i ne traže - osim države. To je jedino što im na Kosovu nedostaje. Ali država postoji, i oni koji je ne priznaju svoju mogu dobiti samo ratom, a pošto su slabiji onda ni tako. 'Obespravljena' albanska ta prava traži 'privilegovani' narod (tj. narodnost u Srbiji ne tražiti pravo glasa, ni pravo da se školuje na svom jeziku, ni da svoj jezik zovu imenom svoga naroda, ni da osnivaju svoja nacionalna, kulturna udruženja. Srbi) koji ih 'ugnjeta', u onim republikama koje sada Albance podržavaju". ("NIN", 17. 2. 1990).

Setimo se i pesme ovog istog srpskog pesnika, naslovljene Kosovo Polje:

Kradu mi pamćenje,
Skraćuju mi prošlost,
Otimaju vekove,
Džamijaju crkve...
Uzimaju mi ono
Što nikome nisam uzeo..
Zemlju koju sam od neba kupio
Neko im je obećao.
Ko im je obećao
Taj ih je slagao,
Što im ne obeća
Ono što je njegovo?
Zašto jurišaju na mene udruženi
Kivni što sam ih prepoznao.

Nasuprot ovakvom stavu i svedočenju srpskog narada kroz usta pesnika, navešćemo izjavu jednog od šiptarskih idejnih vođa u ovom okupacionom progonu Srba sa Kosova i Metohije. Reč je o albanskom intelektualcu Škeljzenu Malićiju, koji sa književnikom Ibrahimom Rugovom (onim istim koji je iz Udruženja književnika Kosova odavno proterao sve pisce Srbe i tako ga učinio "etnički čistim") predvodi "demokratsku alternativu" i putuje po Hrvatskoj i Sloveniji i dalje na Zapad propagirajući velikoalbansku "demokraciju" na Kosovu, a pri tom ni reči ne kazuje o lenjinističko-staljinističkoj tiraniji u njegovoj matičnoj zemlji Albaniji, niti o tome šta njegovi sunarodnici čine Srpskom življu po Kosovu. Na konferenciji za štampu u Beču (a i gde bi drugde crveno crna Albanija našla podršku nego u prestonici negdašnje crno-žute monarhije ko ja je u I svetskom ratu radila isto što i nacifašizam u II ratu i što titovsko-hodžinski boljševizam na Kosmetu radi do danas), ovaj šiptarski "demokrata" izjavio je (13. 2. 1990) da albanski zahtev "Kosovo republika" (tj. samostalna, druga albanska država na Srpskoj zemlji, koja će se zatim pripojiti "Velikoj Albaniji") jeste "razumljiva težnja" Albanaca, a ceo kosovski problem, po njemu, samo je u tome što Srbija nastoji "da većom kontrolom i represijom zadrži vlast na Kosovu". Šiptarski "demokrata" pri tom ne navodi ni jedan jedini primer zlostavljanja činjenog od albanske većine nad srpskom manjinom, a na primedbu o toj temi dodaje samo to da su "pojedini ekscesi više preuveličani"! Iseljavanje Srba sa Kosova on objašnjava još uvek marksistički - "ekonomskim razlozima", ali ipak dopušta da možda ima i seoba pod pritiskom, ali samo "u nekoj meri". Naseljavanje Albanaca iz Albanije na Kosovo on je označio kao "izmišljeno", a nagoveštaje o povratku iseljenih Srba na Kosovo okarakterisao je kao "rasizam". Zaista "niko krupno ka Turčin ne laže", a Albanci su poznati kao "najgore dete odgajeno u krilima Turske".

Ovakva izjava ovog intelektualnog vođe šiptarske agresije na Kosovu nipočemu se ne razlikuje od izjave staljinističkog "Komiteta hodžista" iz Tirane, koji su preko svoje sekcije u Francuskoj, odgovarajući na moje pismo, objavljeno u pariskom listu "Figaro" (od 16. 3. 1989), u kojem sam pokušao da ukažem na pravu srpsku tragediju na Kosovu, tvrdili pred svetom, a na osnovu citata iz Hodžinih dela, da su Srbi "okupirali Kosovo", jer su Albanci tamo "autohtoni", pa je otuda "savršeno legitimna" njihova revandikacija

da se pripoje Republici Albaniji. Pri tom, hodžisti u svome odgovoru mirne duše, ako je još imaju, pišu da je "običaj albanski - da se iz zemlje iskopavaju mrtvi stranci" (une coutume albanaise- I exhumation des morts allogenes) misleći na šiptarsko vandalsko iskopavanje i rastrzavanje srpske dece iz svežih grobova u selu Grace kod Prilužja (na Krstovdan 1988), koje sam spomenuo u svom tekstu u "Figarou" kao primer zločinstva nad Srbima, uz navođenje i slučajeva silovanja srpskih devojčica i monahinja od strane Šiptara.

Šta reći na sve ovo? I ostati pri čistoj pameti i čovečnosti!

Ne mnogo drugačije govori zapadnom svetu i bivši (budući?) albanski kralj Leka I, u izjavama francuskoj štampi i televiziji (istoj onoj koja je u svoje vreme omogućila ajatolahu Homeiniju da najavljuje krvoprolića i muslimanski teror u Iranu, koji je zatim i sproveden i koji se i danas sprovodi od Irana do Kosova, Sarajeva i Londona). I on, kao i hodžisti, otcepljenje Kosova od Srbije i Jugoslavije i pripajanje "Velikoj Albaniji" smatra tako normalnim kao što su ga 1945. smatrali Staljin, Tito i Enver Hodža. "Al ne reče Ture akobogda", veli srpska kosovska pesma.

Šiptarski zulumi i teror po Kosovu i Metohiji ovih dana, na žalost, upregli su u prve redove njihovu decu i omladinu, koja u prepucavanjima sa milicijom gine nemilice. Već je palo do sada 28 žrtava, a na stotine je ranjenih na obe strane. Iz toga ludila nema izlaza, jer "krv traži krv", što i kliču i traže razulareni Šiptari po ulicama i drumovima Kosova i Metohije. Oni obično započinju rečima "Demokracija - demokracija", a završavaju povicima "Krv - krv"! Tako su prorokovali još prorok Isaija i mučenik Dostojevski: "Govore mir mir, a završavaju krvlju". A kako je govorio pesnik i vladika Njegoš: "Krv je ljudska hrana naopaka"...

Ma koliko mi kao ljudi i hrišćani iskreno žalili svaku kap prolivene ljudske krvi, svaku ljudsku žrtvu, naročito dečiju i mladićsku, jedno je jasno: ta šiptarska deca nisu tek tako "izmanipulisana", nego su duboko zadojena mržnjom na sve što je srpsko i hrišćansko na Kosovu i Metohiji. Iza toga nesumnjivo stoje njihovi roditelji i učitelji, njihov primitivni plemenski duh, u kojem od starešine porodice sve započinje, i njihov muslimanski duh gde hodža često ima presudnu reč. Islam je agresivan uvek, kad je ideologija u službi osvajanja, i otuda nastaje džihad. Islam je takav uvek bio, i ostao, počev od samog Muhameda, prvog jurišnika Alahovog. Danas je na Kosovu islam u ekspanziji, i ko to ne vidi ili neće da to prizna, ponaša se kao noj, ili još i gore. Nije samo u pitanju to što sa svojih minareta Šiptari najavljuju demonstracije, što preko megafona sa džamije u Brestovcu iznad Velike Hoče prete Srbima da će ih sve pobiti i sela im uništiti (ovo se ponavlja od prvog dana, 24. januara, do dana 18. februara 1990), ili što direktno iz džamije izlaze grupe muslimana demonstirana na čelu sa hodžom i Titovom slikom (kao u Gnjilanu, 20. 2. 1990).

Zato su Srbi u Kosovu Polju, okupljeni ovih dana opet u zbeg (na jednom takvom ih je masovno tukla milicija 24. 4. 1987), jasno i glasno rekli da više ne pristaju na "verbalne ocene stanja na Kosovu i Metohiji, jer stravična cifra od više od 50.000 proteranih Srba samo od 1981. godine do danas (a za poslednjih 20 godina cifra je 400.000 proteranih Srba) neoboriv je argument o genocidu i egzodusu srpskog naroda. Reč je o frontalnom i brutalnom napadu Šiptara na slovenski živalj, sa ciljem da se i preostali proteraju sa Kosova i Metohije, a sve u službi "Velike Albanije", koja je jedino postojala kao

fašistička tvorevina".

Srbi iz Kosova Polja, koje sve više postaje opsednuta Srpska Masada, jasno ukazuje da su na Kosovu i Metohiji još uvek na vlasti mnogi poznati zlotvori srpskog naroda (kao što je napr. Fadilj Hodža, ili Sadri Goranci, podsekretar SUP-a Kosova, koji je lično naredio batinanje Srba u Kosovu Polju pred Slobodanom Miloševićem, aprila 1987).

Isto tako, mnogi Srbi po Kosovu izjavljuju da neće više da žive pod albanskom zastavom, jer je ona za njih bila i ostala simbol fašističke okupacije Kosova i Metohije. Srbi u Prizrenu nedavno, opkoljeni sa svih strana i blokirani, rekli su: "Nećemo više da robujemo orlovima", to jest šiptarskoj velikoalbanskoj okupaciji.

Srbe na Kosmetu, ako se ova okupacija nastavi, sigurno uskoro očekuje primena "zakona Leke Dukadžina" i "krvna osveta", što šiptarska podivljala omladina već javno i uzvikuje: "Hoćemo krv", "Tražimo krv", "Krv za krv" ... Ovo znači primenu fašističkog Hitlerovskog pravila: sto Srba za jednog ubijenog okupatora, a što je na najsvirepiji način već i primenjeno na velikomučeniku iz Gnjilana Đorđu Martinoviću. Ovaj napaćeni čovek bio je, uz Danila Milinčića iz Samodreže, živo oličenje stanja i stradanja Srpskog naroda na Kosovu, od okupacije 1941. do ove nove okupacije oko Savindana 1990. godine.

Pa ipak, srpski hrišćanski kosovski duh nije Kosovometohijske Srbe ovih dana izdao - da na bezumlje odgovore bezumljem - nego su i u ovim najtežim časovima očuvali prisebnost duha i čovečnost. Pritešnjeni sa svih strana razjarenom ruljom agresora i okupatora Arnauta, oni su zaista "kadri bili stići i uteći i na strašnom mestu postojati". Tako, 2. februara 1990. u sportskom domu u Prištini okupilo se oko 10.000 srpsko-crnogorskog naroda Kosova da mirno protestuju što "državni organi ove zemlje ne [Preduzmu energične mere da suzbiju divljanje albanskih terorista i nacionalista" po Kosovu. Advokat Vukoje Joković je okupljenim Srbima rekao: "Srbija nikada nije vodila osvajačke ratove, nikada nije stvarala logore, niti atakovala na slobodu drugih naroda, pa ni na slobodu albanskog naroda. Dogodilo se, međutim, da slobodarski srpski narod u miru doživljava progon iz svoje otadžbine, koji i danas traje. Da li je porobljen ovde ili prognan albanski živalj)? Sva vlast je u njihovim rukama. Sva prava koja Albanci imaju, stekli su u ovoj zemlji, a ne u enverovskoj Albaniji. Niko im ta prava nije oduzeo. Ali ih njihovi separatisti i teroristi oduzimaju nama (Srbima)". - Književnik Aco Rakočević, u ime svih okupljenih, rekao je kao zajedničku poruku ovog zbora svima jugoslovenskim odgovornim institucijama: "Kosovo je duh i duša Srbinova, kolevka i grob njegov, blagoslov, kletva i zakletva, mesto sveto i zavetno, mač i oganj, uspeće u večni nebeski mir, ovozemaljsko vino i pogača, suza pradedovska i prava pesma potomaka, postojbina naših praotaca, i naše stanište i boravište. Kosovo je temelj i utemeljitelj srpske vere u čoveka i čovečnost, svaki naš prapočetak, gnezdo srpske kulture i civilizacije, naša Evropa pre svih Evropa, hram prosvetiteljstva, naša vera i nadahnuće, hod naš po mukama, svetli obraz kroz vremena i vekove, krv predačka, rana praiskonska... Ostajanje na pradedovskom ognjištu i pragu naša je sveta dužnost, naša obaveza, pitanje naše časti, slobodoljubivosti i odanosti Kosovu i Srbiji, pitanje našeg patriotizma i ljubavi prema predačkoj grudi i grobovima i svetinjama po njoj posejanima. Zato poručujemo svima da nema straha u nama. Ima samo zabrinutosti... Poručujemo svima da smo spremni i nepokolebljivi u svojoj odlučnosti da na ovoj grudi ostanemo i opstanemo. Srbija se neće seliti iz Srbije". ("Jedinstvo" 3-4. 2. 1990).

- Evo kako je tekla ova kratka šiptarska okupacija Kosova i Metohije tokom 10 dana.

Posle raspada XIV kongresa komunista Jugoslavije, Šiptari na Kosovu počeli su da se okupljaju već 23. januara 1990. uveče, a samo povod tome bio je slučaj pogibije Šiptara Nuredina Nuredinija u Aračinovu kod Skoplja, koji je stradao pokušavajući da spase vrata od kapije dok je buldožer rušio ogradni zid oko kuće. (U Makedoniji je donet zakon o uklanjanju svih ogradnih zidina oko kuća, što Šiptari neće da izvrše). Da je to bio samo formalni povod za nemire na Kosovu, videlo se po tome što su neki od okupljenih u Prištini igrali "Šotu". Već sutradan, 24. januara ujutro, u Prištini se okupilo oko 10.000 mlađih Šiptara, da bi ih popodne bilo negde oko 40.000. Istoga dana počele su agresivne demonstracije i u Uroševcu, Prizrenu Mitrovici i drugim mestima. Po običaju, masa Šiptara uzvikivala je "Kosovo republika", "Kosovo da - Metohija ne" i novokomponovani slogan (bar što se Kosova tiče): "Demokratija, demokratija", ali su ti uzvici najčešće završavali uzvicima "Besu smo dali" i "Krv"! Na žalost, krv je uskoro i pala po Kosmetu, jer je ovaj brutalni pokušaj arbanaške okupacije doveo do desetine ljudskih žrtava, na stotine ranjenih, na hiljade napadnutih, ugroženih i strahom za život i budućnost preneraženih ljudi, žena i dece od Kopaonika do Prokletija i od Mokre gore do Šar planine.

Ova šiptarska agresija, krajem januara i početkom februara 1990. bila je više nego ikada ranije antisrpska, sa neskrivenim velikoalbanskim ambicijama i elementima islamskog džihada.

Svojim parolama, uzvicima i nošenjem Titovih slika Šiptari su pokazivali jasno ko im je "otac i usrećitelj", a stvarni grobar i unesrećitelj srpski i kosovski. Pri tom su uzvikivali i parole o "demokraciji", mada nije nikome jasno kako se može spojiti Tito i demokratija? Osim ako to nije ona enversko-staljinistička demo(no)kratija. Pozivali su se i na podršku Slovenaca i Hrvata iz zapadnih krajeva Jugoslavije, i zato su klicali slovenačkim i hrvatskim komunistima, pa i nekima iz Zapadne Evrope, za što su i imali razloga. Jer, na žalost, i komunisti ovih zapadnih krajeva, i rimokatolički hrišćani Hrvatske i Slovenije i nekih zapadnih zemalja, po ko zna koji put u poslednjim vekovima rađe podržavaju islamsku agresiju na Balkanu i Istoku negoli stradajuće pravoslavne hrišćane, o čemu je još u prošlom (XIX) veku pisao i Homjakov.

- Prvog dana nemira, 24. januara 1990, razularena šiptarska masa je u Prištini u centru grada lupala izloge mnogih radnji i pri tom pokrala 35 radnji. Bežeći od milicije, neki od njih upadali su u pojedine srpske stanove, kao napr. u stan Nebojše Nedeljковиća, pa Vukole Miladinovića i Zorana Stanisavljevića - sve u užem centru grada. Provaljivali su vrata na tim stanovima i grupno upadali u njih. U stan Miladinovića, kome su pre samo mesec dana lepili antisrpski letak na vrata, upalo je 20-30 Šiptara provalivši poduprta vrata, a od linča spašen je on i porodica samo blagodareći brzom dolasku [milicije. Nedeljковиć ih je iz svog stana isterao sa uperenim revolverom. Kamenovali su i kuću rektora Skendera Karahode, Arbanasa, koji se kao rektor Prištinskog univerziteta izražavao pravdoljubivije i time od njih smatran za "prijatelja Srba". Mnoge srpske automobile razlupali su i kamenovali, samo u Prištini preko 15, a i sva kola sa srbijanskim registracijama izvan Kosova bila su napadana i kamenovana ili čak i paljena. Napadnuta su čak i kola sa švedskim novinarom Holkmvistom i povredili su ga, samo zato što je bio u kolima "Beotaksija". Kamenovali su i auto Srbina iz Prištine Ljubiše

Simovića, kada su u kolima sa njim bili supruga i ćerka sa detencetom od 3 godine! Kad ih je prva grupa zaustavila i prepoznala da su Srbi, povikali su rulji: "Srbi su, gađajte ih!" tako da su svi povređeni, osim detenceta koje su roditelji telima zaklonili i spasli ga. Sve to nasilje mirno su posmatrali šiptarski milicionari i nisu intervenisali. Uveče se divljanje šiptarske horde nastavilo u tamnom naselju Vranjevac, gde su i sledećih dana napadali sve Srbe i kamenovali sve što je srpsko. Šiptarske pak aute nisu napadali, jer su ovi znali za "lozinku" - gasili su farove na svojim kolima. Prvim demonstrantima u Prištini, a i drugim mestima, ubrzo su se pridružili i drugi Šiptari, jer je odmah došlo do opšteg štrajka Šiptara u preduzećima i do zatvaranja privatnih arbanaških radnji, jer su i oni izašli na ulice, a dolazili su i Arbanasi iz drugih krajeva zemlje, jer su tih dana primećene na desetine njihovih privatnih radnji zatvorenih u Beogradu, Valjevu, Kragujevcu i drugim mestima Srbije i Jugoslavije.

Šiptarska agresija je nastavljena i u drugim mestima Kosmeta i to je potrajalo neprekidno 10 dana. Bilo je učestalog pucanja iz vatrenog oružja, pa je milicija, koja je demonstrante razgonila, takođe odgovarala vatrom, te je došlo, nažalost, i do ljudskih žrtava. Ali prve žrtve ove arnautske agresije bile su srpske žene i deca po srpskim naseljima u gradovima i selima Kosova. Zato je već od drugog dana okupacije srpskih naselja, počela evakuacija srpskih žena sa decom, najpre iz Prištine, a onda iz Podujeva, Orahovca, Lipljana i okolnih sela, Prizrena i okoline, sve preko organizovanih Srba u Kosovu Polju, koji su stvorili kao neku prihvatnu stanicu, odakle je vozom, tokom ovih 10 dana, evakuisano preko 2.000 žena i dece za severnu Srbiju. Ovo je došlo zato što su šiptarske, dobro organizovane demonstracije prerastale u pravi teror nad srpskim stanovništvom. Naoružane grupe agresivnih Arbanasa, podržane i od podivljale šiptarske mase, upadale su u srpska sela i domove, unoseći među Srbe još veći strah i neizvesnost za svaki dalji trenutak, pogotovu što su se ti upadi nastavljali kao viščasovna ili čak višednevna blokada puteva, naselja, čitavih sela, čak i pojedinih gradova. Uzaludna je bila i od strane Srba tražena pomoć od državnih organa i milicije, jer negde ni milicija nije mogla, ili nije htela, danima da se probije kroz barikade na putevima i blokade oko srpskih naselja. Srbi su u nekim selima uveli svoje noćne straže, sa ono malo oružja što su imali, a negde su i direktno tražili od Srbije da im dostavi oružje da se brane sami.

- 25. januara 1990. u Uroševcu su šiptarski demonstranti, njih više stotina uglavnom mlađih, lupali sve pred sobom, izloge, automobile i, naravno, srpske kuće, kao napr. kuće Desimira Borića i Duška Maksimovića, a Slobodanu Markoviću su potpuno slupali auto. Kamenicama su razlupali i auto poljoprivrednog preduzeća u kojem je bio Srbin Vuko Aleksić i novinar "Jedinstva" iz Prištine, takođe Srbin. Kamenicama su napali Srbina Krsta Stojkovića, rodnom iz Kruševca, kome su glavu povredili, pa mu je morala biti ukazana lekarska pomoć. Napadana su i lupana skoro sva kola sa registracijom Beograda i drugih mesta iz Srbije.

- 26. januara 1990. u Kosovskoj Mitrovici, kod autobuske stanice, kamenicama su Šiptari polupali nekoliko autobusa i povredili u njima više putnika. Povređen je, tako, Pera Mitrović, pa je hitno odvežen u bolnicu radi hirurške intervencije. Demonstrantima u Mitrovici pridružili su se i rudari iz Trepče i Starog Trga. Sledećeg dana kamenovano je i nekoliko autobusa na putu Priština - Podujevo, kao što su autobusi "Nišekspressa" u "Jug-ekspressa" iz Leskovca, pa je zato prekinut svaki saobraćaj na putu prema Nišu i Kruševcu. U kamenovanim autobusima povređeno je više putnika, a to su bili Srbi, jer Šiptari tih dana nisu putovali srpskim autobusima.

- 27. januara 1990. veliki su neredi bili u prizrenskom naselju Dušanovo, naročito uveče, gde je bilo i pucanja između demonstranata i milicije. Srbi iz Dušanova, koji nisu bili uspeli da se sklone iz tog poznatog po šiptarskoj agresiji prigradskog naselja, pogasili su svetla u svojim stanovima i zabarikadirali se, kao u vreme okupacije. Na Srbe su napadali razjareni Arnauti i u selu Mala Kruša kod Prizrena, pa su morali tražiti pomoć od milicije iz Prizrena. I Srbi sela Novake kod Prizrena uveli su noćne straže radi sopstvene zaštite. Isto su učinili i Srbi u prizrenskim selima Koriši i Ljubiždi, jer su im šiptarski nasilnici bili počeli da kamenuju kuće.

- 28. januara 1990. u Suvoj Reci kod Prizrena bili su veliki neredi. Šiptarski teroristi najpre su srušili veći broj telefonskih stubova i od njih, kontejnera i betonskih blokova, napravili barikade u glavnoj ulici Suve Reke, preprečivši tako put Prizren - Štimlje, a onda su iza barikada pucali na miliciju iz automatskog oružja, a milicija na njih, tako da je poginuo 1, a teže ranjeno 3 demonstranta. Razjarena masa lupala je prozore i vrata na društvenim zgradama i na ionako malobrojnim srpskim kućama. Srbi iz Suve Reke ili su odmah napustili svoje domove i otišli u kompaktnija srpska naselja, ili su se sabili svi u par srpskih kuća i zabarikadirali. U napadu rulje potpuno je uništen auto "zastava 101" Srbina Stanislava Đorđevića a on sa maloletnim sinom jedva je uspeo da pobegne živ. Šiptari radnici u fabrici guma "Balkan" u Suvoj reci okupirali su fabriku i nisu dali Srbima radnicima da rade. Izvestan broj milicajaca Arbanasa potajno je saradivao sa demonstrantima.

- Iznad Suve Reke, na putu za Mušutište, šiptarska rulja napala je zaprežna kola srpske porodice Antić iz sela Sopine kod Mušutišta, kada je muž vozio svoju suprugu Vesnu, trudnicu, u bolnicu da se porodi. On je najpre prošao kroz manje šiptarske grupe i prve barikade tako što je govorio šiptarski i dizao dva prsta u znak "V", ali su ga dalje prepoznali neki Šiptari komšije i zasuli kamenjem kola i konja i njega i suprugu! Svekrva je naglo legla preko trudne snahe da je zaštiti, pa je sama zadobila teške telesne povrede. Novinar Rajko Đurđević, s pravom ali i s tugom je primetio: povređene Šiptare demonstranti su vozili čak u Ljubljani, a trudnicu Srpkinju su kamenovali!

- U susednom Mušutištu iznad Suve Reke, u početku je bilo samo par stotina demonstranata, a potom ih se (okupilo nekoliko hiljada, jer su dovoženi kolima i autobusima drugi Šiptari sa strane. Pričali su mi Srbi koji žive u samom centru Mušutišta da su među demonstrantima ispred svojih kuća videli mnoga, sasvim nepoznata šiptarska lica, ljude koji nisu bili iz Mušutišta ni iz bliže okoline. Pre toga su viđali pojedine Albance, koji su sa kolima švajcarske i druge strane registracije dolazili među domaće Šiptare i delili im u džepove devize. Ta okupljena masa u centru Mušutišta, njih oko 4-5 hiljada, zabarikadirali su prilazni put Mušutištu betonskim stubovima visine i do 3 metra, te milicija nije mogla da uđe u selo nekoliko dana. Šiptari teroristi su se spremali da bombama napadnu gornje zaseoke u Mušutištu gde žive Srbi, ali su ih, po kazivanju Srba meštana i priznanju nekih Šiptara komšija, ipak stariji Arbanasi odvratili od toga. Rekli su im: "Pobićemo ove Srbe ovde, ali šta će biti sa nama i našom decom kad dođe ovde Srbija? Ona je jača od nas". Jedna Srpkinja zapitala je starog suseda Šiptara: "Zašto nam to radite? Šta smo vam mi radili? Šta vam fali?" Stari Arbanas je odgovorio: "Snašo, oni (šiptarska omladina) su siti i najedeni. Oni ne znaju ni za rat ni za nevolje. Oni hoće preko leba pogače. Dabogda ih Bog kaznio!" - U samom centru Mušutišta Šiptari su iz obližnjih kuća sklonili svoje žene i decu, jer su spremali napad bombama na Srbe, pa kad

su ih stariji od toga odvratili, onda su krenuli da dignu u vazduh fabriku tekstila "Umka - Zelengora", na periferiji izvan sela, ali je to sprečila specijalna milicija koja se iz pravca sela Dvorane probila preko njiva i fabriku blokirala. U Mušutištu su Srbi kazivali da su potom doznali i za spiskove koje su šiptarske vođe pravile: koga od Srba treba likvidirati. Otkrilo se potom i to da su Šiptari imali podršku iz Švajcarske i iz Saudijske Arabije, kao i to da su Šiptari milicajci sabotirali, tj. bili na strani demonstiranja. - Četiri srpske mahale u gornjem delu Mušutišta bile su sve vreme na nogama: Srbi su sa lovačkim puškama i vilama i motkama i alatkama izašli u svoje sokake ispred avlija i bili su spremni da do krvi brane svoju decu i kuće. U kući Dimitrija Mitića, na primer, deca su spavala sve vreme na podu da bi bila zaštićena od pucnjave. Tek nakon dva dana združeni odred Savezne milicije probio se preko njiva u te srpske mahale i posetio opkoljene Srbe. Jednoga od tih Srba, iz gornjeg kraja Mušutišta, pitao sam, neki dan pošto je opsada prošla: "Kako ste izdržali?" Odgovorio mi je: "Eh, bilo je malo opasno, ali se mi ne bojimo. Ima Boga!"

- U manastiru Svete Trojice, na brdu iznad Mušutišta, priča nam mati igumanija Ilarija da su i njih Šiptari tada napadali: grupa nasilnika je lupala u manastirsku kapiju i gađala manastirsko zvono: "Da li kamenicom ili iz puške, ne znamo, ali je jako puklo", vele monahinje. U manastirskom dvorištu su šarplaninci psi jako lajali i možda je to odvratilo napadače. Tek posle prodora u Mušutište, stigli su milicajci iz združenog odreda i do manastira. Njima je mati Ilarija rekla: "Na trulom platnu se ne veze. Ovo sada samo zuji, a još se nije orožilo", hoteći tome da kaže da se može očekivati i još gora pobuna Šiptara.

Manastir Sv. Trojice kod Mušutišta: igumanija Ilarija brani manastir!

- U Gnjilanu i okolini bili su takođe veliki šiptarski neredi tih dana 28. januara 1990. šiptarska rulja napala je tri srpska mladića u selima Prilepnici i Dobrčanu. Bila su opkoljena neka srpska sela i u jednom momentu izgledalo je da će taj kraj Kosova ostati pod šiptarskom okupacijom, oštećen od ostalog sveta. Srbi u Gnjilanu (sekcija udruženja "Stari kraj") uputili su 29. 1. 1990. telegram predsedniku Srbije Slobodanu Miloševiću i Predsedništvu Jugoslavije tražeći "hitnu intervenciju i zaštitu slobode i integriteta Srba i svih poštenih građana Kosova". Šiptarska milicija je direktno saradivala sa demonstrantima i teroristima i nije štitila napadnute i opkoljene Srbe. 'Stariji čovek Mladenović iz sela

Koretišta kod Gnjilana, kaže: "Da smo mi u okolini Gnjilana imali voz kao oni u Kosovu Polju, mi bismo tih dana svi krenuli za Srbiju, jer je bilo tako teško i opasno". Čak su i pojedini naši sveštenici poslali svoju decu za Kraljevo, Kragujevac i Beograd. - U selu Partešu ispred Gnjilana bila je za 28. 1. 1990. zakazana od ranije jedna javna tribina, na kojoj je trebao govoriti iguman crnorečki dr. Artemije Radosavljević, ali kad je kolima krenuo iz pravca Leskovca, nije mogao prići Gnjilanu usled šiptarskih blokada i barikada na putu Bujanovac - Gnjilane kod sela Dobrčane, pa je otac Milovan Kojić iz Parteša morao da raspusti oko 1.000 okupljenih Srba. Ljudi u tom čisto srpskom selu bili su ogorčeni ovom arnautskom okupacijom i terorom. U okolini Gnjilana, i naročito oko Kosovske Kamenice i Vitine, bila su blokirana i otsečena desetina srpskih sela, opkoljena šiptarskom ruljom iz okolnih sela gde su Šiptari u velikoj ili nadpolovičnoj većini. Srbi u 12 sela: Požaranje, Žitinja, Gornja i Donja Budriga, Radivojce, Mogila, Klokot, Parteš, Slatina, Vrbovac, Belekare i Vitina bili su blokirani i skoro opkoljeni, mada su se ponegde Srbi organizovali, kao npr. u selu Mogila, pa iako su bili malobrojniji, nisu šiptarskoj masi dali da prođe kroz njihovo selo, nego je masa skrenula dalje preko njiva i polja. Pred sobom je arnautska rulja sve rušila, kidala dovode električne struje i rušila telefonske stubove, pa su ova srpska sela danima bila bez struje i telefonskih veza. U Klokot Banji kod Vitine, u novoj telefonskoj centrali, sabotажom je prekinuta veza sa Beogradom. U selu Dobrčanu grupa Šiptara je navalila na jedan auto u kojem su bili 3 Srbina iz sela Parteša, koji su jedva glave spasli. Šiptarska masa imala je za cilj da prodre do centra Vitine i zauzme ga, ali su trebali da prethodno prođu kroz srpska naselja. Napadali su fizički svakoga pred sobom, pucajući na sve strane, naročito ispred srpskih kuća u selima Drobešu i Klokotu, mada u same ljude nisu pucali. Po rukovanju oružjem videlo se da su Šiptari imali obučene ljude u oružju i gerilskom napadanju naoružani su bili i automatskim oružjem, što je sve bilo znak da među sobom imaju vođe ubačene iz inostranstva, kako je kasnije i ustanovljeno. Bilo je među njima i lokalnih funkcionera Šiptara, učitelja i nastavnika iz Vitine i Gnjilana, pa čak je primećen i jedan rezervni kapetan JNA, Daut Zejneli.

- Nemiri u Gnjilanskom kraju nastavljeni su i sledećih dana, naročito u selima Žegri i Vladovu. U Žegri su Šiptari u masi napali na Srbe koji su bili izašli da zaštite svoje domove, napali su ih kamenicama i teže povredili Damjana Ristića, polomili su prozore na kući Momčila Mihajlovića, napali su i porodicu Stoilkovića, a posebno su maltretirali Svetomira Marinkovića. U Gnjilanu je od Šiptara teško povređen Tomislav Stojanović, šofer preduzeća "Binačka Morava". Njemu je razjarena rulja kod barikada pred Gnjilanima nanela teške telesne povrede, pa je morao biti hitno prebačen u skopsku bolnicu, jer je bio u životnoj opasnosti. Kamion mu je potpuno polupan. Kako organi bezbednosti na pozive Srba u pomoć nisu reagovali, Srbi u Gnjilanu su tražili hitno smenjivanje sekretara Centra bezbednosti Halita Redžepija, jer vele: "Čuli smo otvorenu pretnju demonstancata: "Sada smo napali samo miliciju, a sutra su na redu Srbi i njihove porodice". Okupljeni u Gnjilanu Srbi (1. februara 1990) tražili su da se evakuišu njihove porodice, a sami oni će ostati "da branimo pradedovska ognjišta". U Kosovskoj Kamenici napadnut je rudnik Karačevo i kamenovana je kuća Vojislava Arsića iz istog mesta.

- Na drugoj strani, u Metohiji, takođe je bilo velikih nemira, i terora Šiptara nad Srpskim življem. 27. januara 1990, na praznik Svetog Save, u manastiru Pečke patrijaršije bilo je dosta Srba iz Peći i okoline, a naročito dece, koja su recitovala na slavi Sv. Save. Kada su potom pošli kućama, u gradu Peći naišli su na šiptarske demonstrante i na barikade, pa su deca imala dosta nevolja, poniženja i direktnih napada. Milicija je pokušala da napravi red u Peći, pa je došlo do vatrenog okršaja sa demonstrantima u kojim je poginuo Šiptar Fatmir Ukaj (28). Mnoga srpska kola su polupana, a jedan "stojadin" je i zapaljen. Demonstranti su linčovali Dragana Sekulovića i Slobodana Kenića. Kamenovan je i voz kod Peći.

- Ovi neredi i sukobi u Peći i okolini, naročito u Klini, nastavljeni su i sledećih dana. Tako da su bili blokirani i zabarikadirani putevi Peć- Klina i Peć- Đurakovac, kao i putevi Peć-Rožaj i Peć-Dečani. Bilo je i podmetnutih požara u gradu Peći. Kod železničke stanice demonstranti su na miliciju bacili "Molotovljev koktel". Grupa naoružanih terorista bila je prodrla do magacina oružja Teritorijalne odbrane u Peći, ali je brzom intervencijom milicije sprečeno veće raznošenje oružja. U Klini su Šiptari u masi kamenovali srpsku kuću Vuksana Boškovića, a on se od napadača branio samo lovačkom puškom. Srbi iz okolnih sela oko Peći: Grabanica, Brkovac, Budisavci i drugi, tražili su državnu zaštitu ili da im se podeli oružje pa da se sami brane.

- Izgleda ipak da je najstrašnija agresija šiptarskih ustaša i fašista bila u okolini Lipljana na samom Srpskom Kosovu. Šiptarski okupatori su na putevima ispred i iza Lipljana postavili barikade od kamenja, blokova betona, stabala drveća, auto guma, izlupanih kola. Barikadama su tako zaustavljali srpska kola i zatim maltretirali putnike. Počeli su da "legitimišu" svakoga, kao da su već "osvojili" Kosovo i zaveli režim "Velike Albanije". Iza barikada su napadali oružjem sve koji bi im se približili. Posebno je bilo teško stanje za srpsko stanovništvo okolnih sela oko Lipljana. U samom Lipljanu, gde su Srbi u većini, Šiptari su kamenovali pojedine javne zgrade i srpske kuće, naročito oko železničke stanice, gde su kamenovane mnoge srpske kuće. Najteže je svakako bilo u srpskim selima Maguri i Vrševcu kod Lipljana, gde skoro da nije bilo srpske kuće koja nije tih dana (naročito 31. januara 1990) kamenovana. To kamenovanje su činili Šiptari iz susednih sela: Medvedice, Vrela, Drenice, Šuljute, Gornjeg i Donjeg Dobranja. Autobusima su dovoženi i drugi Arnauti, koji su onda u masama napadali na srpska sela, kamenjem i vatrenim oružjem. Bilo je mnogo pucanja, naročito u sukobu sa milicijom, kad je ova stigla iz Srbije, jer lokalna šiptarska milicija sve je sabotirala i direktno pomagala demonstrantima, tako da je na kraju nekoliko Šiptara milicajaca iz Stanice milicije u Golešu skinulo odela i pridružilo se demonstrantima. Ovim napadima Šiptara terorista na pomenuta srpska sela oko Lipljana, u pravcu Goleša, ubrzo su se pridružili i rudari iz rudnika "Goleš". Počelo je pravo pucanje kamenjem i metcima po srpskim kućama. Tako je kuća Dragana Dimića u Maguri bila zasuta kišom metaka. On je iskočio na drugu stranu kroz prozor i protrčao u miliciju za pomoć, ali šiptarski komandir milicije u Golešu, Aslan Krasnići, rekao mu je da "ne može da pomogne". Svim Srbima u okolini poodavno je poznato da je on saradivao protiv Srba sa šiptarskim agresivnim vođama i teroristima.

- U rudniku "Goleš" u Maguri šiptarski teroristi su 30. januara 1990. zapalili

portirnicu barutnog magacina. Šiptarski stražar, Muslija Lugići, inače po profesiji vatrogasac, nije ni pokušao da požar ugasi, mada je imao na raspolaganju 3 vatrogasna aparata. Požar zamalo da nije zahvatio rudnički magacin sa barutom i eksplozivom, a da je do eksplozije došlo otišao bi ceo Goleš i sva naselja okolo. Srbi u susednoj mesnoj zajednici Goleš bili su skoro nedelju dana otečeni od svih. Telefonom nisu mogli da pozovu u pomoć, jer su ga Šiptari namerno prekinuli. Tek u četvrtak, 1. februara 1990, do Goleša su se probili Srbi iz sela Vrela i Kosova Polja i tako ih spasli blokade, pa su svu srpsku decu odmah evakuisali za Kosovo Polje. Vozača autobusa "Kosovotransa" iz Lipljana Srbina Mirkovića Arnauti su izvukli iz autobusa i onda masovno tukli do besvesti. Spasli su ga stari Arbanasi, koji su ga oteli iz ruku terorista, a autobus je u međuvremenu već bio sav polupan i demoliran. Toga dana, u četvrtak, 1. februara 1990, došlo je do jakog vatrene okršaja između terorista i milicije (naročito je često pucala jedna naoružana mlada Albanka). Poginuo je jedan mlad Arbanas, kojeg su zatim uz veliku masu sahranjivali, tokom 2 dana, noseći ga na ramenima i to baš kroz srpska sela Maguru i Vrševac, valjda i tako prkoseći Srbima. Tih dana su izbezumljeni šiptarski fašisti napali čak i arbanašku porodicu Salji Krasnićija iz sela Breznice kod Prištine, samo zato što je ta porodica bila prijatelj sa Srbima susedima. Pretučen je otac Sali Krasnićić od Šiptara Mulje Ismailja i drugih, a sledećeg dana su mu tukli jednog sina mlađeg pak sina đaka bacili su kasnije u odelu u reku! Ćerci njegovoj nasrnuli su na obraz, pa je jadni čovek zamolio Srbe za pomoć, te su i njegovu decu evakuisali u Kosovo Polje sa srpskom decom.

- I u Uroševcu su takođe bili slični nemiri, haos i teror. U samom Uroševcu su 30. januara 1990, na sahrani jednoga u sukobu sa milicijom poginulog Arbanasa, okupili se na desetine hiljada i u velikoj povorci, umesto pravo na groblje, krenuli kroz grad, pa su onda umesto bližeg groblja u Nerodimlju, išli u 3 kilometra dalje muslimansko groblje, samo da bi "demonstrirali" svoj prkos. Posle sahrane, grupa mlađih Šiptara napala je kamenicama miliciju i okolne kuće, da bi se ubrzo čuli i pucnji iz vatrene oružja, upereni po okolnim srpskim kućama. U srpskim selima oko Uroševca: Talinovac, Doganjevo, Nerodimlje, Tankosić, Srpski Babuš i drugim naseljima napadali su redom srpske kuće, naročito tokom 30. i 31. januara. Put Priština-Uroševac bio je blokiran i sva vozila zaustavljena, putnici "legitimisani" i maltretirani. U Talinovcu su nasrnuli na tamošnje malobrojne srpske kuće i kamenovali ih, a najgore je prošla kuća Srbina Dragana Trajkovića. U Selu Grebnu su porušili zid oko kuće Srećka Savića i od te ograde su pravili barikade, a i po dvorištu su mu vršljali i uznemiravali ukućane. Savić je u samoodbrani pucao iz lovačke puške, ali je to bila slaba odbrana. Na putu od Uroševca za Prizren kod sela Košara, teroristi su 31. januara 1990, napali autobus "Kosovotransa" i iz njega nasilno izbacili sve putnike, tražeći među njima Srbe. Tom prilikom je pristigla i milicija, pa je jedan od terorista, Bekim Ruždi Sejdiću, "poginuo pod nerazjašnjenim okolnostima". Na njegovoj sahrani potom okupila se velika masa Šiptara i otvoreno su pretili Srbima i Srbiji.

- U Podujevu, koje je inače poznato kao najagresivnije gnezdo Arnauta srbomrzaca, bila je takođe prava okupacija, koja je trajala 10 dana (kraj januara - početak februara 1990). Ovde je bilo pravo "demonstriranje" raznovrsnog šiptarskog terora. Sam grad Podujevo bio je pod pravom opsadom, jer su po skoro svim glavnim putevima okolo bile podignute barikade, a i pucalo se iz skoro svih

vrsta vatrenog oružja. Na ulice Podujeva izašli su svi Šiptari, ističući ispred sebe decu od 7-14 godina. Cilj šiptarske agresije i opsade ovde bio je najjasnije izražen: treba zaplašiti i ono malo preostalih Srba, da se sada, ne više "milom ili silom", nego samo "silom, silom, silom", kako su govorili, ise sa Kosova. U Podujevu je odmah vešto proturena vest, tj. laž i dezinformacija: kako je, navodno, "grupa naoružanih dobrovoljaca iz Srbije već prešla Prepolac i počela sa ubijanjem albanskog stanovništva u selu Dubici (=prvo selo na teritoriji Kosova). Tamo je pravi pokolj!" Posle ovakvih vesti, počeo je pravi "lov" na Srbe. U samom Podujevu razbijeni su srpski izlozi i prozori na kućama, kao napr. na fotografskoj radnji i kući Milana Živkovića u centru grada. Razbijena su i sva srbijanska vozila. Iz vatrenog oružja pucali su Šiptari na kuću porodice Blagojević u Donjoj Lapaštici i na kuću porodice Vukosavljević u samom Podujevu, kao i na porodicu Jovanović u selu Obrandža. Takođe je napadnut i Milovan Šćepanović u selu Donja Dunica. U centru pak grada zapalili su automobilske gume. Napali su i na novinare skopskog i sarajevskog radija, tukli ih pesnicama i maltretirali. Od težih posledica spasao ih je drugi skopski novinar, Zuber Mailju, koji se Šiptarima obratio na njihovom jeziku. Mnoge srpske porodice iz Podujeva napustile su grad iz straha za svoj život i život svoje dece.

- U srpskom selu Kijevu kod Mališeva Srbi su bili opsednuti i opkoljeni tri dana. Milicija se konačno probila kroz Mališevo, gde je bila provocirana i napadnuta, ali je uspela da raskine blokadu oko sela Kijeva. Tom prilikom šiptarski teroristi su u Mališevu nekim težim oružjem teško ranili u glavu Srbina milicajca Rada Neškovića, kome je oko izbijeno metkom kada se iz milicijskih bornih kola pridigao. Na taj teroristički akt milicija je odgovorila vatrom i bilo je više mrtvih demonstiranata Šiptara. Sukob sa milicijom bio je i u selu Brestovcu kod Orahovca, gde su poginula 4 mlađa Šiptara. Ali, pre toga, nekoliko dana uzastopno, sa džamije sela Brestovca megafonima su Šiptari muslimani pretili Srbima u selu Velika Hoča da će ih "sve pobiti". U selu je starodrevni srpski živalj, sa 250 kuća i 14 crkava iz vremena Nemanjića. Ova pretnja Srbima sa minareta džamije nastavljena je i tokom prvih dana februara, što jasno pokazuje, da umesto islamske molitve sa džamije dolazi poziv na džihad protiv hrišćana! (Tih dana, 1. 2. 1990, u Prištini je iz džamije izišla grupa muslimana i stavila se na čelo demonstiranata). Opkoljen je bio i srpski živalj u selima oko Prizrena: Koriši, Ljubiždi, Novake i drugim selima. Srpski živalj Prizrena i okoline izražavao je tih dana javno i pismeno svoje proteste zbog ugrožavanja života i mira dece i domova svih metohijskih i kosovskih Srba. Oni su glasno rekli jugoslovenskoj javnosti da: "neće više da robuju 'orlovima' tuđinske okupacije". Prizrenska srpska sela uvela su zatim, posle razbijanja blokade, sopstvene noćne straže.

- Noćne straže uveli su Srbi i u selu Osojane kod Istoka, a zatim i u susednim srpskim selima: Koš, Šainovce, Tučep i Poljane. I u selu Batuse kod Kosova Polja Srbi su uveli noćne straže, a prodavnicu kraj crkve pretvorili su u dežurnu karaulu. Obliznja sela Lepine i Radevo takođe su uvela noćne straže. U Kosovu Polju i Bresju proneta je vest (30. 1. 1990) da na Srbe kreću naoružani Albanci iz Glogovca i Drenice, ali do tog napada nije došlo, no ipak su uvedene noćne straže. Kako je ponovo napadnuto i srpsko selo Grace kod Priluzja, gde su obesni

mlađi Šiptari jurili srpsku decu noževima, uvedena je noćna straža i u tom selu. U Štimlju je takođe bilo šiptarskih napada na Srbe i srpske kuće, pa je razbijen crep na krovu kuće Srbina Staleta Mirića i na zgradi Poreske uprave u Štimlju, i na još nekim srpskim kućama, koje nismo u stanju sve da pobeležimo. I u opštini Dragaš, gde žive Goranci (Srbi muslimanske vere), šiptarske siledžije pokušale su da organizuju demonstracije i time izvrše pritisak na Gorance da im se pridruže, ali su ostali bez podrške i nemiri su ubrzo prestali.

- 31. januara 1990. na putu kod Vučitrna demonstranti su napali i kamenovali auto "mercedes" iz Aleksinca u kojem su bili Bratislav Trajković (35) iz Aleksinca i Jelica Krstić. Na tom putu je bio preprečen autobus "Kosovotransa" i tako je zaustavljen i kamenovan pomenuti automobil aleksinačke registracije. U tom napadu povređeni su pomenuti dvoje Srba iz Aleksinca, i još nekoliko putnika u drugim kolima. U Ajvaliji kod Prištine Šiptari su napali Srbina Uglješu Čolića kad je vozio majku lekaru. Hteli su da mu prevrnu kola, ali je on repetirao pištolj, pa su napadači pobjegli.

- Na domaku Dečana demonstranti su na putu napravili barikade tako što su motornom testerom isekli stabla pokraj **** Peć-Dečani i onda ih preprečili po putu. U selu Junaku šiptarski teroristi pucali su iz automatskog oružja i napadali su automobile koji su putem nailazili, pa su tako napali i jedan auto sa dvojicom šiptarskih funkcionera.

- U Peći su takođe nastavljeni nemiri i rušenja, kao i oružani okršaji, pa je opet bilo mrtvih i ranjenih, najviše među demonstrantima, ali je bilo i ranjenih milicajaca U Peći su Šiptari mnogim Srbima pretili telefonom, kao i frenetičnim izvikivanjem po ulicama reči: "Kosovo milom ili silom". Porodicama Gojković i Danilović u pećkom naselju Brežnik neki terorista pretio je ovako telefonom: "Ukoliko se ne iseliš u roku 6 sati, bićete svi poubijani". U samom centru Peći od razularene šiptarske mase pretučen je Srbin Branko Čupić i zadobio je teške telesne povrede.

- U Đakovici je takođe, 31. januara 1990, bilo nemira i nasilja. Kamenovana je srpska kuća Ilije Đukanovića, a na ulici je napadnuta Srpkinja iz porodice Tošković. I po selima oko Đakovice napadane su srpske kuće i pojedini Srbi.

- Svi ovi brutalni događaji na Kosovu i Metohiji, a naročito vest da su blokirana sva srpska sela oko Kosovske Vitine i Kosovske Kamenice, izazvali su veliko ogorčenje kod Srba u čitavoj Srbiji. Naime, svakočasovno su stizale vesti o sve težem stanju Srpskog življa oko Vitine, gde su blokirana i opsednuta sela Kabaš, Požaranje, Trpeza, Mogila i druga sela, koje su opkolili i drže u opsadi Šiptari iz okolnih arnautskih sela. Tih su se dana otuda čuli, a od nekih i bili viđeni i doživljeni "prizori vandalizma i terorizma kakvi su se mogli videti samo na ulicama Bejruta". Srpkinja Desanka Vukašinović iz Vitine pričala je da im je bila "ugrožena ne samo imovina, nego i goli životi". Srbi u tim selima oko Vitine okupljali su se u pojedine srpske kuće i tako provodili besane noći na straži. Mnogi Srbi su u ovom kraju Kosova na svojoj koži osetili nasilje i teror razularene fašistoidne mase Šiptara, kao što su to osetili Obrad Jovanović, Raško Vukašinović i Drago Stojiljković, koje su Šiptari komšije napali vilama. Srbi su

pokušali da zajednički razgovaraju sa komšijama Arbanasima, ali je to bilo bezuspešno. Umesto zaštite i razumevanja, dojučerašnje komšije Šiptari udružile su se s teroristima protiv nedužnih Srba komšija.

- Ovakve i slične vesti koje su stizale sa Kosova, a da pri tom Jugoslavija ni Srbija nisu preduzimali neke mere za spasavanje egzistencijalno ugroženog Srpskog življa na Kosovu, ionako desetkovanog dugogodišnjim šiptarskim terorom, izazvale su, najpre u Beogradu, eksploziju narodnog nezadovoljstva. Najpre je grupa mladića, rodom sa Kosova, počela u Beogradu da poziva studente da se jave kao dobrovoljci za Kosovo. U sredu, 31. januara, na Svetog Atanasija i Kirila i Svetog Maksima Srpskog, u Beogradu na trgu oko Mihailovog spomenika, okupilo se popodne oko 15.000-20.000 uglavnom mladića, koji su se kod mladih Kosovaca upisivali u spiskove dobrovoljaca. (Na žalost, grad Beograd nije hteo da im da ozvučenje i gradske vlasti su pokušale da taj spontani protestni skup bojkotuju i diskredituju). Istovremeno je stigla i grupa Srba sa Kosova i razgovarala sa predsednikom Srbije Slobodanom Miloševićem o krajnje kritičnom stanju na Kosovu, na što im je Milošević odgovorio da je "Srbija sposobna da obezbedi zaštitu svih svojih građana od terorista na Kosovu". Mladi Kosovci su tog popodneva, (31. 1. 1990) pred Mihajlovim spomenikom izdali svoj proglas, koji su nazvali Za spas Kosova i Metohije, a koji glasi: "Braćo i sestre, pošto je očigledno da jugoslovenski i srpski komunisti neće da pomognu Srpskom narodu na Kosmetu, zadnji je čas da se organizujemo. Na zboru ćemo uputiti konkretne zahteve Srpskoj vlasti, tražićemo da brigu o Kosovu i Metohiji preuzme Srpski narod, bez obzira kao pokretu, stranci ili ideologiji pripadao. Pored ovoga, pokrenuće se inicijativa za formiranje dobrovoljačkih jedinica i upis dobrovoljaca za odbranu Srpskog življa, kuća, zemlje i svetinja na Kosmetu. Jer Kosovo je duša Srbinova". Srpska omladina na ovom velikom skupu u Beogradu iznela je i nekoliko hitnih zahteva da bi se sprečile dalje patnje Kosovometohijskih Srba i dalja kosovska tragedija. Posle ovako izražene uznemirenosti Srpskog naroda u Beogradu i širom Srbije, Predsedništvo i vlada Jugoslavije dali su jednu svoju, mada zakasnelu izjavu da "treba braniti integritet zemlje i ustavni poredak", ali narod time nije bio zadovoljan. U mnogim mestima Srbije i Crne Gore već su pravljene spiskovi dobrovoljaca za Kosovo. Situacija se u narodu donekle smirila tek kada su se, u petak 2. februara 1990, na putevima Kosova pojavile oklopne vojne jedinice "radi uobičajene vojne vežbe", a ustvari da preduprede dalje pogoršavanje opšte napete situacije na Kosmetu i u Srbiji. Ovo, međutim, nije umirilo razularene šiptarske fašiste i okupatore, jer su i sledećih dana nastavili da divljaju po Kosovu.

- Treba zapaziti da, istovremeno sa ovim divljanjem Šiptara po Kosovu i Metohiji, pojačana je i aktivnost šiptarskih idejnih i političkih vođa po Kosovu, tzv. "demokrata" ili "alternativaca", na čelu sa Ibrahimom Rugovom, Zekerijom Canom, Škeljzenom Malićijem i drugima, koji su tih nemirnih dana "mirno" sakupljali potpise za svoju separatističku "deklaraciju". Ustvari, kasnije se ispostavilo da su neke Arbanase radnike i studente ovi "demokrati" prisiljavali da potpišu tu "deklaraciju". U njoj su tražili izričitu zabranu povratka Srba na Kosmet, tražili su dakle isto ono što je i Titova komunistička vlast učinila 1945. godine, kada je ratna tragedija Srba na Kosovu produžena i genocid nad Srbima tako ozakonjen. Kroz ove šiptarske "demokrate", ustvari dojučerašnje komunjare i

srpske tirane, samo je progovorio velikoalbanski plan o "etnički čistom" Kosovu i otcepljenju od Srbije i zatim pripajanje enverhodžinskoj Albaniji. Jednom rečju, okupatorske težnje fašista i balista iz rata sada su preodnute u "demokratske" zahteve, koje su arnautski teroristi na ulicama i poljima Srpskog Kosova nastojali i da ostvare "milom ili silom", ali uglavnom "silom, silom, silom", kako su sami Šiptari skandirali, tj. krvlju, ognjem i mačem.

- Da je to tačno pokazalo se i sledećih dana, tokom februara 1990, kada je nastavljeno divljanje šiptarskih nasilnika i okupatora po Kosmetu. Opet su na putevima bile barikade, opet su lupana srpska kola, kuće i glave, opet je jadni Srpski živalj, a naročito dečica, provodio dane i noći u strahu i neizvesnosti za sutra. Evo još nekih zapisa hroničara iz tih dana.

- Srpske žene trudnice tih dana, kao i prethodnih, nisu smele da na porođaj idu u Ginekološku kliniku u Prištini, gde se inače svakodnevno porađa ako 40 albanskih porodilja, nego su odlazile na porođaj izvan Kosova. Srpkinja trudnica Snežana Jovanović iz Prištine kaže: "Porodila sam se u Kruševcu kod srpskih lekara. Na tu moju odluku je uticala opšta klima kosovskog nepoverenja. Čula sam da u prištinskom porodilištu šetaju mačke, i da je za pristojnu medicinsku pomoć potrebna itekako jaka "veza". Mirjana Petrović, medicinska sestra, veli: "Porodila sam se u Prokuplju. Izbegla sam Prištinu zbog nehigijene u porodilištu i zbog straha, jer nemam poverenja u ovdašnje lekare. Neljubaznost prema Srbima je česta karakteristika ovdašnjeg medicinskog osoblja".

- 1. februara 1990. u Uroševcu je napadnuta i bukvalno pretučena Srpkinja Milorotka Mitrović iz Uroševca, u ulici Bledskoj gde stanuje. Pošto su je pretukli, razbesneli Šiptari su je bacili u obližnji jarak, sa vidljivim povredama na glavi! Uveče istog dana vatrenim oružjem napadnuta je kuća Novice Jovanovića u uroševačkom selu Grlici. Na njihovu kuću pucali su iz obližnjeg šumarka. U dvorištu je u tom momentu bio njegov tast Bogdan Mijović. Srbi iz okoline dotrčali su i na vatru odgovorili vatrom, pa su se skriveni Šiptari učitali i povukli. Istoga dana u selima Gatlje i Doganjevo oko Uroševca bilo je šiptarskih napada na Srbe. Kamenovan je auto Bore Nikšića u Doganjevu, a takođe i kola hitne pomoći. Kamenovane su i kuće Save Subotića i Milana Ivića u selu Gatnje. U selu Tankosiću napadnut je Ljubiša Dimitrijević.

- Bile su tih dana mnogobrojne i raznovrsne diverzije po Kosovu i Metohiji. Srušen je dalekovod električne mreže Kosova u selu Bivoljaku kod Vučitrna, pa je cela Metohija zbog toga danima bila bez struje. U opštini Štrpce Šiptari su posekli više telefonskih stubova i ukrali oko 500 metara telefonskog kabla. Kamenovani su vozovi u Peći, Uroševcu, Podujevu i Prištini.

- 2. februara 1990, u Dečanskoj opštini, po kazivanju tamošnjih Srba, "bilo je gore nego četrdeset prve". Ljubica Stojanović iz sela Dubrave kod Dečana kaže da živi sa svoje dvoje dece u jedinoj srpskoj kući u tom selu. "Strah za decu dovodio me je (tih dana) do očaja. Noćima ni ja ni deca nismo spavali očekujući svakog trenutka da se horda bandita pojavi na kućnom pragu i zapali nam svu imovinu, kao što su nam to činili 1941. godine. Za sve vreme ovih demonstracija niko od onih komšija Albanaca, u koje sam imala poverenje, nije mi prešao kućni prag".

Predrag Stojanović iz Dubrave, inače komandir milicije u Eraču kod Dečana, napustio je i svoje radno mesto i svoje rodno selo i preselio se u Leposavić. On kaže: "Dugo godina je moja porodica bila izložena brutalnim nasrtajima albanskih terorista. Mi smo poslednja srpska porodica koja se iz ovog sela iselila. Jer ovih dana vandalizam albanskih separatista dostigao je kulminaciju. Demolirali su mi kuću, posekli voćnjak, ugrozili živote moje porodice".

- Noću između 2-3. februara 1990. šiptarski nasilnici lupali su na manastirska vrata u Gorioču kod Istoka, što je uznemirilo igumana oca Savu Krivokuću i druge žitelje ovog manastira, koji ionako skoro svakodnevno ima nevolja od obesnih Šiptara zulumčara.

- 3. februara 1990. bilo je više napada na Srbe i srpske kuće, kao u Vučitrnu, Kačaniku i Đakovici. U Istoku je napadnut Novica Stojiljković, a i opštinski funkcioner Arbanas, Isa Ismailji, kao prijatelj Srba. U Peći su napadnuti beogradski novinar Momčilo Petrović i Vlada Milić. Oni su bukvalno bili kamenovani, i od masovnog linča razjarene šiptarske mase spasli su ih samo stariji Arbanasi. Istoga dana uveče u okolini Gnjilana bile su opet podignute barikade na putevima pa su teroristi "kontrolisali" saobraćaj i maltretirali sve Srbe prolaznike. Napali su vozača "Kosovotransa" Petra Dimitrijevića iz sela Pasjana, zatim Radetu Ožegovića su kamenovali u autu, zajedno sa njegovom suprugom. Sudija Trajan Dimić iz Gnjilana napadnut je u svom autu dok je prevozio brata, snaju i njihovu decu iz sela Koretišta u Gnjilane. Jedva je uspeo da kola okrene i pobegne natrag u Koretište (srpsko selo). Ovo kamenovanje je mirno posmatrala šiptarska milicija i nije intervenisala.

- Kako je ovih dana proživela jedna od dve preostale srpsko-crnogorske porodice u selu Skivjan kod Đakovice, priča udovica Dara Laban: "Duboko sam razočarana, zajedno sa svojom decom, u dojučerašnje komšijsko (arbanaško) prijateljstvo i poverenje. Pitam se, šta im je trebalo da u selu kao što je naše, sa samo 2 srpske kuće, na najprimitivniji način izražavaju mržnju protiv Srba i svega što je srpsko? Zato je od sada ova kuća (naša) zatvorena za veliki broj meštana (Arbanasa), koji su do sada dolazili uglavnom za usluge.. Čudan je to neki svet (==Šiptari)! ... Dosta je više toga da im se lepim dokazuje kako treba živeti. Uz pomoć Srbije i srpskog naroda otvorene su im oči, težak život zamenili su udobnim. Ali, i pored toga, zadojeni neprijateljstvom zadržali su mržnju prema Srbima, koju ispoljavaju na najbrutalniji način. Zato smo, iako je to dosta primitivno, zatvorili vrata svoga doma takvim komšijama". Dara Laban dalje priča kako je sa svoje dvoje dece svih dana ove okupacije bila u kućnom pritvoru. Žao joj je zbog nečoveštva i tirjanstva nezahvalnih Arbanasa, kojima je njen pokojni muž Aleksandar Laban i ona uvek pomagali u svemu. Zašto ih još progone, kad su ionako ostale u selu samo 2 srpske kuće između 400 domova arbanaških? Odgovora na to pitanje nema, osim možda onoga koji je Episkopu Raško-prizrenskom Pavlu dao jedan čestiti stari Šiptar: "Pope, ne veruj glavi koja je promenula više kapa".

Srpska ulica u Đakovici sa malobrojnim Srbima i pravoslavnim Ciganima

- Kasno uveče 4. februara 1990, u selu Godancu kod Uroševca, veća grupa Šiptara divljala je uveče u tom selu i onda je počela otvoreno da preti Srbima da će ih "sve poubijati u osveti za poginule" (demonstrante). Uzvikivali su: "Paraćin još živi u nama", misleći na poznati zločin Keljmenđija u paraćinskoj kasarni, kad je ubio nekoliko vojnika.

- 5. februara 1990. musliman Afrim Adžajlić, portir Opšte bolnice u Peći, napao je revolverom Srbina Radisava Anđelića, glavnog medicinskog tehničara iste bolnice. Učinio je to u zatvorenoj kancelariji i, s uperenim pod grlom revolverom tokom skoro čitavog sata, psovao ga je i vređao a drugom pesnicom udarao, prisiljavajući ga da bude "na strani Albanaca". Potom je napadač pobeo i ni za nedelju dana nije pronađen.

- 6. februara 1990. u Janjevu na Kosovu, milicajac Tomislav Isaković (Srbin), iz Savezne milicije, samovoljno je, u pripitom stanju, u centru Janjeva pucao iz automatske puške u noge dvojici Šiptara: Abedina Dauti Imerija i Abedina Kadrija Beriše, i ranio ih. Povređeni su odmah prebačeni u bolnicu u Prištinu i van životne su opasnosti. Pripiti milicajac, koji je očigledno izgubio živce u prenapetoj kosovskoj situaciji, odmah je uhapšen i potom osuđen.

- 8. februara 1990. uveče u Podujevu, izbio je požar u Autobuskoj stanici "Kosovotransa", u kojem je brzo izgorela poslovna prostorija, inventar i dokumentacija, a i poslastičarnica uz zgradu stanice. Uzrok požara više nego sigurno je šiptarska diverzija.

- U Beogradu je, istoga dana, u Hali sportova na Novom Beogradu, održan zbor iseljenih Srba sa Kosova i Metohije, na koji je došlo nekoliko hiljada Kosovaca, i svi su jednoglasno izrazili svoj protest zbog novih nasilja Šiptara nad Srbima, kao i svoju spremnost da se vrate na svoja ognjišta. (Reč koju je izgovorio zapisničar ove hronike donosimo na kraju knjige, Prilog 5).

- 9. februara 1990. u Vrnici kod Vučitna opljačkan je i isprebijan Srbin Đorđe Trajković (43) iz sela Nevoljane kod Vučitna. Njemu su na železničkoj stanici u Vrnici prišli mlađi Šiptari i zatražili cigaru, koju im je on i dao, napali su ga i

opljačkali, a onda ga udarili gvozdenom šipkom i pobjegli.

- 14. februara 1990. uveče oko 6 sati u Peći je kamenovana kuća Dese Vojvodić, u ulici Uroša Džudovića. Kuću su kamenicama gađali nekolicina mladića Šiptara, pošto su prethodno terali domaćicu Srpkinju da ih pozdravi sa dva uzdignuta prsta, što je ona odbila.

- 15. februara 1990. u Prizrenu, u Brezovičkoj ulici br. 4, kamenovana je srpska kuća Ilije Stojanovića. Na njegovu terasu bačen je ogroman komad betonskog bloka, preko metar dužine, te je prasak od pada betona bio kao iz puške, što je veoma uplašilo ukućane. Čoveku prosto pamet stane kad vidi i čuje šta sve zlosrećni Šiptari, tirani i sadisti, ne smišljaju i ne čine jadnim Srbima.

- 18. februara 1990, kada su opet počeli novi nemiri, u Štimlju je kamenovana kuća srpske porodice Ristić. Kad su članovi ove porodice otišli na groblje, da daju pomen svome pokojniku, Šiptari u masi vređali su ih i pretili im da će ih "sve likvidirati". Kad su se ovi Srbi vratili kući i videli da je kamenovana, odmah su se pokupili i privremeno preselili u Kosovo Polje. Istoga dana kamenicama je zasut i bračni par Jelića, kad su prolazili kroz prištinsko naselje Vranjevac Milivoje Jelić pogođen je kamenicom u glavu, a šiptarski milicajci, koji su bili blizu, na to su se samo smejali.

- 19. februara 1990. na železničkoj stanici u Prilužju, kod Vučitna, grupa od oko 300 Šiptara srednjoškolaca iz Obilića, vraćajući se iz sela Donje Stanovce, gde su bili na grobovima poginulih demonstranata, ušli su u putnički voz i kad je voz krenuo oni su vređali prisutnu grupu Srba i osuli po njima kamenicama iz džepova. Na ovo im je uzvratila grupa srpskih mladića kamenicama sa zemlje, i tom prilikom su razbili nekoliko prozorskih stakala na vozu.

- 19. februara 1990. u Peći, u prodavnici "Nišpromet", napadnuta je Srpkinja Nevenka Mihajlović (24), dok je radila u prodavnici. Nju su najpre provocirali, a zatim i fizički napali nekoliko Šiptara koji su ušli u tu radnju. U samoodbrani ona je zgrabila velike makaze i glasno pozvala u pomoć oca i strica, čija je bravarska radnja u blizini, tako da su se napadači razbežali.

- Ovih dana, negde 18. a negde 19. februara 1990, ponovo su počeli veći šiptarski nemiri širom Kosova i Metohije, a naročito u utorak 20. februara (poodavno najavljivani "krvavi utorak"). Zbog ovoga je Predsedništvo Jugoslavije ponovo izvelo vojne Jedinice na ulice "radi redovne vojne vežbe", a zaveden je i policijski čas tokom noći. Srbi su opet u mnogim selima uveli noćne straže, kao napr. u selima Vrbovcu, Grnčaru, Klokotu i drugim selima oko Vitine.

- Svi Srbi studenti, njih oko 60, koji stanuju u Studentskom centru u Prištini, zbog uznemiravanja i napada Šiptara studenata, morali su, oko ponoći 19. februara 1990, da napuste svoje domove i potraže sigurno utočište kod Srba u Kosovu Polju. Prethodne noći oni su bili izloženi šikaniranju od strane agresivnih, daleko brojnijih studenata Šiptara. Bilo je poznato i odranije da je Univerzitet u Prištini bastion arbanaške agresije, srbofobije i srbomržnje. To se i prethodnih dana brutalno ispoljilo kad su Šiptari studenti maltretirali Srbe studente. Student

stomatologije Nenad Tabaković je rekao: "Ono što se desilo nama u Studentskom centru, civilizovani svet ne može da shvati, da na pragu XX veka ima toliko mračnjaštva, mržnje, fašistoidne ideologije i agresije". Srbi studenti bratski su prihvaćeni u srpsko-crnogorske kuće u Kosovu Polju.

- 20. februara 1990. napadnuta je srpska porodica Radivoja Janićijevića iz Šipolja kod Mitrovice. Njemu su Šiptari u masi na ulici polupali auto i napali mu decu, njih četvoro, zbog čega je morao da beži iz Šipolja (gde je svega 10 srpskih kuća) kod Srba u Zubin Potok.

- 20. februara 1990. Šiptar Hadži Gaši, učitelj u Osnovnoj školi u Goraždevcu kod Peći, koji inače radi u školi u selu Babići, našavši toga dana školu zatvorenu, zato što su Srbi meštani tražili zatvaranje škole dok se ne otkriju i ne kazne vandali (Šiptari) u selu koji su oskrnavili srpsko pravoslavno groblje, vređao je na sav glas Srpkinju Blagicu Milošević i psovao joj srpsko groblje, crkvu, krst, i sve Srbe. Isti taj učitelj nije ni reči protesta izrazio kada je šiptarska većina zatvarala škole i sprečavala srpsku decu da idu u školu.

- 20. februara 1990. prilikom demonstracija Šiptara u Gnjilanu, arbanaški hodža Enver Redžepi iz Gnjilana, izveo je iz glavne džamije u centru Gnjilana oko 200 muslimana vernika (među kojima je bilo i hodža), sve samih Šiptara, i sa njima se stavio na čelo demonstranata. Oni su pred sobom nosili Titove slike! Hodža je inače na službi kao imam u maloj džamiji na drugom raskršću u Gnjilanu, ali ju je toga dana zatvorio i sve svoje vernike okupio u glavnu džamiju u centru da bi ih poveo u demonstracije protiv Srba. Hodža je kasnije pozvan na odgovornost i kažnjen sa 20 dana zatvora. Ova kazna je bez svrhe, jer samo potencira islamski agresivni fundamentalizam, koji je inače u pozadini mnogih zbivanja na Kosmetu.

- Ugledni američki komentator Čarls Krauthamer pisao je ovih dana u "Vašingtonu postu" da postoji "muslimanska zavera od Kašmira do Kosova", navodeći kako su na meti agresivnih muslimanskih bojovnika u svetu i Indusi u Kašmiru, i Jermeni u Azerbejdžanu, i hrišćani u Libanu, i Srbi na Kosovu. "Svi oni (muslimani) imaju svoje sopstvene početke i svaki od njih svoje zahteve za pravdom. Ali, svima njima je zajednička ne samo ista politička nit - muslimanski zahtev za hegemonijom - već i geografsko jedinstvo. Pogledajte na mapi: muslimanske zemlje se prostiru od Maroka do Pakistana. Svi ovi konflikti (protiv hrišćana) odigravaju se na njihovim ivicama, tačno tamo gde se muslimanski svet susreće sa nemuslimanima koji ga okružuju... Kosovo je najdalji prodor muslimanskog stanovništva u hrišćansku Evropu... Sve što se događa pred očima sveta, to je dalja evolucija islamskog buđenja: zahtev za lokalnom hegemonijom muslimanskog stanovništva na granicama muslimanske domovine. U tom zahtevu ima dosta ironije. Insistirajući na samoopredeljenju, ti muslimanski aktivisti traže ono što sav islamski svet odbija da dopusti bilo kojoj etničkoj ili verskoj grupi: ni njihovim Kurdima, ni njihovim Jermenima, ni njihovim crncima (u južnom Sudanu) nije dozvoljen suverenitet i kontrola nad teritorijom gde oni imaju lokalnu većinu. A oni traže političku kontrolu na Kašmiru i Kosovu, gde oni predstavljaju lokalnu većinu. Da li će oni (muslimani) dopustiti sličnu autonomiju, da ne govorimo o nezavisnosti, manjim grupama unutar tih teritorija? Za Hinduse iz Kašmira i Srbe sa Kosova malo je verovatno da će uživati mnoga

građanska prava, da ne govorimo o nacionalnim pravima, pod vladavinom islamskih separatista... U islamskom svetu samoopredeljenje je dozvoljeno samo muslimanima. Ono na čemu se stalno insistira jeste panislamski zahtev za suverenitetom na svakoj teritoriji gde muslimani predstavljaju lokalnu većinu... Postoji mnogo širi i dublji pokret za muslimansku i političku nezavisnost i političku nadmoć. Taj pokret je i dalje daleko od demokratskog. Shodno tome, kako će vam posvedočiti Srbi s Kosova i Jermeni iz Azerbejdžana, i dalje je taj pokret daleko od tolerantnog. Njegova snaga, koja sada drma granicama islamskog sveta, tek počinje da se oseća". (Tanjug, "Večernje novosti", 22. 11. 1990).

- 21. februara 1990. oko 8 sati uveče u Peći, u naselju Kapešnica, napadnuta je od nepoznatog Šiptara Srpkinja Svetlana Gojković (20) iz Peći. Vraćajući se u to vreme iz Prištine, gde je polagala ispit na fakultetu, njoj je s leća prišao nepoznati napadač i uhvatio je za glavu preko usta i vukao je sebi. Ona se otimala i počela da viče pa je jedna žena to čula i izišla na svoju kapiju, od čega se napadač uplašio i pobegao. "Istraga je u toku".

- Istoga dana agresivna šiptarska rulja u Vučitrnu i okolini izišla je na ulice i puteve, pa su Srbi u selima Prilužje, Grace i Gojbulja opet uveli svoje noćne straže. Šiptarska masa napala je na putu Vučitrn-Gojbulja Ljubišu Jovića i njegovu porodicu, dok su bili u svom autu, a zatim su napali i Vukmira Spasića i Randu Jovanović. Kod sela Smrekovnice kamenovali su kola Srbina Vlade Mrkića. Istoga dana bilo je nemira i u Prizrenu i okolini, naročito u naselju Dušanovo i u selu Igriši. Neredi su bili i u Đakovici, pa su mnogi Srbi ostali ceo dan zatvoreni u kućama, jer im se povratio isti strah iz prethodnih dana arnautske agresije.

- 21. februara 1990. u selu Kruševac kod Peći, uveče oko pola sedam, zapaljeno je seno Srbina Vasu Maljeviću, i izgorelo je 9 stogova sena (preko 2 vagona). "Tek što smo završili redovne poslove na imanju, zatvorili stoku i ušli u kuću da se odmorimo, veli Vasa Maljević, dvorište nam je obasjano požarom, taman ko da je zvezda s neba pala. Istrčali smo iz kuće u jade. Četiri stoga sena, tri otave i dve slame pretvorilo se u deset velikih buktinja. Od muke sam spodbio pušku i ispalio 20 metaka. Uto su pristigle komšije (Srbi)... Ako smo spasli par stotina kila sena, sve ostalo je izgorelo". U pomoć je došao i komšija Čedo Striković, kome su Šiptari takođe pre neko vreme tri **** palili seno i pucali u njega. Ljudi su s bolom govorili o ovim zlotvorima palikućama i teroristima (Šiptarima), koji ovih dana pale sveće na svojim prozorima, a Srbima podmeću požare pod staje i kuće! Komšija Miloš Striković kaže: "Đe god da odemo, niđe bolje ne možemo naći od ovoga što imamo ovde đe smo se rodili, jer su nam ovu zemlju očevi iskrčili... Nemci su nas okupirali (1941), pa smo im posle 4 godine videli leđa, a od ove okupacije (Arnauta) nikako da se oslobodimo! Sto dvadeset i pet momaka iz ovog sela otišlo je (iselilo se) put Srbije i Crne Gore. Oćemo da nam se sinovi vrate, da sačuvamo ovih 15 kuća (u selu u kojem je bilo 126. srpskih kuća, a sada ih je svega 14, među 200 šiptarskih). Ne dozvolite da se iselimo, ako sada odemo, nećemo se nikada vratiti". Zaista, s pravom se pita jedan novinar: "Koliko li je ovakvih Kruševaca na Kosovu i Metohiji?" ("Jedinstvo" 26. 2. 1990).

- 22. februara 1990. u selu Ćuška kod Peći Šiptari su kamenovali srpsku kuću Jovana Jašovića. U selu su inače samo još 2 srpske kuće među 400 šiptarskih. Ovo je još jedno u nizu mnogih kamenovanja srpskih kuća ovih zadnjih nemirnih dana u Metohiji i na Kosovu. Ove i prethodne večeri kamenovana je dva **** Veterinarska stanica u Peći, na kojoj je razbijeno svih 17 prozora i oštećen ogradni zid. Takođe je, prethodnog dana u Peći došlo do snažne eksplozije u glavnoj pošti, usled čega su prekinute sve telefonske linije. Pre toga, 20. februara uveče, neidentifikovani Šiptar je, na očigled mnogih, demolirao samoposlug u samom centru grada. Inače, u gradu Peći i ovih noći divljaju obesni Arnauti, koji, pošto je zaveden noćni policijski čas, stvaraju nepodnošljivu buku lupanjem na prozorima i balkonima u metalne predmete i alaukanjem neartikulisanim glasovima. Ova se neverovatna pojava zbiva već par noći svuda po Kosmetu.

- 25. februara 1990. uveče oko 9 sati, u Đakovici, kamenovane su srpske kuće Slobodana Šćepanovića i Vaska Rakovića u ulici Sadika Statovci. Kamenice su doletele iz pravca stovarišta radne organizacije "Model", kod autobuske stanice u Đakovici. Odmah po napadu izašlo je 15 Srba iz te ulice i pošlo u krug stovarišta. odakle su doletele kamenice. Tamo su zatekli stražara Šiptara, Sadika Đocija, i razljućeni istukli su ga, nanevši mu lakše telesne povrede, a zatim su ga odveli u Stanicu milicije. Odmah potom Radio Đakovica na šiptarskom, a zatim i list "Rilindja" i TV Priština, a onda i Radio i TV Tirana u Albaniji, objavili su da su "Srbi napali stražara Albanca", ali ni reči nisu rekli o prethodnim kamenovanju srpskih kuća upravo iz mesta gde je taj stražar stražario, koji ili je sam gađao srpske kuće kamenicama, ili je to dopustio skrivenim kod njega drugim napadačima (Šiptarima).

- 25. februara 1990. uveče, na putu kraj naselja "Gavran" i Gnjilanu izvršen je oružani napad na Srbina Momčila Jovanovića iz sela Koretišta, inače radnika u fabrici radijatora u Gnjilanu. Na njega je iz pištolja ispaljeno 5 hitaca od nekih, zasad nepoznatih Arbanasa skrivenih u autu, koji su zatim tim autom pobjegli. Srećom, Jovanović nije pogođen, jer je brzo legao na zemlju. Sutradan su Srbi u susednom Koretištu održali protestni skup tražeći od vlasti da se napadači brzo pronađu a Srbima da se osigura mir i bezbednost.

- 26. februara 1990, ujutru oko pola devet, na seoskom putu Štrpce - Gornja Bitinja, u Siriničkoj župi, nepoznati Šiptar siledžija napao je Srpkinje Radmilu Popović (40), sa bebom od 4 meseca, i njenu svekrvu Goricu Đorđević (60), kada su se vraćale iz zdravstvene ambulante. Napadač je iz zasede u bagrenjaku naglo iskočio pred njih na put i nasrnuo na njih bezobrazno, skinuvši se nag i sramio gestikulirajući, pa je na njihov otpor pobjegao. Ponižene i uvređene, žene su napad prijavile miliciji u Štrpcu, kazujući da je napadač visok i plav, star oko 20 godina, ali njima nepoznat. Napadač potom nije pronađen.

- U noći 20. februara 1990. u Peći, dok je trajao policijski čas, Šiptar Isak Sadiku (37), radnik iz Peći, usred poznate noćne buke i vike obesnih Arbanasa u gradu, izišao je na ulicu i počeo lupati po srpskim kapijama glasno preteći Srbima i vređajući ih. Kada je zatim uhvaćen od milicije, nastavio je da preti i psuje Srbe, srpsku majku, krst i crkvu, nazivajući Srbe "kaurima" koje "treba klati"!

- Od dana kada je uveden na Kosovu policijski čas, naročito od 25. do 28. februara 1990, u skoro svim mestima Kosmeta - Podujevu, Prištini, Peći, Prizrenu, Đakovici, Dečanima, Uroševcu - od momenta kad uveče počne policijska zabrana kretanja, po celom gradu odmah počinje buka, lupnjava i vika i druga vrsta orgijanja Šiptara, uz zvižduke i psovanje Srba i Srbije, uz bacanje raznih predmeta na ulice ili paljenje autoguma po ulicama. U nekim mestima je ovo bezumlje pojačavano puštanjem u rad sa prozora ili balkona stanova po dvadesetak motornih testera, čija zaglušujuća buka, naravno, uznemiri sve Srbe i naročito nedužnu dečicu. U nekim naseljima i gradovima puca se iz vatrenog oružja, kao napr. u prištinskom naselju Vranjevac. koji poodavno liči na čikaško podzemlje ili afričku džunglu. Ovaj "noćni maskenbal" Šiptara toliko je uzeo maha na Kosovu da Srbi celo ovo stanje nazivaju "terror-demokratija"! Pre toga su skoro čitavim noćima Šiptari u Prištini i drugim mestima po Kosmetu palili sveće po prozorima i terasama, iako je poznato da je paljenje sveća hrišćanski a ne muslimanski običaj, ali su im, izgleda, njihove vođe to savetovale da bi pred kulturnom Evropom pokazali da su, eto, i Albanci na Kosovu Evropa, ili nešto kao Rumunija!? Ovim paljenim svećama noću neki mlađi Šiptari su zatim spaljivali srpske pravoslavne umrlice po ulicama (na stubovima) Prištine, Prizrena i drugih gradova. Takođe, nekim su Srbima, umesto sveća, Šiptari podmetali požare pod staje i kuće! Ritual paljenja sveća zamenjen je, potom, zveckanjem ključevima i lupom i bukom na prozorima i terasama, u znak protesta zbog policijskog časa i vanrednog stanja na Kosovu. Na ulicama Podujeva i na brdu Čabrat iznad Đakovice paljene su auto gume u većim količinama. Usled ovih noćnih "mora", ionako uznemireno srpsko stanovništvo po Kosovu i Metohiji, ne sluteći od toga ništa dobro za sutra, počeli su da se opet okupljaju po više porodica u jednu kuću i da po selima zavode noćne straže. Srbi u selu Gornje Dobrovo kod Prištine čak su zatražili zaštitu pripadnika Združenog odreda SUP-a, jer im Šiptari komšije noćnom pucnjavom prete da ih proteraju. Jedan Srbin iz tog sela priča: "Prošle subote (24. 2. 1990) u našem selu, u kojem živi oko 200 Srba i približno 1.500 Arbanasa, pucalo se noću gotovo tri sata iz vatrenog oružja svih kalibara, što je izazvalo uznemirenost Srba, a posebno prestrašene dece, koja već više dana ne idu u školu... Naše komšije (Arbanasi) otvoreno su se okrenule protiv nas. Mi smo ovde, takoreći, ni na nebu ni na zemlji. Stiže proleće, valjalo bi orati i sejati, a nama niti se radi, niti vidimo perspektivu daljeg življenja. Pod pritiskom neprijatelja mnogi su se već odavno iselili. Moj prijatelj Dragoslav Žegarac je ostavio pustu kuću i imanje i otišao gore u Srbiju. A kako i ne bi kad ga je pritisla svaka muka. I groblje su nam palili, na placu crkvenog imanja deca su napravila igralište, a imali smo i lepo opremljen Dom kulture. Za ovih nekoliko godina ta zgrada je upropašćena i pretvorena u "bunker", a oprema iz zgrade doma je pokradena i razneto", veli Bogosav Stepanović. I dodaje "U ratu smo se borili protiv Nemaca i balista. Čestite komšije Albance gledali smo kao svoje i nismo ih odvajali od našeg naroda. U posleratnoj obnovi zemlje, Srbi i Crnogorci su dali u zadrugu svoju zemlju, a Albanci, koji to nisu učinili, uspeli su da uhlebe svoju decu i da dovedu svoje prijatelje sa strane, iz drugih krajeva Kosova i iz Albanije. Za našu decu nije bilo mesta ni posla. I posle svega, evo šta smo dočekali" Zagorka Cvetković kaže: "Pod uticajem svojih učitelja, albanska deca su poslednjih dana demonstrirala ovim selom sa dva uzdignuta prsta u znak "pobede". Bolje bi bilo da ih njihovi nastavnici uče važnijim i naprednijim stvarima da steknu radne navike, da se ne navikavaju da krađu. Posle ovolike

pucnjave i galame u našem selu, ne mogu svoje komšije Albance da smatram dobronamernim. Kad ih ovako čujem, prolaze mi kroz glavu strašne slike iz rata. Pa ni u ta vremena nije bilo više strepnje, bojazni i neizvesnosti. Ni sinoć nismo bili mirni, jer se pucnjava čula iz okolnih sela - Belaćevca, Donjeg Dobreva, Velike i Male Slatine, u kojima nije ništa mirnije". ("Jedinstvo", 28. 2. 1990).

- Isti list istoga dana donosi i Saopštenje srpskog udruženja "Božur" iz Prištine o "neviđenom psihološkom teroru" Šiptara ovih dana po Kosovu: "Srbi i Crnogorci na Kosovu su ovih dana izloženi neviđenom i nečuvenom psihološkom teroru zbog masovnog orgijanja albanskih separatista koji, na poziv takozvane "alternative", u 21 čas zvone, lupaju, izvikuju provokativne parole i šenluče pucajući iz svih oružja. Postalo je jasno da je albanska "alternativa" uspostavila paralelnu vlast na Kosovu i da je na platformi rušenja i mržnje prema svemu što je jugoslovensko i pogotovu srpsko, uspela da mobiliše veliki broj albanskog stanovništva. Takođe je jasno da ovi samozvane "demokrate" kroz različite oblike masovnih provokacija vrše mobilizaciju albanskih masa za konačni obračun sa Srbijom i Jugoslavijom i da im je krajnji cilj izazivanje građanskog rata u kojem računaju da bi po ceni žrtvovanja i sopstvene narodnosti, uspeli da ušićare Kosovo i Metohiju u korist onakve Albanije kakvu je u II svetskom ratu bio skrojio fašizam. Zbog toga su i sada pribegli fašističkoj metodologiji demonstriranja sile.. I danas su na čelu ovih fašiziranih falangi sledbenici i deca onih istih tadašnjih fašista (Ibrahim Rugova, Veton Suroji i drugi)... Evropi, koja se užasava od aveti fašizma, treba jasno staviti do znanja da su ljudi koji u ime demokratije i navodno "zaštite prava" Albanaca na Kosovu, sada pokušavaju da s njom koketiraju, a pobornici su ustvari neofašističke svesti, koja ne zazire ni od najmonstruoznijih metoda da bi ostvarila svoju koncepciju etničke "čistote" krvi i pa. Moralna nam je obaveza da, uz ovo podsećanje, upozorimo pripadnike albanske narodnosti u šta ih vode neofašistički nastrojeni sunarodnici, koji pod plaštom tobožnje demokratije izazivaju građanski rat na Kosovu".

Mart

- 2. marta 1990. u dvorištu Osnovne škole "Musa Zajmi" u Gnjilanu napadnuta je srpska učenica L. M. iz 3. razreda ove škole. Na nju je grubo nasrnuo Šiptar, učenik 5. razreda i, bez ikakvog razloga ili povoda s njene strane, istukao je štapom u dvorištu škole Drugi učenici Šiptari, koji su ovo posmatrali, odobravali su batinanje pljeskanjem.

- 2. marta 1990. u sumrak, u selu Kruševac kod Peći, zapaljena je kuća Srbina Nikole Lajkovića, koja je potpuno izgorela. Već smo pominjali da su u ovom istom selu, pre nekog vremena, zapaljeni stogovi sena dvojice drugih Srba, Čedomira Strikovića i Vase Maljevića, ali "piromani" nisu uhvaćeni. Nikola i Jelena Pajković kažu: "Tog dana, u petak, bili smo u Peći. Prethodno smo četiri pet dana bili u Kotoru, gde nam je mlađi sin, inače težak srčani bolesnik. Nismo se nadali da ćemo ovo doživeti od komšija (Arbanasa), sa kojima smo ceo vek proveli. Godinu dana da se presabiramo, nećemo znati šta nam je sve izgorelo u kući. Imali smo 2.000 kila žita, a nije ostalo ni zrna. Zlotvoru još nije bila dovršena kuća, nego je zapalio i dva stoga sena. Niko od komšija Arbanasa nije te noći došao da pomogne u gašenju požara. Sutradan, tek da se zabroje, došli su Zumber i Uka Beriša, a bolje da nisu došli ni tada".

- 3. marta 1990. oko 14 sati, u selu Vešane kod Suve Reke, na poziv upućen preko megafona sa minareta džamije, oko 600 Šiptara iz sela Vešane, Trnja i Topličane, skupili su se pred avlijom srpske porodice Jovana Jovanovića. (U selu ima oko 200 šiptarskih i 50 srpskih kuća). Okupljeni Arnauti su pred kapijom urlali, psovali i vređali, sve dok nije došla milicija iz Suve Reke i rasterala ih. Sutradan ujutru opet se okupilo pred avlijom Jovanovića oko 1.000 Šiptara i tek oko 11 sati ih je milicija rasterala. "Za ta dva dana vek nam je skraćen svima za deset godina", kaže domaćin kuće Jovan Jovanović. Još nekim drugim Srbima u ovom selu pretili su drugi Šiptari prethodnih dana. Tako je Gani Gaši pretio Nikoli Iliću, a Sejdi Krueziu i Adni Taši maltretirali su Nikolu Jankovića, kada je sa ženom vozio lekaru svoju bolesnu ćerku.

- 4. marta 1990. u Vučitrnu, u Cetinjskoj ulici br. 4, nepoznati Šiptari provalili su u kuću Dragoslava Drobnjaka i polomili stakla na prozorima i vratima, kao i deo nameštaja, i onda pobjegli.

- 5. marta 1990. popodne oko pola šest, u prištinskom naselju Vranjevac Šiptari su kamenovali putnički voz br. 3663, koji je iz Niša dolazio za Kosovo Polje. Kamenicama su polomili stakla na prozorima, ali nije bilo povređenih putnika.

- Istoga dana oko 10 sati ujutru zapaljeno je seno Miodragu Vojinoviću iz Istoka i izgorelo je u stogu oko 2 traktora suve lucerke. U blizini požara pronađena je potom šibica austrijske proizvodnje, ali i pored prijave milicije, podmetač požara nije nađen.

- 5. marta 1990. oko 15:30 sati, na putu Mitrovica - Vučitrn, kod sela Šukovac, desio se svakako nesvakidašnji događaj u tužnoj kosovskoj svakodnevnici. Srbin Zoran Dančetović (34) iz Vučitna, sa sestrom Stankom Gvozdić, trudnicom u devetom mesecu, i njenim sinčićem Borisavom od 2,5 godine, i Mirkom Trifunovićem, išao je kolima mirno tim putem. Put su mu preprečili brojni Šiptari, koji su se vraćali sa sahrane jednog od povređenih demonstranata koji je podlegao ranama. Oni su Zoranu stali pred kola i počeli da ih udaraju rukama i nogama sa svih strana. Kamenicama su mu razbili prednje desno krilo na vratima i polupali šofer-šajbnu. Jedna kamenica je pogodila trudnicu Stanku. Tada je Zoran dao gas, da ne bi bili tu svi linčovani, i jedva je uspeo da pobjegne od razjarene šiptarske rulje, koja je na njega bila kivna što nije hteo da im otpozdravi sa dva uzdignuta prsta! Dančetović je zatim sve ovo prijavio SUP-u u Vučitrnu, ali je potom on, a ne napadači, priveden u zatvor u Mitrovicu, i u zatvoru je, bez ikakvog saslušanja, proveo dve noći. Naime, šiptarski nasilnici su naknadno optužili ovog Srbina kako je navodno kolima "povredio 11 Albanaca", što se odmah pokazalo kao laž, te je napadnuti Srbin sutradan pušten iz zatvora. Od Šiptara napadača niko nije kažnjen.

5. marta 1990. Episkop Raško-prizrenski Pavle i rektor Prizrenske bogoslovije otac Milutin Timotijević bili su na razgovoru kod Jusufa Zejnulahu, predsednika IV Skupštine Kosova Tu su izneti noviji napadi arbanaškog stanovništva na srpska crkvena lica i imanja. kao i primeri skrnavljenja svetinja i grobova u srpskim naseljima, kao i paljevine crkvene imovine i pljačke nekoliko crkava na Kosovu Naravno, ovo je samo uopšten "raport" sa tog susreta, a sama stvarnost pravog stanja i stradanja Srpske Crkve na Kosovu i Metohiji daleko je teža i tragičnija. Smireni krstonosac Vladika Pavle pristaje na ovakve "razgovore" samo zato da pokaže da je nezlopamtljiv vladika jednog napaćenog i gotovog da prašta hrišćanskog naroda, kome je Kosovski zavet stradanja

istorijska sudbina.

- 6. marta 1990. popodne oko 15:30, u selu Cernica kod Gnjilana podmetnut je požar u plevnju, zgradu za stočnu hranu, Srbina Petra Dimića Pored krovne konstrukcije ove zgrade, duge 18 m, a široke 7 m, izgorela je i sva stočna hrana detelina, slama i oko 500 snopova kukuruzovine Takođe je podmetnut požar i pod plevnju njegovog suseda Svetomira Simića, i izgorela je sva zgrada, duga 22 m, a 6 m široka, i sva stočna hrana u njoj, kao i još 300 kgr brašna i 300 kgr mekinja za stoku. Selo Cernica je inače mešovito, ali su u njemu većina Šiptari. Dimić je prethodnog dana bio na razgovoru u školi sa Enver Blacom iz Cernice Šiptar ga je pitao "Zašto deca (srpska) ne idu u školu?" Srbin mu je odgovorio "Ja vas pitam zašto ne idu 1 Da li nije zato što ste vi učili vašu decu protiv naše i nas?" Razgovoru su bili prisutni i 5 nastavnika Šiptara Onda je odjednom prema njemu ustao i pošao učitelj Rasim Odža, i zapitao ga "Zašto psuješ" mada nije bilo nikakve psovke pri razgovoru, ni sa jedne strane. Na tu očiglednu provokaciju, Dimić je rekao "Da li ti nisi ustao da se svađaš sa mnom zbog moje braće koju si ti iselio" Naime, još 1962. godine taj isti Raim Odža je pretukao brata mu Slobodana Dimića, a ovaj je sutradan sačekao Raima sa jednim bratom i istukao ga, ali je zato morao odmah da se seli, i otišao je u selo Kumare kod Leskovca. Na to je sada baš i potsetio Odžu Petar Dimić U međuvremenu je došao Petrov sin Kosta i odveo je svoga oca kući Sve ovo je prijavljeno SUP-u u Gnjilanu, za svaki slučaj. Posle toga, Dimiću je podmetnut požar, a ko mu ga je podmetnuo on dobro zna, ali nije hteo da se tužaka, nego je sam obnovio svoj plevljak, rekavši "Neću da ga gledaju Šiptari spaljenog".

- 6. marta 1990. u Peći, oko podne, Šiptar Ali Keljmendi (45), u svojoj privatnoj radnji, pokušao je da siluje Srpkinju 3. S. inače ženu i majku dvoje dece Ona je bila ušla u radnju Keljmendija da kupi namirnice o napadu je ispričala sledeće: "Ušla sam u prodavnicu i zatražila da kupim brašno, a Keljmendi mi je rekao da ćeš ga doneti da pogledam. Međutim, kada je izašao ispred tezge, uhvatio me je i počeo da zde vuče u magacin svoje prodavnice, pokušavajući da me siluje. Na sreću, tada je u prodavnicu ušla jedna žena, a ja sam uspela da se istrgnem i pobeegnem" Po prijavi, sudija je ovog siledžiju kaznio sa 40 dana zatvora.

- 7. marta 1990. pre podne, u blizini manastira Visokih Dečana, napadnut je i pretučen Srbin milicajac Goran Roganović, zaposlen u SUP-u Beograd Njega su pretukli 4 Šiptara mladića od kojih su 2 brzo uhvaćena, a 2 su u begstvu Roganović je inače rodnom Dečanac, i pred njegovom kućom blizu centra Dečana, dok je sedeo u svom vozilu čekajući oca, iznenada je na njega naleteo "opel" pečke registracije, sa 4 Šiptara u kolima, i udarivši ga ošteti mu je levi blatobran Roganović je odmah krenuo u poteru i sustigao vozilo napadača blizu manastira Dečana. Tada su iz kola izišla 4 Šiptara i mučki napali samog Roganovića i besomučno ga tukli, govoreći na šiptarskom: "Treba ga ubiti" Ubrzo je stigao Goranov otac sa pa trolom milicije, te su 2 napadača odmah uhvaćena, a dvojica su pobjegla Jedan od napadača, Alija Bajramij (22), iz Donjeg Streoca, kažnjen je od sudije za prekršaje sa 40 dana zatvora, dok je drugi napadač, Avdulj Bećiraj, iz istog sela, oslobođen "zbog nedostatka dokaza"! Ako obesni Šiptari ovako nasrću na milicajce, kako li tek nasrću na nezaštićeni Srpski živalj po Kosmetu?

- Odavno je primećeno sve agresivnije ponašanje Arbanasa prema Gorancima u Dragašu i Prizrenskoj Gori Šišari ove Slovene muslimane pokušavaju da albanizuju i uvuku u svoju okupatorsku ofanzivu protiv Srba i Srbije Kako se Goranci sve više odupiru toj

arnautskoj agresiji, oni su sve češće meta šiptarskih napada. Tako je 7. marta 1990, popodne oko 4 sata, Šiptar Arsim Krueziju u Dragašu, gvozdenom šipkom napao i pretukao Goranca Bazdu Fehatiza iz Dragaša. Jedan od Goranaca, Adam Hičko, o tome je rekao sledeće "Došlo je vreme da i nas gvozdenim šipkama tuku, a da mi Goranci ne znamo više kako da se odbranimo od svih tih nasrtaja Albanaca". Siledžija Šiptar kažnjen je kasnije sa 50 dana zatvora

- 7. marta 1990. oko 13 časova u samom centru Prištine, kada se zaustavio na semaforu, auto "zastava 750" Srbina Predraga Ninčića, inače studenta u Prištini, iznenada je pogođen većom kamenicom u bočno staklo, na strani suvozača. Napadnuti srpski student prijavio je napad miliciji, ali dodaje "Ne očekujem da će taj "bacač kamena" Šiptar biti otkriven".

- 8. marta 1990. ujutru oko 9.30 sati, u Istoku, u naselju Bolovan, kamenovana je kuća Srпкиnje starice Tankosave Popović. Učinila je to grupa šiptarskih đaka, koji su joj prethodno polomili nekoliko stubova žičane ograde u dvorištu, pa kad se starica pojavila na vratima kuće, oni su uz psovke i uvrede zasuli kuću kamenicama u pobegli. U kući je u vreme kamenovanja bilo šestoro srpske maloletne dece, koja su se prepala i zaplakala

- 12. marta 1990. u Goraždevcu kod Peći, iznenada je oko 13 časova izbio požar u neposrednoj blizini srpskog pravoslavnog groblja. Pretpostavlja se da su požar izazvali šiptarski učenici iz Osnovne škole u Goraždevcu. Na ovom istom srpskom groblju, pre desetak dana, oskrnavljeno je nekoliko nadgrobnih spomenika.

- U sredu, 14. marta 1990. popodne, u samom centru Prizrena napadnut je jerođakon Andrej Đilerdžić, profesor Srpske bogoslovije u Prizrenu. On se sa đacima bogoslovije vraćao iz crkve, i na nekoliko metara blizu česme, kod Sinan-pašine džamije, na njega su namerno naletela kola i udarila ga u nogu. Kola su išla pravo na njega, presekavši obe trake ****, te prešavši na drugu stranu ulice. Otac Andrej je udaren u nogu oko kolena, ali je srećom i sam poskočio, pa je prošao bez preloma noge. Uz njega je u blizini bio i profesor, otac Đorđe Trajković, koji je sve to video. Šofer za volanom, neki mlađi Šiptar, samo se zacerekao i kolima pobjegao. Ovaj napad prijavljen je odmah Republičkom SUP-u Prizrenu, uz podatak da je auto bio "folksvagen" broj P 3 331-80, pa je napadač kroz 2 dana uhvaćen. Kada je napadač uhvaćen, u petak popodne, u Srpsku bogosloviju došla su dvojica starijih građana Šiptara, Ilija Lauša i Maksut Rogova, koji su ustvari došli da traže obustavu tužbe, jer su napadači njihovi sinovi, Ismailj Lauša i Voljan Rogova, koji su i vozili kola "folksvagen". Roditelji su pričali da su se "deca napila" i "veselila", te da nisu imali nameru da povrede profesora, svešteno lice. Nakon toga u Bogosloviju su došla i oba mladića (stari oko 20 godina), i molili oca Andreja za izvinjenje. On im je izvinjenje primio, ali je rekao da je napad već bio prijavio organima bezbednosti. Smatra da se to moglo desiti i drugom prolazniku, ali ostao je pod utiskom da je nalet kolima bio nameran, jer su kola direktno ukoso prešla trasu ****, a vozači su potom sa smehom pobjegli. Inače, šiptarski napadi na učenike i profesore Prizrenske bogoslovije nisu retka pojava na Kosmetu za poslednjih pola veka.

- Novinar Predrag Tešić objavio je u Zagrebu ("Panorama subotom" - Vjesnik od 17. marta 1990) sledeći karakterističan tekst sa Kosova: "Napunjene puške Albanski separatisti i nacionalisti na sve načine pokušavaju da oteraju, ili satru, sve što je srpsko na Kosovu. Dragan Dejanović iz Lipljana mi kaže "Hoćeš da se menjamo samo 15 dana. Ti

da živiš pored Huse i Alije, a ja da odem u Beograd ili Zagreb. Dat ću ti i kola i sve što hoćeš. Imam dvoje djece, jedno od 6 a drugo od 9 godina. Oni ne gledaju kao sva djeca crtane filmove, već dnevnik. Kaže mi ovaj manji: Kako je sretna naša tetka u Beogradu, ona šeta slobodno!" - U nemirima posljednja, tri dana siječnja (januara 1990) samo sreća je spasla Albance i Srbe da ne dođe do pravog krvoprolića. Iz sedam pravaca su albanski demonstranti napali Lipljan, u kojem 80 % stanovništva čine Srbi. Najgore je bilo na mostu preko Sitnice. Rijeka je tih dana bila nabujala, pa se u grad moglo ući samo preko mosta, na kome se albanskim demonstrantima odupirao združeni odred milicije. Na drugoj strani mosta, Srbi i Crnogorci su napunili puške čekajući u kućama da Šiptari prođu u grad. Dio njih je želio pobjeći, ali su ih komšije prijatelji zadržali od toga riječima: "Ostat ćemo ovdje u našim domovima da izginemo!!" - Slično je bilo u Peći, gdje su demonstranti tri dana držali u blokadi grad, i u drugim gradovima i mestima Kosova. "Da nije bilo Združenog odreda milicije, albanski demonstranti bi prodrli u centar grada i izbio bi građanski rat", priča nam Aslam Slamniku, načelnik Centra sigurnosti stanice milicije u Peći. - Siječanj i veljača (januar i februar 1990) su krcati primjerima nasilja nad Srbima i Crnogorcima na Kosovu 26. 1. demonstranti su u Peći napali i izmlatili Branka Đukića, u pećkom naselju Kapišnica pokušali su silovati Svetlanu Gojković, a u selu Gornja Bitinja trojica Albanaca su silovali Srkinju, napadali su trudnice, priča nam Dragan Dejanović, i zaustavljali su autobuse tražeći ima li u njima Srba... U ožujku (martu 1990) su počeli paliti srpska imanja. Tako su u selu Kruševac prvo zapalili stogove sijena Čede Strikovića, pa 9 stogova Vase Miljevića, pa čitavu kuću Nikole Pajkovića. U Cernici kod Gnjilana gorjela su imanja Petra Dimića i Svetomira Simića... Ovih dana Albanci ne dozvoljavaju djeci srpske i crnogorske nacionalnosti da idu u školu i uče se, suprotstavljajući se njihovim zahtevima da se zbog sigurnosti nastava održava samo u prijedopodnevnom satima Albanski đaci upadaju u škole i sjedaju u klupe, a srpskim đacima ne daju. Kad dođu mališani Srbi, odbijaju da izađu vičući: "Demokratija" i "Hoćemo da učimo" - Inače, vredi primetiti da je ovo jedan od, retkih, objektivnih dopisa sa Kosova koji su se pojavili u štampi u Hrvatskoj. U Sloveniji nema ni retkih, ima samo prošiptarskih i antisrpskih.

- 15. marta 1990. uveče oko 20 sati, u privatnoj kafani "Albatros" u Đeneral Jankoviću kod Kačanika, srpsku pevačicu narodnih pesama Drenku Stojković iz Uroševca, koja već više od decenije peva narodne pesme i od toga živi, napao je Šiptar Šaban Mehmeti (35) iz istog mesta, najpre rečima: "Zašto se ovde peva srpska pesma, ovo nije Srbija", a onda je počeo da psuje i pevačicu i sve Srbe, vičući da je ovo "albansko Kosovo" itd. Pevačica mu je prišla i rekla da je tu kraj nje i druga pevačica koja peva samo albanske pesme, a kada on nije prestao da je vreća, ona je pozvala miliciju. No sudija za prekršaje u Kačaniku odbio je da donese bilo kakvu presudu, zbog čega je Drenka Stojković morala da napusti svoje radno mesto!

- List "Jedinstvo" iz Prištine (15. marta 1990) donosi zvanično objavljene podatke o posedovanju i zloupotrebi oružja na Kosmetu. Po zvaničnim policijskim podacima na Kosovu oko 50.000 građana ima dozvolu za nošenje oružja, ali ih je daleko više s oružjem bez dozvole, a svake godine još 11.000 lica traže odobrenje, što je više nego u čitavoj Jugoslaviji. Saopšteno je takođe da od 1981. do 1989. g. otkriveno je i zaplenjeno sledeće nezakonito posedovano oružje: 5.000 pištolja, 427 vojničke i 74 automatske puške, 7 puškomitraljeza, 114 bombi i oko 100.000 metaka, zatim preko 8.000 kgr. eksploziva i 146 eksplozivnih upaljača. Konstatovano je, takođe, da tajna trgovina oružja i naoružavanje Šiptara po Kosovu i dalje traje. Uhvaćeni su brojni Albanci sa većim

zalihama oružja, neki od njih prilikom krijumčarenja, još na jugoslovenskoj granici, a neki u pojedinim mestima Kosmeta. Rečeno je da među Šiptarima prodavcima oružja ima i vojnih lica.

- I polovinom marta 1990. još neke škole po Kosovu ne rade. Naime, posle onih nemira pre mesec dana, srpski đaci u mnogim školama nisu omeli više da idu u školu, a roditelji Srbi tražili su da se srpska deca odvoje od šiptarskih đaka i da nastavu pohađa ju posebno u prvoj smeni. Šiptarski đaci i nastavnici nisu to dozvoljavali, sprečavali su nastavu srpskoj deci, zaposedali učionice, napadali škole. Tako je bilo u Prištini, Vučitrnu, Gnjilanu, Klini i nekim drugim mestima. U prištinskoj Srednjoj školi "19. novembar" jedan šiptarski učenik nožem je napao Srbina profesora Sretena Mitrovića, a kad je ovaj nastojao da siledžiju uhvati, ovaj je pobeo u gomilu đaka. I u drugim školama u Prištini, Uroševcu i drugde šiptarski razulareni učenici divljali su po školi i okolo, bacali se kamenicama, zviždali i razbijali prozore i klupe. Tako je bilo u Srednjoj medicinskoj školi u Prištini. Sve ovo samo pokazuje kakav haos vlada na Kosmetu, u svim oblastima života i rada, i kako albanski agresori nemaju nikakvih skrupula, niti misle na budućnost svoje dece, a o srpskoj deci da i ne govorimo. Fašistoidna jednonacionalna politika njih je zaslepila.

- 16. marta 1990. u selu Šaljinovce kod Istoka napadnuta je grupa srpskih učenika iz sela Oprašaka. Pri povratku iz škole, 9 srpskih đaka plašio je i na konju jurio i maltretirao Šiptar Rifat Bajramaj (18) iz Šaljinovice. On je u dva maha na konju u galopu jurišao na grupu srpskih učenika, pokazujući im pri tom dva uzdignuta prsta! Posle ovog nasrtaja na nedužnu decu, Srbi u selu, njih oko 200, održali su protestni zbor na kojem su izneli i mnoge druge zulumе porodice Bajramaj nad Srbima, od kako se, pre 15 godina, ta šiptarska porodica doselila iz Đakovice. Obesni Šiptari iz te kuće napadali su do sada srpske porodice Babovića, Božovića, Milunovića, Milovanovića i Sekulića. "Spremni smo da živimo sa Albancima u slozi, bratstvu i zajedništvu, ali ne i da više preživljavamo zastrašivanja i maltretiranja i da dobijamo batine", rekli su to veče okupljeni Srbi.

- Kakav je život kosovo metohijskih Srba i odnos Šiptara prema njima donekle pokazuje i ovaj slučaj. - U subotu 17. marta 1990, oko 12:30 sati, u autobusu "Kosovotransa", koji saobraća na liniji Suva Reka-Mušutište, kad je autobus došao do mesta Široka, učenici Šiptari zatražili su od šofera, Srbina Nedeljka Trifunovića, da stane sa autobusom, jer je jednoj njihovoj učenici pozlilo. On je odmah stao, a jedan nastavnik Šiptar tada je naredio svim arbanaškim đacima da napuste autobus. Onda je učitelj Srbin, Krunoslav Krstić, i još jedan putnik, sa drugim kolima odmah prebacio bolesnu učenicu do Doma zdravlja u Suvoj Reci, gde joj je ukazana pomoć i posle je vraćena svojoj kući. Ovaj događaj potom je od šiptarskih đaka, verovatno po nečijem nagovoru, preokrenut, tako da je ubrzo proneta vest da je šiptarska učenica bila "zaglavljena" i da vozač Srbin nije hteo da stane sa autobusom! Odmah je usledila suspenzija Srbina šofera sa radnog mesta i od Šiptara radnika traženo je njegovo otpuštanje sa posla. Srbi iz Mušutišta posetili su najpre oca bolesne devoјčice i ovaj im je rekao da je devoјčica sasvim dobro ali su ga ubrzo komšije nagovorile pa je odbio da delegaciju Srba primi u kuću. Zbog otpuštanja šofera Trifunovića delegacija Srba iz Mušutišta otišla je u Skupštinu opštine Prizren da svedoče protiv izmišljotina na Srbina šofera, ukazujući da je cilj ove kampanje protiv njega da ga, kao i ranije njegovu braću, prisile da se iseli sa Kosova.

- 19. marta 1990. na srpskom pravoslavnom groblju u Žegri kod Gnjilana nepoznati

šiptarski vandali porušili su ogradu oko groblja (srušeno je 13 betonskih stubova) i na ulaznim vratima polomili su krst. Ovo sknavljenje svetinje groblja vrlo je uznemirilo Srbe u Žegri.

- Istoga dana uveče, oko 8 sati, na jednom drugom srpskom groblju, u selu Mijaliću kod Vučitrna, izbio je iznenada požar. Istina, požar se prvo pojavio na islamskom groblju, ali se odmah proširio na pravoslavno groblje i lako se mogao proširiti i na 3 susedne srpske kuće. Slobodan Doknić iz susedstva smatra da je taj požar samo novi vid pritiska na preostale u selu srpske porodice. "Moja je porodica, veli on, već odavno trn u oku albanskih separatista i nacionalista. Požari i česta lupnjava, koje nam priređuju albanski šovinisti i separatisti, samo su način da nas oteraju odavde, kako bismo ostavili svoje pradedovsko ognjište i 10 hektara plodne zemlje. Ali, u tome neće uspeti".

- 20. marta 1990. uveče oko pola osam u Kosovskoj Mitrovici kamenovana su dva stana: Srbina Stanimira Jakšića, sanitarnog inspektora, koji se nalazi i prizemlju zgrade u ul. Kolašinskoj, broj 4, i pri tom su polomljena 3 prozorska stakla, neki sat kasnije kamenovana je i kuća Avdule Mehmetija, vozača "Transkosova" u ul. Anke Spajić, broj 10, i polomljena su 2 prozorska stakla. Kasnije je uhvaćen napadač, Osman Ahmeti (38) iz Suvog Dola kod Mitrovice, koji je priznao kamenovanje. Smatra se da je počinilac "mentalno obolela osoba" i da je bio u pripitom stanju.

- 21. marta 1990. u dvorištu Osnovne škole "Vuk Karadžić" u Prištini napadnuta je Srpkinja Ivana Jeftić, učenica 4. razreda te škole ona je jako gurnuta od jednog starijeg učenika Arbanasa, tako da je pala i usled pada slomila je ruku u laktu, a sam napadač je odmah Pobegao. Drugarice i učiteljica Milanka Šipić pritrčale su povređenoj Ivani i prevezle je zatim u bolnicu, na Ortopedsko odeljenje Prištinske bolnice. Sama napadnuta i povređena Ivana Jeftić kasnije je opisala taj napad: "Toga dana, za vreme velikog odmora, nešto pre dva sata po podne, igrala sam se sa društvom iz razreda u dvorištu škole, gde su bili i stariji učenici Albanci. Oni su najpre pokušali da nas oteraju, a onda je jedan od ših potrčao, ruku skrštenih na grudima, i svom jačinom me gurnuo, tako da sam pala i strašno me je zabolelo. Gurnuo me je namerno, jer nije mogao a, da me ne primeti. Gledao me je i išao pravo na mene. Pre toga je pokušao da nasrne i na mot druga Dejana Arsića, ali je on uspeo na vreme da pobegne". Otac napadnute devojčice Đokica Jeftić, rođeni Prištevaca, priznaje da je uplašen onim što se dogodilo njegovoj ćerci, jer se boji da se nešto slično može ponovo desiti detetu. Kasnije je ustanovljeno da je napadač bio Šiptar Fitim Zeka, učenik 8. razreda iste škole.

Milicija sprečava Srbe u selu Batuse (20. juna 1986) da se, zbog šiptarskih zuluma, masovno isele

22-24. mart 1990: Krugovi pakla na Kosmetu

Sve što smo čuli i videli i doznali o martovskim događanjima na Kosovu i Metohiji samo je bleđa slika onoga što su stvarno preživeli Kosovo-metohijski Srbi, od pojedinih šiptarskih terorista i od razjarene arnautske mase tokom tri dana ovoga marta ove godine (22-24. 3. 1990). Očevici kažu da je najstrašnije bilo u Podujevu, pa onda u Vučitrnu. Sa nekima od Srba, žrtvama šiptarskog masovnog linča i terora u Vučitrnu, razgovarao sam lično ubrzo posle šiptarske masovne hysterije "masovnog jednonacionalnog trovanja", nazvane od nekih i tragikomijom. O stradanju Srba u Podujevu i još nekim mestima Kosmeta prenosim svedočenje drugih očevidaca i samih Srba stradalnika.

Podujevo 22-23. marta

Šiptarska masovna hysterija "jednonacionalnog trovanja" počela je najpre, u vreme školske nastave, u Srednjoškolskim centrima "8. novembar" i "Đuro Đaković" u Podujevu. Tamo je neko proturio vest da je "neko nepoznato lice" - Srbin - podmetnulo u školu "otrov", da je to neki nevidljivi, "gasoviti" otrov, koji se iznenada pojavio u prostorijama škole, pa su njime "otrovani" đaci albanske narodnosti! Odjednom je, kao po nekom scenariju, tokom prepodneva 22. marta 1990, počelo prevoženje većeg broja "otrovanih" arbanaških đaka za Prištinu. Na stotine automobila, taksija, kombija, privatnih kola pojurilo je putem Podujevo-Priština, sa upaljenim svetlima i trubljenjem sirena, da bi usput bili pozdravljeni od šiptarskih masa sa podizanjem dva prsta uvis u znak "V". Istovremeno je u Podujevo po ulicama počeo masovni protest više hiljada Arbanasa, koji su odmah zatim otpočeli pravi "lov" na Srbe. Počelo je masovno zaustavljanje svih srpskih kola, legitimisanje i pretresanje, kako Srba lično tako i njihovih kuća i stanova u Podujevu, a zatim i privođenje Srba u Stanicu milicije. Najpre su privođeni srpski đaci iz škola u Podujevu, kojih je ubrzo bila prepuna Stanica milicije.

Mnoga od te srpske dece bila su maltretirana još u školi, dok su ih šiptarski nastavnici i učenici hvatali kao "trovače". Tako je napr. Dragana Nikolić, učenica 3. razreda pomenute škole "8. novembar", bila pretučena od svojih vršnjaka Šiptara i od nastavnika, koji su tvrdili da devojčica u svojoj kesi sa knjigama i čak u patikama "krije otrov"! Takođe je pretučen i Nebojša Đurić, učenik u Podujevu, rodnom iz Kuršumlije, koji u Podujevu stanuje kod svoje bake Ruže Božović. Maltretiran je i osnovac Andrija Lukić, iz 5. razreda, koga je u školu dopratila majka Radojka, pa je jedna majka zatim dugo tešila rasplakano i poniženo dete, jer su na njega napali nastavnici Šiptari i Šiptarke, vičući: "Kad umiru naša deca, nek umiru i vaša!" I druga srpska deca bila su maltretirana, vučena za kosu, udarana, šutirana, dok su ih privodili u Stanicu milicije, ili dok su iz zajedničkih škola evakuisali šiptarsku "otrovanu" decu za bolnice. Naravno, niko od izbezumljenih Šiptara nije se zapitao: kako to da nijedno srpsko dete iz tih istih škola nije "otrovano"? Ima li takvog otrova koji truje jednonacionalno?

Još gore je bilo maltretiranje odraslih Srba po stanovima i ulicama Podujeva od strane razjarene arbanaške rulje. Pretresani su srpski stanovi, kao napr. Slobodana Cvetkovića, koga su, mada ništa nije nađeno u njegovom stanu, ipak milicajci Šiptari povelili u Stanicu milicije. Ali, kako ga usput nisu štitili, nedužni čovek dobio je dosta udaraca po glavi i telu od razjarene šiptarske rulje na ulici. Napadnuta je i kuća Miloša Savića i drugi srpski stanovi. Mnoga srpska kola su takođe napadnuta i polupana, a Srbi iz tih kola nasilno su izvučeni i linčovani. Kamenovan je auto novosadske registracije, koji pripada profesoru Milanu Julincu, koji inače predaje u pomenutoj školi "8. novembar" u Podujevu. Pretučen je i srpski učenik Miloš Ivanović, đak iz škole "Đuro Đaković", rodnom iz Kuršumlije, kome je posebno, kako je kasnije SUP Srbije ustanovio, zadao više udaraca po licu Šiptar Alija Podvorica iz Podujeva. U linčovanju srpskih đaka učestvovao je, kako se kasnije ispostavilo, naročito Šiptar Ajul Haliti (48) iz sela Glavnik kod Podujeva. On je, sa drugima, tukao srpske đake Mirka Paunovića i Božidara Vukadinovića. Napadnuti su takođe i tučeni Srbi Goran Nešović i Zorka Milićević, u podujevskoj ulici JNA. Njih su tukli Arbanasi Šemsi Ukeli (38) i Ali Rama (30) Ukeli je Nešovića uhvatio za kosu, tukao ga i pretio mu, pa ga je udarao rukama i nogama. Napadnut je u Podujevu i Srbin Milan Živković, a posebno ga je tukao Idriz Lepaj (66), iz Podujeva, uz učešće i drugih Šiptara. Kako se kasnije pokazalo, u Podujevu je dva dana, 22. i 23. marta, pretučeno između 30 i 40 nedužnih Srba, među kojima je bilo dosta đaka. Svi su oni prošli kroz krugove pravog pakla, koje su im priredili izbezumljeni Šiptari, "uvereni" ili nabeđeni da Srbi "truju" njihovu, albansku decu. Izgleda, međutim, da je najgore prošao Srbin Živorad Jovanović (27), iz sela Bajčine kod Podujeva, koji je zadobio teške telesne povrede po čitavom telu i ubode noža u predelu srca. U takvom stanju on je "priveden" u miliciju, jer je tobože "trouvao" šiptarsku decu! Jovanovića su posebno tukli dvojica Šiptara, Kadri Mačesten (25) iz sela Dumoša kod Podujeva, i Mustafa Abdulj (43) iz sela Glavnik kod Podujeva. Opi su, uz asistenciju i drugih Arnauta, Jovanovića, krvavog i izubijanog, poluobnaženog, prosto dovukli i bacili pred kapiju Stanice milicije. Njega je od sigurne smrti spasao Šiptar milicajac Džafer Hoti, koji je kasnije to opisao ovako ("TV Novosti", 30. 3. 1990): "Bilo je grozno, kaže Hoti. Masa (šiptarska) je divljački proganjala i nasrtala na iznenađene Srbe i Crnogorce, koji uopšte nisu slutili takav razvoj događaja. Optuživali su ih za bacanje otrova i nasrtali u gomilama na svakog koga bi ugledali na ulici. Mi smo, naravno, mnoge (Srbe) upozorili da se sklone, ali veliki broj ljudi bio je jednostavno zatečen zbivanjima. Bio sam u građanskom odelu. Nikakvo oružje nisam imao sa sobom - samo pesnice i noge. Rulja se ponašala kao podivljala. Otimao sam pojedince (Srbe) iz mase napadača i uvodio u zgradu Opštinskog suda (u Podujevu). Tu sam primetio i

drugaricu Mladenović sa sinom (Cica Mladenović, sudija tog istog Suda, sa sinom Draganom). Pozvala me je... Onda se pojavio i Vehbi Ramadani (predsednik Soc. saveza Podujeva):

Srbin na zemlji pretučen (Podujevo, 22. marta 1990).

"Džafer, rekao mi je, ubiše čoveka pred zgradom Opštinskog komiteta!"... Potrčao sam u tom pravcu. Nikad u životu nisam toliko trčao. Prizor pred Opštinskim komitetom bio je strašan: gomila je mrcvarila nekog čoveka, moji je ležao na zemlji, a čiji lik nisam uspeo da vidim. Čitavo to vreme urlali su da je i on otrovan i da je zato pao na zemlju! "Ja sam Džafer - povikao sam - ostavite tog čoveka!". Računao sam da će me poslušati, jer dvadeset i sedam godina sam ovde u službi. Niko sade nije slušao... Vukli su ga po zemlji, udarali su ga i rukama i nogama... Bacio sam se na njih i pokušao da povređenog podignem sa zemlje. Udarci (Šiptara) su se preneli na mene, a i na mladog Refata Dervišolija, milicionara, koji mi je pritekao u pomoć i bio sav krvav od udaraca mase. Onda mi je pomogao i neko od građana Albanaca, jer Srba u to vreme nije više bilo na ulicama (Podujeva). Pridigli smo Jovanovića (Živorada), i uz pravu bitku preneli ga na zgrade SUP-a. Bio je veoma teško povređen, pa je zatim (od Šiptara) proturena priča da je nastradao u saobraćajnoj nesreći! Kasnije su i mene odneli u bolnicu - bio sam sav izudaran", završava svoje potresno svedočenje ovaj čestiti Albanac Džafer Hoti.

Teško povređenog Živorada Jovanovića iz Podujeva prevezli su milicajci u ambulantu, pa

onda u Prištinu, a posle prvog pregleda i prve pomoći u Prištinskoj bolnici, njegovi rođaci hitno su ga prevezli u bolnicu u Kraljevo. U kakvom je stanju Jovanović dovežen u Prištinsku bolnicu, opisuje lekar dr Dušan Bulajić iz Prištinske bolnice: "Jovanović je imao teške podlive krvi po celom telu, a naročito po leđima i glavi. Sa temena glave zguljena mu je koža površine šake odraslog čoveka, tako da je faktički bio skalpiran! Očigledno da je bio tučen raznim tvrdim predmetima, a istovremeno su po njemu gazili udarali ga nogama. Nožem je uboden ispod rebarskog luka. Zbog težine rane Jovanovića smo hitno operisali. Inače, radi se o snažnom mladiću (rođen je 1964. godine), koji se očito bavio sportom" ("Jedinstvo", 24-25. 3. 1990).

Zapanjeni ovakvim strahotama masovnog linča, Srbi u Podujevu su se mahom zabarikadirali u svoje kuće i stanove, ali su i u kućama i stanovima bili frontalno napadani od podivljalih Arnauta, tako da je odmah postalo jasno da je cela ova farsa sa "jednonacionalnim trovanjem" zato i izmišljena i izvedena da bi se javno omogućio i "legalizovao" lov na Srbe i masovni linč. O tome je svedočio, između drugih, i napadnuti i linčovani profesor Milan Julinac, kojega smo već spominjali. On kaže: "Ono što nas je snašlo u centru Podujeva, podseća na srednji vek". Sa njim su bili, i maltretirani su, grupa srpskih đaka, koje su onda Šiptari zadržali kao neke kriminalce. Njega i đake su prislonili uza zid i pretresali ih, a u Stanici milicije držani su od 11 sati ujutru do 9 sati uveče. On lično video je oko trideset pretučenih i ranjenih Srba, koje su Šiptari tu u Stanicu milicije dovodili toga dana.

Evo imena 30 pretučenih i povređenih Srba u Podujevu, da ostanu za crnu hroniku najnovijih kosovskih stradanja Kosovometohijskih Srba. Teže su povređeni, uz već spomenutog, nožem izbodenog Živorada Jovanovića: Dragan Nerandžić i njegov sin Tiosav, apotekar Slobodan Cvetković, Veljko Guberinović, Goran Bojović i Goran Nešović. Lakše su povrede zadobili: penzioner Milutin Kilibarda iz Lauše kod Podujeva, Slobodan Pavlović iz Kuršumlije, Božidar Vukadinović iz Matarove kod Podujeva, Marko Paunović (star 17 godina) iz Merdara, Obren Anđelković i Ljubiša Radosavljević iz Krpimeje, Branislav Milovanović iz Donje Brnjice, Milan Kljajić i Slaviša Cerović iz Obilića, Miroslava Jovović (stara 16 godina) iz Prištine, Ljubica Milovanović (16) iz Podujeva, Milan Jurinac iz Novog Sada, Miloš Jovanović (20) i Miroslav Urošević (19) iz Kuršumlije, Dejan Joksimović (19) iz Prokuplja, Zoran Trajković iz Gnjilana, Stojan Jovanović iz Bejčine kod Podujeva, Savo Vukadinović (17) iz Podujeva, Nebojša Bukić (18) iz Kuršumlije, Dragan Nikolić, đak 3. razreda srednje škole, iz Podujeva, Dragan Mladenović i njegova majka Cica, i Miodrag Darmanović iz Podujeva.

Da ne nabrajamo dalje nesreće nesrećnih podujevskih Srba, spomenućemo da je uskoro posle ovog dvodnevog pakla, jedna delegacija Srba iz Podujevske opštine otišla u Beograd da bi rukovodstvu Srbije iznela svoje nevolje zbog starih i sada novih, produženih šiptarskih nasilja, zuluma i pretnji, tražeći od vlasti Srbije efikasniju zaštitu, jer su im životi i imovina krajnje ugroženi, a osnovna ljudska prava na Kosmetu uskraćena. Oni su naveli podatak: da se samo iz Podujeva u poslednjim decenijama pod pritiskom iselilo preko 7.000 Srba da je nad Srbima izvršeno preko 350 fizičkih napada sa težim posledicama i približno toliko nasrtaja na njihovu imovinu. Ta nasilja su bila: ubistva ranjavanja, silovanja i linčovanja. Tako su naveli da je ubijen od Šiptara Srbin Miloš Dumanović u selu Dubnica i Bogdan Mladenović u Gornjoj Repi. Ranjeni su od Šiptara: Dragan Rakić i Ljubomir Miladinović u Velikoj Reci i Podujevu. 22. marta 1990. linčovano je od Šiptara samo u Podujevu 36 Srba, a Živorad Jovanović je izboden nožem

u centru Podujeva. Šiptari su pretukli i ove Srbe: Milana Ivanovića u selu Lauša, Miladina Radosavljevića u Režuču, Dobrosava i Ranka Dimića u Glavniku; zatim Živojina Milićevića, Dušana Jočića, Gorana Nešovića, Milana Živkovića, Slobodana Cvetkovića, Voju Lukića i takođe Srpkinju Draganu Mladenović... Šiptari su podmetnuli požare na imanja srpskih porodica: Andrića u Svetlju, Maljevića u Dubnici, Jovanovića u Metohiji (podujevskoj), Milačića u Balovcu i drugih, a nasrtali su inače i na imovinu mnogih Srba, posebno poljskim štetama, otmicama i prisvajanjima. Šiptari su takođe skrnavili grobove i rušili krstove i spomenike na srpskim pravoslavnim grobljima u selima: Lapaštici, Bradašu, Batlavi, Sibovcu, Merdare, Donje Ljupče i drugim. Spominjana su i druga vrsta nedela, zuluma i terora šiptarske većine nad malobrojnim Srbima u Podujevu i okolini.

Vučitrn 22-23. marta

A evo šta se u ista ta dva martovska dana događalo u Vučitrnu i kroz kakve su krugove pakla prošli Srbi i srpski đaci.

Srpski pravoslavni sveštenik Zoran Grujić, starosedeoc Kosova (rođen i odrastao u selu Plemetina ispod Čičavice i završio Prizrensku bogosloviju), sveštenik je u Vučitrnu i Okolnim selima već više od decenije. Svi Srbi dobro pamtimo mučeničku smrt Danila Milinčića iz Samodreže (2. jula. 1982. godine) kad je unesrećena majka Danilova Danica rekla: Svi su nas ostavili, samo je još sa nama otac Zoran, jer se on sirotaj majci, supruzi i deci mučenika Danila našao kao brat i otac i svesrdno im pomogao. On je i sahranio pokojnog Danila u Vučitrnsko groblje kraj srpske crkve.

Otac Zoran Grujić ima suprugu i četvoro dece (7-13 godina) Svi su đaci vučitrnske Osnovne škole. Tokom ranijih godina ovaj sveštenik i njegova porodica, i sav njegov Srpski crkveni narod u Vučitrnu i okolini, imali su bezbroj nevolja i napada od Šiptara, naročito u vreme one velike šiptarske agresije 1981. godine. Tada je i on privođen u miliciju i u Komitet komunističke partije, saslušan i maltretiran bez ikakvog razloga i povoda. On im je tada rekao u lice "Ja sam sa svojim narodom čist i nevin, a vi ispitujte vaše hodže, oni i njihov narod su sve ovo zaprljali". Imao je otac Zoran i nekoliko fizičkih napada od strane obesnih Šiptara, ali kao Jovan Kosovac iz narodne pesme nije se dao lako uplašiti, najmanje odstupiti.

U ovom martovskom arnautskom ludilu i paklenom planu da svi skupa odglume "masovno jednonacionalno trovanje" svoje sopstvene dece, da bi tako stvorili razlog za masovni linč nad Srpskim življem, i otac Zoran je bio od njih unapred "uračunat".

Naime u četvrtak 22. marta 1990. na praznik Mladenaca (= Svetih Četrdeset Mučenika Sevastijskih, pobijenih od neznabožaca Rimljana 318 godine na ledu Sevastijskog Jezera Maloj Aziji), sveštenik Zoran je otišao u kuću jednog Srbina, svog parohijanina, u glavnoj ulici Vučitrna (koja se nažalost zove M. Tita) da osveti vodicu pred Uskrs. Bilo je to oko 4 sata popodne Kada je završio svećenje vodice i iz te kuće pošao ka svojim kolima da bi nastavio dalje, dok je otvarao kola odjednom su mu prišla 3 milicajca Šiptara (Zoran kao stari Kosovac poznaje ih i po licu i zna dobro šiptarski) sa uperenim

automatskim oružjem i viknuli: "Ruke uvis" Imamo nalog da te pretresemo" Sveštenik nije potražio pismeni nalog za pretres, jer zna da bi to bilo gore po njega, jer bi ga tada maltretirali i fizički pod izgovorom da pruža otpor" Rekao im je "Ajde de, ovi vaši ceo dan demonstriraju, a vi Srpskog popa da pretresate! Jer već tog četvrtka izjutra jurila su kola po gradu sa navodno "otrovanima" i bile su po gradu gužve čoporativno okupljenih Šiptara. "Nemoj ništa da pričaš", rekao mu je jedan milicajac, sa i dalje uperenim automatom u njega, dvojica su ga pretresli tražeći "otrov" kojim je on navodno "otrovao albansku decu"!? Pretresli su mu i kola i zatražili su da otvori i gepek, pa kad nisu ništa našli, opet su tražili da digne ruke uvis i pretresli ga po drugi put. Kao poznati šaljivdžija, sveštenik im je rekao "Ne tražite valjda kod mene redenike", na što su mu opet rekli "Ne pričaj"! i saopštili mu da "imamo nalog da te vodimo u stanicu" Dok je pretres trajao, okolo se već bila okupila masa Šiptara, a poizdalje poneki Srbin iz komšiluka ili prolaznik, kao i sam domaćin kod koga je sveštenik bio u kući. Svi su posmatrali ovo pretresanje srpskog sveštenika Milicajci su ga zatim strpali u kola i odvezli, sa stalno uperenim automatom jednoga od njih na sveštenika. Sveštenikova kola ostala su na ulici zaključana. U stanici milicije kažu mu da, navodno, nema komandira, pa ga traže, te da on tu sačeka. Oko njega sve sami Šiptari milicajci, čije razgovore on razume. Jedan od njih, koji ga je poznavao, pita ga: "Šta je, pope?" Pa kad je čuo o čemu je stvar, promumljao je: "E, majku mu, lopovi" i otišao negde. Posle nekih 20 minuta čekanja, zovu ga na sprat i tamo ga dočeka Enver Mađuni, načelnik SUP-a u Vučitrnu, koji je sve vreme bio u zgradi, pa se sada nekako unezverio, jer sveštenika Zorana lično poznaje. "Gde si, družo stari?" - veli on svešteniku, kao da ništa ne zna i nema pojma o čemu se radi. Onda kao grdi one drugi milicajce, pa ih pita "Šta je napravio?", a oni odgovaraju: "Pa, sumnjiv nam je"!

Za to vreme neki od Srba, koji su videli pretresanje i odvođenje sveštenika, već su javili po gradu i doznao je i predsednik Opštine Vučitrn, inače Srbin, Dragiša Murganić, koji se sada javio telefonom u SUP i načelniku rekao da puste sveštenika Grujića, jer je tim hvatanjem i pretresanjem napravljen samo veći problem. Načelnik po telefonu priznaje da je to, bila greška", ali, kako je u to vreme već bilo javljeno združenom odredu savezne milicije, i oni su tu stigli. Načelnik SUP-a naređuje pred njima da se još jednom izvrši pretres sveštenika i njegovih kola, što su i učinili Šiptari milicajci, uz posmatranje jednog Srbina iz združenog odreda. Kako opet ništa sumnjivo nisu našli, odvođe Zorana opet kod načelnika, te mu uzmu podatke i uz načelnikove reči neke pokude šiptarskim milicajcima, puste sveštenika da može ići kući. Međusobno pak, Šiptari mi milicajci samo se tapšu po ramenima! Tako je završeno ovo maltretiranje nedužnog srpskog pravoslavnog sveštenika u Vučitrnu 22. marta, između 4 i 5 sati popodne.

U petak, 23. marta 1990. i gradu već od jutra počinje haos. Radio Priština, srpski program, bio je već objavio da je sveštenik u Vučitrnu hapšen i pretresan, po je otac Zoran pretpostavio da su njegovi roditelji u Plemetini tom veću uznemireni (jer svi Srbi na Kosmetu ovakvih nemirnih dana pomno slušaju radio, jer uglavnom ne smeju da se kreću izvan svojih domova) Zato je pošao rano kolima do roditeljske kuće (oko 20 km) da im javi da se ne plaše za njega Takođe je odveo decu svoju i komšijsku u školu, na drugi kraj grada. Ustvari, starija deca su već bila otišla, pa je pošao da odvede malu Jelenu i jedno komšijsko dete, koje nije smeo da pusti, jer je u gradu već bila gužva. Bio je to petak, pijačni dan u Vučitrnu, pa je ionako pijačna gužva dobro došla šiptarskim kolovođama i organizatorima masovne histerije "trovanja dece". Kako se ubrzo doznalo, već oko 8 sati ujutru u Vučitrnu je počeo pogrom Srba. Šiptarske siledžije su pretukli

neke Srbe, navodno pod sumnjom da su oni "trovali" šiptarsku decu. Tako su ujutro već pretukli Kostić Milutina iz sela Vukoša kod Vučitrna, poznatog im po tome što je javno govorio da će dati svoj plac za Srbe povratnike na Kosovo. Njega su najpre, tog jutra, dok je vodio svoje dete Cvetka lekaru, nekoliko Šiptara napali i uhvatili za tašnu koju je nosio, pod izgovorom da pregledaju, jer navodno "nosi otrov", pa su ga tukli i sa milicajcima Šiptarima odvucli u stanicu i tamo ga saslušavali i maltretirali.

Kako je u gradu bila sve veća buka i nemir i gužva od ljudi i kola sa navodno "otrovanom decom", Zoran Grujić i još desetak Srba koji su takođe došli u školu, molili su direktora škole, Srbina, da decu pusti kući, te da ne bude nastave, nego da se srpska deca što pre razidu svojim kućama. Tako je i bilo. Škola je prekinula sa radom, i 12 Srba roditelja i sa njima preko pedesetoro srpskih đaka krenuli su svojim kućama kroz glavnu ulicu Vučitrna. Ocu Zoranu i njegovoj deci i još drugoj srpskoj deci iz škole predstojalo je da prođu celom dužinom glavne vučitrnske ulice (oko 1 kilometar) kroz šiptarsku masu ljudi i kola, koja su jurila na sve strane, sa sirenama i po danu upaljenim farovima, i sa unutra navodno "otrovanom decom", koja su često u kolima i sama se smejala i rukama pokazivali znake "V", a za neku decu šiptarsku očevidci tvrde da sama nisu znala šta se dešava, jer su ih prosto strpali u kola i vozili prema zdravstvenoj stanici, tj. Domu zdravlja u Vučitrnu.

Usput, priča otac Zoran, šiptarska milicija je stajala na trotoaru i ništa nije radila, a neki mlađi Šiptari civili na raskršću regulišu saobraćaj neka kola zaustavljaju, neka puštaju kao "hitne slučajeve" itd. Dvojica Šiptara civila stajali su na raskršću gde se ide za dom zdravlja i propuštali "bolesnike" u tom pravcu. Ocu Grujiću i drugim Srbima s njime bilo je čudno kad su primetili da i na sledećem raskršću opet su došla ona ista dva Šiptara i "regulišu saobraćaj", što znači da su oni njih, Srbe i srpske đake, pratili i nešto pripremali. I zaista, negde oko centra grada, u toj masi koja je sve više rasla, došlo je iznenada do gužve. U toj gužvi su Šiptari tada uboli nožem mladića Srbina Zorana Jovića, i pretukli još 2 druga Srbina, Momira Adžića i Tomislava Trifunovića, oba iz Vučitrna. Tu negde u blizini šiptarska rulja napala je

(oko 10 sati) i Zorana Pavlovića i sinčića mu Dušana, i Dragana Bojevića sa suprugom i dva đaćeta od 9 i 10 godina. Neki Srbi roditelji sa svojom decom đacima uspeli su da stignu usput do svojih kuća i sklone se, a neki su se opet svratili u druge srpske kuće da izbegnu tu opasnu gužvu i moguće linčovanje. Atmosfera je postajala sve napetija i dalji tok ovog haosa sve nepredvidljiviji.

Dok su otac Zoran i ostali Srbi i đaci došli do Kaljaje (do ostatka poznate tvrđave kule Vojinovića u Vučitrnu), već je, dotad, desetak Srba bilo uhvaćeno od šiptarske mase i maltretirano, a neki drugi Srbi uspeli su da se iz škripca nekako izvuku i spasu. Sa ocem Grujićem su ostali još neki Srbi koji stanuju blizu njegove kuće. Opet su se pojavila ona dva Šiptara i nasrnula sada na oca Zorana, tražeći da ga pretresu da nema i srpski pop "otrov" kojim je "trovao decu" šiptarsku! Kako su tu u blizini na trotoaru stajala 4 milicajca iz združenog (jugoslovenskog) odreda, koji takođe nisu ništa preduzimali u odbranu Srba, ovi Šiptari su Zorana za momenat ostavili na miru, te se on brže povlačio prema crkvenoj porti, jer stanuje u porti u crkvenoj zgradi. Nije hteo da prilazi miliciji iz Združenog odreda, videće ih neaktivni i bojeći se većih komplikacija. Nešto dalje od ovih milicajaca, stajali su i oni Šiptari milicajci koji su ga prethodnog dana hapsili i saslušavali. Kad su se malo udaljili od ovih milicajaca, opet mu priđu ona dvojica

Šiptara, okruženi masom drugih, i traže da ga pretresaju i "pronađu otrov" kod njega. Inače, pojedinim Srbima šiptarski teroristi su bacali kraj nogu neke kapsule sa plinom (plastične kapsule, rezerve za upaljače na plin) i onda ih napadali i linčovali kao navodne "trovače" šiptarske dece! Pri tom, kako su o. Zoran i drugi dobro zapazili, Šiptari iz samog Vučitrna pokazivali su drugim Šiptarima iz okolnih sela koje Srbe Vučitrnce treba napasti, a ovi su ih onda napadali i tukli, jer ih ovi ne poznaju. I obratno: Šiptari iz sela oko Vučitrna ukazivali su na Srbe tavan Vučitrna, a linčovali su ih vučitrnski Šiptari. I zaista, kasnije je ustanovljeno da su oca Zorana i njegovu i drugu srpsku decu najviše napadali dvojica Šiptara koji nisu iz Vučitrna: Skender Hajrizi (45), taksista iz Slatine, i Šema Ahmetaj (44) iz Smrekovnice, dakle iz okolnih sela.

Kada je kroz dva dana državna vlast Srbije rešila da pošalje svoju miliciju na Kosovo i Metohiju i naročito u Podujevo i Vučitrn, da smeni lokalnu šiptarsku miliciju, koja je ne samo sabotirala zaštitu nedužno progonjenog Srpskog življa, nego su i mnogi od njih učestvovali na strani arnautskih terorista, tada je smenjen i šiptarski milicijski odred u Vučitrnu (bilo ih je 110 milicionera, među njima i nekoliko Srba), pa je kroz neki dan potom, brzom i energičnom akcijom u Vučitrnu i okolnim selima pohapšeno devet arnautskih terorista, za koje se ustanovilo da su bili glavni organizatori i akteri masovnog linčovanja i ranjavanja oko 20 Srba iz Vučitrna i okoline. Uhapšeni su ovi šiptarski zulumčari i teroristi: iz Vučitrna: Dževdat Hazri (24), Selim Bunjaku (40), Nazmi Bunjaku (27), Raim Krasnići i Zećir Morina; zatim: Jahip Hasani (24) iz sela Mijalići, Nazmi Bunjaku (27) zvani "Ljubica" i Rasim Krasnići (32) iz sela Želivode, i Miran Osmani (34) iz sela Bare kod Mitrovice koji živi u vučitrnskom selu Doljak. Uz učešće i još nekih Šiptara iz one podivljale mase ova devetorica su 23. marta u Vučitrnu direktno pretukli i nožem izboli Srbe: Zorana Jovića iz Vučitrna, Ljubišu Stanojevića iz Priluzja kod Vučitrna i radnika iz Obilića Milenka Milutinovića, a isto tako su bili saučesnici i napada i linča nad ostalim Srbima iz Vučitrna i okoline.

Kada su pomenuta dvojica šiptarskih nasilnika i opet navalili da pretresu oca Zorana, u međuvremenu su već bili stigli na domak crkvene porte u Vučitrnu. Tada su pojedine žene Srpkinje, čije su kuće bliže crkvi, počele da viču na ove Šiptare: "Sram vas bilo", a to su učinili i drugi Srbi, pa čak i jedan Albanac. Tada je učitelj Žika, Srbin, uhvatio za leđa jednoga od tih Šiptara i grdeći ga odgurivao ga je od sveštenika, koji se uporno nije dao pretresti. Jer, Šiptari u Vučitrnu znaju da sveštenik Grujić ima dozvolu za nošenje pištolja, pa nisu bili sigurni da li on i sada ima pištolj kod sebe, a on sam je inače vrlo hrabar čovek i Šiptarima je više **** govorio, i ranije a i sada: "Ko je junak neka napadne prvi, pa da vidimo!"

Jedan od Albanaca u civilu (izgleda milicajac bez uniforme) takođe je stao u zaštitu srpskog sveštenika i grdio one Šiptare i svađao se s njima. Otac Zoran je samo čekao da se domogne crkvene kapije i da sa decom utrči u portu. Poizdalje već bio je video da je neko otvorio crkvenu kapiju, pa se bio uplašio da šiptarska masa ne prodre u portu. Jer, i dalje se masa Šiptara kretala tom istom glavnom ulicom Vučitrna, na sve strane su jurila kola sa sirenama i upaljenim farovima, vozeći navodno "otrovane", a ustvari stvarajući namerno veću paniku i gužvu da bi u njoj više Srba bilo napadnuto i linčovano.

Srpska dečica, od Zoranovih četvoro ona mlađa i još nekoliko preostalih đaka, od sve ove gužve i straha plakala su usput i to je situaciju činilo još žalosnijom i složenijom.

Zatim je na otvorenu kapiju crkvene porte izašao Srbin Mikan Todorović, koji je bio naoružan, i on je pošao u susret ocu Zoranu i deci. Ovo je bila značajna pomoć, jer su siledžije Šiptari izgleda spremali tek na kraju linč za srpskog sveštenika. Zoranov najstariji sin Saša je tada došapnuo ocu: "Pazi šta radiš, iza tebe je uperen pištolj" (od strane jednog Šiptara). U takvom stanju opšte gužve i neizvesnosti, svešteniku Zoranu je tada uspelo da nekako brzo ugura svoju i preostalu srpsku decu u crkvenu portu, i onda se okrenuo onim Šiptarima nasrtljivcima i šiptarskoj masi, jer su ga iza leća štitili naoružani Mikan Todorović i onaj Šiptar u civilu, pa im progovorio da se razidu na miru. Onoga Šiptara koji je u njega s leđa imao uperen pištolj, uspeo je da polako odgurne, pa onda i sam uđe u portu i potrči prema crkvenoj kući gde stanuje, da uzme pištolj. Kad su Šiptari to videli, neki koji znali da on ima oružje, ustuknuli su i otišli, tj. pobegli, ali nisu svi, i nisu otišla sa ulice sva ona kola koja su došla i trubila spolja kraj crkvene ograde (crkvena porta je inače ograđena kamenim zidom visine bar metar i po). Interesantno je pri tom zapažanje i oca Zorana i drugih Srba: da su registracije na tim kolima u Vučitrnu, koja su prevozila "otrovane" (a ustvari više su kružila i stvarala gužvu), bile često sa oznakom: Celje, Ljubljana, Zagreb i druga mesta iz Slovenije i Hrvatske. Da li su to bili Šiptari koji tamo rade, pa su sada hitno došli "u pomoć" svojim da uspešnije svi zajedno odigraju ovu podlu šiptarsku farsu, ili su bila samo pozajmljena, nije moguće lako doznati.

Kad je sveštenik Grujić utrčao u svoju kuću, njegova žena i ostale Srkinje koje su se tu bile okupile (jer i ranije, prilikom poznatih šiptarskih demonstracija 1981. godine i kasnije, mnogi Srbi i njihove porodice iz Vučitrna sklanjali su se u prostranu i ograđenu crkvenu portu i tako se štitili od šiptarske rulje), sprečile su oca Zorana da ne izađe napolje ispred kapije sa pištoljem. Umesto toga, on je telefonom iz stana pozvao šefa milicije Envera Maćunija u Vučitrnu da pošalje miliciju da oslobode narod i crkvenu portu od ove navale Šiptara. On mu je odgovorio: "Pope, ovde de opšta gužva i kaos, a ja nemam ljudi" (milicajaca), što nije bilo tačno, jer u Vučitrnu je bilo 110 milicajaca, među njima i nekoliko Srba. Potom je otac Grujić pozvao predsednika Vučitrnske opštine, Srbina Dragišu Murganića, i ovaj mu pošalje 2 milicajca Šiptara. Sam predsednik opštine Vučitrn Murganić bio je u velikoj nevolji pa je u tim teškim momentima tražio kolektivnu evakuaciju Srba iz Vučitrna u Priluzje, gde bi među Srpskim življem bili sigurniji. Kad je to otac Zoran video, on se telefonom obratio Združenom odred milicije u Kosovskoj Mitrovici, i oni mu kažu da za 15 minuta već stižu u Vučitrn. I zaista, odmah je došlo 15 milicionara sa dužim drvenim palicama i za desetak minuta razjurili su Šiptarsku masu ispred crkvene porte i iz glavne ulice u Vučitrnu. Posle toga, kao što je objavljeno i u štampi i na televiziji, ceo odred milicije u Vučitrnu smenjen je zbog ove sabotaze, na čelu sa načelnikom SUP-a Enverom Maćunijem. Smenila ih je Republička milicija Srbije.

Otac Zoran nam kaže: "Sreća što nisam imao kod sebe pištolj, jer u onoj opštoj gužvi i nevolji, naročito kad su naša (srpska) deca zaplakala, možda bih ga i potegao. Hvala Bogu da ga nisam imao sa sobom!" U toj gužvi govorio je šiptarskim siledžijama: "Samo izvolite, ko će od vas prvi" i u međuvremenu se povlačio ka svojoj crkvi i porti. "Siguran sam, kaže Zoran, da nije brzo došla Savezna milicija iz Mitrovice i intervenisala, šiptarska bi rulja počela da ulazi u portu i u srpske kuće i da redom linčuje Srbe". Jer, Šiptari su to već pokazali na primerima one desetine pretučenih i izbodениh Srba. Isto tako, još 22. marta na svim izlazima iz Vučitrna prema srpskim selima bila je šiptarska blokada. Tako, na izlazu iz Vučitrna prema selu Gojbulji, stajali su mlađi Šiptari i zaustavljali sve autobuse i kola koja su odlazila ili dolazila iz pravca Gojbulje (čisto

srpsko selo) i skidali sa kola i iz autobusa sve Srbe i maltretirali ih, a neke fizički tukli, dok su druge vodili u Stanicu milicije. Sve je to posmatrala šiptarska milicija i nije ništa preduzimala, nego su neki od njih čak i pomagali svojim teroristima u ovom hapšenju i privođenju nedužnih Srba iz Gojbulje. Tako su bili uhvaćeni i nasilno privedeni Srbi iz Gojbulje: Ljubodrag Savić, Nebojša Janković i Slaviša Jovović. Posle izvesnog zadržavanja u Stanici milicije, oni su bez ikakvog objašnjenja pušteni, ali su sada u Gojbulju morali ići peške, prolazeći pri tom kroz arnautsku rulju, koja ih je maltretirala. Srbi u Gojbulji zaveli su odmah svoje noćne straže.

Kako je pak prošao tog petka u Vučitrnu (23. marta 1990) Srbin Ljubiša Stanojević iz Priluzja, koji je linčovan od arnautske rulje, pričao je kasnije on sam ovako: "Kod robne kuće u Vučitrnu, jedan mlađi Šiptar, sin Saliha Duraku iz sela Donje Stanovce, povikao je na albanskom jeziku: "Evo još jednog Srbina kome ćemo se osvetiti za krv naše poginule braće". Pokušao sam da uđem u Stanicu milicije, ali me Šiptar milicajac zaustavio za ruku, rekavši mu: "Zašto bežiš? Vadi taj otrov iz džepa". Onda me je drugi Šiptar milicajac uhvatio za drugu ruku i ona masa počela je da me bije". Pomenuti mlađi Šiptar Duraku udario je Ljubišu nekim tvrdim predmetom po glavi. Povređen i skoro onesvešćen, Stanojević je prebačen najpre u vučitrenski Dom zdravlja, pa onda u Prištinsku bolnicu, a odatle u Klinički centar u Beograd. Slično je bilo i stradanje Vučitrenca Zorana Jovića u samom njegovom Vučitrnu. Njega su podivljali Šiptari na ulici linčovali i uboli nožem, pa tek kad je tako izmrvaren i izboden pao na zemlju, onda su mu prišli u pomoć dva Šiptara milicajca. On je u teškom zdravstvenom stanju donet u Mitrovačku bolnicu, a odatle dalje odvežen za Arandelovac. Jer rodbina ovog mučenika, tj. Srbi sa Kosmeta, nisu imali i nemaju poverenja u lekare i bolnice na Kosmetu, gde takođe dominira svojevrsni teror šiptarskih lekara.

Sledećih dana, posle tih martovskih događaja, u čitavom Vučitrnu i okolini" niko od Srba i Šiptara međusobno ne govori, niti se pozdravljaju. Kako je došao SUP iz Srbije neki Šiptari su počeli da se Srbima javljaju, pozdravljaju ih i ulaguju im se. Međutim, drugi Šiptari postepeno iskazuju nove pretnje Srbima: "Nećete vi dobro proći, mi ćemo vam se osvetiti".

"Koliko ja znam, kaže nam na kraju otac Grujić, pretučeno je u Vučitrnu 14 Srba, od kojih su neki iz obližnjih srpskih sela". Njegovo četvoro dece nismo u vreme ovog našeg razgovora videli, jer su bili otišli kod dede i babe u Plemetinu (srpsko selo) da se malo odmore od vučitrenskog pakla koji su im priredili šiptarski fašisti i teroristi. (O ovom paklu u Vučitrnu pisao je zatim i novinar Predrag Živančević, u "TV Novosti" od 30. marta 1990, pa čitalac može i tamo videti opisane još neke detalje ovih krugova pakla na Kosmetu).

Šta reći o svojoj ovoj masovnoj histeriji Šiptara na Kosovu? Ima li reči koja može da sve ovo piše, i pameti da sve ovo shvati, i savesti da sve ovo opravda? Na žalost, ima takvih (ne)pameti i takvih (ne)savesti koji upravo to rade, tj. prelaze lako preko svega toga i na sebi svojstven način sve to opravdavaju! To su takozvani "Kosovski alternativci", na čelu sa Ibrahimom Rugovom, čovekom čiji je otac bio balista u prošlom ratu i otprilike ovako isto progonio, ubijao i masakrirao Srbe po Kosovu i Metohiji tokom okupacije. Uz Rugovu su i drugi šiptarski "demokrati", a uz njih, na žalost, i tzv. hrišćanski "demokrati" iz Hrvatske i Slovenije. Njima, izgleda, nije više važno ni šta kažu ni šta rade sa Srbima Šiptari po Kosmetu i van njega, nego je samo važno da je to antisrpsko i antipravoroslavno.

U ovome, opet na našu žalost, nisu usamljeni u Evropi i Zapadnom svetu, jer ih podržava na primer, čak i jedna latinska Francuska i tevtonska Nemačka!

Možda je ovde u pravu Vladika Nikolaj Ohridski i Žički, koji je još pre rata predviđao i govorio o izvitoperenjima i nečoveštvima "latinsko-tevtonske evropske civilizacije", koja će rađe poći u savez i sa islamskim totalitarizmom i terorizmom, negoli sa Istočnohrišćanskim i pravoslavnim i slovenskim zatočništvom i stradalništvom radi Pravde Božije i ljudske, radi Krsta časnog i Slobode zlatne.

- Ipak, da ne budemo nepravedni, treba reći da je tih dana u Ženevi, na godišnjem zasedanju Svetskog Saveta Crkava (24-30. marta 1990) 24 hrišćanske Crkve u svetu, članice tog Ekumenskog Saveta, među njima 8 pravoslavnih (jerusalimska, ruska, grčka, bugarska, rumunska, poljska i finska), 2 staroistočne (jermenska i etiopska), 12 protestantskih i anglikanskih, rimokatolička crkva Francuske i starokatolička crkva Holandije, izdale su zajedničku Proklamaciju solidarnosti sa pravoslavnim hrišćanima Kosova, koju prenosimo u celini: "Nemiri na Kosovu su u poslednje vreme tolikog obima da to ozbiljno zabrinjava i uznemirava ovu međunarodnu hrišćansku organizaciju. Islamski fundamentalizam gura albanski muslimanski živalj, koji je u većini u ovoj oblasti, u verski rat protiv Srba, koji su pravoslavni hrišćani. Mi, predstavnici Crkava i verskih organizacija, energično podsećamo i opominjemo da korišćenje vere kao borbenog oružja za uništavanje jedne druge etničke i različite verske zajednice, neprihvatljivo je sa moralne i etičke tačke gledišta. Mi izražavamo veliku solidarnost sa Hrišćanskopravoslavnim narodom Kosova i apelujemo na ove ljude dobre volje da se mir povrati u ove krajeve". (Ovu izjavu potpisali su prisutni prestavnici pomenutih Crkava na inicijativu srpskog predstavnika, a objavljena je u više listova i u "Pravoslavljju", od 15. 4. 1990).

Priština i druga mesta

22. marta 1990. u klinike prištinskog Medicinskog fakulteta iz Podujeva je oko podne doveženo par stotina "otrovane" albanske dece, koja su već kroz Prištinu bila pozdravljena sa dva uzdignuta prsta! U krugu Medicinskog fakulteta okupilo se brzo par hiljada Šiptara. U velikoj gužvi koja je stvorena pristizanjem kola sa "otrovanima" i masom koja se okupljala, primećeno je dosta mladih ljudi u belim mantilima, koji su odmah prihvatili "obolele" i odnosili ih na nosilima u klinike. Sve je ovo, naravno, snimala TV Priština, redakcija na albanskom jeziku, koja je odmah emitovala za "Evroviziju" izrežirane probrane snimke "preko 2.000 otrovane dece albanske narodnosti" (tako visoka brojka je izmišljena jer Evrovizija u sličnim slučajevima ne prihvata da emituje manji broj). Postoje, međutim, indicije da je cela ova storija za TV Prištinu i Evroviziju unapred bila pripremljena i snimana.

U gradu Prištini je bila neopisiva gužva. Posle velike jurnjave kroz grad, uz škripu kočnica, sa upaljenim svetlima i neprekidnim sirenama, stizala su kola sa "otrovanom" decom kroz špalir u bolničkom krugu, i onda je nastajala jurnjava sa nosilima, uz snimanje mnogih TV kamera i fotoreportera. Dovožena šiptarska deca zaista su pokazivala izvesne čudne znake na licu, previjala su se i grčila, a devojčice histerično plakale. Negde oko 16 časova toga dana, dekan Medicinskog fakulteta u Prištini, Aljuš

Gaši, dao je izjavu novinarima da su "primećeni simptomi trovanja", a da "etiologija ovih simptoma još nije poznata. Klinička slika pregledanih obolelih, dodao je on, polimorfna je i propraćena zažarenim izgledom lica, lakim crvenilom, tahikardiom, grčevima u trbuhu, nesvesticom i otežanim disanjem, bez infektivnog sindroma i osipa po koži tela". Ovako neodređena lekarska "dijagnoza" nije zadovoljila mnoge, pa su i Savezna vlada i vlada Srbije odredile komisije specijalista lekara da stručno ispitaju celo to pitanje i otkriju eventualne uzroke ovako masovnog oboljenja samo albanske dece. Direktor Infektivne klinike Medicinskog fakulteta u Prištini, profesor dr Stevan Baljošević ubrzo je lično dao sledeću lekarsku izjavu: "Laboratorijske analize primljenih učenika isključuju mogućnost trovanja. Koliko je meni poznato, nauka za sada ne poznaje takve otrovne materije čijom se upotrebom ispoljavaju simptomi kočenja ruku na trenutke, ubrzano disanje i iznenadni grčevi. Opšta dijagnoza obolelih je, po svemu sudeći, nacionalistička "neuroza". Ovima pacijentima jedino je potreban neuropsihijatrijski tretman". ("Jedinstvo" 23. 3. 1990).

Oko svega ovoga "masovnog trovanja" isključivo šiptarske dece na Kosovu tokom sledećih dana i meseci trajala su nabeđivanja i preubeđivanja, jer su Šiptari nastojali, svi odreda, i stručni i nestručni, da po svaku cenu ubede javnost da je "trovanja bilo", ali niko od njih nije mogao da otkrije ili ukaže bilo kakav trag otrova ili makar neku infekciju sa sličnim simptomima. Savezni sekretarijat za rad, zdravstvo i socijalnu politiku, uz saradnju i sa odgovarajućim institucijama Srbije, i najstručnija analiza Vojnomedicinske akademije u Beogradu, posle laboratorijskih i toksikoloških analiza, nisu otkrili nikakve uzročnike koji bi ukazivali da su albanski đaci otrovani. Neki lekari ubrzo su ukazali na činjenicu da bi slični simptomi kod obolelih mogli biti posledica uzimanja jednog posebnog leka - "atropin" - koji za kratko vreme, otprilike tokom jednog sata, uzrokuje takve simptome, ali oni ubrzo iščezavaju bez posledica, kao što je i bivao najčešći slučaj sa šiptarskom decom koja su bila "otrovana". Većina dece puštana je skoro odmah, ili posle jednog ili dva sata provedenih u bolničkim sobama. Snimanjem ekipe TV Beograd bilo je pokazano da mnoga "obolela" deca ustvari najčešće nevesto glume svoju "otrovanost" itd. Interesantno je takođe da Šiptari lekari nisu davali lekarima Srbima da leče "otrovanu" šiptarsku decu.

Kasnije dosta, kroz nekoliko meseci, prilikom pretresa konaka rimokatoličke crkve u Uroševcu, i u Binaču kod Vitine - gde su rimokatoličke monahinje u vreme "trovanja" primale i "lečile" ovu nazovi "otrovanu" Šiptarčad i čak su neke od tih časnih sestara izjavljivale u Zagrebu da su "videle otrovanu decu" mada nisu navodile bilo kakvu vrstu otrova ili infekcije - SUP Srbije je otkrio čitavo skladište više stotina kilograma upravo ovog leka "atropina", koji izaziva slične simptome: proširenje zenica, mučninu, glavobolju i grčeve, kao i još nekih lekova, uglavnom iz Švajcarske, koji su slične simptomatologije, i sve je te lekove zaplenio, mada je protestovao rimokatolički biskup u Uroševcu Nikola Prela, inače Albanac, i takođe kardinal Franjo Kuharić iz Zagreba. Ovo otkrivanje tolikih i takvih zaliha lekova u skladištu rimokatoličke crkve samo je pojačalo ranije sumnje nekih ljudi o svojevrsnoj umešanosti rimokatoličke propagande u eskalaciji šiptarske antisrpske i antipravoroslavne ofanzive ovih meseci na Kosmetu, uz opet čudnu pojavu prelaska Albanaca muslimana po Kosovu i Metohiji u rimokatoličku veru. Svetska i naša štampa o tome je pisala (napr. "Politika ekspres" od 7. maja 1990) da su time šiptarske vođe na Kosovu htele da odobrovolje i pridobiju rimokatoličke krugove u Evropi i u svetu za još veću podršku svojim ambicijama na Kosmetu. O ovom "prelasku izvesnog broja Albanaca muslimana u katoličku veru" na Kosovu govorili su na TV

Priština, na albanskom, pomenuti biskup Albanac iz Uroševca, kao i sveštenik don Ljun Berdi, takođe Albanac. Inače, rimokatolika na Kosmetu ima oko 50.000, od kojih su preko 90 % Albanci. Bilo kako bilo, nesumnjivo je postojala i postoji puna podrška rimokatoličkih krugova u Jugoslaviji i Evropi svim postupcima Šiptara protiv Srba. Još nije zabeleženo da je Rimokatolička crkva u zemlji, bilo na Kosovu ili u Zagrebu i Ljubljani, ikada protestovala protiv šiptarskih nasilja, zuluma, silovanja i sknavljenja svetinja pravoslavnih Srba i njihove Crkve na Kosovu i Metohiji.

- U Uroševcu je 22. marta 1990. oko 14-15 časova takođe bilo masovno "trovanje" šiptarske dece, pa je gradskim ulicama otpočela sumanuta jurnjava automobila svih vrsta, jer su "obolele" prevozili za prištinsku bolnicu. Naravno, otpočeo je takođe i lov na Srbe, pa je na ulici pretučen Srbin Petar Mandić, zatim Siniša i Slavica Pešić i drugi Srbi. Pretučen je i učitelj osnovne škole u Uroševcu Stojan Stojmenov, a nekoliko srpskih učenika je napadnuto. Neke srpske đake su šiptarske siledžije htele da nasilno uvuku u automobile i prebace ih u Dom zdravlja, kao navodno "otrovane", ali su se srpska deca oduprla tome vičući da im nije ništa, a spasli su ih Srbi nastavnici da ne budu na silu proglašeni za "otrovane". (Izgleda da je i nekim Šiptarima počelo postajati jasno da nešto nije u redu sa "jednonacionalnim trovanjem" samo albanske dece). Na ulici je takođe presretnut i linčovan Srbin Miodrag Živković, koga su nekoliko Arbanasa: Hisen Hisenaj (23) iz Gornjeg Nerodimlja, Mislim Gabrisen (27) iz Donjeg Gadimlja i Naser Murtezi (27) iz sela Slivovo kod Uroševca legitimisali, pretresali i napali tražeći mu "otrov", a onda ga linčovali (23. marta 1990). Čoveka su svukli do gola i tako osramotili. Isto tako je napadnut i Nebojša Milošević, konduker "Kosovotransa" u Uroševcu, koga su Šiptari Musa Salihu (38) i Isa Jašari (38) iz Uroševca napali zato što je, navodno, baš on "trovao" albansku decu. Njemu su siledžije pocepali džemper i košulju i tukli ga pesnicama. Istoga tog dana (23. marta 1990) Šiptar Sami Malići (22) iz Uroševca, napao je u Poljoprivrednoj apoteci Srbina Dragana Konstantinovića, oteo mu paketić koji je imao u rukama i sekirom ga isekao "tražeći otrov". Ustvari je u paketiću našao samo masku za astmatične bolesnike, ali je ipak i nju odneo da prijavi miliciji. Sa istim "razlogom" napadnut je i pretučen od arnautske rulje i Veljko Guberinić, koga je Nazmi Gaši (31) iz sela Dobri Do potom nasilno odveo u Stanicu milicije kao navodnog "trovača". Isto tako su mlađi Šiptari: Fatos Mehmeti i Sami Malići i Nedžat Osmani, i sa njima Šiptarka Hajruša Aruša u Uroševcu napali izvesne Srbe grupno i pesnicama ih terali da pokažu "otrov" koji navodno skrivaju. To su radili takođe i Staletu Stanislavovu i Sinišu Pešiću, koga smo i napred spomenuli.

- I u Gnjilanu je bio sličan haos oko "trovanja" samo arbanaške dece i prevoženja u Medicinski centar u gradu. I ovde je bilo napada na Srbe, ali izgleda u manjem obimu. Napadnuto je, poznato je, dvanaestogodišnje Srpče, dete Čedomira Veličkovića, učenik 5. razreda, samo zato što je odbilo da digne dva prsta i time pozdravi Šiptare. Bilo je još pet-šest napada na Srbe (22. marta 1990), kao napr. na Đorđa Petrovića iz Gnjilana, koga su tukli Šiptari Šemsedin Pajazit iz Stančića kod Gnjilana, i Ismailj Kasumi, učenik iz Gnjilana. Takođe je Šiptar Bislim Uruči (27), rodom iz sela Breseljca, napao Srbina Zvonimira Ristića iz Gnjilana i udario ga flašom, nanevši mu tako telesne povrede. Ovaj napadač, kao i napred spomenuti, kasnije su uhvaćeni i pozvani na odgovornost.

- U Lipljanu je takođe bilo pojave "trovanja" nekoliko desetina Arbanasa, koji su potražili lekarsku pomoć u Domu zdravlja. "Trovanje" su pokušali do odglume i neki učenici u Srednjoškolskom centru u Lipljanu, gde su istovremeno šiptarski nasilnici fizički napali

srpske učenike Slađanu Božidarević i Nenada Lazarevića, a pretili su i Draganu Kevkiću, sinu srpskog sveštenika u Lipljanu.

- Slično ludilo zahvatilo je i Šiptare u Đakovici, pa su u toj svojoj histeriji (23. marta 1990) dvojica Šiptara, Gzim Žerka (35) iz Đakovice, i Gani Ahmetaj (26) iz sela Krmana kod Đakovice, ispred Autobuske stanice u Đakovici uhvatili srpskog učenika Ervina Pupovića, iz 1. razreda Srednje škole, i nasilno ga uvukli u svoj auto, u kojem su ga prvo pretukli i onda odvezli u Centar bezbednosti sa optužbom da su ga navodno videli kako je "bacio otrov" kroz prozor škole "Hajdar Duši" u Đakovici. Istragom je istoga dana utvrđeno da toga dana u toj školi nije pronađen nikakav trag otrova ili bilo čega sličnog, zbog čega su kasnije ovih dvojica Šiptara nasilnika pritvoreni.

- 23. marta 1990. u Mališevu je Šiptar Adead Kastrati (40) ispred zgrade Skupštine opštine napao Srbina Jedrana Kurića iz sela Kijeva kod Mališeva i pesnicama ga izudarao, verovatno tražeći "otrov" od nedužnog čoveka. Toga dana su u Mališevu i druga trojica Šiptara siledžija u samom centru Mališeva uhvatili tri Srbina iz sela Kijeva Slavišu Pešića, Jovicu Kitića i Branislava Staletovića i najpre ih grubo vređali i psovali, a zatim ih silom priveli u Stanicu milicije pod optužbom da su "rasturali otrov po selima", kojim su otrovom "zatrovana" albanska deca. Kasnije su se ova trojica Srba žalili, pa su trojica nasilnika kažnjeni zatvorom.

- 25. marta 1990. uveče posle 10 sati, na putu između sela Dujaka i Ereče kod Đakovice zapaljen je putnički auto "lada 1300" beogradske registracije, vlasništvo Srbina Darka Mikelića, taksiste iz Beograda. U kolima nije bilo vozača, a požar je potpuno uništio kola, sav lični prtljag i dokumenta.

- 26. marta 1990. u Peći, i naselju Kapišnica, SUP Srbije je izvršio pretres u 9 kuća šiptarskih porodica Ukela i Nimani i tom prilikom pronašao čitav arsenal vatrenog oružja i municije, kao i 10 pasoša različitih imena, najverovatnije falsifikovanih, zatim 10 gas-maski, 17 topografskih vojnih karti i oko 230.000 nemačkih maraka novca, kao i još neki propagandi materijal "Velike Albanije". ("Jedinstvo", 29. 3. 1990).

- Tih dana, odmah posle izbijanja masovne šiptarske histerije "jednonacionalnog trovanja", u Gnjanu, zatim u Vučitrnu, Vitini, Kosovskoj Kamenici i još nekim mestima po Kosmetu, Republički SUP Srbije smenio je šiptarsku miliciju, zbog javne sabotaze od strane ovih milicajaca Arbanasa i zbog direktnog učešća mnogih od njih u linčovanju brojnih Srba u tim mestima. Smenjeni su načelnici SUP-a u Podujevu i Vučitrnu.

- 28. marta 1990. na dan novouvedenog praznovanja državnosti Republike Srbije, Šiptari su iz osvete podmetnuli dva šumska požara u selima Širugzi i Kraljane kod Đakovice, na terenu državne šume "Čeret". Takođe su u Đakovici i Dečanima toga dana Šiptari zapalili nekoliko srpskih zastava.

- 31. marta 1990. po podne oko 5 sati, u dvorištu gimnazije u Peći "II maj", oko 15 šiptarskih učenika napali su srpskog učenika Nenada Bulatovića, iz II razreda ove škole. Najpre su ga opkolili i vređali rečima "Škau", "Škau" (što je pogrdni izraz za Srbe) i onda su ga tukli. Nenadov stariji brat Predrag uspeo je da brata nekako spase od većeg linča. Kad je ovaj napad prijavljen miliciji, jedan od roditelja šiptarskih đaka pokušao je da javno zapreti porodici Bulatović.

April

- 5. aprila 1990. u Osnovnoj školi "Dušan Mugoša" u Peći grupa đaćkih roditelja Arbanasa nasilno je otvorila vrata ove škole i sa časa su izveli svoju decu iz učionice, jer su navodno "obavešteni da su učionice zatrovane". Zatim su napali Srpkinju Milijanu Simonović, nastavnicu srpskog jezika, koja je pokušala da roditelje razuveri da nema nikakvog "trovanja". Pre toga, učiteljica Šiptarka Šemsija Bakali pustila je svoje učenike sa časa, jer je, navodno, "osetila neki čudan miris u učionici". Ovakvi i slični slučajevi ispoljavanja nervoze, straha i panike, kod roditelja i nastavnika Arbanasa, u ovim danima histerične prenapetosti među Šiptarima, ljudski su sasvim razumljivi, ali je žalosno da glavni organizatori svega ovoga, tj. šiptarske vođe i "sive eminencije", nisu prezali od uvlačenja svoga naroda, pre svega velikog broja nedužne dece, u ovakvu masovnu psihozu, koja je kod pojedinih dobijala dimenzije prave Histerije. Potsećamo da je ovog istog dana zvanično objavljeni nalaz Stručnog kolegijuma Neuropsihijatrijske klinike Medicinskog fakulteta u Prištini, koji je "utvrdio da lečeni pacijenti albanske narodnosti, dovedeni pod sumnjom da su otrovani, u kliničkoj simptomatologiji nisu imali nikakve tragove niti indicije bilo kakvog trovanja, koje je do sada poznato u medicini". Svi članovi ovog Stručnog kolegijuma potpisali su ovaj nalaz, osim jednog lekara Albanca koji je ostao uzdržan. (Tanjug).

- 6. aprila 1990. u Osnovnoj školi "Vladimir Nazor" u Vučitrnu nepoznati šiptarski mladić napao je Srpkinju učiteljicu Stanislavu Vučinić za vreme odmora pre trećeg časa.

- Istoga dana rano ujutru, pre zore, nepoznati Šiptar je uznemiravao srpsku porodicu Božidara Bojića u Istoku, time što im je lupao na ulazna vrata i onda pobeo.

- Novinar M. Ristić (u "Jedinstvu" 6. i 10. aprila 1990) piše o nevoljama Srpskog življa u selima Nekodim, Grlica, Selo Varoš, Zaskok, Plešina, Grebno i Doganjevo kod Uroševca, i to ne samo o onim nevoljama, koje su doživeli pri pokušaju nedavne šiptarske okupacije (barikade, fizički napadi, noćna uznemiravanja, napadi povodom tobožnjeg "trovanja"), nego i o nevoljama i zulumima i opštoj agresiji šiptarske većine u tim selima nad srpskom manjinom starosedelaca ovoga kraja. Ima dosta slučajeva otmice zemljišta, pljačke i zuluma, naročito mnogo poljskih šteta i krađa šume. U selu Plešin pojedini Arbanasi su uzurpirali sve društveno zemljište, pa čak i izvore reka! Prigrabili su čak i mesta sa arheološkim iskopinama i srpska pravoslavna groblja i crkvišta. U selu Nekudimu Šiptar Izet Isljami je prisvojio sebi seoski Dom omladine i uselio sa porodicom, još pre 15 godina, a potom je prisvojio i još 30 ari seoske utrine i tu dogradio svoje prostorije. "Kao da se radi o njegovoj babovini", vele Srbi seljaci. Od Srpske pravoslavne crkve je na mestu zvanom Koriz u selu Gatnje oduzeto dosad oko 30 hektara.

- 6. aprila 1990. u selu Donja Dubnica ispod Podujeva nepoznati šiptarski napadači su iz obližnjeg šumarka ispalili nekoliko hitaca iz vatrenog oružja na Srbe Žarka i Biljanu Maljević dok su radili u svojoj bašti i spremali se da krenu kući. Na sreću nisu pogođeni, možda i namerno, jer je zasad cilj šiptarskih agresora samo zastrašivanje Srpskog življa

da ubrza svoje iseljavanje sa Kosova. Ovo je inače, u toku poslednjih par meseci, drugi napad Šiptara na srpsku porodicu Maljević. Prethodni napad bio je podmetanje požara u njihovu štalu, a palikuće još uvek nisu pronađene.

- 10. aprila 1990. u Gimnaziji "II maj" u Peći šiptarski učenici napali su srpske đake, a u učionici 113 odeljenja razrednog starešine Božidara Dašića provalili su vrata, klupe ispreturali i razbacali slike "Kosovski boj" i druge. Polomili su bravu i na učionici 115 odeljenja razrednog starešine Ljube Pejovića i unutra pravili nered.

- 10. aprila na Kosovu je boravila grupa Amerikanaca, članova Kongresa SAD, koji su razgovarali najpre i najviše sa Šiptarima, a onda i 2 sata sa Srbima u Kosovu Polju. (Ovim razgovorima prisustvovao sam, o čemu videti izveštaj, prilog 6 na kraju knjige).

- 15. aprila 1990. u selu Livadici kod Podujeva na Orbina Minu Tamburića, dok je stajao u svom dvorištu, ispaljeno je iz daleka nekoliko hitaca iz vatrenog oružja, ali nijednim nije pogođen. Pretpostavlja se da je to učinila šiptarska grupa terorista koji su i pre desetak dana pucali u pravcu drugih Srba u okolni Podujeva, s ciljem zastrašivanja i time progonjenja sa Kosova. Naime, pucano je na Srbe: Božu Damjanovića u selu Bajčina, Žarka i Biljanu Maljević u Donjoj Dubnici, i još druge Srbe. Inače i Mina Tamburović je pre izvesnog vremena bio napadnut fizički od komšija Šiptara.

- Tek polovinom aprila 1990. u Kosovskoj Mitrovici je ustanovljeno da je Šiptar Hamdi Kamberiu, inspektor protivpožarne zaštite Centra bezbednosti u Mitrovici, uzurpirao 2 placa sebi na Partizanskom brdu iznad Mitrovice, koji su bili namenjeni za Srbe povratnike. Isti ovaj Šiptar je još 1981. u proleće samovoljno podigao sebi vikendicu na crkvenom imanju u Banjskoj, kod zadužbine kralja Milutina, gde žive isključivo Srbi.

- 19. aprila 1990. Predsedništvo Srbije ukinulo je vanredno stanje na Kosovu, a par dana kasnije (24. 4. 1990) pušteni su iz zatvora i abolicijom oslobođeni daljeg suđenja Azem Vlasi, Burhan Kavaja i drugi šiptarski komunistički rukovodioci, koji su donedavno bili svemoćni vlastodršci na Kosmetu.

- Oko 20. aprila 1990. u Tekstilnoj industriji "Emin Duraku" u Đakovici nekoliko Šiptara radnika napali su gvozdеном štanglom Srbina radnika Živka Karkića, koji u toj fabrici radi već 18 godina, a nikako ne može da dobije stan, nego živi samo u jednoj vlažnoj sobi (od svega 18 kvadrata) sa petočlanom porodicom! Napadnuti Srbin radnik zadobio je teške telesne povrede od udaraca štanglom, kojom ga je tukao naročito Šiptar Hamez Zenuni, te zamalo jadni čovek nije usmrćen. Supruga njegova, Dobrila Karkić, inače obolela zbog nehigijenskih uslova stanovanja, kaže: "Nije mi žao mene i muža, žao mi je naše dece, koja svakodnevno doživljavaju stresove i traume. Napadaju ih u školskom dvorištu, na ulici. Kad se vraćamo s posla, ne znamo da li ćemo decu naći još kod kuće živu".

- 23. aprila 1990. u selu Grmovo kod Vitine šiptarski nasilnici, okupljeni u velikom broju, prolazeći kroz ovo selo gde živi veliki broj Srba, uznemiravali su, vređali i provocirali Srpski živalj. Naročito su to činili pred kućom Dinčića, a i pred drugim srpskim kućama. Naime, bila su brojna šiptarska okupljanja ovih dana po Kosovu povodom organizovanog mirenja krvno zavađenih porodica (kod Arbanasa još vlada vendeta - krvna osveta, kao u turskim vremenima), ali su i ti masovni skupovi najčešće korišćeni za provociranje i

kinjenje Srba, pa se postavlja pitanje nije li i ovo spektakularno mirenje zakrvljenih porodica Arbanasa bilo u funkciji antisrpske agresije, kako je to neko već i primetio. Kao da je međusobno krvno mirenje Arnauta imalo za cilj još veće zakrvljenje sa starosedeočima Kosova i Metohije Srbima.

- 24. aprila 1990. bili smo nas šestorica Srba i 13 Šiptara pred Odborom ("Kokas") za ljudska prava Američkog Kongresa u Vašingtonu, gde smo, svaki sa svoje strane, svedočili o stanju na Kosovu i Metohiji. (o tome videti Priloge 7 i 8. na kraju knjige).

- Tokom mnogih dana namerno produžavane šiptarske histerije "jednonacionalnog trovanja", dolazilo je više **** i na više mesta širom Kosova i Metohije do novih šiptarskog linčovanja nedužnih Srba. U Uroševcu se to desilo 22. aprila 1990, kada su razjareni Šiptari pretukli nedužnog Nebojšu Miloševića, sina Miodragova, konduktera u uroševačkom "Kosovotransu", a posle toga su ga još i zaplašili da ne sme da tuži napadače. Naime, desetak šiptarskih mladića napali su Nebojšu Miloševića u poslu, pocepali mu konduktersku tašnu, razbacali novac i blokove karata, a njega linčovali. U daljem postupku milicija je otkrila samo 2 napadača: Musu Sahitija i Isu Jašarija, te protiv njih su podnete krivične prijave. Ubrzo je, međutim, krivični postupak protiv Muse Sahitija obustavljen, jer je porodica Sahitija zapretila napadnutom Nebojši i on, zastrašen, promena je svoj iskaz i rekao da ga je Musa Sahiti navodno "branio od napadača". Drugi uhvaćeni napadač je inače gluvonemo lice, te se smatra "neuračunljivim". Kada je nešto kasnije neko iz bezbednosti sve ovo proverio, ispostavilo se da je porodica Sahitija slala razne delegacije kući Miloševića i najpre "molila", a potom otvoreno zapretila Nebojši da odustane od tužbe i svoj iskaz promeni. Da ovo nije samo redak slučaj, pokazuje i slučaj sledećeg šiptarskog napada na drugog sina porodice Milošević. Posle samo mesec dana šiptarska rulja napala je i linčovala i drugog sina Miodraga Miloševića, Nikolu (20), radnika u Građevinskom preduzeću "Trajko Grković" u Uroševcu. Nikola je vozio svoja kola, 14. juna 1990. uveče oko pola osam, i tada su mu put preprečile dve Šiptarke komšinice, sestre Ajeta i Igbeta Imeri, i provocirale ga tražeći da im otpozdravi sa dva uzdignuta prsta. On je na to izišao iz svojih kola, a tada su iz zasede na njega napali Šiptari Burim Boroli (19) i Redžep Imeri (17) i stali da ga besomučno tuku gvozdanim "boksom". To su sve videle komšinice Verka i Dosta Savić i pozvale svoje supruge u pomoć. Napadači su tada pobjegli, a povređeni Nikola je odvezen u Neurohiruršku kliniku u Prištinu. Napadači su nešto kasnije uhvaćeni i privedeni u pritvor. Ali već iste večeri u kuću Miloševića stigli su otac i brat siledžije Norolija, Hamdija i Agim, i počeli da Miloševićima prete da se okane tužakanja. Sve ovo je odmah prijavljeno miliciji, ali je sudija za prekršaje u Uroševcu, naravno Šiptar, ovu dvojicu Šiptara za njihovu pretnju kaznio samo manjom novčanom kaznom.

Maj

- Početkom maja 1990. opet se žali samohrani starac Vitomir Stefanović u Prizrenu (ulica Đure Đakovića, br. 65), kako nema mira u svojoj kući od komšije Šiptara. Njega već duže vremena uznemirava i napada doseljeni u susedstvo pre 10 godina Šiptar Tun Milici. Starac kaže: "Od kada je došao novi komšija (ranije je bio tu jedan Turčin), ja ne mogu da živim od njegovog svakodnevnog uznemiravanja. Tun Milica mi i danju i noću priređuje razne nevolje, lupa u zid moje kuće, udara u razne predmete i stvara buku, ne da

mi oka da sklopim. Želi da me natera da kuću prodam da bi je on kupio". Na sve žalbe vlastima, odgovarano je ili ignorisanjem ili malom simboličnom novčanom kaznom Tunu Milici (svega 2,5 dinara, tj. dva i po stara miliona). Samohrani starac Srbin je od terora komšije Šiptara nervno oslabio i oboleo.

- 5. maja 1990. u Osnovnoj školi "Bratstvo-jedinstvo" u Suvoj Reci pretučeno je 6 srpskih đaka iz VII razreda od strane većeg broja šiptarskih srednješkolaca iz SŠ centra "Novi život" u istom mestu. Srpska deca su se igrala lopte u školskom dvorištu, pa kad je lopta otkočila u dvorište SŠC, tada su srpske đake napali stariji šiptarski učenici i divljački ih pretukli. Jovici Popovskom iz 7. razreda gvozdenim "boksom" su povredili dušnik i onesvešćenoga bacili u trnje! Dežurni nastavnik Šiptar nije pri tom dozvolio da drugovi izvade Jovicu iz trnja i odvedu u školu! Teže batine dobio je i đak Dragan Stefanović iz 7. razreda, na koga su Šiptari potegli i nož da ga zakolju! Još 4 srpska đaka takođe su bili linčovani, to su: Goran Borisavljević, Ivica Urošević, Igor Mirković i Srđan Andrejević. Direktor škole Šiptar Maćun Beriša nije ništa učinio da spreči ili prekine ovo linčovanje srpske dece, jer je navodno bio "zauzet" oko "otrovanih" šiptarskih učenika. - Dva dana kasnije u ovoj školi su Srbi nastavnici i roditelji održali sastanak u znak protesta protiv nasilja nad njihovom decom, jer više ne mogu da trpe teror šiptarske većine (u školi u Suvoj Reci od ukupno 3.850 učenika, srpskih đaka je svega 120). "Doživljavamo stresove, poniženja i uvrede svakodnevno", veli zamenik direktora škole Miodrag Andrejević. Šiptarske učenike, veli on, potstiču i upućuju sami njihovi vaspitači. Kao primer navodi masovno pljuvanje na srpske đake od šiptarskih učenika kadgod srpska deca prolaze kroz hodnik ka svojoj učionici. Đački roditelj Radica Krstić kaže da su pre mesec dana šiptarski učenici motkama nasrnuli na našu decu iz 6. razreda. Učiteljica Anđa Andrejević, koja ima i dete đaka u ovoj školi, kaže da ne sme da pusti svoje đake iz razreda na veliki odmor, "jer im albanska deca bodu oči! Zar je to sloboda ako ja kao nastavnik moram da pratim učenike i do klozeta? Srpska deca godinama nemaju časove fizičkog vaspitanja u dvorištu, jer ih napadaju albanska deca. Dok se mi (Srbi) tako mučimo i patimo, naše kolege nastavnici Albanci to posmatraju sa posebnim uživanjem. Isto ovo se dešava i u školi u susednom Mušutištu, gde ima još malo Srba koje albanski separatisti žele da pošto-poto proteraju". - Srpski nastavnici su još rekli da su šiptarski učenici u Suvoj Reci cele zime potpaljivali peći u učionicama sa srpskim knjigama iz školske biblioteke! Zbog svega ovoga, Srbi nastavnici i roditelji, a i sami đaci, traže odvajanje odeljenja za srpske đake, ali na to ne pristaje direktor škole Šiptar Maćun Beriša, koga podržava i njegov rođak Halit Beriša, predsednik Opštine Suva Reka.

- Istoga dana (5. 5. 1990) na Drugoj strani Kosmeta, napadnut je od veće grupe Šiptara Srbin Jovan Caričić iz sela Lješanske Jablanice kod Peći. On je sa svojom porodicom, ženom Senkom i decom Sašom (5) i Svetlanom (4), bio kolima u poseti kod svog tasta u Drenovcu. Vraćajući se kući oko 7 uveče, grupa od oko 50 šiptarskih devojaka i mladića preprečila mu je put i sa izdignuta dva prsta opkolila mu kola i počeli su da ih ljuljaju da bi ih prevrnuli (zastava 750). Jedna Šiptarka mu je kamenom razbila prednje staklo. Na to je Jovan izašao iz kola i pošao malo dalje, da bi tako odvuкао pažnju napadača od žene i dece. Šiptarska rulja ga je sustigla i počela nemilosrdno da udara rukama i nogama i čime god je stigla, dok Caričić nije pao na zemlju teško isprebijan. Na sreću njegovu, naišao je Cvetko Sarić, koji je u blizini napasao ovce, te ga je spasao težih povreda i možda smrti. - Zbog ovog napada milicija je pronašla i zatvorila šestoro napadača, ali ih je već sutradan šiptarski Sud za prekršaje u Klini oslobodio, kako obično radi šiptarska samovolja i

bezakonje, a oni (napadači) dočekani su u Drenovcu kao nacionalni heroji! - Srbi iz Drenovca i okolnih sela rešili su bili da održe protestni zbor zbog šiptarskog terora nad Srbima u tom kraju, i zbog odsustva delovanja pravne države na Kosovu, ali su im vlasti to zabranile! - Jovanov otac, Milo Caričić, rekao je da na njega i njegovu porodicu i decu i imovinu (ima 4 hektara plodne zemlje u selu) šiptarski okupatori agresivno nasrću još od 1981. godine i nanose mu mnoge poljske štete, pomeraju međe na imanju, i prete im kao Srbima nastojeći da ih prisile na iseljavanje. Najgori i najagresivniji, veli on, jesu Šiptari došljaci iz balističkog kraja Drenice.

- Tokom prvomajskih praznika Šiptari u Klini i okolini napali su nekoliko srpskih porodica u selima Drenovcu i Delovu, kojom prilikom je srpska porodica Gavrić bila u životnoj opasnosti. Tako su Šiptari napali i na kuću Marka Markovića u Drenovcu i to u 3 sata po ponoći, kada je u kući bila samo žena sa malom decom.

- 8. maja 1990. uveče dvojica Šiptara, Jah Gaćeri (38) iz Junika, nastavnik Srednje škole u Dečanima, i Musa Gaćeri (36), iz istog sela, u kafani sela Juniku najpre su psovali, vređali i pretili, a potom i fizički napali Srbina Milana Lalovića iz Rastavice. Od težih povreda spasio ga je nailazak milicije SUP-a Srbije. Kada je ovaj napad prijavio Opštinskom sudu u Dečanima, sudija Šiptar Nedžip Musaj kaznio je napadače samo sa po 2 dinara kazne!

- 11. maja 1990. u Osnovnoj školi "Bratstvo jedinstvo" u Podujevu jedan šiptarski učenik gađao je kamenicom prozor učionice VI/7 odeljenja na srpskom jeziku i povredio ispod levog oka učenicu Srpkinju Mirjanu Ilić. U isto vreme u dvorištu škole SŠC u Podujevu grupa šiptarskih učenika gađala je kamenjem srpske đake iz 4. razreda.

- Tog istog dana došli su u SUP Podujeva grupa Srba iz susednog sela Merdare da se žale da su im Šiptari na srpskom pravoslavnom groblju u selu porušili spomenik pokojnog Vlade Čejovića. I pre ovog vandalskog nedela obesni Šiptari polomili su više spomenika na pravoslavnim grobljima okolnih sela i u samom Podujevu. Ovakva varvarska nedela inače karakterišu šiptarsku agresiju nad Srbima Kosova i Metohije već par vekova, ali naročito poslednjih decenija.

- 12. maja 1990. uveče u Gnjilanu su četiri nepoznata lica napali i pretukli Srbina novinara Radomira Ristića, koji radi u Radio Gnjilane i dopisnik je "Ekspres politike". Napali su ga blizu njegovog stana i naneli mu teže telesne povrede po glavi. Milicija je uspela da otkrije samo dvojicu, to su Nirvet Durmiši iz sela Ljubovište u Dragašu i Ismailj Pajaziti iz sela Radeša u Dragašu, i protiv njih je pokrenut sudski postupak.

- Polovinom maja 1990. u Opštini Kosovska Mitrovica konstatovano je da su mnogi Šiptari samovoljno zauzeli i prisvojili gde god su mogli manje ili veće delove društvene zemlje: putna zemljišta, šume, delove parka, ulica, pa čak i rečna korita! Na društvenom uzurpiranom zemljištu izgradili su preko 50 privatnih objekata, a vlasti nisu ništa preduzele.

- 13. maja 1990. oko pola osam uveče fizički je napadnut Srbin Života Milićević u selu Livadice kod Podujeva, na svome imanju, i nanete su mu povrede po glavi. Kada je napad prijavljen, radnici SUP-a Srbije za 4 dana uspeli su da identifikuju napadača Šiptara Sulju Mehmeta Haljilji (26), iz sela Murgula kod Podujeva, koji inače radi u

Bazelu, pa je posle ovog napada pobjegao iz zemlje u Švajcarsku.

-Da bi Srbe zaplašili i naterali na iseljavanje, već duže vreme u Peći šiptarske siledžije napadaju privatne radnje Srba. Tako su, polovinom maja 96, u samom centru Peći razbijeni izlozi na radnjama Srba vlasnika, kao napr. Ljubomira Mirkovića, u ul. M. Tita, br. 21, kome su i ranije u više navrata Šiptari lomili izloge na "Dragstoru" i robu uništavali. Na radnji "13. oktobar" u Peći Šiptari su otkinuli i polupali srpski natpis te firme. Na mlekari Predraga Bulatovića grupa šiptarskih dečaka je polupala sva stakla, a takođe i stakla na "piceriji" Srboljuba Nikolića i iz radnje mu odneli video rekorder i još neke stvari. Pri tom su mu razbili i staklo na kolima ispred radnje.

- 17. maja 1990. oko podne u Đakovici grupa učenika Šiptara iz Osnovne škole "Mustafa Bakija" fizički je napala đaka Srbina Zorana Markovića. Kada je ovaj pokušao da pobjegne sustigao ga je Šiptar A. G., učenik 8. razreda, i uhvativši ga ugasio mu upaljenu cigaru na goljoj koži vrata! Napadači su uhvaćeni tek posle nekoliko dana. Ovakva zlodela gašenje paljene cigarete na koži živog čoveka - činili su Srbima samo hrvatske ustaše tokom NDH.

- 21. maja 1990. na pijaci u Lipljanu dvojica Šiptara, Florin Emini i Skender Jašanica, iz sela Malo Ribare, predstavljali su se kao navodni inspektori SUP-a, pa su legitimisali i pretresali pojedine Srbe, i čak maloletnike, pa i neke Šiptare, pri čemu su od ljudi oduzimali pare. Ubrzo su otkriveni i uhapšeni. Ovaj slučaj samo pokazuje čime se sve Šiptari na Kosovu bave i koliko mogu biti drski u prisustvu vlasti".

- U nedelju 27. maja 1990. u Peći, u ulici JNA, Šiptar Hisen Kurbogaj iz Peći, vozeći auto "golf", udario je s leća u srpsku decu na biciklu, braću Milana (9) i Miloša (13) Popovića, đake iz Peći, i onda pobjegao. Od zadobijenih povreda Miloš je na putu za bolnicu umro, a za život povređenog Milana lekari u Pećkoj bolnici bore se da ga spasu. Šiptar ubica se kasnije sam javio miliciji i izjavio da "ništa nije video" i da čak "nije znao da je nekoga udario". On je inače zatvorenik, osuđen za raniji pokušaj ubistva, pa je bio za vikend dobio 2 dana dopusta da poseti svoju porodicu, pa je onda uzeo kola i vozio po gradu i udario ovu srpsku decu.

- Istoga dana (27. 5. 1990) oko 13 sati u prištinskom naselju "Ulpijana", u ulazu stambene zgrade C12, Šiptar Filjamur Keći (30) napao je svoju komšinicu Srpkinju Darinku Vranić (52) i udarivši je pesnicom po glavi povukao ju je u podrum zgrade, s očiglednom namerom da je siluje. Ona se jedva otela napadaču i pobjegla. Ovaj Šiptar napadač inače radi u Udruženoj kosovskoj banci, pa je brzo prepoznat i prijavljen miliciji, ali nije odmah uhvaćen jer se nalazi u bekstvu. Napadnuta Darinka Vranić je rekla da to što joj je ovaj šiptarski siledžija uradio na njenom kućnom pragu "to ne bi uradila nijedna zver"!

- 29. maja 1990. u autobusu koji saobraća između Kline i Peći, Šiptar Skender Murati (19), zemljoradnik iz Zahaća kod Peći, fizički je napao Srbina konduktera Velja Dabiževića iz Peći i naneo mu telesne povrede samo zato što ga je ovaj opomenuo da plati autobusku kartu. On ga je na to stao udarati pesnicama po glavi, i zatim pobjegao. Kasnije je uhvaćen i kažnjen sa 40 dana zatvora.

- Opet su, krajem maja 1990, srpski đaci, njih oko 120, u Osnovnoj školi "Bratstvo-jedinstvo" u Suvoj Reci, zbog šiptarskih zlostavljanja i maltretiranja, prestali ići u školu.

Pominjali smo već da je 5. maja pretučeno 6 Srba đaka, a i kasnije su Šiptari tukli i na razne načine zlostavljali drugu decu srpsku i njihovu učiteljicu srpskog jezika Vukicu Popovsku. Majka jednog đaka, Ljubica Nevska, žali se da joj je život deteta, đaka u toj školi, direktno ugrožen i zahteva da se njoj i ostaloj srpskoj deci osigura bezbednost i da prestanu svakodnevna nasilja nad njima od strane velike većine šiptarskih učenika i nastavnika. Roditelji Srbi traže odvajanje svoje dece od šiptarske i preseljenje u prostorije stare škole.

Juni 1990.

- Početkom juna 1990. oskrnavljen je spomenik na grobnici porodice Zogović na dečanskom srpskom pravoslavnom groblju.

- Krajem maja 1990. Savezni i Republički SUP na Kosovu i Metohiji otkrili su veće količine nezakonito držanog oružja kod brojnih Šiptara. Poznato je da mnogi Šiptari na Kosmetu, naročito u Podujevu, ali i u drugim mestima, imaju oružje neki broj od njih ima i dozvole, koje inače lako dobijaju od svojih vlasti. (Samo u Podujevu ima ih oružje s "dozvolom" oko 3.000, a među njima je većina nezrela i nepodobna za posedovanje oružja, jer ga vrlo lako zloupotrebljavaju). Prema saopštenju SUP-a, samo u periodu od 1981-1988. godine, na Kosovu je od Šiptara oduzeto oko 10 puškomitraljeza, 30 automata, više desetina automatskih pušaka, nekoliko stotina običnih vojničkih pušaka i veliki broj revolvera i pištolja. U protekloj 1989. godini na Kosovu je oduzeto nezakonito držanih 383 pištolja, 15 revolvera, 26 vojničkih pušaka, 5 ručnih bombi, 1 automatska puška, 2 mine za minobacače i preko 2.000 metaka. Ovih dana otpočelo je pretresom, otkrivanje i presecanje više mreža krijumčarenja oružja i narkotika po Kosmetu (i na zapadnoj jugoslovenskoj granici, sa vezama opet na Kosmetu) i utvrđeno je da su novci zarađeni tim putem glavna sredstva finansiranja šiptarske velikoalbanske agresije na Kosovu i Metohiji, i u tom cilju progonjenje Srba milom ili silom, te pripremanje terena za otcepljenje Kosmeta i pripojenja Albaniji. SUP Srbije uhvatio je i otkrio (16. 5. 1990) pretresom, samo u Podujevu, čitava tajna skloništa oružja i municije u kućama pojedinih Šiptara. Tako je pretresom kuće i ostalih prostorija Baškima Hope i Dritona Žijećija iz Podujeva pronađen čitav arsenal oružja: automatskog (4 automata i 2 puške), pištolja, noževa, dinamita i rezervnih delova oružja i municije. Slično otkriće učinjeno je i u Prištini, Vučitrnu i Peći. Takođe su radnici SUP a Srbije uhvatili nedavno 2 Šiptara, koji su kroz Toplicu vozili za Podujevo puna kola oružja i municije, tj. krijumčarili su automatsko oružje (10 pušaka "kalašnjikov" i dr.), municiju i eksploziv ("Jedinstvo" 19. i 29. maja 1990).

- Početkom juna 1990. u Osnovnoj školi "Bemalj Kada" u Peći sekretar škole Agim Šesečetaj napao je na učiteljicu te škole Naju Sapić iz nastave na srpskom jeziku odeljenja III 8 ove škole. Direktor škole, Šiptar i on kao i sekretar, Fuad Žara, nije zaštitio napadnutu učiteljicu, inače muslimanku srpskog govornog jezika, iako je tu bio prisutan. Čak, kada je napadnuta htela da zove miliciju, nije joj to bilo dopušteno. Ni uprava škole ni organi SUP-a nisu pišta preduzeli protiv Šiptara napadača.

- Dana 3. juna 1990. uveče oko 9 sati u selu Renovcu kod Istoka, na putu za Klinu, grupa Šiptara iz tog sela zasula je kamenjem grupu srpskih mladića i devojaka iz sela Koša i tom prilikom povredila Dragana Popovića i Aleksandra Vučkovića, koji su bili na svom

traktoru Pre toga su Šiptari u masi stali pred Srbe i tražili da ih ovi pozdrave sa dva uzdignuta prsta, a kad su to Srbi odbili, oni su ih zasuli unapred pripremljenim kamenicama. U znak protesta zbog ovog brutalnog napada, u selu Košu su se, 5. juna 1990, okupili Srbi, njih oko 200, i tražili da se otkriju napadači i spreče ovakvi masovni šiptarski teroristički akti nad Srbima. Milicija je, posle nekoliko dana, saopštila da je napadač bio Hilj Bokaj iz Zlokućana, koji je pobjegao sa mesta napada, i sa njim još 2 mladića Šiptara. Na tome se, uglavnom, sve i završilo!

- 4. juna 1990. Šiptar milicajac Sokolj Lapi, koji radi u SUP-u u Dečanima, bez ikakvog pravog razloga napao je i pretukao Srbina Antić Slavoljuba iz Loćana kod Dečana. Ovaj je u centru Dečana bio došao kolima da sačeka svoju suprugu i u kolima mu je svirao radio. Šiptar milicajac mu je rekao da ugasi radio u kolima, a onda ga je odmah zgrabio i nasilno izvukao iz kola bijući ga sve vreme pendrekom bez milosti, a kada je Antić pokušao da se spase napasti i pobjegne ovaj je potegao pištolj na njega. Zatraženo je pokretanje postupka protiv ovog siledžije milicajca Šiptara.

- Početkom juna 1990. u selu Mužičani kod Uroševca Šiptari su fizički napadali srpsku decu. Srbina učenika seoske Osnovne škole prebio je Šiptar vozač, Gani Avduljaj. Takođe je od Šiptara kamenovan devetogodišnji đak Nenad Đorđević, a posebno ga je kamenicama gađao maloletnik Šiptar K. R. sin Kadrija Ramadanija iz Uroševca I srpskog đaka Dejana Dobrosavljevića iz Uroševca, iz škole "Peko Dapčević", pretukao je stariji šiptarski učenik A. H. iz 8 razreda iste škole. Srbi u Uroševcu i okolini žale se i na druga šiptarska nasilja nad njihovom nedužnom decom.

- 5. juna 1990. Savezni sekretarijat unutrašnjih poslova Jugoslavije realizovao je odluku SIV-a Jugoslavije da se pravosnažnom odlukom od 19. 5. 1990. otkazuje dalji boravak 17-torici albanskih državljana, koji su privremeno bili nastanjeni na Kosmetu, a koji su tamo učestvovali u neprijateljskim delatnostima protiv Srbije i SFRJ, jer su bili aktivni učesnici u raznim nasiljima nad Srbima. U roku od 30 dana oni trebaju napustiti teritoriju Jugoslavije (ali je nisu napustili ni posle više meseci). Ima još dosta ovakvih slučajeva albanskih emigranata koji su zloupotrebili jugoslovensko i srpsko gostoprimstvo čineći nasilja po Kosmetu.

- 6. juna 1990. uveče oko 7 sati na platou u centru Podujeva kamenicama je povređen srpski dečak Darko Čejović. Dok se igrao sa ostalom srpskom decom, odjednom su ih zasuli kamenicama dečaci Šiptari, koji su bili nedaleko od njih, pa su tako kamenicom pogodili u glavu malog Darka, a potom su se razbežali. Ovo je vrlo uznemirilo ionako malobrojne Srbe u Podujevu, jer ni oni ni njihova deca nemaju mira od agresivnih Šiptara i njihove obesne dece. Na žalost, ovakvi slučajevi srpskoj deci ne dešavaju se samo u Podujevu.

- Ujutro 8. juna 1990. milicajac Šiptar Afrim Hiseni, rodom iz sela Bibe kod Uroševca, a radi u SUP-u Suva Reka, pretukao je bez ikakvog razloga Srbina Stanislava Stefanovića iz obližnjeg sela Zaskok, kraj fabričke kapije Drvnog kombinata u Uroševcu. Dok je ovaj nedužni čovek mirno stajao, Šiptar milicajac je izišao iz svojih kola, išamarao ga i udarao rukama i nogama, a onda se vratio u svoja kola i otišao dalje. Nije bio na službenoj dužnosti, nego je u Uroševcu samo bio u poseti svojim roditeljima. Posle prijave, pritvoren je.

- Istoga dana, u petak (8. 6. 1990), u selu Srpski Babuš kod Uroševca veća grupa šiptarskih đaka, koji iz susednih sela pohađaju Osnovnu školu "Jedinstvo" u S. Babušu, vandalski su demolirali seosku školu polomivši vrata, prozore, klupe i stolice. Natutkavani od svojih učitelja Šiptara (jer u ovoj školi u srpskom selu već 30 godina su direktori Šiptari: Iljaz Prekadini, Alija Bitići i ostali pre njih), učinili su to jer im "smeta" srpski naziv te škole, iako je selo srpsko! Milicajci na dužnosti, a to su bili takođe Šiptari, nisu intervenisali pri ovom rušilačkom aktu, Jer navodno "nisu imali naređenje da dejstvuju". Isto večer u selu su se okupili Srbi na protestni zbor protiv ovakvog i sličnih nasilja obesnih Šiptara i protiv nemara vlasti, koje i u srpskom selu ovakve vandalizme tolerišu. Šta tek reći za sredine u kojima su Šiptari velika većina?!

- Istoga dana (8. 6. 1990) u Dragašu, u Osnovnoj školi "Emin Duraku" napadnuta je i pretučena učenica Goranka Fatima Biljali (2. razred nastave na srpskom jeziku) od učenika Šiptara Bemalja Miljaima. Roditelji Goranci u Dragašu sve se češće žale na učestale agresije Šiptara protiv njih, koji su inače muslimanske vere ali srpskog jezika i porekla.

- 10. juna 1990. uveče oko 9 sati u Prizrenu, u ulici Matije Gupca, kamenovan je stan Miroslava Todorovića, dopisnika "Politike ekspres" iz Prizrena. U stanu su bili samo supruga i deca. Kamenicama su nepoznati Šiptari polupali stakla na prozorima.

- 12. juna 1990. oko 15 časova, u dvorištu Osnovne škole "25. maj" u Vučitrnu, šiptarski učenici su najpre bez ikakve osnove optužili nastavnika Predraga Spirića (21), naravno Srbina, za navodno "trovanje" šiptarskih đaka, a onda su ga fizički napali i stali nemilosrdno tući. Napali su ga najpre 3 učenika iz 8. razreda, a onda su im pritrčali i drugi šiptarski učenici. Spirić je uspeo da pobjegne u kancelariju kod direktora Pazima Loahua, ali ovaj, umesto da ga zaštiti, pozvao je hitnu pomoć za "otrovane učenike", kojih naravno nije bilo. Nastavniku Srbinu samo je rekao da ide kući, da bi ga na izlazu opet napali šiptarski đaci! Od težih posledica zaštitio ga je nastavnik muzike Tasim Uki, Albanac.

- Grupa šiptarskih učenika napala je sedmogodišnjeg srpskog dečaka Dušana Žarića i M. Mitrovića i pretukla ih ispred škole "J. B. Tito" u Prištini, dana 14. juna 1990. Inače, u samoj Prištini, u dečjem obdaništu prištinskog naselja "Sunčani breg", a i u drugim obdaništima ovoga grada, srpska deca se sve više i češće žale roditeljima na stalna maltretiranja od šiptarske dece i još veća od samih vaspitačica Šiptarki. One sa srpskom decom razgovaraju samo albanski i teraju ih da pevaju šiptarske pesme, i često ih tuku i maltretiraju, tako da se deca vraćaju kući sa modricama po glavi i telu. Na ovo se žale i Srbi roditelji i malobrojne srpske vaspitačice po obdaništima u Prištini.

- Polovinom juna 1990. u Osnovnoj školi u Štimlju šiptarski đaci sve drskije i brutalnije napadaju srpske đake: kamenicama, motkama, rukama, nogama. Sve to mirno posmatraju nastavnici Albanci. Srbi roditelji i njihova deca odlučili su da im deca ne idu više u tu školu na nastavu, nego u dvorište srpske crkve Sv. Mihaila na brdu iznad Štimlja. Srbi roditelji izneli su predsedniku Opštine Štimlje svoja svedočenja i dokaze kako su im deca više **** bila pretučena, i pokazivala su sveže modrice od batina. Tako, tokom maja 1990. Zorana Staletovića, učenika 8. razreda, prebila su u učionici 4 šiptarska učenika. Nekoliko srpskih đaka iz 7. razreda bili su više sati zatvoreni u učionici od šiptarskih učenika, samo zato što nisu hteli da dignu dva prsta u znak slova "V". Majka učenice

Stanke Bilibajkić iz sela Račak priča da su njenu ćerku pre neki dan prebila šiptarska deca dok se iz škole u Štimlju vraćala svojoj kući u selo. Slično je pretučen i đak Čemerikić iz 3. razreda i zatim bačen u kanal pokraj *****! Dete od tada ne ide u školu, jer se od tada povredilo i razbolelo. Motkama je pretučen i đak Aleksandar Zakić od strane više Šiptara. Inače u Štimlju ima oko 90 % šiptarskog stanovništva, a ostalo su Srbi, pa je to i glavni razlog arnautske ohlokratije i tiranije nad srpskom nezaštićenom rajom.

- 14. juna 1990. u Belom Polju kod Istoka Šiptar Šaban Alijaj je, popodne oko 4 sata, pokušao u blizini svoje kuće da siluje maloletnu Srpkinja O. M. (10), učenicu 3. razreda Osnovne škole u tom selu, o čemu piše i "Jedinstvo" (od 18. 6. 1990). Devojčicu je od napasti spasio Miroslav Đuričić, koji je u tom momentu slučajno naišao pokraj kuće ovog Šiptara i čuo plač i zapomaganje deteta. Napad je prijavljen miliciji, te je napasnik pritvoren. Tim povodom su Srbi održali protestni skup u selu, pod vedrim nebom, koji je trajao do kasno u noć, jer su mnogi imali da iznesu svoje nevolje i žalbe zbog raznih šiptarskih zuluma i nasilja. Narod je tražio da se siledžija Šaban i njegova porodica proteraju iz ove sredine, jer Šaban Alija i njegov sinovac su već tri ***** dosada pokušali da siluju Srpkinje, dve maloletnice i jednu ženu iz porodica Nemarović i Živković. Srbi seljaci su poimence iznosili i druge šiptarske napade na Srpski živalj, kojima je nedelima zajednički cilj - progon preostale 32 srpske porodice iz Belog Polja i zastrašivanje ostalih Srba u Metohiji i na Kosovu.

- 15. juna 1990. preko 200 Srba iz Đakovice potpisalo je novu Vidovdansku peticiju, u kojoj izražavaju svoje "nezadovoljstvo zbog teškog stanja za Srbe u Đakovičkoj opštini", jer u njoj "Srbi su ugroženi, poniženi, obespravljani i prepušteni sami sebi". Srbi u Đakovici žive u strahu za živote svoje dece i svojih bližnjih, a nemaju kome da se obrate za pomoć. Ipak obećavaju da neće napustiti svoju Srpsku zemlju, ali traže da se na Kosovu i Metohiji uspostavi pravna država, da se ukine šiptarska majorizacija i sve druge vrste zloupotreba na srpsku štetu. ("Jedinstvo" 16. 6. 1990). Okupljeni Srbi u Đakovici, uz ostalo, tražili su da se ponovo izgradi i Spomen-crkva u Đakovici, koju su šiptarski vlastodršci separatisti, uz pomoć i srpskih komunista slugeranja i izdajica, srušili još 1949-1950. godine. (Da napomenem da sam i ja isti zahtev izneo 8. februara 1990. na skupu Kosovaca u Hali sportova na Novom Beogradu).

- 16. juna 1990. uveče oko 11 sati, u Opštoj bolnici u Peći, Šiptar Sait Bljakaj (56), navodno bolesnik, rodom iz Vrela kod Istoka, pokušao je da siluje bolesnicu Milevu Marković (49), Srpkinja, iz sela Naklo kod Peći. Napadač je bolesnicu silom uvukao u svoju sobu, a neko je pri tom bio ugasio svetlo u hodniku i jedno lice je sve to poizdalje mirno posmatralo. Bolesnica je ipak uspela da se otrgne od siledžije i pobegne. Napad je zatim prijavljen SUP-u, pa je napadač pritvoren i poveden je istražni postupak.

- 19. juna 1990. oko 17 sati pet Šiptara mladića iz sela Račka kod Štimlja nasrnuli su na Stojanku i Vladu Stojić iz Štimlja, dok su oni na svojoj njivi okopavali kukuruz. Stojić je pre toga opomenuo ove Šiptare da ne voze traktor po njegovoj njivi, na što ga je jedan motkom napao i tukao po leđima, a njegovoj supruzi naneli su lakše telesne povrede. Ostali Šiptari su psovali Srbe i pomagali napadaču, koji je kasnije po prijavi i pritvoren.

- 21. juna 1990. oko ponoći, u Gnjljanu, u Novobrdskoj ulici, dvojica Šiptara, Ragip

Bajrami i Fetih Jašari, upotrebivši silu i pretnju oružjem pokušali su da siluju Srpkinju 3. I. radnicu. Kada se ona vraćala sa posla peške kući, oni su je pratili autom "opel" i kad je skrenula u sporednu ulicu, iskočili su pred nju i zgrabivši je za kosu nasilno su je ubacili u vozilo. Odmah joj je jedan zatvorio usta a drugi joj zapretio: "Ili ćemo te silovati, ili metak u čelo". Napadnuta Srpkinja se otimala i kličala i tako je izazvala pažnju slučajnih prolaznika, pa se onda nekako otrgla i pobjegla. Posle je miliciji ovaj napad prijavila, pa su siledžije otkrivene u uhapšene. - Dvadesetak dana kasnije, u noći između 15. i 16. jula 1990. dvojica drugih šiptarskih pomahnitalih siledžija, Ejup Besim (21) i nepunoletnik C. B. iz Orahovca silovali su srpsku maloletnicu B. M. (15) u selu Opušeni kod Orahovca. - Tragična sudbina jadnih srpskih kćeri i devojčica na Kosovskom razbojištu traje neprekinuto od tursko-arnautskih vremena do, evo, kraja XX veka, usred zemlje Srbije i "ujedinjene kulturne Evrope", koja takve poživotinjene zločinitelje podržava! - Kako je srpskim devojčicama na Kosovu, neka posluže i ova dva primera. Novinar Kiković iz Prištine kaže mi nedavno: "Živim u Prištini i imam ćerku od 17 godina, ali ona ne zna kako Priština izgleda noću, jer ne ome da izide od šiptarskih siledžija i nasilnika". A devojčica Srpkinje Čaje Babić, bibliotekarke iz Prištine, inače učenica osnovne škole, kaže svojoj mami: "Mama, zašto me Šiptari ubijaju pomalo? Što me ne ubiju odjednom?"

- I tokom meseca juna 1990, kao i prethodnih dva meseca, šiptarska histerija sa "jednonacionalnim trovanjem" samo dece albanske narodnosti nastavlja se po Kosmetu, iako su više **** grupe specijalista lekara iz Jugoslavije i Srbije, a i svetske komisije koje su potom dolazila na Kosovo, dale lekarske nalaze da nema nikakvih tragova trovanja nego samo izvesni simptom kod pojedinih mladića, devojaka i dece Šiptara po Kosmetu, koji pokazuju samo psihogene uzroke i znake masovne histerije, izvesnog nervnog šoka, a vrlo često i običnog simuliranja bolesti.

Srpkinja Slavka Aleksić (stara 57 godina), silovana i pretučena od Šiptara Bajrama Zeke

Ovi zvanični izveštaji potvrđeni su od nadležnih organa SFRJ i definitivno usvojeni u Saveznom veću Skupštine Jugoslavije, na sednici 28. juna 1990. godine (objavljeno je u štampi širom zemlje), gde je rečeno da "masovna pojava zdravstvenih tegoba na koje se

žalio veliki broj učenika albanske narodnosti na Kosovu nema obeležja epidemije zarazne bolesti, niti trovanja, ona se može objasniti i indukovanim psihogenim reagovanjem" ("Politika", "Jedinstvo" i dr. listovi od 29. 6. 1990). - Inače primećeno je poodavno da se ova šiptarska farsa sa navodnim "trovanjem" uglavnom odvija po uhodanom scenariju: "otrovani" su mahom đaci, ponajviše učenice osnovnih i srednjih škola, a ima i dečaka; "trovanje" počinje na određeni znak i u određeno vreme; uvek se nađe neki vozač koji kočnicama ili sirenom da znak prisutnima, posle čega počinje jurnjava prevoza kolima "otrovanih" do ambulanti i bolnica; "zatrovana" deca počinju da vrište itd. - a ove to najčešće biva praćeno izlivom besa šiptarske mase nad nedužnim Srbima i srpskom decom koja se tu zateknu. - Nema sumnje, da među tom nesrećnom i od svojih vođa i učitelja unesrećivanom šiptarskom decom ima dosta nevinih mladih bića koja su zaista "otrovana" nehumanim uvlačenjem u jednu bezumnu igru, u kojoj strada detinja duša i nervni sistem, a pre svega moral i savest, gubi se duševno zdravlje i čoveštvo potrebno za normalnu dečju budućnost, bez mržnje i opsesija, bez manipulisanja savestima i srcima.

Možda je zato u pravu srpski pesnik i pisac sa Kosova, Radosav Stojanović, kada ovih dana, sa bolom poniženog čoveka i Srbina, konstatuje: "Situacija na Kosovu je toliko zaoštrena da jezičak na terazijama mira sve više podrhtava, s tendencijom da pretegne u sunovrat u kome će izgubiti ovi. Proteklih 45 godina uzalud smo ubeđivali Šiptare u Jugoslaviji, i lagali sami sebe... Govorili smo da su nam Šiptari tradicionalno veliki prijatelji, a znali smo da su se kroz istoriju uvek borili protiv Srba i Srbije. Lagali ih da smo zajednički izvojevali slobodu, a znali smo da su oni masovno bili u fašističkim soldateskama. Delove svoje istorije brisali smo radi njihovog nacionalnog prosperiteta... da se ne uvrede, jer su nacija koja još nije prebolela sve dečije bolesti civilizacije... Bojali smo se da se ne osete kao u svojoj kući, zato su dobijali sve - i ono što nisu ni sanjali, a tek li zaslužili. Stvarali smo iluziju da su kroz istoriju čuvali naše vekovne svetinje na Kosovu i Metohiji, krili smo da to nisu, nego su ih ubeđivali za zlatne talire i harali ih. Dodvoravali smo se primitivnom mentalitetu kao folklornom umetničkom paritetu... Odvrćali smo ih od zulumata i pogroma nad Srbima, igrajući na kartu navodnog njihovog dostojanstva. No, moramo priznati, predugo smo bili u iluziji da im time činimo dobro koje će se i nama vratiti dobrim. Sada možemo konstatovati da smo radili protiv sebe, protiv svoga naroda i protiv Srbije... Jer sa pruženim prstom, oni su odnosili i ruku. Sve do ramena. Odsada, međutim, poverenje mora da se zaslužuje. Kako je za Srbe, tako mora biti i za Šiptare... Istorija neka im bude učiteljica".

- Na Vidovdan 28. juna 1990. proslavili smo na Kosovu, u manastiru Gračanici Svetom Liturgijom i na Gazimestanu sveopštim Pomenom, srpske Mučenike i Novomučenike sa velikomučeničkog Kosova. Bio je to 601. Vidovdan. Bilo je oko 100.000 Srba od Kosova do Jadovna i od Boke do Temišvara.

Gospode, pogledaj s neba i vidi i poseti ovaj Vinograd Tvoj, i učvrsti ga, jer ga zasadi Desnica Tvoja, da ga niko ne iskoreni, jer se drži Pravde Tvoje i Carstva Tvoga Nebeskoga.

Na 601. Vidovdan, leta Gospodnjeg 1990.